BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINȚ ȘI CERȘETOR

Mark Twain

LECTURĂ RECOMANDATĂ ÎN PROGRAMA ȘCOLARĂ

Mark Twain

Prinț și cerșetor

Traducere din limba engleză
Eugen B. Marian

Editura LITERA
2014

The Prince and the Pauper
Mark Twain

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Prinț și cerșetor
Mark Twain
Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Justina Bandol
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

ISBN ePUB: 978-606-686-763-4
ISBN Print: 978-606-686-736-8

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

TABEL CRONOLOGIC

1835 La 30 noiembrie se naşte, în Florida (SUA), Samuel Langhorne Clemens, al cincilea copil al lui Jane Lampton şi al lui John Marshall Clemens, judecător de pace şi negustor păgubos.

1839 Familia Clemens se mută în târgușorul Hannibal (Missouri), de pe malul fluviului Mississippi.

1848 Samuel Clemens este ucenic-tipograf la gazeta locală *Missouri Courier.*

1851 Îl ajută pe fratele său Orion Clemens să editeze un alt ziar local, *The Hannibal Journal.*

1852 În revista *The Carpet Bag* din Boston publică schița umoristică *The Dandy Frightening the Squatter* (*Cum l-a băgat în sperieți filfizonul pe colonist*), semnată cu inițialele S.L.C.

1853 Pleacă din Hannibal pentru a cutreiera țara. Lucrează ca ucenic-tipograf la St. Louis, Philadelphia şi New York.

1855 Lucrează în tipografia ziarului *Evening News* din St. Louis, apoi în tipografia fratelui său Orion, stabilit între timp la Keokuk.

1856 În ziarul *Daily Post* din Keokuk îi apar câteva scrisori semnate cu pseudonimul Thomas Jefferson Snodgrass.

1857 Își începe ucenicia ca pilot pe un vas fluvial de pe Mississippi.

1858 La 9 septembrie obține brevetul de pilot. Colaborări nesemnate la ziarul *Crescent* din New Orleans.

1859 Pe la începutul lui mai, în revista *True Delta* din New Orleans îi apare o parodie la adresa bătrânului pilot Isaiah Sellers, care semna cu pseudonimul Mark Twain articolele sale cu sfaturi pentru navigatori. Scriitorul preia acest pseudonim, semnând cu el colaborările sale la ziar.

1863 Începând din 2 februarie își semnează cu pseudonimul Mark Twain colaborările la ziar (mai ales reportaje despre adunarea legislativă recent înființată în Carson City,

capitala Teritoriului Nevada.)

1864 În primăvară pleacă la San Francisco, unde lucrează un timp ca reporter la ziarul *Morning Call*. Colaborează la revistele literare *The Golden Era* și *The Californian* (editată de Bret Harte).

1865 Reîntors în San Francisco, după câteva luni petrecute într-o regiune minieră din California, așterne pe hârtie o anecdotă auzită de la un miner; la îndemnul umoristului Artemus Ward, o va dezvolta într-o schiță, pe care o va trimite revistei *Saturday Press* din New York; va fi publicată la 18 noiembrie, sub titlul *The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County* (*Broasca săltăreață din ținutul Calaveras*).

1867 În mai îi apare prima carte *The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County and Other Sketches* (*Broasca săltăreață din ținutul Calaveras și alte schițe*). În iunie se îmbarcă pe vaporul *Quaker City,* pentru a trimite reportaje ziarului *Alta California* și ziarului newyorkez *Tribu Tie* despre călătoria prin Europa și Orientul Mijlociu, întreprinsă de un grup de turiști americani pioși. La întoarcerea din călătorie, face cunoștință la New York cu Olivia Langdon, sora unuia dintre pasagerii de pe *Quaker City*.

1869 În iulie apare *The Innocents Abroad; or The New Pilgrim's Progress* (*Ageamiii în străinătate*).

1870 La 2 februarie are loc căsătoria lui Mark Twain cu Olivia Langdon, în orășelul Elmira. Tânăra pereche se stabilește la Buffalo, unde Twain devine coproprietar al ziarului local *The Express*. În noiembrie i se naște un fiu, botezat Langdon.

1871 Twain se mută împreună cu familia la Hartford (Connecticut).

1872 În martie i se naște o fetiță, Olivia Susan (Susy). În iunie moare Langdon, fiul lui. Twain întreprinde prima călătorie în Anglia. Îi apare volumul *Roughing It* (*La trântă cu viața*).

1873 Din nou în Anglia, împreună cu soția și cu fetița lui. Spre sfârșitul anului apare *The Gilded Age* (*Epoca aurită*), scrisă în colaborare cu Charles Dudley Warner.

1874 În iunie i se naște a doua fetiță, Clara Langdon. Toamna, familia se instalează în casa nouă, construită la Hartford, în care va locui timp de aproape două decenii. În noiembrie, revista *Atlantic Monthly* din Boston, condusă de scriitorul William Dean Howells, îi publică schița *A True Story* (*O poveste adevărată*).

1875 Apare volumul *Mark Twain's Sketches, New and Old* (*Schițele noi și mai vechi ale lui Mark Twain*).

1876 Spre sfârșitul anului apare volumul *The Adventures of Tom Sawyer* (*Aventurile lui Tom Sawyer*).

1880 În iulie se naște a treia fiică a scriitorului, botezată Jane (Jean). Apare *A Tramp Abroad* (*O raită prin străinătate*).

1881 Apare *The Prince and the Pauper* (*Prinț și cerșetor*).

1882 Twain face o călătorie cu vaporul pe Mississippi și-și revede meleagurile copilăriei. Apare volumul *The Stolen White Elephant* (*Furtul elefantului alb*).

1883 Apare *Life on the Mississippi* (*Viața pe Mississippi*).

1884 Apare *The Adventures of Huckleberry Finn* (*Aventurile lui Huckleberry Finn*) în editura patronată de Twain și condusă de nepotul său, Charles Webster.

1888 Primește titlul de Master of Arts al Universității Yale.

1889 Apare *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court* (*Un yankeu din Connecticut la curtea regelui Arthur*).

1891 Pleacă împreună cu familia în Europa, unde va rămâne până în 1895 (locuind în Germania, Franța, Italia). Trimite corespondențe din Europa ziarului *Sun* din New York.

1893 Apare volumul *The 1000000 Bank Note, and Other New Stories* (*Bancnota de un milion de lire și alte povestiri noi*).

1894 Apare *Tom Sawyer Abroad* (*Tom Sawyer în străinătate*); de asemenea, *Pudd'nhead Wilson* (*Wilson Zevzecul*), publicat în foileton în revista *Century* (între decembrie 1893 și iunie 1894).

1895 Vara, Twain pornește într-un turneu în jurul lumii, pentru a-și achita datoriile. Citește din opera lui în o sută de orașe din America, Asia, Australia, Africa de Sud.

1896 Își încheie turneul în vară, la Capetown și pleacă în Anglia. Între timp, în SUA, i-a apărut, fără semnătură, volumul *Personal Recollections of Joan of Arc* (*Amintirile personale ale Ioanei d'Arc*). Cu semnătură îi va apărea volumul *Tom Sawyer, Detective and Other Stories* (*Tom Sawyer detectiv și alte povestiri*).
În august moare de meningită fiica lui Twain, Susy, rămasă la Hartford.

1897 Apare volumul *Following the Equator* (*Urmând linia Ecuatorului*), publicat în Anglia sub titlul *More Tramps Abroad* (*Alte raite prin străinătate*). În 1897–1900 Twain locuiește la Viena și la Londra, precum și în Elveția.

1898 În revista *Harper Magazine* îi apare articolul „Stirring Times in Austria" („Vremuri agitate în Austria"). Twain începe să-și scrie *Autobiografia*.

1899 Începe să apară, în editura American Publishing Company, așa-numita „Uniform Edition" a operelor lui Twain (în 22 volume).

1900 În octombrie Twain se întoarce în Statele Unite și se stabilește la New York, unde desfășoară o intensă activitate publicistică și oratorică.

1903 Toamna, pleacă în Italia împreună cu familia, deoarece soția lui este grav bolnavă și i se recomandă „o schimbare de aer”.

1904 La 5 iunie moare, într-o casă de lângă Florența, Olivia Langdon Clemens, soția scriitorului. Acesta se întoarce în SUA și se stabilește la New York. Apare *Extracts from Adam's Diary* (*Fragmente din jurnalul lui Adam*).

1906 Publică, într-un tiraj limitat, și fără semnătură, eseul filosofic *What is Man?* (*Ce este omul?*). Apare *The $ 30 000 Bequest* (*Moștenirea de 30 000 dolari*).

1907 La 26 iunie i se decernează, la Oxford, titlul de doctor în litere (conferit și lui Rudyard Kipling etc.).

1908 Vara, se stabilește la Redding (Connecticut), într-o vilă anume construită pentru el de către arhitectul Howells, fiul prietenului său, și botezată Stormfield.

1909 Moare în ziua de 21 aprilie, la Redding.

De două ori binecuvântă mila;
Pe cel ce dă, pe cel care primește;
Puternică-ntru toate, stă mai bine
Monarhului pe tron decât coroana.

Voi aşterne pe hârtie o poveste, aşa cum mi-a fost spusă de către cineva care-o auzise de la taică-său, care la rândul său o ştia de la tătâne-său, iar acesta, la rându-i, o aflase de la taică-său şi aşa mai departe, cufundându-se tot mai adânc în vremurile trecute, cu trei sute de ani şi mai bine în urmă, părinţii încredinţând-o feciorilor şi astfel fiind păstrată până în zilele noastre. Se prea poate ca povestea aceasta să fie o filă de istorie adevărată, se poate să fie doar o legendă, o tradiţie. Se poate iarăşi să se fi petrecut aidoma, se poate să nu se fi întâmplat defel – dar nici vorbă că s-ar fi putut întâmpla.

Se prea poate că în vremurile cele vechi să fi crezut în adevărul ei cei înţelepţi şi învăţaţi; se prea poate ca numai cei neînvăţaţi şi fără de minte s-o fi îndrăgit şi să-i fi dat crezare.

CAPITOLUL I

NAȘTEREA PRINȚULUI ȘI-A CERȘETORULUI

În străvechea cetate a Londrei, într-o zi de toamnă ca toate celelalte, din al doilea pătrar al celui de-al șaisprezecelea veac, a venit pe lume un băiețaș, într-o familie săracă pe nume Canty, care nu-i dorise nașterea.

În aceeași zi s-a născut alt copil englez, al unei familii bogate pe nume Tudor – care dorea din tot sufletul venirea lui pe lume. Întreaga Anglie dorea același lucru. Poporul englez îi dusese atât de mult dorul și-și pusese atâta nădejde în nașterea lui, încât acum, că se născuse cu-adevărat, mulțimea aproape-și pierduse mințile de fericire. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrățișau, se sărutau și vărsau lacrimi de bucurie. Toată lumea era în sărbătoare: mai-marii, ca și cei umili, bogații, ca și săracii, petrecură, dănțuiră și cântară, se înduioșară și-așa o ținură strună, zile și nopți în șir. În timpul zilei îți bucura ochii priveliștea Londrei, cu steagurile-i voioase fluturând pe fiecare balcon și pe creasta fiecărui acoperiș, și cu alaiurile strălucite care străbăteau străzile. Noaptea era de asemenea o desfătare să privești orașul, cu focuri mari, sărbătorești, aprinse la fiecare răspântie și cu cetele de oameni ce se veseleau în jurul lor.

În întreaga Anglie nu se mai vorbea de altceva decât despre noul-născut, Eduard Tudor, prinț de Wales, care dormea înfășat în scutece de mătase și atlaz, fără s-aibă habar de toată zarva și hărmălaia din juru-i, fără să știe că semeții lorzi și trufașele lor doamne îl dădăcesc și veghează asupra-i, și fără să-i pese câtuși de puțin de asta.

Dar nimeni nu sufla niciun cuvințel despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bietele lui zdrențe – nimeni, în afară de familia de cerșetori al cărei trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume.

CAPITOLUL II
COPILĂRIA LUI TOM

Să sărim cu gândul peste câțiva ani. Londra era bătrână de cincisprezece veacuri și era un oraș mare – pentru vremea aceea. Avea o sută de mii de locuitori – unii socotesc că avea poate și de două ori pe-atât. Ulițele erau foarte strâmte, întortocheate și murdare, mai cu seamă prin partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau de lemn, cu primul cat ieșit în afară și al doilea parcă scoțându-și coatele peste primul. Cu cât se înălțau mai sus casele, cu atât creșteau mai mult și în lățime. Aveau schelărie din bârne tari, încrucișate, cu zidărie temeinică între ele, acoperită cu tencuială.

Bârnele erau date cu roșu, cu albastru sau cu negru, după cheful stăpânului casei, ceea ce le dădea o înfățișare foarte pitorească. Ferestrele pricăjite, cu ochiuri mărunte de geam, în formă de romb, se deschideau în afară, pe țâțâni, ca ușile.

Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, dincolo de Pudding Lane. Era o șandrama prăpădită, dărăpănată și înțesată cu o droaie de familii care n-aveau nici după ce bea apă. Liota lui Canty se îngrămădea într-o odaie, la al treilea cat. Mama și tatăl aveau un soi de laviță într-un ungher, dar Tom cu bunică-sa și cu cele două surori ale lui, Bet și Nan, nu se aflau la strâmtoare – stăpâneau toată podeaua și puteau să doarmă pe jos oriunde pofteau. Mai erau pe-acolo și rămășițele de la vreo două pături și câteva ghemotoace de paie vechi și murdare, însă ele nu meritau numele de pături, căci nu erau strânse în orânduială, ci doar trântite de-a valma într-un morman, în fiecare dimineață, iar seara, fiecare își alegea din grămadă ce socotea mai de folos.

Bet și Nan erau gemene și aveau cincisprezece ani. Erau fete cu inimă bună, dar soioase și lățoase, îmbrăcate în zdrențe și cufundate în bezna neștiinței. Mama lor semăna leit cu ele. Dar tatăl și bunica erau o pereche de diavoli cu chip de om. Se îmbătau ori de câte ori aveau prilejul, apoi se încăierau între ei sau se luau la harță cu oricine le pica în cale, blestemau și înjurau, fie că erau beți sau treji; John Canty era un tâlhar, și maică-sa, o cerșetoare. Făcuseră niște cerșetori și

din copii, însă nu izbutiseră să-i deprindă și cu năravul hoției.

Printre lepădăturile care locuiau în casa aceea se afla – dar fără a se înhăita cu ele – și un preot bătrân, bun la inimă, pe care regele îl alungase din casa și din căminul lui, dându-i drept pensie doar câțiva gologani. Preotul acesta îi lua adesea deoparte pe copii și-i povățuia în taină de bine. Părintele Andrew îl mai învăța pe Tom și din puțina latină pe care o știa; îl învăța să citească și să scrie – le-ar fi învățat și pe fete, dar ele se temeau de batjocurile prietenelor, care n-ar fi răbdat să le vadă căpătând o asemenea ciudată poleială.

Toată Curtea Gunoaielor era un viespar la fel de păcătos ca vizuina lui Canty. Beția și harța din fiecare noapte, aproape până la ziuă, erau lege acolo. Capetele sparte erau ceva la fel de obișnuit ca foamea în aceste locuri. Totuși, micul Tom nu era nefericit. O ducea greu de tot, însă nu-și dădea seama de mizeria lui. Același trai amar îl duceau toți băieții din Curtea Gunoaielor, încât el își închipuia că așa se cuvine să fie și mai bine nici nu se poate. Când venea acasă cu mâna goală, în asfințit, știa că mai întâi o să-l blesteme și-o să-l stâlcească în bătăi taică-său, iar după ce va isprăvi el, o s-o ia de la cap bunică-sa cea cumplită, arătându-se și mai iscusită în această îndeletnicire. Știa la fel de bine că, în inima nopții, maică-sa – înfometată cum era – se va strecura tiptil până la el, cu vreo firimitură sau vreo coajă uscată de pâine, pe care izbutise s-o păstreze, rămânând ea însăși lihnită – cu toate că adesea era prinsă tocmai când înfăptuia asemenea trădare și era scărmănată zdravăn din pricina aceasta de către bărbatul ei.

Dar lui Tom i se părea că o duce îndeajuns de bine, mai cu seamă vara. Cerșea doar atât cât să nu-și pună pielea în băț, căci legile împotriva cerșetoriei erau aspre, și pedepsele grele, așa că-i rămânea vreme destulă ca să asculte încântătoarele basme și legende pe care i le povestea bunul părinte Andrew – despre uriași și zâne, despre pitici și duhuri puternice, despre castele fermecate și crai și despre prinți a căror strălucire îți ia ochii. Tot ascultându-le, aceste povești minunate îl înaripaseră și, nopți de-a rândul, culcat pe mâna de paie scârboase, sleit de oboseală, mort de foame și-abia scăpat din vreo snopeală, băiatul își descătușa închipuirea în întuneric și uita curând de durerile și de suferințele sale, zugrăvindu-și tablourile pline de desfătare ale vieții fermecătoare pe care o ducea un prințișor răsfățat, în vreun palat regal. Cu vremea, o dorință arzătoare începu să nu-i dea pace zi și noapte: să vadă cu ochii lui un prinț adevărat. Pomenise o dată despre asta tovarășilor lui de joacă din Curtea Gunoaielor, dar ei îl luaseră peste picior și-l batjocoriseră atât de nemilos, încât după aceea fu bucuros să-și păstreze visul pentru el.

Deseori citea cărțile cele vechi ale preotului și-l ruga să-i lămurească tot cuprinsul lor și să-l ajute să le înțeleagă. Încetul cu încetul, visele și cititul aduseră unele schimbări în viața lui. Făpturile din visele sale erau atât de alese, încât Tom începu să se scârbească de straiele sale ferfenițite și de murdăria în care trăia și să-

și dorească a fi curat și a avea straie mai bune. Se juca mai departe în noroi, ca și pân-atunci, și chiar cu plăcere, dar, în loc să se bălăcească în Tamisa doar de haz, începu să prețuiască mai mult îndeletnicirea aceasta, fiindcă așa putea totodată să se spele și să se curețe.

Tom găsea totdeauna câte ceva la care să caște gura prin împrejurimi, prin Maypole și Cheapside și pe la iarmaroace, iar din când în când, ca și ceilalți locuitori ai Londrei, avea norocul să vadă o paradă militară, când vreun năpăstuit de neam mare era dus în lanțuri la închisoarea din Turnul Londrei – pe jos sau cu barca. Într-o frumoasă zi de vară, o văzu pe sărmana Anne Askew1 laolaltă cu trei bărbați, urcând treptele rugului din Smithfield și auzi pe un fost episcop rostindu-le o predică, care nu-l interesă câtuși de puțin. Da, la urma urmei, viața lui Tom se scurgea destul de interesant și de plăcut.

Treptat, tot citind și visând întruna la viața prinților, Tom fu atât de puternic înrâurit, încât – fără să-și dea seama – începu să facă pe prințul. Graiul și purtările sale deveniră ciudat de simandicoase, potrivite cu ceremonialul curții regale, spre nețărmurita înveselire a prietenilor săi apropiați. Dar, cu fiecare zi, influența lui Tom asupra băieților creștea, și, cu timpul, ei ajunseră să-l socotească, cu un fel de respect amestecat cu teamă, drept o ființă deosebită. Părea că știe atât de multe și putea să spună și să facă lucruri atât de minunate!

Și, dincolo de toate, avea atâta înțelepciune, o minte atât de pătrunzătoare! Spusele lui Tom și isprăvile lui erau povestite de băieți celor mai în vârstă, și curând și aceștia începură să vorbească despre Tom Canty și să-l socotească drept o făptură neobișnuită și nespus de înzestrată. Oameni în toată firea veneau de multe ori la Tom după o povață și rămâneau adesea uimiți văzând cât de plină de miez și bine cumpănită era judecata lui. Într-un cuvânt, devenise un adevărat erou pentru toți cei care-l cunoșteau, în afară de familia sa, căci numai ei nu vedeau nimic de soi într-însul.

După o bucată de vreme, Tom își înjghebă în taină o curte regală. El însuși era prințul, tovarășii săi de joacă preferați erau străjerii, șambelanii, scutierii, sfetnicii, lorzii și doamnele din suită și familia regală. În fiecare zi, așa-zisul prinț era primit de prietenii săi cu un întreg ceremonial complicat, învățat de Tom din lecturile sale romanțioase. În fiecare zi, treburile însemnate ale maimuțărelii aceleia de regat erau dezbătute în consiliul regal și în fiecare zi „Înălțimea Sa” trâmbița decrete către închipuitele sale oștiri, flotile și către viceregii ținuturilor stăpânite de el.

După care se ducea, în zdrențe, să cerșească vreo câțiva gologani, să roadă o biată coajă de pâine, să-și primească tainul de scatoalce și sudălmi și apoi să se trântească pe maldărul de paie puturoase, spre a-și lua de la capăt deșarta măreție, în vis.

Și totuși dorința de a vedea măcar o dată un prinț adevărat, în carne și

oase, creştea zi de zi, săptămână de săptămână, tot mai aprinsă, până ce, în cele din urmă, absorbi toate celelalte dorinţe şi deveni singura patimă a vieţii sale.

Într-o zi de ianuarie, umblând ca de obicei cu cerşitul, hoinărea amărât în sus şi-n jos pe ulițele din preajma lui Mincing Lane[2] şi a ulicioarei East Cheap.

Ceasuri în şir, desculţ şi rebegit, privea la geamurile prăvăliilor cu de-ale gurii, poftind amarnic la îmbietoarele plăcinte cu carne de porc şi la celelalte născociri ucigătoare, rânduite acolo spre a fi privite – căci pentru el erau bucate alese, bune pentru îngeri – cel puţin aşa păreau, judecând după miros, fiindcă norocul nu-i hărăzise să se înfrupte vreodată cu asemenea bunătăţi. Cădea o burniţă rece, văzduhul se întunecase; era o zi posomorâtă.

Seara, Tom ajunse acasă, pătruns de ploaie până la oase, şi atât de sleit de oboseală şi de lihnit, încât până şi tatăl şi bunica lui îşi dădură seama în ce hal jalnic era şi fură mişcaţi – în felul lor. De aceea, îi traseră un toc de bătaie şi-l trimiseră pe dată la culcare. O bună bucată de vreme, durerea şi foamea, înjurăturile şi zarva încăierărilor care nu mai conteneau în casă nu-l lăsară să închidă ochii. Dar, în cele din urmă, gândurile sale plutiră alene către îndepărtate şi romantice meleaguri, şi Tom adormi în tovărăşia unor vlăstare princiare, care trăiau în palate vaste şi aveau cete de slujitori ce făceau plecăciuni la picioarele lor sau zburau să le împlinească poruncile. Apoi, ca de obicei, visă că el însuşi era odraslă de viţă regească.

Toată noaptea, slava şi măreţia rangului său regal scânteiară în juru-i. Păşea printre şiruri de lorzi şi înalte doamne, într-o învăpăiere de lumină, trăgând în piept miresme dulci, sorbind o muzică desfătătoare şi răspunzând ici cu un zâmbet, colo cu o uşoară aplecare a capului său princiar, respectuoaselor plecăciuni supuse ale acelei mulţimi sclipitoare, ce se dădea în lături ca să-i facă loc.

Iar în zori, când se trezi şi privi sărăcia lucie din juru-i, visul său avu urmarea obişnuită: tot ce-l înconjura îi păru de o mie de ori mai becisnic. Atunci îl copleşi amărăciunea, i se frânse inima şi-l podidiră lacrimile.

1 Poetă engleză (1520/21–1546), condamnată şi arsă pe rug pentru erezie (n.red.)

2 Veche stradă din Londra, unde se aflau prăvăliile marilor negustori de ceai (n.tr.)

CAPITOLUL III

ÎNTÂLNIREA LUI TOM CU PRINȚUL

Tom se sculă lihnit și, mânat de foame, porni să bată uliţele, dar gândurile-i erau încă stăpânite de splendorile învăluite ca-ntr-o negură ce-i împodobiseră visele din noaptea trecută. Umblă razna prin oraș, abia luând seama încotro-l duceau picioarele sau ce se petrecea în juru-i. Oamenii îl îmbrânceau, unii-i aruncau vorbe aspre, dar băiatul – pierdut în gânduri – habar n-avea de ei. Tot mergând în neștire, se trezi la Temple Bar3, locul cel mai îndepărtat de casă unde ajunsese vreodată în direcția aceea. Se opri și cercetă o clipă cu privirea locul, apoi se cufundă iar în închipuirile sale și trecu de zidurile Londrei. Pe vremea aceea, Strandul nu mai era un drum de țară și începuse să-și dea ifose de stradă, însă avea o alcătuire cam chinuită. Căci, deși pe o latură casele se înșiruiau destul de des, pe cealaltă se zăreau doar ici, colo câteva clădiri mari – palatele nobililor bogați, cu grădini largi și frumoase ce se întindeau până la fluviu și care astăzi sunt pavate cu cărămizi și piatră mohorâtă.

Tom descoperi curând Charing Village și se odihni oleacă lângă frumoasa cruce înălțată acolo de către un rege din timpurile străvechi, căruia moartea i-i răpise pe toți cei dragi. Apoi hoinări agale în josul unui drum tihnit, îmbietor, dincolo de marele și arătosul palat al cardinalului, către un palat cu mult mai falnic și mai maiestuos, care se arăta în zare – Westminster. Tom privi uimit și cu bucurie la vasta întindere de zidărie, la aripile care se desfăceau larg, la bastioanele și turnulețele amenințătoare, la uriașul portal de piatră, la zăbrelele aurite, la măreţul șir de colosali lei de granit și la celelalte semne și simboluri ale regalității engleze. Avea să se împlinească oare în sfârșit dorința cea mai arzătoare a sufletului său? Acolo, în fața lui, se afla cu adevărat palatul unui rege. Nu-i era cumva îngăduită nădejdea de a vedea acum un prinț în carne și oase, dacă pronia era îndurătoare?

De fiecare latură a porții aurite străjuia câte o statuie vie – adică un oștean, ce stătea drept, falnic și nemișcat, acoperit din creștet până-n tălpi de o sclipitoare armură de oțel. La o depărtare respectuoasă se aflau țărani și târgoveți, așteptând vreun prilej norocos de a arunca măcar în treacăt o ochire asupra familiei regale.

Caleşti strălucitoare, cu oameni strălucitori în ele şi slujitori strălucitori pe scările şi la spatele lor, soseau şi plecau pe alte câteva porţi impunătoare, care se deschideau în grilajul palatului regal.

Micul şi sărmanul Tom, în zdrenţele lui, se apropie, şi tocmai trecea de santinele – cu pas încet şi sfios –, în vreme ce în piept inima îi bătea tare şi nădejdea-i creştea, când deodată zări printre zăbrelele de aur o privelişte care aproape îl făcu să ţipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat frumuşel la chip, cu obrazul ars şi bronzat de jocuri şi sport în aer liber. Îmbrăcămintea lui era numai mătăsuri şi atlazuri fermecătoare, scânteind de giuvaiere; la şold purta o mică spadă încrustată cu nestemate şi un jungher; în picioare, gingaşe cizmuliţe lungi până la genunchi, cu tocuri roşii, iar pe cap o tocă stacojie, pusă ştrengăreşte, cu pene ce-i atârnau într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare şi scăpărătoare. Câţiva nobili, în straie ca-n basme, stăteau în preajma sa – nici vorbă, slujitorii lui. Ah! Era un prinţ – un prinţ, un prinţ viu, un prinţ adevărat, fără nicio umbră de îndoială. Ruga fierbinte, izvorâtă din inima băieţaşului cerşetor, fusese în sfârşit ascultată.

De tulburare, lui Tom i se tăie răsuflarea, iar ochii i se măriră de uimire şi încântare. Toate gândurile pieriră pe dată din mintea sa, şi-o singură dorinţă puse stăpânire pe el: să se apropie de prinţ şi să-l privească îndelung, să-l soarbă din ochi. Până să se dumirească bine ce-i cu el, îşi şi lipise faţa de zăbrelele porţii. În clipa următoare, unul din ostaşi îl smulse şi-l îmbrânci cu asprime, de se duse învârtindu-se până-n mijlocul cetei de nătăfleţi de la ţară şi trântori de oraş, care căscau gura. Ostaşul zise:

— Hei, cerşetorule, ia seama cum te porţi!

Gloata râse şi-şi bătu joc de Tom, dar tânărul prinţ se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrajii îmbujoraţi şi ochii scânteind de indignare, şi strigă:

— Cum de-ai cutezat să te porţi în chipul acesta cu un băiat sărman? Cum de-ai cutezat a năpăstui astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele? Deschide porţile şi dă-i voie înăuntru!

Să fi văzut atunci cum şi-a mai azvârlit gloata aceea nestatornică pălăriile în văzduh. Să-i fi văzut ce urale scoteau şi cum mai ţipau:

— Trăiască ani mulţi şi îndelungaţi prinţul de Wales!

Ostaşii dădură onorul, cu halebardele întinse, deschiseră porţile şi dădură iar onorul, în timp ce Prinţul Sărăciei intra în parc cu zdrenţele-i fluturânde, ca să dea mâna cu prinţul belşugului nehotărmurit.

Eduard Tudor zise:

— Arăţi obosit şi înfometat, după chip. Te-au năpăstuit. Vino cu mine!

Vreo duzină de aghiotanţi săriră să facă nici ei nu ştiau ce – să-şi vâre coada, firește. Dar fură măturaţi la o parte de un gest cu adevărat regal şi rămaseră încremeniţi locului, aidoma unor statui. Eduard îl duse pe Tom într-o încăpere

bogată din palat, căreia îi spunea iatacul său și dădu poruncă să i se aducă lui Tom bunătăți cum nu mai întâlnise el decât prin cărți.

Cu delicatețea și buna sa creștere, prințul îi trimise la plimbare pe toți slujitorii, pentru ca umilul său oaspete să nu fie cumva stânjenit de prezența lor iscoditoare. Apoi se așeză alături de Tom și începu să-i pună întrebări, în vreme ce băiatul mânca.

— Care-ți e numele, băiete?

— Tom Canty, de nu vă e cu supărare, Înălțimea Voastră.

— Un nume cum rar întâlnești. Unde locuiești?

— În orașul vechi, de nu vă e cu supărare, Înălțimea Voastră. În Curtea Gunoaielor, cum ieși din Pudding Lane.

— Curtea Gunoaielor! Nu zău, alt nume năstrușnic! Părinții tăi sunt în viață?

— Trăiesc, Înălțimea Voastră, și mai am așijderea și-o maică-mare vitregă pentru inima mea – Dumnezeu să mă ierte, de-i un păcat să spun aceasta – și două surori gemene, pe Nan și pe Bet.

— Atunci socot că bunica ta nu e prea bună cu tine.

— Cu nimeni pe lume nu-i bună, nu-i fie cu supărare Înălțimii Voastre. Are inimă neagră, și doar rele și blestemății a urzit în toate zilele vieții sale.

— Nu se poartă oare cu tine cum se cuvine?

— Își mai înfrânează pumnul și-mi dă răgaz doar când doarme ori când e beată; dar, când mintea i se limpezește iarăși, se învrednicește a mi-o arăta bătându-mă în lege.

Micului prinț îi scăpărară ochii de mânie și dădu un strigăt:

— Ce-mi aud urechile?! Te bate?

— O, într-adevăr, da, să nu vă fie cu supărare, Sire.

— Te bate, și tu ești atât de mic și de plăpând! Ia seama la vorbele mele: înainte de căderea nopții va fi azvârlită în Turn. Tatăl meu, regele...

— Drept îi, dar dați uitării, Înălțimea Voastră, ce obârșie josnică are? Turnul e hărăzit mai-marilor – lor și numai lor.

— Așa e, precum spui. La aceasta n-am chibzuit defel. Voi cântări mai îndelung ce pedeapsă să-i dau. Tatăl tău este bun cu tine?

— Întru nimic mai bun decât ma' mare Canty, Înălțimea Ta.

— Pesemne că tații sunt deopotrivă pretutindeni. Nu, nici al meu nu-i prea blând din fire. Are mâna grea, dar cu mine-i îngăduitor, măcar că, la drept vorbind, nu totdeauna. Dar maică-ta cum se poartă cu tine?

— E bună și nu-mi provoacă niciun fel de necazuri sau suferințe. Iar Nan și Bet îi seamănă întru totul.

— Câți ani au surorile tale?

— Cincisprezece ani, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta.

— Prințesa Elisabeth, sora mea, are paisprezece ani, iar prințesa Jane Gray, vara mea, e deopotrivă în ani cu mine și plină de farmec și drăgălășenie; în schimb, sora mea lady Mary, cu înfățișarea-i posomorâtă și... spune-mi, oare nici surorile tale nu îngăduie slujitorilor lor a zâmbi, ca nu cumva păcatul să le piardă sufletele?

— Dânsele? Nu cumva Luminăția Ta gândește că ele au slujitori?

Micul prinț îl măsură o clipă cu gravitate pe micul cerșetor și apoi spuse:

— Și oare de ce nu? Cine le ajută să-și lepede veșmintele seara? Cine le gătește când se trezesc dimineața?

— Nimeni, Alteță. Ar fi cu putință să-și lepede veșmântul și să doarmă fără el, ca fiarele?

— Veșmântul? Au unul singur?

— O, slăvite, la ce le-ar sluji mai multe? Nu au câte două trupuri fiecare.

— Gândul acesta este neasemuit și minunat. Nu am voit a face haz. Dar bunele tale Nan și Bet vor avea veșminte și paji îndeajuns, și aceasta cât se poate de curând; se va îngriji vistiernicul meu de ele. Nu, nu-mi mulțumi, nu-i nimic de seamă. Ai vorbit cum se cuvine, grăiești curgător și cu farmec. Ai învățat carte?

— Nu știu de-am învățat au ba, Înălțimea Ta. Bunul preot, care se numește părintele Andrew, m-a învățat, în bunătatea-i fără margini, câte ceva din cărțile sale.

— Știi a citi pe limba latinească?

— Cu greu, Luminăția Ta.

— Învață-o, băiete, doar începutul e anevoios. Limba elinească-i încă mai anevoioasă, dar pentru prințesa Elisabeth și pentru vara mea nici ele, nici vreo altă limbă nu sunt învățătură grea. De le-ai auzi pe amândouă grăind în limbile acestea! Dar mai bine spune-mi câte ceva despre Curtea Gunoaielor în care stai. Acolo viața ți se scurge plăcut?

— Da, cu adevărat, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta, fără doară când te încearcă foamea. Vin pe la noi păpușari și saltimbanci cu maimuțoi – să vezi ce făpturi năstrușnice mai sunt, și mai sunt și comedii în care cei ce le joacă strigă și se luptă strașnic între dânșii, până cad toți la pământ, și-i o minunăție să-i vezi, și costă numai un gologan – doar că tare trudnic este să-l capeți, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta.

— Spune-mi mai departe!

— Uneori, noi, băieții din Curtea Gunoaielor, ne luptăm între noi cu bâtele.

Prințului îi scăpărară ochii. Zise:

— Pe legea mea, așa ceva mi-ar fi pe plac. Spune mai departe!

— Ne luăm la întrecere, Alteță, să vedem care din noi e mai iute de picior.

— Tare mult mi-ar plăcea și mie. Urmează-ți vorba!

— Vara, Înălțimea Ta, ne bălăcim și înotăm prin canale și prin râu, și

fiecare îşi vâră vecinul cu capul sub apă şi-l împroaşcă întruna cu stropi, şi se cufundă, şi ţipă, şi se dă peste cap...

— Ar preţui cât regatul tatălui meu să mă bucur de toate acestea măcar o singură dată! Rogu-te, mai departe!

— Jucăm hora şi cântăm în jurul armindenului, în Cheapside! Ne zbenguim în nisip şi fiecare-şi acoperă vecinul până la gât, şi uneori facem turte de noroi – tii, că frumos mai e noroiul, n-are seamăn pe lume! Şi zburdăm prin noroi, curat ca porcii, Înălţimea Ta, iertate fie-mi cuvintele.

— O, te rog, pune capăt vorbelor tale, îmi stârneşti cheful de joacă! De m-aş putea înveşmânta în straie asemenea alor tale şi picioarele să-mi descalţ şi să mă tăvălesc prin noroi o dată, o dată numai, fără ca nimeni să mă mustre ori să mă oprească, mai că aş uita cu totul de coroană.

— Iar eu, de m-aş putea înveşmânta o dată, mărite prinţ, precum eşti Luminăţia Ta înveşmântat – doar o dată...

— Oho, te-ai învoi la aceasta? Atunci aşa vom face. Azvârle-ţi zdrenţele şi îmbracă minunăţiile acestea, băiete. Fericirea ne va fi scurtă, dar cu atât mai plăcută. Hai să petrecem câtă vreme ni-i îngăduit şi să ne schimbăm iar, până nu vin să ne tulbure.

Peste câteva minute, micul prinţ de Wales era dichisit cu zdrenţele fâlfâitoare ale lui Tom, iar micul Prinţ al Sărăciei era împopoţonat cu penajul fălos al regalităţii. Se duseră amândoi şi se priviră alături într-o oglindă mare şi… ce să vezi? Parcă nu s-ar fi făcut nicio schimbare! Se cercetară din ochi, se uitară la oglindă, apoi iar unul la altul. În cele din urmă, încurcat, vlăstarul regesc zise:

— Ce înţeles desprinzi tu din asta?

— O, preabună Alteţă, nu-mi cere a-ţi da răspuns. Nu se cade cuiva cu obârşia mea a rosti asemenea lucruri.

— Atunci le voi rosti eu. Eşti aidoma la păr, la glas şi la port, ai aceleaşi trăsături şi deopotrivă eşti cu mine la stat, la înfăţişare. De-am sta amândoi despuiaţi, nimeni nu ar fi în stare a spune care din noi eşti tu şi care prinţul de Wales. Şi-acu’, că-s înveşmântat în straiele tale, îmi pare că şi pricep mai bine ce-ai simţit tu când ostaşul acela silnic... Ascultă, parcă ai o vânătaie pe mână?

— Da, dară-i nimica toată, şi Alteţa Sa ştie că bietul străjer...

— Tăcere! E o faptă ruşinoasă şi crudă! strigă micul prinţ, bătând în podea cu piciorul său desculţ. De-ar afla regele! Să nu te clinteşti de-aici până mă-ntorc! Aşa mi-i porunca!

Într-o clipită luă şi ascunse bine un obiect de însemnătate naţională, care zăcea pe-o masă, şi ieşi valvârtej pe uşă, gonind prin curţile palatului, în zdrenţele sale pestriţe, cu faţa aprinsă şi ochii scânteietori. De-ndată ce ajunse la poarta mare, apucă zăbrelele şi încercă să le scuture, ţipând:

— Deschideţi! Desfaceţi zăvoarele porţilor!

Soldatul care-l maltratase pe Tom se supuse numaidecât; iar când prințul țâșni pe sub portal, aproape gâtuit de mânia sa regală, soldatul îi trase peste ureche o palmă răsunătoare, care-l azvârli ca pe-un titirez drept în mijlocul drumului, și-i strigă:

— Na, pui de cerșetor, pentru ocara ce-am căpătat de la prinț!

Gloata izbucni în râs. Prințul se ridică din noroi și se repezi sălbatic la santinelă, strigând:

— Sunt prințul de Wales, făptura mea-i sfințită; iar tu vei atârna în furcile spânzurătorii pentru că ai cutezat să ridici mâna asupră-mi!

Soldatul ridică halebarda pentru onor și zise batjocoritor:

— Salut pe Sfinția Voastră, Alteță! Apoi adăugă mâniat: Ia-ți tălpășița, lepădătură bezmetică!

Gloata râse cu răutate, strânsă roată în jurul bietului prinț, și-l duse în ghionturi o bucată bună de drum, batjocorindu-l și strigând:

— Faceți loc să treacă Înălțimea Sa Regală! Faceți loc să treacă prințul de Wales!

3 Barieră la marginea administrativă a orașului Londra, pe drumul spre Westminster; de aici începe vestita arteră (azi) comercială The Strand (n.red.)

CAPITOLUL IV

ÎNCEP NECAZURILE PRINȚULUI

După ceasuri de hărțuire și prigoană neînduplecată, micul prinț fu într-un târziu părăsit de adunătura din juru-i și lăsat în pace. Câtă vreme fusese în stare să spumege împotriva haitei, s-o amenințe în chip regal și să rostească cu demnitate regală porunci, avusese mare haz, dar când, în cele din urmă, istovirea îl sili să fie tăcut, nu mai prilejui nicio distracție chinuitorilor săi, care-și căutară petrecere în altă parte. Atunci prințul se uită în juru-i, dar nu-și putu da seama unde se găsea. Doar atât știa, că se află între zidurile orașului Londra. Umblă așa în neștire, și curând casele se răriră și începură să se ivească tot mai puțini trecători. Își scăldă picioarele sângerânde în pârâul ce curgea pe-atunci pe locul unde azi e strada Farrington. Se odihni puțin, apoi o porni mai departe, și în scurtă vreme dădu peste un loc întins, pe care se zăreau doar câteva case risipite și o biserică minunată. Recunoscu biserica. De jur împrejurul ei se ridicau schele și roiau muncitori, căci tocmai era reparată temeinic. Prințul se îmbărbătă pe dată – simțea că acum necazurile sale luaseră sfârșit. Își spuse: „E străvechea biserică a călugărilor franciscani, pe care regele, tatăl meu, a luat-o din mâinile lor și a dăruit-o pe vecie drept azil și adăpost copiilor sărmani și părăsiți, și i-a dat nume nou. Cu mare bucurie vor sluji ei pe feciorul celui ce-a fost atât de mărinimos cu dânșii; și mai vârtos când acest fecior e și dânsul deopotrivă de sărac și de abătut ca fiecare dintre cei adăpostiți aici astăzi sau dintre cei ce se vor mai perinda pe-aici”.

Curând se afla în mijlocul unei cete de băieți care alergau, săreau, se jucau cu mingea, de-a capra, și petreceau în fel și chip, cu multă larmă. Erau îmbrăcați toți la fel, după portul slujitorilor și ucenicilor din vremea aceea, adică purtau pe creștetul capului o tichie neagră, plată, cam de mărimea unei farfurioare, care nu le slujea nici de acoperământ – fiind prea mititică –, nici de podoabă, căci de sub ea părul le cădea otova până la mijlocul frunții și era retezat scurt în jurul capului. La gât purtau câte un guleraș preoțesc; o bluză albastră, strânsă pe trup, cu mâneci bogate, le atârna până la genunchi, sau mai jos; aveau o cingătoare roșie, lată, ciorapi de-un galben țipător, prinși cu jartiere deasupra genunchilor și pantofi cu

toc jos, încheiați cu catarame largi de metal. Era o îmbrăcăminte destul de urâtă.

Băieții se opriră din joacă și se strânseră buluc în jurul prințului, care spuse, cu demnitatea lui firească:

— Bunii mei băieți, duceți-vă de spuneți învățătorului vostru că Eduard, prinț de Wales, dorește a-i vorbi.

La auzul cuvintelor sale, izbucni un strigăt puternic, și un băiat mai necioplit zise:

— Ia zi, nu ești cumva solul Alteței Sale, cerșetorule?

Prințul roși de mânie, și mâna-i zbură pe dată la șold, dar nu găsi nimic acolo. Se porni o furtună de râsete, și unul din băieți zise:

— Ați văzut? Își închipuie că are paloș, te pomenești c-o fi chiar prințul cel adevărat!

Gluma aceasta stârni și mai multe râsete. Bietul Eduard înălță capul cu trufie și zise:

— Chiar prințul sunt, și rău vă șade a mă întâmpina astfel, vouă, care vă hrăniți din dărnicia regelui, tatăl meu.

Cuvintele acestea li se părură grozav de hazlii băieților, după cum dovedi râsul lor. Băiatul care vorbise primul le strigă tovarășilor săi de joacă:

— Hei, ticăloșilor, robilor, miluiți ai părintelui regesc, ai Înălțimii Sale, unde v-a pierit cuviința? În genunchi cu toții și cinstiți-i portul crăiesc și zdrențele crăiești!

Cu o larmă veselă, neînfrânată, îngenunchează toți ca unul și se prefăcură că-și cinstesc victima. Prințul îl împinse cu piciorul pe băiatul cel mai apropiat și spuse cu aprinsă pornire:

— Primește asta acum, până ce va răsări ziua de mâine și-ți voi înălța o spânzurătoare!

A, dar nu mai era de șagă – asta întrecea măsura! Râsul încetă pe dată, înlocuit de furie. O grămadă de băieți strigară într-un glas:

— Târâți-l încoace! La adăpătoare cu el, la adăpătoare! Unde-s dulăii? Aici, Leu, aici, Colțosu!

Și-apoi urmă un fapt pe care Anglia nu-l mai văzuse niciodată – persoana sfințită a moștenitorului tronului fu zvântată în bătaie de mâini plebee, fugărită, iar carnea-i fu sfârtecată de colții câinilor.

Când noaptea puse capăt acelei zile, prințul se trezi hăt tocmai în partea mai înțesată de clădiri a orașului. Trupul îi era învinețit, mâinile-i sângerau și zdrențele-i erau mânjite de sus până jos cu noroi. Rătăcea de colo-colo, tot mai deznădăjduit, și atât de sleit de oboseală și de istovit, încât abia îl mai țineau picioarele. Se săturase să mai pună întrebări, căci căpăta numai insulte în loc de îndrumare. Murmura întruna: „Curtea Gunoaielor – acesta-i numele; de-aș putea-o găsi, înainte ca puterile-mi toate să se fi stins și să cad în drum, atunci aș fi

mântuit; neamurile sale mă vor duce la palat și vor face dovadă că nu sunt de-un sânge cu ei, ci prințul cel adevărat, și-mi voi dobândi iar drepturile”. Din când în când, gândurile i se întorceau la primirea ce i-o făcuseră neciopliții băieți de la mânăstire, și-și spunea: „Când voi fi rege, nu vor avea doar pâine și adăpost, ci și învățătură luată din cărți, căci un pântec sătul nu prețuiește mult câtă vreme mintea-i înfometată, iar inima așijderea. Cu strășnicie voi păstra totul în amintire, ca învățătura acestei zile să nu se piardă și norodul meu din această pricină să sufere. Fiindcă știința de carte îmblânzește inima și sădește bunătate și milostenie”.

Luminile începură să pâlpâie, se porni ploaia, se stârni vânt și se lăsă o noapte rece. Prințul lipsit de cămin, moștenitorul fără adăpost al tronului Angliei, mergea întruna, cufundându-se tot mai adânc în vălmășagul ulicioarelor murdare, unde mizeria și sărăcia se îngrămădeau ca roiul de muște.

Deodată, o namilă de bădăran beat îl luă de guler și-i spuse:

— Pe drumuri la ora asta, și-acasă mă prind că barem un gologan n-aduci. Ei, las’ de nu ți-oi frânge eu oscior de oscior, sfrijitule, să nu-mi mai zică mie lumea John Canty!

Prințul se smuci, își șterse – cu un gest instinctiv – umărul pângărit, și zise cu aprindere:

— A, ești tatăl lui, adevărat grăiești? Cerule îndurător, fă să fie astfel – atunci îl vei lua pe el de acolo, iar pe mine mă vei duce îndărăt!

— Tatăl lui? Ce tot îndrugi acolo? Atâta știu, că eu ți-s tată, cum o s-o simți acuși pe pielea ta.

— O, nu glumi, nu tărăgăna, nu zăbovi! Sunt istovit, sunt rănit, sunt la capătul puterilor. Du-mă la rege, tatăl meu, și îți va dărui avuții mai multe decât în cele mai nesăbuite vise ale tale. Dă-mi crezare, omule, dă-mi crezare! Nu rostesc minciuni deșarte, ci numai și numai adevărul! Întinde mâna și mântuiește-mă! Adevăr îți zic, sunt prințul de Wales!

Omul se holbă buimăcit la băiat, apoi clătină din cap și mormăi:

— S-a smintit de tot, de parc-ar fi chiriaș al balamucului Bedlam! Apoi îl luă iar de guler și zise, cu un râs răgușit și-o sudalmă: Dar, smintit au ba, eu și cu mam’ mare Canty laolaltă îți vom tăbăci spinarea.

Și, zicând acestea, îl târî după el pe prințul care se zbătea și se lupta din răsputeri și pieri într-o curte, urmat de-o droaie gălăgioasă de lepădături omenești, încântate de întâmplare.

CAPITOLUL V
TOM ÎNĂLȚAT LA RANG MARE

Rămas singur în cabinetul prințului, Tom Canty se folosi cu prisosință de acest prilej. Se suci și se-nvârti în fața oglinzii celei mari, admirându-și găteala, apoi se plimbă prin odaie, imitând portul ales al prințului și urmărind mai departe rezultatele în oglindă. Apoi trase din teacă spada cea frumoasă, făcu o plecăciune și sărută tăișul, punându-l de-a curmezișul pieptului. Cu cinci-șase săptămâni mai-nainte văzuse pe un nobil cavaler salutându-l în felul acesta pe locotenentul închisorii Turnului, în timp ce-i încredința, spre întemnițare, pe preaputernicii duci de Norfolk și Surrey. Tom se jucă puțin cu jungherul încrustat cu pietre scumpe, care-i atârna la șold, cercetă prețioasele și neasemuitele podoabe din odaie, încercă pe rând jilțurile somptuoase și se gândi cum s-ar mai împăuna dacă droaia de băieți din Curtea Gunoaielor ar putea s-arunce măcar o privire ca să-l vadă așa, în culmea măreției. Se întrebă dacă vor crede uimitoarea poveste pe care avea să le-o spună când se va întoarce acasă sau dacă vor clătina din cap și vor zice că închipuirea sa prea înfierbântată i-a tulburat până la urmă mințile.

După vreo jumătate de ceas îi trecu deodată prin cap că prințul plecase de multă vreme: îndată începu să nu se mai simtă în largul său; trase cu urechea, arzând de nerăbdare, și încetă să se mai joace cu frumoasele lucruri din jurul lui. Se simți pe rând stânjenit, apoi neliniștit, iar la urmă își pierdu de-a binelea nădejdea. Dacă vine cineva și-l surprinde îmbrăcat cu veșmintele prințului, fără ca prințul să fie de față și să-i lămurească pe alții cum stau lucrurile? Nu cumva îl vor spânzura pe loc, și abia după aceea o să cerceteze pricina? Auzise că mai-marii se pripesc grozav la așa ceva. Teama-i sporea mereu și, tremurând ca varga, deschise încetișor ușa anticamerei, hotărât să fugă să-l caute pe prinț, dobândind astfel de la el ocrotire și îngăduința de-a pleca. Șase nobili din suita sa, în veșminte strălucitoare, și doi tineri paji de neam mare, îmbrăcați ca niște fluturi, săriră în picioare și se plecară până la pământ în fața lui. Tom se duse iute înapoi și încuie ușa, spunând:

— Vai, își bat joc de mine! Se vor duce să mă pârască! O, de ce-am venit

aici, să-mi pierd viața?

Se învârti prin odaie, plin de spaime, ascultând și tresărind la cel mai mic zgomot. Nu trecu mult, și ușa fu dată de perete, și un paj acoperit cu mătăsuri de sus până jos vesti:

— Lady Jane Gray.

Ușa se închise, și o fetiță drăgălașă, purtând veșmânt bogat, se repezi spre el. Dar se opri brusc și spuse cu glas mâhnit:

— O, ce durere te stăpânește, milord?

Tom aproape că-și pierdu răsuflarea, dar se strădui să bâiguie:

— Vai mie, fii îndurătoare! Dau mărturie că nu sunt lord, ci numai sărmanul Tom Canty, din Curtea Gunoaielor, din oraș. Rogu-te, îngăduie-mi a-l vedea pe prinț, iar el se va milostivi să-mi dea zdrențele înapoi și mă va lăsa să plec de-aici nevătămat. Vai mie, fii îndurătoare și scapă-mi viața!

Zicând acestea, băiatul îngenunchease și implora cu ochii, cu mâinile ridicate, cu vorba.

Fata părea încremenită de groază și strigă:

— O, milord, în genunchi? Și în fața mea!

Apoi fugi, cuprinsă de spaimă, iar Tom, zdrobit de disperare, se prăbuși murmurând:

— Nu mai pot afla ajutorare, nicio nădejde. Acum vor veni să mă azvârle-n lanțuri.

În timp ce zăcea acolo pironit de groază, prin palat alergau cu iuțeala fulgerului vești înfricoșătoare. Șoaptele – căci veștile nu erau spuse decât în șoapte – zburau de la un curtean la altul, de la lord la doamnă de onoare, coborând de-a lungul tuturor coridoarelor, de la un etaj la altul, de la un salon la altul: „Prințul și-a pierdut mințile! Prințul și-a pierdut mințile!” Curând, în fiecare salon, în fiecare galerie de marmură se strânseră grupuri scânteietoare de lorzi și doamne și alte grupuri de curteni îmbrăcați mai modest, sporovăind de zor, în șoaptă, și pe fiecare chip se citea jalea. Deodată se ivi un înalt demnitar, care trecu pe lângă aceste grupuri, dând glas unei solemne proclamații:

În numele Regelui!
Nimenea să nu ia seama la aceste zise
amăgitoare și fără de minte, necum să stea a
le judeca sau să poarte mai departe vorbele,
altminteri cu moartea va fi pedepsit. În numele
Regelui!

Șoaptele se curmară atât de brusc, de parcă pe curteni i-ar fi pălit mutenia.

Curând se auzi un zumzet de-a lungul coridoarelor: „Prințul! Iată, sosește prințul!”

Bietul Tom trecu prin dreptul grupurilor ce se închinau înainte-i, încercând să răspundă și dânsul la plecăciuni și privind cu sfială spre ciudata lume din juru-i, cu ochii speriați și rugători. De o parte și de alta îl însoțeau doi nobili de rang înalt, sprijinindu-l. În urma lui veneau doctorii curții și câțiva slujitori.

Tom se trezi într-un apartament impunător al palatului și auzi cum se închide ușa îndărătul lui. În jurul său se opriră cei care-l însoțiseră. În față, la o mică depărtare, stătea întins pe pat un om spătos și foarte gras, cu fața lată și buhăită, cu o înfățișare severă. Capul său mare era cărunt de-a binelea, iar favoriții – pe care-i purta în jurul obrazului, ca un chenar – erau de asemenea cărunți. Îmbrăcămintea-i, lucrată din țesături scumpe, era însă veche și puțin roasă pe-alocuri. Își rezema pe o pernă un picior înfășurat în bandaje. Acum în încăpere domnea tăcerea, și toți, în afară de omul acela, stăteau cu capetele plecate până în pământ. Acest bărbat beteag, cu înfățișare aspră, era temutul Henric al VIII-lea. El spuse, și chipul i se îmblânzi când începu să vorbească:

— Ce-i cu tine, milord Eduard, prințul meu? Ți-ai pus oare în gând a-l amăgi pe bunul rege, părintele tău, care te iubește și-ți arată bunătatea lui, cu o glumă menită să-l mâhnească?

Bietul Tom, care se pierdea cu totul, ascultă pe cât îi îngăduia mintea lui buimăcită, dar când îi ajunseră la ureche vorbele „bunul rege”, păli cumplit și căzu în genunchi, ca doborât de-un glonț. Înălțându-și mâinile, exclamă:

— Sunteți regele? Atunci cu-adevărat s-a isprăvit cu mine!

Aceste cuvinte părură că-l înmărmuresc pe rege. Ochii săi rătăciră fără țintă de pe un chip pe altul, apoi se opriră neliniștiți asupra copilului căzut în genunchi. După aceea spuse, adânc îndurerat:

— Vai mie! Am socotit vorbele deșarte și peste măsură de mincinoase, dar teamă mi-e că nu-i așa. Oftă din greu și spuse cu blândețe: Vino la tatăl tău, copile; ești bolnav.

Tom fu ajutat să se ridice și se apropie, umil și tremurător, de regele Angliei. Regele cuprinse în palmele sale chipul speriat și-l privi o clipă-n ochi cu iubire, adânc și afectuos, ca și cum ar fi căutat acolo vreun semn îmbucurător că băiatului i-au venit mințile la loc, apoi strânse la pieptul lui căpșorul cârlionțat și-l dezmierdă cu duioșie. După aceea zise:

— Nu-ți mai recunoști tatăl, fiule? Nu fărâma inima-mi bătrână; spune-mi că mă cunoști. Nu-i așa că mă cunoști?

— Așa-i, sunteți temutul meu stăpân, regele, Dumnezeu să-i păzească zilele!

— Adevărat, adevărat – aceasta-i bine, prinde inimă, nu tremura așa din toate mădularele; aici nimeni nu-ți vrea rău; toți te împresoară cu dragostea lor. Ți-e mai bine acum; visul cel rău a plecat, nu-i așa? Și acum știi și cine ești – au ba? Nu te vei mai socoti drept altul, precum zice-se că ai făcut mai adineauri?

— Rogu-vă din suflet să-mi daţi crezare, nu am rostit decât adevărul, Preatemute Stăpâne, căci eu sunt dintre cei mai nevolnici supuşi ai Înălţimii Voastre, născut cerşetor, şi doar din nenoroc şi potrivnică întâmplare mă aflu aici, cu toate că nu-s întru nimic vinovat de aceasta. Prea tânăr sunt să fiu sortit morţii, şi-mi puteţi mântui viaţa cu un singur cuvânt. O, rostiţi-l, Maiestatea Voastră!

— Să mori? Nu rosti asemenea vorbe, dulcele meu prinţ; pacea, pacea să se pogoare în inima ta tulburată – nu vei muri!

Tom căzu în genunchi, cu un strigăt de bucurie:

— Domnul să vă răsplătească îndurarea, bunul meu rege, şi să vă păzească îndelung viaţa, ca să vă fericiţi ţara! Apoi sări în picioare şi, întorcându-şi faţa plină de voioşie spre cei doi gentilomi din suită, exclamă: Aţi auzit cu urechile voastre! Nu voi fi dat morţii – aşa a glăsuit Regele!

Nimeni nu se clinti, nimeni nu suflă o vorbă, doar se plecară toţi până la pământ, pătrunşi de veneraţie.

Băiatul şovăi, cam încurcat, apoi se întoarse cu sfială spre rege, spunând:

— Acum pot să plec?

— Să pleci? De bună seamă, dacă aceasta ţi-i dorinţa. Dar de ce nu mai zăboveşti puţin? Încotro doreşti să mergi?

Tom plecă ochii şi răspunse umil:

— Se prea poate să fi înţeles greşit, dar mă socoteam slobod a pleca şi astfel am fost îmboldit să mă îndrept iarăşi către bordeiul unde m-am născut şi am fost crescut, în lipsuri şi grele nevoi, însă care dă adăpost mamei şi surorilor mele, şi astfel mi-e şi mie cămin; pe câtă vreme măreţia şi strălucirea aceasta cu care nu sunt deprins... ah, rogu-vă, Luminăţia Voastră, îngăduiţi-mi să plec!

Un răstimp regele rămase tăcut şi gânditor, şi chipul său trăda o nelinişte şi o deznădejde crescânde. După aceea spuse, cu o urmă de speranţă în glas:

— Poate că mintea i s-a întunecat numai în această singură privinţă şi are judecata limpede în tot ce priveşte alte lucruri. Dea Domnul să fie pe gândul meu! Să facem încercarea!

Apoi îi puse lui Tom o întrebare pe latineşte şi Tom îi răspunse cu chiu, cu vai pe aceeaşi limbă. Regele era încântat şi-şi vădi mulţumirea. Curtenii şi doctorii se arătară şi ei bucuroşi. Regele zise:

— Nu este pe potriva învăţăturii şi priceperii sale, dar arătatu-mi-a că mintea îi e doar vătămată, şi nu sortită pierzaniei. Ce spune Domnia Ta?

Doctorul căruia i se adresase făcu o temenea până-n pământ şi răspunse:

— Gândul meu se potriveşte cu al Luminăţiei Voastre şi zic că drept aţi ghicit.

Regele păru fericit de această încurajare, primită din partea unui om atât de ştiutor, şi urmă cu voie bună:

— Acum luaţi aminte cu toţii! Îl vom pune şi la alte încercări.

Îl întrebă pe Tom ceva pe franțuzește. Tom rămase o clipă mut, stingherit că era ținta atâtor priviri, apoi zise cu glas stins:

— Nu am cunoștință de limba aceasta, nu vă fie cu supărare, Sire.

Regele căzu iar pe perne. Cei de față se repeziră să-l ajute, dar el îi dădu la o parte și zise:

— Dați-mi pace – nu-i decât o slăbiciune de nimic. Ridicați-mă! Așa, de ajuns. Vino mai aproape, copile; așa, odihnește-ți bietul cap chinuit lângă inima tatălui tău și fii fără grijă! În curând te vei înzdrăveni. Nu-i decât o închipuire trecătoare. Nu-ți fie teamă, te vei însănătoși!

Apoi se întoarse către suită; blândețea îi pieri și în ochi începură să-i joace fulgere cumplite. Zise:

— Ascultați toți cu luare-aminte! Fiul meu, aici de față, e nebun; dar sminteala lui nu va ține. Vătămarea se trage din prea multă învățătură și prea mult stat între zidurile palatului. Să lase în plata Domnului cărțile și învățăturile! Îmbiați-l cu jocuri sub cerul liber, înveseliți-l în vreun chip, ca să-și dobândească astfel înapoi sănătatea. Se ridică și mai sus și urmă cu hotărâre: Este nebun, dară-i fiul meu și moștenitorul tronului Engliterei, și, smintit sau în toate mințile, tot el va fi rege. Și ascultați bine ce vă spun: dați de veste pretutindeni că cine poartă vorbe despre boala sa unelteşte împotriva liniștii și bunei orânduiri a acestui regat și va merge la spânzurătoare! Dați-mi de băut, mă arde! Durerea îmi sapă puterile... Luați cupa... Sprijiniți-mă! Așa, acum e bine. Este nebun? De-ar fi de o mie de ori nebun, rămâne prințul de Wales, și eu, regele, voi întări aceasta. Încă astăzi va fi înălțat la rangul său princiar, după vechea și cuvenita rânduială. Pe dată să dai porunci pentru împlinire, milord Hertford!

Unul din nobili îngenunche în fața patului regal și zise:

— Maiestatea Sa știe că marele mareșal ereditar al Angliei zace în lanțuri, în Turn. Nu ar fi potrivit ca un osândit...

— Tăcere! Nu-mi spurca urechile cu numele lui mult urât. Au omul acesta are viață veșnică? Trebuie să-mi fie stăvilită voința? Va zăbovi oare prințul neuns, fiindcă regatul e lipsit de un conte mareșal nepătat de trădare, care să-l învestească? Nu, pe toată slava Domnului! Dă de știre Parlamentului să hotărască pieirea lui Norfolk înainte de răsăritul soarelui, altminteri îmi va da socoteală amarnic!

Lord Hertford zise:

— Voința regelui este lege, și, ridicându-se, se întoarse la locul său.

Treptat, mânia se șterse de pe chipul bătrânului rege, și el spuse:

— Sărută-mă, prințul meu! Așa... de ce te temi? Nu sunt eu tatăl tău iubitor?

— Sunteți prea bun cu mine, nevrednicul, o, preaputernice și milostive stăpân, aceasta o știu cu adevărat. Dar... dar... mă doare sufletul gândind la cel

sortit să moară, și...

— A, îți recunosc, îți recunosc firea! Știu că inima ți-a rămas aceeași, chiar dacă mintea ți-e bolnavă, căci totdeauna ai fost blând la suflet. Dar ducele acesta stă stavilă între tine și mărirea ta; voi pune altul în locu-i, care să nu păteze înalta sa dregătorie. Mângâie-ți inima, prințul meu; nu-ți frământa biata minte cu treaba aceasta!

— Oare nu din vina mea i se grăbește pieirea, Luminăția Voastră? Câți ani ar mai trăi de n-aș fi eu în cumpănă?

— Nu te gândi la el, prințul meu, nu-i vrednic! Sărută-mă încă o dată și du-te la nimicurile și petrecerile tale, căci boala mea mă face să sufăr. Sunt ostenit și vreau să mă odihnesc. Du-te cu unchiul tău Hertford și curtenii tăi și vino iar când trupul meu va fi întremat.

Tom se lăsă dus din încăpere, cu inima grea, fiindcă ultimele vorbe ale regelui dăduseră o lovitură de moarte nădejdii pe care o nutrise că acum i se va da drumul. Auzi iarăși șușotitul glasurilor care exclamau: „Vine prințul, vine prințul!”

Curajul îl părăsea din ce în ce mai mult pe când trecea printre șirurile sclipitoare de curteni ce se plecau înainte-i, pentru că acum își dădea seama că era cu adevărat prizonier și că putea să rămână pe vecie închis în colivia aceasta aurită – un prinț părăsit și fără niciun prieten.

Și, oriîncotro se întorcea, i se părea că vede plutind în văzduh capul retezat și fața de care-și amintea bine a puternicului duce de Norfolk, cu ochii ațintiți asupră-i, plini de mustrare.

Visele lui de odinioară fuseseră atât de plăcute, dar realitatea aceasta era atât de mohorâtă!

CAPITOLUL VI
TOM ÎNVAȚĂ

Tom fu dus în încăperea principală a unui impunător apartament și pus să stea jos – lucru care-i venea cam peste mână, pentru că în jurul lui se aflau oameni vârstnici sau de rang înalt. Îi rugă să se așeze și dânșii, dar ei se mărginiră să-i facă o plecăciune sau să murmure mulțumiri și rămaseră în picioare. Ar fi stăruit, dar „unchiul” său, contele de Hertford, îi șopti la ureche:

— Vă rog, nu stăruiți, milord; nu li se cuvine a ședea de față cu Alteța Voastră.

Fu anunțat lordul St. John, care, după ce se ploconi înaintea lui Tom, zise:

— Vin din partea regelui pentru o treabă însemnată, care se cade a fi tainică. Binevoiește Înălțimea Voastră să nu păstreze în preajmă-i, din toată suita, decât pe milordul conte Hertford?

Băgând de seamă că Tom nu prea știe cum să se descurce, Hertford îi șopti să facă un semn cu mâna și să nu se obosească să vorbească, decât dacă vrea. După ce nobilii din suită ieșiră din odaie, lordul St. John zise:

— Maiestatea Sa poruncește ca, din înalte temeiuri de stat, ce cântăresc greu, Luminăția Sa prințul să-și ascundă beteșugul în toate chipurile ce-i stau în putere, până ce boala îi va trece și va fi iar ca mai înainte. Adică să nu tăgăduiască în fața nimănui că-i adevăratul prinț și moștenitor al slavei Engliterei; să-și păstreze rangul de prinț și să primească fără cuvânt sau semn de împotrivire cinstirea și supunerea ce i se cuvin după dreptele și străvechile datini; să nu mai vorbească nimănui despre acea josnică obârșie și viețuire pe care boala sa le-a plăsmuit din închipuirile deșarte ale unei minți prea trudite; să se străduie sârguincios spre a-și aminti iarăși chipurile ce le-a cunoscut mai-nainte, iar când va da greș, să-și păstreze cumpătul și să nu trădeze, prin mirare sau alt semn, că le-a dat uitării. Iar în timpul ceremoniilor, de fiecare dată când va sta la îndoială, neștiind ce anume trebuie să facă ori să rostească, să nu-și arate cu nimic neliniștea față de cei din preajmă, ci să ceară povață lordului Hertford sau mie, preaplecatul vostru supus, cărora regele le-a poruncit să aibă slujba aceasta și să stea gata la

orice chemare, până ce își va schimba voia. Acestea toate sunt spusele Maiestății Sale Regale, care i-a trimis Înălțimii Voastre urările sale și care se roagă ca Domnul, în mila sa, grabnic să vă tămăduiască și să vă aibă în sfânta lui pază acum și în vecii vecilor.

Lordul St. John făcu o plecăciune și se dădu la o parte. Tom răspunse resemnat:

— Așa a spus regele. Nimeni nu poate cârti împotriva poruncii regelui, nimeni nu o poate împlini potrivit cu voia lui prin fereli șirete, chiar de nu-i este pe plac. Regelui i se va arăta supunerea datorată.

Lord Hertford zise:

— Spre a împlini porunca Maiestății Sale Regele cu privire la cărți și la celelalte lucruri de-o seamă cu ele, poate că Înălțimii Voastre i-ar fi pe plac a-și petrece vremea cu jocuri ce ușurează sufletul, ca să nu se ducă la ospăț obosit și din această pricină să sufere vreun rău.

Pe fața lui Tom se așternu mirarea. Îi cercetă din ochi pe cei doi nobili și roși când văzu cât de mâhnit îl privește lordul St. John, care-i spuse:

— Amintirea încă vă amăgește, de v-ați arătat mirarea, însă nu vă lăsați tulburat, căci nu va dăinui, și veți scăpa de asemenea rele când sănătatea vi se va îndrepta. Milord Hertford a pomenit de ospățul dat de târgoveții din cetate, la care Maiestatea Sa Regală a făgăduit cu două luni în urmă că va lua parte Înălțimea Voastră. Acum vă aduceți aminte?

— Cu mâhnire în suflet trebuie să mărturisesc că într-adevăr îmi fugise din minte, spuse Tom cu glas șovăitor, și roși iarăși.

În clipa aceea fură anunțate lady Elisabeth și lady Jane Gray. Cei doi lorzi schimbară priviri pline de înțeles, și Hertford păși grăbit spre ușă. Când fetele trecură pe lângă el, le șopti:

— Vă rog să nu dați semne că-i luați în seamă ciudățeniile sau să vă arătați uimirea când amintirea îl trădează, veți fi îndurerate văzând cum se încurcă la te miri ce nimic.

Între timp, lordul St. John îi șușotea la ureche lui Tom:

— Alteța Voastră, vă rog, păstrați cu strășnicie în minte dorința Maiestății Sale. Amintiți-vă tot ce vă stă în putință – ce nu, prefaceți-vă a vă aminti. Nu lăsați să se bage de seamă cât de mult v-ați schimbat, căci știți prea bine câtă dragoste duioasă și statornică vă poartă în inimile lor tovarășele voastre de joacă și cât de mâhnite ar fi. Doriți să rămân, Alteța Voastră? Să rămână și unchiul vostru?

Tom încuviință cu un gest și un murmur, fiindcă începuse deja să deprindă obiceiurile curții, iar în inima sa curată hotărâse să îndeplinească – pe cât putea mai bine – porunca regelui.

În ciuda tuturor precauțiilor, conversația copiilor se cam poticnea pe-alocuri. De fapt, în mai multe rânduri, Tom fu cât pe ce să se dea bătut, mărturisind

că rolul său împovărător îl copleşea. Dar îl scăpa când tactul prinţesei Elisabeth, când un cuvânt aruncat – chipurile întâmplător şi cu acelaşi rezultat fericit – de vreunul din cei doi lorzi care vegheau. Odată, mica lady Jane se întoarse spre Tom şi-l descumpăni cu întrebarea ei:

— Ţi-ai îndeplinit astăzi datoria de a o saluta pe Maiestatea Sa regina, milord?

Tom şovăi, păru disperat şi era gata să bâiguie ceva la noroc, când lordul St. John luă cuvântul şi răspunse în locul lui, cu graţia şi dezinvoltura unui curtean obişnuit să întâlnească hopuri grele şi pregătit să treacă peste ele:

— Într-adevăr, şi-a îndeplinit-o, milady, iar dânsa l-a îmbărbătat nespus cu privire la starea sănătăţii Maiestăţii Sale; nu-i aşa, Înălţimea Voastră?

Tom mormăi ceva, care trecu drept încuviinţare, dar simţi că păşea pe un teren lunecos. Ceva mai târziu se pomeni în treacăt că Tom n-avea să mai înveţe deocamdată, şi, la auzul acestor veşti, mica prinţesă izbucni:

— E păcat, e mai mare păcatul! Învăţaseşi multe, cu sârguinţă. Dar ai răbdare; nu va ţine multă vreme. Domniei Tale ţi-i hărăzit să pătrunzi în tainele învăţăturii, ca şi tatălui Alteţei Tale, şi limba îţi va fi stăpână pe tot atât de multe graiuri câte ştie el, bunul meu prinţ.

— Tatăl meu! strigă Tom, uitându-şi pentru o clipă rolul. Mă prind că nu-i în stare să vorbească nici limba lui de baştină altfel decât doar pe înţelesul porcilor ce stau tolăniţi prin cocini, iar cât despre învăţătură de orice soi...

Înălţă privirea şi întâlni un avertisment solemn în ochii lordului St. John.

Se opri, roşi, apoi sfârşi vorba cu glas scăzut şi întristat:

— Vai, iar nu-mi dă pace boala şi mintea îmi rătăceşte! Nu am avut în gând vreo necuviinţă împotriva Luminăţiei Sale.

— Ştim asta prea bine, Alteţă, zise prinţesa Elisabeth, luând mâna „fratelui” său într-a ei şi mângâind-o, însă cu respect. Nu te tulbura pentru atâta lucru! Vina nu e defel a Alteţei Tale, ci a bolii.

— Mă alini cu blândeţe, drăgălaşă milady, îi spuse Tom recunoscător, şi inima-mi dă ghes să-ţi mulţumesc, de-aş cuteza.

În cursul conversaţiei, mica şi fluşturatica lady Jane îl ţinti pe Tom cu o frază simplă, în greceşte. Ochii ageri ai prinţesei Elisabeth văzură numaidecât, după nevinovăţia senină a celui ochit, că glonţul trecuse dincolo de ţintă, aşa că ripostă ea, liniştită, în locul lui Tom, cu o rafală de cuvinte greceşti răsunătoare, şi schimbă vorba pe dată. Până la urmă, vremea se scurse destul de plăcut şi fără prea multe poticniri. Colţurile de stânci şi bancurile de nisip se răreau tot mai mult, şi Tom se simţea tot mai în largul lui, văzând cum fiecare se străduia cu atâta drag să-l ajute şi să-i treacă greşelile cu vederea. Când ieşi la iveală că micile prinţese urmau să-l însoţească seara la ospăţul dat de primarul Londrei, inima, uşurată, îi tresăltă de încântare, căci simţea că nu va mai fi lipsit de prieteni în mijlocul

mulțimii aceleia de necunoscuți, câtă vreme, cu un ceas mai-nainte, gândul de a merge împreună cu prințesele i-ar fi pricinuit o spaimă de neîndurat.

Îngerii păzitori ai lui Tom – cei doi lorzi – se bucuraseră mai puțin decât copiii de conversația aceea. Lor li se păruse ca și cum ar fi cârmuit o corabie mare printr-o strâmtoare primejdioasă, stătuseră mereu de veghe și-și dăduseră seama că misiunea lor nu era joacă. De aceea, când în cele din urmă vizita prințeselor se apropie de sfârșit și fu anunțat lordul Guilford Dudley, socotiră nu numai că deocamdată își făcuseră cu prisosință datoria, ci și că nu prea mai erau în stare să-și urmeze, în ziua aceea, greaua însărcinare pe care o primiseră. Așa că-l sfătuiră respectuoși pe Tom să se scuze, ceea ce el făcu foarte bucuros, deși pe chipul lui lady Jane se putu zări o ușoară umbră de dezamăgire când auzi că strălucitul vlăstar nu e primit în audiență.

Urmă apoi o pauză, un fel de tăcere plină de așteptare, pe care Tom n-o putea pricepe. Aruncă o privire spre lordul Hertford, care-i făcu un semn discret, însă el nu pricepu nici semnul. Prințesa Elisabeth, pătrunzătoare, îl salvă cu obișnuita-i grație, făcând o plecăciune și zicând:

— Cu voia Înălțimii Sale, fratele meu, putem pleca?

Tom răspunse:

— Într-adevăr, Domniile Voastre pot cere de la mine orișice vor; mai curând le-aș dărui însă orice alt lucru ce stă în slaba mea putere decât să le îngădui a mă lipsi de lumina și binecuvântarea ce-o aduc cu ele aici. Rămas-bun și norocul fie cu voi! Apoi zâmbi în sinea lui, gândind: „Nu în zadar am locuit printre prinți, în cărțile citite, deprinzându-mi astfel limba cu întorsături iscusite din vorbirea lor înflorită și aleasă”.

După plecarea ilustrelor prințese, Tom se întoarse obosit spre străjerii săi și zise:

— Binevoiesc Domniile Voastre să-mi îngăduie a mă așeza în vreun ungher ca să mă odihnesc?

Lordul Hertford zise:

— După placul Înălțimii Voastre, căci Domniei Voastre îi este dat a porunci precum nouă ni-i dat a ne supune. Iar odihna e cu adevărat de trebuință, deoarece curând veți fi nevoit a purcede la drum către oraș.

Atinse un clopot și apăru un paj căruia îi dădu ordin să-l cheme pe sir William Herbert. Nobilul acesta se ivi pe dată și-l duse pe Tom într-o încăpere din inima palatului. Cel dintâi imbold al lui Tom, când ajunse acolo, fu să întindă mâna după o cupă cu apă; dar un slujitor, tot în mătase și catifea, luă cupa, puse un genunchi la pământ și i-o întinse pe-o tavă de argint.

După aceea prizonierul, obosit, se așează și vru să-și scoată cizmulițele, cerând îngăduință cu o privire sfioasă, însă alt sâcâitor, tot în mătase și catifea, îngenunche și-l scuti de această treabă. Mai făcu vreo două-trei încercări de a se

servi singur, însă, cum de fiecare dată altcineva se grăbea să i-o ia-nainte, în cele din urmă se dădu bătut și murmură cu un suspin de resemnare:

— Naiba să mă ia, tare mă minunez că nu vor să și răsufle în locul meu!

Pân' la urmă, cu papuci în picioare și înveșmântat într-un halat strălucitor, se întinse să se odihnească; de dormit însă, nici vorbă, capul îi era prea plin de gânduri și odaia prea înțesată de oameni. Nu izbutea să-și alunge gândurile, așa că ele îi rămaseră în minte; nu era de ajuns de priceput ca să scape de slujitori, așa că rămaseră și ei, spre marea sa părere de rău – și a lor.

După plecarea lui Tom, cei doi nobili paznici ai săi se treziră singuri. Chibzuiră o vreme în sinea lor, clătinând din cap ades și umblând de colo-colo prin încăpere, apoi lordul St. John zise:

— Vorbind fără ocoluri, cum judeci toate acestea?

— Iată ce socot, vorbind fără ocoluri: regelui i se apropie ceasul din urmă; nepotul meu e smintit, smintit va fi înscăunat pe tron și smintit va rămâne. Dumnezeu să ocrotească Englitera, căci tare va mai avea nevoie de ocrotirea sa.

— Cu-adevărat, astfel se arată lucrurile. Dar nu cumva aveți vreo bănuială cu privire la, cu privire...

Nobilul șovăi și apoi tăcu. De bună seamă, simțea că pășește pe un teren primejdios. Lordul Hertford se opri înaintea lui, îl cercetă drept în ochi, cu o privire limpede, deschisă, și zise:

— Urmează-ți gândul, nu te-aude nimeni, în afară de mine. Bănuieli cu privire la ce?

— Plin de ură sunt pentru gândul ce-mi stăruie în minte, mai ales că-i sunteți atât de apropiat prin legături de sânge. Dar, cerând iertare de cumva vă jignesc, au nu pare de necrezut ca nebunia să-i poată până-ntr-atât schimba firea și felul de a fi? Căci purtarea și vorbirea îi sunt încă princiare, însă prin oarecare vorbe și fapte fără de însemnătate se deosebesc de ceea ce erau mai-nainte. Nu-i de mirare ca nebunia să-i șteargă din amintire înseși trăsăturile tatălui său, îndatoririle și respectul ce i se cuvin din partea suitei sale, și, lăsându-l stăpân pe limba latinească, să-i răpească amintirea limbii elinești și a celei franțuzești? Milord, nu-ți fie cu supărare, ușurează-mi sufletul de povara neliniștii și-ți voi purta recunoștință! Nu-mi pier din minte spusele sale, cum că n-ar fi prințul, și astfel...

— De ajuns, milord, ai rostit vorbe de trădare! Uitat-ai porunca regelui? Ia seama, e de ajuns să-ți dau ascultare ca să-ți fiu părtaș la nelegiuire.

St. John păli și se zori să spună:

— Am fost nespus de vinovat, mărturisesc. Nu mă da în vileag, dăruiește-mi această iertare din bunătatea Domniei Tale, și nu voi mai vorbi astfel, nici nu voi mai gândi la aceasta. Nu te arăta aspru cu mine, milord, altminteri sunt sortit pieirii.

— Sunt mulțumit, milord. De vreme ce făgăduiești a nu mai aduce

asemenea jignire, aici sau în auzul altora, va fi ca și cum nu ai rostit nimic. Dar nu-i nevoie să nutrești bănuieli. Prințul este fiul surorii mele; oare nu cunosc eu prea bine, încă de pe când era în leagăn, glasul lui, chipul, trupul său? Nebunia-i în stare a pricinui toate nemaiîntâlnitele nesocotințe ce le-ai văzut la el și încă altele. Nu-ți amintești cum bătrânul baron Marley, țicnit fiind, a uitat de însăși ființa lui, ce-i era cunoscută de șaizeci de ani, și ținea morțiș că-i altcineva? Ba chiar striga cu glas tare că-i feciorul Mariei Magdalena și capul său este făcut din sticlă; drept care nu îngăduia nimănui să-l atingă, de teamă ca nu cumva vreun nepriceput să i-l facă țăndări! Alungă-ți bănuielile, bunule milord! E prințul cel adevărat – îl știu prea bine – și în curând va fi rege; îți va fi de folos să-ți intre fapta aceasta în cap și să n-o mai uiți.

După ce mai schimbară câteva cuvinte, prin care lordul St. John își acoperi pe cât putu greșeala, încredințându-l pe milord Hertford de mai multe ori cât de temeinic era înrădăcinat acum devotamentul său și că nu mai putea fi împresurat iarăși de bănuieli, lordul Hertford își eliberă tovarășul de strajă și rămase să vegheze singur. Curând se cufundă în gânduri și era vădit că, cu cât chibzuia mai mult, cu atât era mai îngrijorat. Nu trecu mult și începu să străbată odaia de la un cap la altul, murmurând: „Pe toți diavolii, trebuie să fie prințul! Oare e cineva în toată țara în stare să spună că pot vieții două ființe atât de uimitor îngemănate, dar care n-au același sânge și aceeași obârșie? Și, chiar de s-ar putea, ar fi o minune încă și mai mare ca întâmplarea să-i arunce unul în locul celuilalt. Nu, nu, este o nebunie, nebunie curată!”

După aceea urmă: „De-ar fi un înșelător ce s-ar da drept prinț, ar fi lucru firesc, ar fi de înțeles. Dar unde s-a aflat vreodată un șarlatan care, luat drept prinț de către rege, de către curteni, de către toți, să-și tăgăduiască rangul și să lupte din răsputeri împotriva înălțării sale? Nu! Pe sufletul Sfântului Swithin, nu! Acesta-i prințul cel adevărat, căruia sminteala i-a răpit mințile!”

CAPITOLUL VII

CEL DINTÂI OSPĂȚ REGAL AL LUI TOM

Cam după întâiul ceas al amiezii, Tom îndură cu resemnare încercarea de a fi îmbrăcat pentru prânz. Se trezi dichisit în veşminte la fel de alese ca şi mai-nainte, însă cu totul altele, schimbate din cap până-n picioare. Apoi fu condus, cu mare pompă, într-o încăpere vastă şi împodobită toată, unde era pusă masa pentru o singură persoană. Tacâmurile erau din aur masiv, înfrumuseţate cu desene care le făceau aproape de nepreţuit, fiindcă erau opera lui Benvenuto Cellini. Încăperea era pe jumătate plină de slujitori nobili. Un duhovnic rosti rugăciunea de mulţumire şi Tom era să înceapă a înfuleca, deoarece de multă vreme foamea îi rodea necontenit din trup, însă fu întrerupt de milordul conte de Berkeley, care-i legă un şervet în jurul gâtului; însemnata dregătorie de mare gentilom al rufăriei prinţilor de Wales se moştenea din tată-n fiu în familia acestui nobil. Era de faţă şi paharnicul lui Tom, care i-o lua înainte de câte ori încerca să-şi toarne singur vin. Degustătorul Înălţimii Sale prinţul de Wales era şi el de faţă, pregătit să guste – la cerere – orice mâncare suspectă, cu riscul de a muri otrăvit. În epoca aceea, sarcina lui devenise doar onorifică şi rareori era chemat să şi-o îndeplinească; însă nu trecuse multă vreme de când slujba de degustător era legată de primejdii şi însemna o cinste nu prea râvnită. Pare ciudat de ce nu foloseau pentru asta un câine sau un răufăcător, însă toate purtările regale sunt ciudate.

Milord D'Arcy, primul gentilom cămăraş, se afla şi el acolo – Dumnezeu ştie cu ce rost –, dar se afla, şi basta. Lordul-şef pivnicer stătea îndărătul jilţului lui Tom, supraveghind solemnitatea, sub porunca lordului mare maestru şi a lordului-şef bucătar, care se ţinea pe aproape. Pe lângă aceştia, Tom mai avea trei sute optzeci şi patru de slujitori; dar firește că în încăpere nu se aflau toţi, nici măcar un sfert din ei, iar Tom încă nici n-avea habar de existenţa lor.

Toţi cei de faţă fuseseră bine dăscăliţi, în mai puţin de-un ceas, să le intre-n cap că prinţul suferea de o sminteală trecătoare şi să ia seama să nu-şi arate mirarea faţă de aiurările lui. Aceste „aiurări" se iviră curând, însă treziră doar compătimirea şi mâhnirea gentilomilor, şi nu veselia lor. Îi durea inima să-l vadă

pe prințul lor mult iubit atât de vătămat.

Bietul Tom mânca mai mult cu mâna; însă nimeni nu zâmbea văzând acest lucru, ba chiar păreau că nici nu-l observă. Își cercetă șervetul cu curiozitate și nespus interes, căci avea o țesătură foarte gingașă și frumoasă, apoi spuse cu naivitate:

— Vă rog, luați-l de-aci, ca nu cumva – din nepricepere – să-l murdăresc.

Gentilomul ereditar al rufăriei luă șervetul cu evlavie, fără să sufle un cuvânt și fără a se împotrivi defel.

Tom privi cu luare-aminte napii și lăptucile și întrebă dacă sunt de mâncare, fiindcă abia de puțină vreme oamenii începuseră să cultive în Anglia aceste legume, în loc de-a le aduce, ca pe niște trufandale, din Olanda4. I se răspunse cu un respect plin de gravitate și fără a se trăda vreo mirare. După ce isprăvi și desertul, Tom își umplu buzunarele cu alune, dar nimeni nu păru că ia seama sau că-i stânjenit de fapta sa. Însă în clipa următoare se rușină el însuși, căci era singurul lucru pentru care i se îngăduise să se slujească de mâinile lui, în tot timpul mesei, și nu se îndoi că săvârșise o faptă foarte urâtă și nepotrivită cu rangul său. Tocmai atunci prinse să-l mănânce strașnic vârful nasului, și, cum sâcâiala nu înceta, Tom începu să arate o disperare crescândă. Se uită rugător când la unul, când la altul din lorzii aflați în juru-i și-i dădură lacrimile. Săriră cu toții în preajmă-i, cu chipurile înnegurate de mâhnire, și-l rugară să le dezvăluie ce-l chinuia. Tom spuse, cu o spaimă sinceră:

— Vă rog de îngăduință, dar mă mănâncă nasul cumplit. Care este datina și obiceiul în împrejurarea aceasta? Vă rog, fără zăbavă, căci mult nu mai pot îndura.

Nimeni nu zâmbi, însă toți erau grozav de încurcați și se uitară unul la altul, frământându-se amarnic să afle sfat. Dar vai, dăduseră peste o piedică necunoscută, și niciun fapt din istoria Angliei nu-i învăța cum să treacă peste ea. Maestrul de ceremonii lipsea, și nimeni nu-și lua inima în dinți să se aventureze pe această mare netrecută în hărți, să ia asupră-și riscul de-a rezolva asemenea gravă problemă. Vai! Nu aveau un scărpinător ereditar. Între timp, lacrimile se revărsaseră peste zăgazuri și începură să se prelingă pe obrajii lui Tom. Nasul îl mânca mai departe și pretindea mai stăruitor ca oricând o ușurare a suferințelor. În cele din urmă, natura doborî barierele etichetei. Tom înălță în gând o rugăciune de iertare dacă săvârșea vreun rău și ușură inimile împovărate ale curtenilor din suita sa scărpinându-și singur nasul.

Sfârșind masa, un lord veni și-i întinse un castron de aur larg și adânc, cu apă de trandafiri, ca să-și clătească gura și mâinile, iar lordul gentilom ereditar al rufăriei se și înființă alături, cu un șervet. Tom se uită încurcat la castron vreo câteva clipe, apoi îl duse la gură și trase o dușcă, cu gravitate. După aceea îl dădu îndărăt lordului care-l slujea și zise:

— Nu, nu mi-i pe plac, milord: are mireasmă îmbietoare, dar îi lipsește tăria!

Această nouă nesăbuință pricinuită de mintea rătăcită a prințului făcu să sângereze inima tuturor celor din preajmă-i, dar trista privelişte nu îndemnă pe nimeni la veselire.

Următoarea boroboață înfăptuită cu nevinovăție de către Tom fu să se ridice și să plece de la masă tocmai când duhovnicul trecuse îndărătul jilțului său și, cu mâinile înălțate și cu ochii închiși, pironiți în bagdadie, era gata să înceapă a implora binecuvântarea cerului. Totuși nimeni nu păru să fi băgat de seamă că prințul a făcut un lucru neobișnuit.

La cererea sa, micul nostru prieten fu dus apoi în iatacul său și lăsat singur cu gândurile lui. Pe peretele îmbrăcat în lemn de stejar spânzurau de cârlige piesele unei sclipitoare armuri făurită din oțel, acoperită toată cu frumoase arabescuri minunat încrustate în aur. Această panoplie războinică aparținea adevăratului prinț și era un dar primit de curând din partea doamnei Parr, regina. Tom își trase apărătoarele pentru coapse, mănușile de oțel, își puse în cap coiful cu panaș și toate celelalte părți ale armurii pe care le putea îmbrăca fără ajutor și era cât pe ce să cheme pe cineva ca să-l ajute să îmbrace și restul, dar își aminti de alunele pe care le luase cu el de la masă și se gândi la plăcerea de a le mânca fără a fi privit de o droaie de oameni și fără să-l mai sâcâie cu serviciile lui nedorite niciun soi de mare gentilom ereditar. Așa că puse binișor la loc toate lucrurile acelea frumoase, și peste câteva clipe spărgea alune și se simțea aproape fericit pentru întâia dată de când soarta îl făcuse prinț, spre ispășirea păcatelor lui. După ce dădu gata toate alunele, dibui nişte cărți atrăgătoare, orânduite într-un dulap, printre care și una cu privire la eticheta de la curtea Angliei. Era o adevărată comoară. Se întinse pe un divan moale și purcese a se instrui, cu o sârguință vrednică de laudă. Să-l lăsăm deocamdată prins de această îndeletnicire.

4 Abia către sfârșitul domniei lui Henric al VIII-lea s-au cultivat în Anglia salate, morcovi, napi și toate celelalte rădăcini comestibile. Mai înainte, aceste legume, consumate în mică măsură, erau importate din Olanda și Flandra. Regina Ecaterina, când poftea o salată, era nevoită să trimită un sol într-acolo, în acest scop. (*Istoria Angliei* de Hume, vol. III, p. 314) (n.a.)

CAPITOLUL VIII

ÎNTÂMPLAREA CU SIGILIUL

Pe la ceasurile cinci, Henric al VIII-lea se deşteptă dintr-un somn neodihnitor şi murmură: „Vise cumplite, vise cumplite! Mi se apropie sfârşitul; mi-o spun aceste presimţiri, iar bătăile tot mai stinse ale inimii mele le adeveresc.” Pe dată o sticlire rea i se aprinse în ochi, şi regele murmură: „Totuşi, nu voi muri până ce n-am să-l răpun!”

Văzând că se deşteptase, unul dintre curtenii săi îl întrebă ce binevoieşte a hotărî cu privire la lordul cancelar, care aştepta în odaia de-alături.

— Să intre, să intre! exclamă regele, cu nerăbdare.

Lordul cancelar intră şi îngenunche lângă patul regelui, spunând:

— Am dat de ştire şi, după porunca regelui, pairii[5] regatului, în robe, se află acum la bara Parlamentului, unde, după ce au întărit hotărârea prin care se statorniceşte pieirea ducelui de Norfolk, aşteaptă cu umilinţă bunul-plac al Maiestăţii Voastre în această privinţă.

Faţa regelui fu luminată de-o bucurie sălbatică.

— Ridicaţi-mă! Eu însumi mă voi duce înaintea Parlamentului şi cu mâna mea voi pecetlui hotărârea ce mă scapă de...

Glasul i se tăie, roşeaţa îi pieri din obraji, care se făcură pământii, şi curtenii îl ajutară să se culce iar pe perne şi-i veniră grabnic în ajutor cu doctorii întăritoare. După puţin timp, regele spuse cu tristeţe:

— Vai mie, cât am dorit ceasul acesta de mângâiere! Iar acum soseşte prea târziu şi-mi este răpit acest prilej atât de râvnit. Dar zoriţi-vă, zoriţi-vă! Măcar să împlinească alţii această plăcută îndatorire, de vreme ce mie nu mi-i dată bucuria. Voi încredinţa Marele meu Sigiliu unui sfat de nobili; alegeţi lorzii ce-l vor alcătui şi purcedeţi la treabă. Zoreşte-te, omule! Înainte să răsară şi să asfinţească iarăşi soarele, să-mi aduceţi capul lui, să-l văd cu ochii mei.

— Porunca regelui va fi împlinită întocmai. Binevoieşte Maiestatea Sa a porunci să-mi fie încredinţat sigiliul acum, spre a-mi putea duce la capăt însărcinarea?

— Sigiliul? Dar în paza cui se află sigiliul, de nu într-a ta?

— Să-mi fie cu iertare, au nu chiar Înălțimea Voastră mi l-ați luat cu două zile în urmă, zicând că nu trebuie să mai fie folosit până ce cu mâna voastră domnească nu veți pecetlui osânda ducelui de Norfolk?

— Așa-i, cu-adevărat, mi-aduc aminte... Ce-am făcut cu el?... Mă simt slăbit foarte... Prea adesea mă trădează ținerea de minte în aceste din urmă zile... Ciudat, ciudat!

Cuvintele regelui se pierdură într-o mormăială nedesluşită; clătinând încet din capu-i cărunt, se străduia anevoie să-şi amintească ce făcuse cu sigiliul. În cele din urmă, milord Hertford se încumetă să îngenuncheze înainte-i şi să-i dea lămuriri:

— Luminăția Voastră, de-mi pot îngădui atâta îndrăzneală, sunt aici de față mai mulți care-şi amintesc prea bine, precum îmi amintesc şi eu, că ați înmânat Marele Sigiliu Înălțimii Sale prințul de Wales spre păstrare, până în ziua când...

— Adevărat, cât se poate de adevărat! îl întrerupse regele. Adă-l aci! Repede – vremea zboară!

Lordul Hertford alergă la Tom, dar se întoarse în fața regelui foarte iute, tulburat şi cu mâinile goale. Grăi astfel:

— Mă doare inima, Maiestate, să fiu purtătorul unei veşti atât de apăsătoare şi de nedorite; dar este voința Domnului ca rătăcirea prințului să dăinuie şi el nu-şi poate aduce aminte cum că a primit sigiliul. Astfel, m-am întors grabnic să dau de ştire, socotind că ar fi risipă de timp prețios – şi fără de roade, aşijderea – să ne silim a cerceta prin lungul şir de încăperi şi săli de primire aflate în stăpânirea Înăl...

Un geamăt al regelui îl făcu pe lord să-şi curme vorba. După o vreme, Maiestatea Sa spuse, cu adâncă amărăciune în glas:

— Nu-l mai chinuiți, sărmanul copil. Mâna Domnului s-a abătut cu greutate asupră-i, şi mi se topeşte inima de milă părintească pentru el şi de durere că nu pot purta povara sa pe umerii mei bătrâni şi încărcați de necazuri, dăruindu-i astfel liniştea.

Închise ochii, se porni să mormăie şi-apoi tăcu. După un răstimp deschise iar ochii, şi privirea-i rătăci în neştire de jur împrejur, până ce se opri asupra lordului cancelar îngenuncheat lângă pat. Pe dată, fața i se făcu stacojie de mânie:

— Ce-mi văd ochii, tot aici eşti? Pe ce am mai sfânt, de nu sfârşeşti cu trădătorul, mâine îți va zbura şi ție capul!

Tremurând, cancelarul răspunse:

— Îndurare, preabunule stăpân, dar aşteptam sigiliul!

— Omule, ți-ai pierdut mințile? Sigiliul cel mic, pe care îmi făcusem obicei a-l lua cu mine în călătorii, se află în vistieria mea. Şi, de vreme ce Marele Sigiliu a pierit fără de urmă, acela nu va fi de ajuns? Ți-ai pierdut mințile? Piei din

ochii mei! Și ia aminte – să nu te mai înfățișezi fără capul lui!

Bietul cancelar nu mai zăbovi în locul acela primejdios; comisiunea nu mai pierdu nici ea vremea și dădu numaidecât încuviințarea regală hotărârii slugarnicului Parlament, statornicind pe-a doua zi tăierea capului primului pair al Angliei, nefericitul duce de Norfolk6.

5 Însemnat titlu nobiliar englez (n.tr.)

6 Casa Pairilor (Senatul, Casa Lorzilor), fără a cerceta pe captiv, fără judecată și fără dovezi, votă un act de condamnare și-l trimise Camerei Comunelor. Camera Comunelor (Parlamentul) se supuse îndrumărilor lui (ale regelui), iar regele, după ce învesti actul cu încuviințarea regală – prin consilierii săi –, porunci ca Norfolk să fie executat în dimineața de 29 ianuarie (a doua zi). Din Hume, *Istoria Angliei*, vol. III, pag. 306 (n.a.)

CAPITOLUL IX

SERBAREA DE PE FLUVIU

La ceasurile nouă seara, toată faţada vastă a palatului care da spre fluviu scăpăra de lumini. Dacă priveai înspre cetate, vedeai fluviul atât de înţesat de bărcile luntraşilor şi de mici corăbii arătoase, toate împodobite sărbătoreşte, cu lampioane colorate şi legănate agale de valuri, încât semăna cu o neţărmurită şi scânteietoare grădină de flori, unduind în adierea văratică. Măreaţa terasă, cu treptele-i de piatră coborând până la faţa apei – destul de încăpătoare ca să cuprindă armia unui principat german – înfăţişa o privelişte desfătătoare, cu şirurile sale de halebardieri regali, purtând armuri sclipitoare, cu cetele de slujitori, în veşmintele lor bogate, zburând în sus şi în jos, de colo până colo, în zorul pregătirilor.

Deodată se auzi o poruncă, şi, într-o clipită, toată suflarea omenească de pe trepte pieri. Acum văzduhul era stăpânit de fiorul încordat al aşteptării. Până la capătul zării, cât puteai cuprinde cu ochii, vedeai miile de oameni din bărci şi plute, ridicându-se, ferindu-şi ochii cu mâna de strălucirea lampioanelor şi a torţelor şi aţintindu-şi privirile către palat.

Un şir de patruzeci-cincizeci de bărci falnice traseră la treptele terasei. Erau aurite din belşug, iar prorele şi pupele lor semeţe erau sculptate cu mare migală. Câteva erau împodobite cu flamuri şi stindarde, altele cu brocart de aur şi tapiţerii de Arras brodate cu blazoane, altele cu steaguri de mătase de care erau prinşi nenumăraţi clopoţei de argint, care revărsau mici cascade de muzică voioasă de câte ori îi legăna vântul. Altele erau şi mai pompoase, căci aparţineau chiar nobililor din suita prinţului, având toate laturile împrejmuite, în chip foarte pitoresc, cu scuturi pe care erau minunat sculptate armoariile stăpânilor lor. Fiecare corabie mai de seamă era trasă de un remorcher. În afară de vâslaşi, aceste remorchere duceau şi câte-un pâlc de ostaşi cu coifuri lucitoare şi pieptare de oţel, şi câte o ceată de muzicanţi.

În faţa porţii celei mari a palatului se ivi trupa de halebardieri, avangarda mult aşteptatului alai. Purtau ciorapi lungi, vărgaţi negru şi castaniu, cuprinzându-

le coapsele, berete de catifea prinse într-o parte cu trandafiri de argint, contășe de postav sângeriu și albastru, brodate în față și la spate cu fir de aur. Halebardierii se rânduiră la dreapta și la stânga, în două șiruri lungi ce se întindeau de la poarta palatului până la marginea apei. Apoi un covor fu desfășurat și așternut între cele două șiruri de către slujitorii care purtau livrelele prințului, lucrate cu auriu și roșu-aprins. După ce-și sfârșiră treaba, răsună din palat o cântare de trâmbițe. Muzicanții de pe fluviu răspunseră cu o muzică vioaie, și doi majordomi, cu bastoane albe cu măciulie, ieșiră de sub portal, pășind încet și cu măreție. Erau urmați de către un înalt slujbaș care purta buzduganul cetății, urmat de altul care ducea paloșul; după aceea veneau mai mulți străjeri din garda orașului, îmbrăcați în mare ținută și cu însemne pe mâneci. Pe urmă venea primul crainic regesc, în tunica sa de zale; după aceea mai mulți cavaleri ai ordinului Băii7, fiecare cu o dantelă albă prinsă de mânecă, apoi cavalerii din suita lor, apoi judecătorii cu robele lor purpurii și bonetele cu colțuri; apoi lordul mare cancelar al Angliei, într-o robă purpurie descheiată în față și tivită cu blană de veveriță siberiană; după aceea o deputație de consilieri ai sfatului cetății, în mantiile lor purpurii, și în urma lor capii feluritelor bresle cetățenești, în veșminte de sărbătoare. Începură în sfârșit să coboare scările doisprezece nobili francezi în straie alese: tunici din postav alb de Damasc, țesut cu fir de aur, mantile scurte de catifea roșie-aprinsă, căptușită cu tafta violetă, și pantaloni scurți înfoiați, de culoarea pielii. Făceau parte din suita ambasadorului francez și erau urmați de doisprezece cavaleri din suita ambasadorului spaniol, înveșmântați în catifea neagră, fără niciun fel de podoabă. În urma lor pășeau mai mulți nobili englezi de neam mare, cu slujitorii lor.

Se auzi din palat altă cântare de trâmbițe și pe poarta cea mare se ivi unchiul prințului, viitorul mare duce de Somerset. Era înveșmântat într-un contăș strâns pe trup, de brocart negru, și-o mantie din atlaz purpuriu, brodat cu flori de aur, întrețesute cu fire de argint. Se întoarse, făcu un gest larg, cu pălăria împănoșată, o plecăciune adâncă și începu să meargă de-a-ndărătelea, ploconindu-se la fiecare pas. Trâmbițele dădură acum glas prelung, și se auzi un herald vestind:

— Faceți loc pentru preaînaltul și puternicul lord Eduard, prinț de Wales!

Sus de tot, pe creasta zidurilor palatului, țâșni, cu bubuit de tunet, o undă lungă de limbi roșii de flăcări; mulțimea îngrămădită pe fluviu izbucni în urale asurzitoare de bun venit, și Tom Canty, eroul și pricina întregii zarve, păși în văzul tuturor și-și înclină ușor capul princiar.

Era înveșmântat minunat într-un contăș din atlaz alb, cu pieptar de atlaz purpuriu înstelat cu diamante și tivit cu hermină. Peste acesta purta o mantie de brocart alb, întipărită cu blazonul celor trei pene, căptușită cu atlaz albastru, încrustată cu mărgăritare și pietre scumpe și prinsă cu o agrafă de briliante. La gât îi atârna Ordinul Jartierei8 și felurite decorații princiare, și – cum cădea asupra lui o rază de lumină – nestematele răspundeau cu scăpărări orbitoare. O, Tom Canty,

născut într-un bordei becisnic, crescut prin șanțurile Londrei, deprins numai cu zdrențele, murdăria și sărăcia, ce priveliște măreață pentru tine!

7 Ordin cavaleresc instituit în 1399 de către Eduard al IV-lea, regele Angliei (n.tr.)

8 Ordin cavaleresc instituit în 1348 de către Eduard al III-lea, care are drept conducător pe rege și numai 26 de membri (n.tr.)

CAPITOLUL X
CHINURILE PRINȚULUI

L-am lăsat pe John Canty târându-l după el în Curtea Gunoaielor pe adevăratul prinț, urmat de o gloată veselă și zgomotoasă. Un singur om din gloata aceea luase partea prizonierului, fără să i se dea ascultare – abia dacă fusese auzit, atât de mare era zarva iscată. Prințul se tot zbătea să scape din strânsoare, tuna și fulgera împotriva maltratării ce suferea, până ce John Canty își pierdu și bruma de răbdare pe care-o mai avea și, cuprins de o furie bruscă, ridică ciomagul său de stejar deasupra capului bietului Eduard. Unicul apărător al băiatului se repezi să oprească brațul beţivanului, care se lovi singur peste încheietura mâinii. Canty urlă:

— Aha, mi te împotrivești?... Atunci primește-ți răsplata!

Ciomagul său îl păli în creștet pe apărătorul prințului. Se auzi un geamăt, un trup firav căzu grămadă la pământ printre picioarele mulţimii și în clipa următoare rămase să zacă acolo, singur, în beznă. Mulțimea se înghionti mai departe să caște gura, fără ca petrecerea să-i fie cu nimic tulburată de acest episod.

În cele din urmă, prințul se trezi în văgăuna lui John Canty, care închise ușa, să nu năvălească înăuntru însoțitorii. La lumina tulbure a unei lumânări de seu, înfiptă în gâtul unei sticle, desluși cam cum arăta în linii mari vizuina aceea scârboasă, precum și chiriașii ei. Două fetișcane soioase și-o femeie între două vârste se traseră spre perete într-un ungher, cu mișcările unor animale obișnuite să fie maltratate, așteptându-se și temându-se să nu fie bătute chiar în clipa aceea. Dintr-un alt colț se furișă o cotoroanță cu fața numai zbârcituri, cu lațe cărunte și ochi plini de răutate. John Canty îi spuse:

— Un bob zăbavă! Vei vedea comedie de soi aici. Nu vătăma întru nimic priveliștea, până n-oi face haz de ea, apoi las’ să-ți cadă mâna cât de grea poftești. Vino acilea, flăcăule! Acum spune iar născoceala aia smintită, de n-ai uitat-o cumva. Care ți-i numele? Cine ești tu?

Micului prinț insultat îi năvăli iarăși sângele în obraji. Îl privi drept în față pe omul acela și zise cu indignare:

— E o necuviinţă din partea unui tâlhar ca tine să-mi poruncească mie să vorbesc. Îţi spun acum, cum ţi-am spus şi adineauri – sunt Eduard, prinţ de Wales, şi nimeni altul.

Cotoroanţa fu atât de buimăcită de răspunsul acesta, încât rămase pironită locului, şi mai-mai să i se taie răsuflarea. Se holbă la prinţ cu o uimire neroadă, care-l înveseli într-atât pe nelegiuitul ei fecior, încât acesta se prăpădi de râs. Dar asupra mamei şi surorilor lui Tom Canty răspunsul prinţului avu o altă înrâurire. Spaima lor de bătaie făcu loc pe dată unei groaze de alt soi. Se repeziră din colţul lor spre băiat, cu durerea şi deznădejdea zugrăvite pe chipuri, strigând:

— Vai, sărmanul Tom, sărmanul băiat!

Mama căzu în genunchi înaintea prinţului, îi puse mâinile pe umeri şi-l privi în obraz rugătoare, printre lacrimile ce-o podideau. Apoi spuse:

— Vai, sărmanul meu băiat! Cărţile acelea citite fără socoteală iată că ţi-au venit de hac până la urmă şi ţi-au luat minţile. O, de ce nu le-ai mai lăsat deoparte când ţi-am spus de atâtea ori să iei seama şi să te fereşti? Ai zdrobit inima mamei tale.

Prinţul o privi în faţă şi-i spuse cu blândeţe:

— Feciorul tău este sănătos şi nu şi-a pierdut minţile, bună doamnă. Mângâie-ţi inima: du-mă la palat, unde e dânsul, şi pe dată, regele, tatăl meu, ţi-l va da înapoi.

— Regele, tatăl tău! O, copilul meu! Ia-ţi îndărăt vorbele acestea ce ţie-ţi pot căşuna moartea, iar tuturor din jurul tău pierzanie! Alungă acest vis de spaimă! Cheamă-ţi îndărăt biata ţinere de minte rătăcită! Uită-te bine la mine! Nu sunt eu oare maică-ta, care ţi-a dat născare şi te iubeşte?

Prinţul clătină din cap şi zise, cu părere de rău:

— Dumnezeu îmi stă martor cât de anevoie mi-e a-ţi îngreuna inima; dar crede-mă, până în această clipă nu te-am văzut niciodată la faţă.

Femeia căzu înapoi pe scânduri şi, acoperindu-şi ochii cu mâinile, se porni pe-un plâns întretăiat de suspine şi bocete sfâşietoare.

— Comedia merge mai departe! ţipă Canty. Cum, Nan, Bet, fete fără cuviinţă, staţi jos în faţa prinţului? În genunchi, pleavă păcătoasă, şi arătaţi-vă cinstirea datorată!

Apoi izbucni într-un hohot de râs spart. Fetele începură să-l roage cu sfială să-l ierte pe fratele lor, şi Nan zise:

— Te rog, tată, lasă-l să se culce; somnul şi odihna îi vor tămădui sminteala.

— Te rog, tată, vorbi şi Bet, e mai sleit decât de obicei. Mâine va fi iar în minţile lui şi va cerşi cu hărnicie, nu se va mai întoarce acasă cu mâinile goale.

Aceste vorbe potoliră cheful tatălui şi-i amintiră de afaceri. Se întoarse mânios spre prinţ şi-i spuse:

— Mâine trebuie să plătim doi gologani stăpânului cocioabei ăsteia; doi gologani, ia seama – atâta bănet e chiria pe-o jumătate de an –, altminteri ne luăm tălpășița de-aici. Arată-mi ce-ai strâns astăzi, trândăvind, în loc să cerșești.

Prințul zise:

— Nu-mi arunca ocară cu treburile-ți murdare. Îți spun din nou: sunt fiul regelui.

Palma lată a lui Canty se abătu cu zgomot pe umărul prințului, rostogolindu-l drept în brațele bunei mame Canty, care-l strânse la piept și-l ocroti de grindina de palme și de pumni, primindu-le în locul lui. Speriate, fetele fugiră în ungherul lor; însă bunica se apropie în grabă, dornică să-și ajute fiul. Prințul se desprinse din brațele doamnei Canty, exclamând:

— Nu veți pătimi din pricina mea, doamnă! Lăsați-i pe porcii aceștia să-și împlinească fapta ticăloasă împotriva mea.

Vorbele acestea îi înfuriară în așa hal pe ticăloși, încât se așternură pe treabă fără să mai piardă vremea. Laolaltă, îl deznodară în bătăi pe băiat și-apoi le traseră câte o chelfăneală fetelor și mamei, fiindcă-și arătaseră simpatia față de victima lor.

— Acum, la culcare cu toții! zise Canty. Petrecerea m-a obosit.

Stinse lumânarea, și familia se duse la culcare. De îndată ce sforăiturile șefului familiei și ale mamei sale arătară că aceștia doi adormiseră, fetele se strecurară până la locul unde zăcea prințul și cu duioșie îl înveliră cu paie și zdrențe, ca să-l apere de frig. Mama lor se strecură și ea până la el, îl mângâie pe plete și plânse, aplecată peste trupul lui, șoptindu-i la ureche frânturi de cuvinte de mângâiere și milă. Îi pusese deoparte și un colțuc de pâine, însă suferințele îndurate îi tăiaseră băiatului orice poftă de mâncare – cel puțin, pentru cojile acelea negre și fără niciun gust. Fu mișcat de curajul cu care-i luase ea apărarea și care-o costase mult, ca și de compătimirea ei, și-i mulțumi în cuvinte foarte nobile și princiare, rugând-o să se ducă să doarmă și să încerce a-și uita necazurile. Mai adăugă că regele, tatăl său, n-avea să lase nerăsplătite bunătatea și devotamentul ei credincios. Această întoarcere a „nebuniei” băiatului zdrobi iar inima mamei. Ea îl strânse îndelung la piept, și-apoi, scăldată în lacrimi, se duse îndărăt la culcușul ei ticălos.

Cum sta așa chibzuind și jeluind, începu să i se năzare că băiatul acesta parcă avea ceva, ceva nedeslușit, care-i lipsea lui Tom Canty, smintit sau teafăr. Nu putea spune în cuvinte lămurite, nu putea descrie ce anume era, și totuși pătrunzătorul ei instinct de mamă părea că descoperă și prinde deosebirea. Dacă băiatul într-adevăr nu era fiul ei până la urmă? Ei, închipuire nesăbuită! Aproape că zâmbi la gândul acesta, în ciuda necazurilor și-a suferințelor sale. Cu toate acestea, văzu că era un gând care nu voia să piară, ci o urmărea stăruitor. Nu-i dădea pace, o hărțuia, rămânea agățat de mintea ei și nu voia cu niciun chip să se

lase alungat sau trecut cu vederea. În cele din urmă, își dădu seama că n-o să aibă liniște până nu va găsi vreun mijloc de-a se încredința în chip limpede și de netăgăduit că băiatul acela era fiul ei sau nu, izgonindu-și astfel îndoielile dureroase și chinuitoare. Da, hotărât că doar așa putea ieși din încurcătură; de aceea își puse mintea la lucru pe dată, ca să născocească ceva pentru a-l pune la încercare. Dar era mai ușor de zis decât de făcut. Cântări pe rând în minte o seamă de încercări, una mai ispititoare decât alta, însă fu nevoită să le părăsească pe toate; niciuna dintre ele nu era pe deplin sigură, cu desăvârșire de netăgăduit, iar o dovadă nedesăvârșită nu o putea mulțumi. Era limpede că-și sfărâma capul degeaba, părea vădit că trebuie să se lase păgubașă. În vreme ce-i trecu prin minte gândul acesta întristător, prinse cu urechea răsuflarea regulată a băiatului și știu că a adormit. Și, cum asculta așa, răsuflarea aceea egală fu întretăiată de un strigăt ușor, înăbușit, cum scoate un om care visează urât. Faptul acesta întâmplător îi sugeră pe dată un plan care făcea cât toate celelalte laolaltă. Numaidecât începu să se străduie – cu înfrigurare, dar fără zgomot – s-aprindă iar lumânarea, murmurând către sine însăși: „De l-aș fi văzut când a tresărit din somn, aș fi știut bine! Din ziua când, de-o șchioapă fiind, pulberea aprinsă i-a pârlit obrazul, niciodată nu s-a trezit fără veste din somn sau din visare fără să-și fi pus mâna pavăză la ochi, precum a făcut în ziua aceea, și nu cum ar face alții, cu palma înăuntru, ci întotdeauna cu palma întoarsă în afară. L-am văzut de-o sută de ori făcând astfel și niciodată altminteri. Da, acum voi afla adevărul!”

Între timp se târâse lângă băiatul adormit, ținând lumânarea umbrită cu mâna. Se aplecă cu grijă și băgare de seamă asupra lui, abia răsuflând și stăpânindu-și tulburarea. Deodată scăpără lumina în obrazul lui și izbi cu degetele în dușumea, chiar lângă urechea prințului. Băiatul deschise ochii mari și aruncă o privire buimacă în jur, însă nu făcu niciun fel de gest cu mâinile.

Sărmana femeie fu atât de surprinsă, încât se simți aproape doborâtă de deznădejde și durere. Totuși izbuti să-și ascundă emoția și să-l dezmierde pe băiat până ce acesta adormi iar, apoi se târî deoparte și cugetă, plină de tristețe, la jalnicul rezultat al experienței sale. Se sili să creadă că nebunia lui Tom al ei izgonise gestul său obișnuit, dar nu era în stare să se convingă de asta. „Nu, își zicea ea, mâinile lui n-au căzut în sminteală, n-au putut să se dezvețe de un obicei atât de vechi într-un răgaz atât de scurt. Ah, grea zi mi-a fost dat să ajung!”

Totuși nădejdea era acum la fel de îndărătnică pe cât fusese mai-nainte îndoiala. Nu-i venea să primească verdictul experienței săvârșite; trebuia să încerce încă o dată – de bună seamă că dăduse greș întâmplător. Așa că-l mai trezi pe băiat din somn a doua și a treia oară, la răstimpuri, cu același rezultat; apoi se târî până la culcușul ei și adormi cu inima încleștată, murmurând: „Dar nu-l pot lăsa în voia soartei! O, nu, nu pot, nu pot, trebuie să fie băiatul meu!”

Sâcâielile pricinuite de sărmana mamă luând sfârșit și suferințele îndurate

pierzându-şi treptat puterea de a-i tulbura odihna, în cele din urmă o oboseală fără margini pecetlui ochii prinţului, care căzu într-un somn adânc şi întremător. Ceasurile se scurseră unul după altul, şi el tot mai dormea buştean. Aşa trecură patru-cinci ceasuri. Apoi negura somnului începu a se risipi. Nu trecu mult şi, pe jumătate treaz, murmură:

— Sir William! Iar după o clipă: Hei, sir William! Vino aici, de-ascultă la visul cel mai năstruşnic... Sir William, mă auzi? Omule, se făcea că eram preschimbat într-un cerşetor şi... Hei, străjeri! Sir William! Cum, niciun slujitor nu se află la datorie? Vai şi amar va fi!...

— Ce te doare? îl întrebă cineva în şoaptă. Pe cine chemi?

— Pe sir William Herbert. Tu cine eşti?

— Eu? Păi cin' să fiu, de nu sor-ta Nan? Vai, Tom, am uitat! Eşti încă smintit, bietul băiat, eşti încă smintit; mai bine nu m-aş mai fi trezit, să aflu aceasta încă o dată! Dar, te rog, înfrânează-ţi limba, altminteri vom fi bătuţi cu toţii de moarte!

Speriat, prinţul se ridică într-o rână, însă vânătăile dureroase ce-i amorţiseră în timpul somnului îl făcură să-şi amintească totul, trezindu-l de-a binelea, şi atunci căzu înapoi, pe paiele dezgustătoare, cu un geamăt şi cu exclamaţia:

— Vai mie! Aşadar, nu era vis!

Într-o clipită, toată mizeria şi suferinţa apăsătoare pe care somnul le alungase îl copleşiră iarăşi. Îşi dădu seama că nu mai era prinţul alintat într-un palat, slăvit de întregul popor care stătea cu ochii numai la el, ci un cerşetor, o lepădătură, îmbrăcat în zdrenţe, prizonier într-o vizuină bună doar pentru vite, având de-a face numai cu cerşetori şi hoţi.

Pe când era cufundat astfel în durerea sa, răsunară zgomote şi strigăte ce păreau că vin din apropiere. În clipa următoare, se auziră ciocănituri puternice în uşă. John Canty îşi curmă sforăitul şi zise:

— Cine ciocăne? Ce voieşti?

Un glas răspunse de-afară:

— Ştii tu pe cine ai doborât cu ciomagul tău?

— Nu. N-am habar şi nici că-mi pasă.

— Îţi vei schimba vorbele tare curând. Iar de vrei să scapi de ştreang, numai fuga te poate ajuta. În clipa asta omul îşi dă duhul. Este preotul, părintele Andrew!

— Doamne păzeşte! exclamă Canty. Îi trezi pe toţi ai săi şi le porunci cu glas răguşit: Sus cu toţii şi căpătaţi aripi la picioare ori rămâneţi unde vă aflaţi şi pieriţi!

În mai puţin de cinci minute, familia Canty se afla în stradă şi fugea ca să-şi scape pielea. John Canty îl ţinea pe prinţ de încheietura mâinii şi-l zorea pe

ulicioara întunecoasă, povățuindu-l în șoaptă:

— Ține-ți limba, nebun de legat, și nu ne da în vileag numele! Îmi voi alege un nume nou, degrabă, ca să-mi piardă urma hăituitorii. Ține-ți limba, atâta îți spun!

Mârâi apoi către ceilalți membri ai familiei:

— De ne trezim despărțiți, fiecare să se îndrepte către Podul Londrei. Cel care va ajunge în dreptul prăvăliei ultimului postăvar de pe pod să zăbovească acolo până sosesc și ceilalți, apoi vom fugi împreună către Southwark.

În clipa aceea, ceata ieși deodată din beznă la lumină; însă nu numai în plină lumină, ci și în mijlocul unei mulțimi de oameni care cântau, dănțuiau și chiuiau, îngrămădiți pe malul fluviului. Cât vedeai cu ochii, în susul și-n josul Tamisei se întindea un șirag de focuri sărbătorești; Podul Londrei era luminat ca de zile mari, Podul Southwark la fel. Întregul fluviu strălucea de scânteierea și văpăile a fel și chip de lumini colorate, iar exploziile necontenite ale artificiilor împânzeau bolta cu un păienjeniș de splendori ce-ți luau ochii și cerneau o ploaie de scântei orbitoare, care mai că prefăcea noaptea în zi. Pretutindeni se zăreau cete de oameni ce se veseleau, toată Londra părea că petrece în lege.

John Canty aruncă un blestem fioros și porunci retragerea generală; însă era prea târziu. Și el, și liota fură înghițiți de șuvoiul de oameni care se revărsa în toate părțile și într-o clipă fură despărțiți, fără nădejdea de a se mai regăsi. Pe prinț nu-l socotim ca membru al acestei familii; Canty încă-l ținea zdravăn de mână. Totuși inima prințului începu să bată puternic, căci acum îi încolțeau în minte nădejdi de scăpare. Un barcagiu vânjos, cherchelit bine cu rachiu, se trezi înghiontit cu grosolănie de Canty, care se îndesa și se zbătea să-și facă loc prin mulțime. Barcagiul îi puse mâna grea pe umăr și zise:

— Ehei, încotro așa zorit, prietene? Sufletul ți-i ros cu totul de dorul treburilor necurate, când toți oamenii cinstiți și care păstrează credință tronului se veselesc ca-n zi de sărbătoare?

— Treburile mele sunt doar ale mele, nu te privesc, răspunse Canty cu asprime, ia mâna de pe mine și lasă-mă să-mi văd de drum!

— Dac-așa ți-i cheful, nu treci nici în ruptul capului pân’ ce nu vei închina în sănătatea prințului de Wales – îți spun eu! zise barcagiul, punându-i-se hotărât de-a curmezișul drumului.

— Dă-mi cana atunci, hai, zorește-te, zorește-te!

Alți petrecăreți se strânseseră între timp în jur, atrași de gâlceavă, și strigară:

— O cană, o cană, să închinăm pentru prietenie! Dați-i arțăgosului să bea cupa prieteniei; ori o dă pe gât, ori îl azvârlim în apă, să slujească de hrană peștilor!

Așa că fu adusă o uriașă cană a prieteniei. Barcagiul, apucând-o de o toartă

și cu mâna cealaltă ținând capătul unui închipuit șervet, o înfățișă – după cuvenita și străvechea datină – lui Canty, care fu nevoit să apuce cu o mână cealaltă toartă, iar cu alta să-i ridice capacul, tot după străvechea datină. Firește că, în felul acesta, mâna prințului rămase o clipă liberă. El nu-și pierdu vremea, ci se afundă prin pădurea de picioare care-l înconjura și, țuști, pe-aci ți-e drumul! În clipa următoare ar fi fost la fel de greu de găsit în marea aceea de oameni tălăzuită, ca și o băncuță de șase penny în Atlantic.

Prințul își dădu seama foarte curând de acest fapt și chibzui de-ndată la treburile sale, fără a se mai gândi la John Canty. Își mai dădu seama iute și de alt lucru. Anume, că cetatea sărbătorea pe un fals prinț de Wales în locul său. Trase lesne concluzia că micul cerșetor Tom Canty se folosise cu bună știință de acel nemaipomenit prilej și devenise un uzurpator.

De aceea nu-i rămânea decât o cale de urmat: să-și croiască drum spre Guildhall[9], să dezvăluie cine e și să-l dea de gol pe șarlatan. Se hotărî de asemenea să-i mai îngăduie lui Tom răgazul cuvenit ca să-și pregătească sufletul pentru lumea cealaltă, iar apoi să fie spânzurat, tras pe roată și tăiat în bucăți, potrivit legii și obiceiului vremii, pentru cazurile de înaltă trădare.

9 Vechi palat municipal al Londrei, zidit între anii 1411 și 1431 și restaurat de mai multe ori (n.tr.)

CAPITOLUL XI

LA GUILDHALL

Corabia regală, însoțită de flotila sa somptuoasă, o porni cu măreție în josul Tamisei, prin mijlocul nesfârșitului șir de bărci luminate. Văzduhul vuia de cântec, malurile fluviului erau împodobite cu horbote de focuri de artificii; în zare, cetatea părea învăluită în dulcea strălucire de lumină a nenumăratelor focuri sărbătorești nevăzute. Deasupră-i se înălțau pe bolta cerului sumedenie de spirale mlădii, încrustate cu stele scânteietoare, care – privite de departe – păreau lăncii bătute în pietre scumpe, trufaș înălțate. Flotila era întâmpinată de pe maluri de neîncetate urale furtunoase, țâșnite din gâtlejuri răgușite, și de necontenitul tunet și fulger al sutelor de tunuri.

Pentru Tom Canty, pe jumătate îngropat în perne de mătase, zgomotele și priveliștea aceea alcătuiau o minune sublimă și uimitoare. Pentru micile prietene ce ședeau lângă el, prințesa Elisabeth și lady Jane Gray, toate acestea nu însemnau nimic deosebit.

Ajunsă la Dowgate, flotila fu remorcată în susul apei limpezi a pârâului Walbrook (al cărui canal e ascuns vederii, de mai bine de două veacuri, de clădirile ridicate între timp), până la Bucklesbery, trecând pe lângă case și pe sub poduri luminate strălucitor și înțesate de lumea care petrecea. În cele din urmă, poposi într-un bazin, unde-i acum Barge Yard, în centrul străvechii cetăți a Londrei. Tom coborî din corabie și, împreună cu falnica sa suită, străbătu Cheapside și merse pe jos o scurtă bucată de drum trecând prin Old Jewry[10] și Basinghall, până la Guildhall.

Tom și micile prințese fură primiți cu cinstirea cuvenită de către lordul primar și de către cetățenii de vază ai cetății – purtând robe purpurii de gală, cu lanțuri de aur la gât –, care-i conduseră spre un bogat baldachin de onoare, aflat la capătul sălii celei mari, înainte-le mergând crainici, purtătorul buzduganului și cel al spadei cetății. Lorzii și doamnele care urmau să-i slujească pe Tom și pe micile sale prietene își luară locul în spatele jilțurilor lor.

Mai jos, la altă masă, se așezară mărimile curții și alți oaspeți de neam

mare, laolaltă cu demnitarii cetății; nobilii mai mărunți se așezară la mesele risipite pe tot întinsul sălii. De pe piedestalele lor semețe, uriașii Gog și Magog, străvechii străjeri ai cetății[11], priveau spectacolul ce se desfășura la picioarele lor cu ochi ce se deprinseseră a-l contempla generații de-a rândul. Răsună o cântare de corn și o vestire, și un chelar pântecos se ivi într-o înaltă firidă săpată în zidul din stânga, urmat de ajutoarele sale ce purtau pe o tavă – cu gravitate solemnă – un sfert de bou fript, din care se-nălțau aburi, numai bun de mâncat.

După rugăciunea de mulțumire, Tom, fiind învățat ce are de făcut, se ridică în picioare – și întreaga adunare ridicându-se odată cu el – și bău pentru prietenie cu prințesa Elisabeth, din masiva cupă de aur a prieteniei; dânsa trecu lui lady Jane cupa, care apoi făcu înconjurul întregii adunări. Astfel începu ospățul.

Pe la miezul nopții, petrecerea era în toi. Cei de față văzură apoi unul din acele spectacole pitorești atât de admirate în vremurile de demult. Se mai găsește încă și azi descrierea lui, în graiul sfătos și bătrânesc al vreunui cronicar care a fost de față:

Fiindu loc făcut, pe dată intrară un baron și un conte gătiți după felul turcesc, în lungi caftane de bogat brocart, brodate cu aur; pe cap purtând turbane de catifea roșie, cu suluri mari de aur giur împregiur. Încinși erau cu două săbii, ce ei le zic iatagane, spânzurate de brâie mari de aur. Apoi mai veneau alt baron și alt conte, înveșmântați în haine lungi de atlaz galben, brăzdate cruciș și curmeziș cu alb, și în fiecare vargă albă se afla o dungă de atlaz purpurie, după portul muscalilor, iar pe cap purtau căciuli fumurii, în mâinile lor ținând câte o secure, iar botforii aveau vârfuri răsucite în sus, lungi de un picior[12]*. Și după ei venea un cavaler, apoi lordul mare amiral și, după dânsul, cinci nobili în straie de catifea roșie, răscroite adânc în față, precât și în spate, prinse pe piept cu lănțuguri de argint și, peste acestea, mantii scurte de atlaz sângerii, iară pe capete pălării ca ale dănțuitorilor, cu pene de fazan înfipte într-însele. Aceștia toți erau înveșmântați după portul Prusiei. Făclierii, cam la o sută cu toții, erau înveșmântați în atlaz purpuriu și verde ca și iarba câmpului, cu chipurile negre precum arapii. După aceea sosiră paiațele. Apoi, saltimbancii mascați dănțuiră, iară lorzii și doamnele se porniră să joace înfocat așijderea, de mai mare desfătare pentru ochi nici că se afla.*

Și, pe când Tom, de pe scaunul său înalt, privea la jocul acela înfocat, pierdut în admirația vârtejului orbitor al nobililor falnic împodobiți, la porțile Guildhallului, zdrențuitul, dar adevăratul prinț de Wales, își proclama sus și tare drepturile, denunțându-l pe șarlatan și strigând să fie lăsat să intre! Mulțimea petrecea strașnic pe seama acestui episod, și oamenii se înghesuiau și întindeau gâturile ca să-l vadă pe micul zurbagiu. Nu trecu mult și se-apucară să-l împungă cu vorba și să-și râdă de el, anume ca să-i stârnească furia, spre mai mare hazul.

Lacrimi de ciudă îi țâșniră din ochi micului Eduard; totuși se ținea dârz și-i sfida cu îndrăzneală regească. Insultele se țineau lanț, batjocurile îl răneau întruna, și prințul exclamă:

— Vă mai spun încă o dată, haită de potăi fără cuviință, sunt prințul de Wales! Și, cât sunt de părăsit de toți și lipsit de prieteni, fără nimeni care să-mi aducă un cuvânt de mângâiere ori reazem în nevoie, tot îmi voi apăra dreptul și nu mă voi lăsa alungat de-aici!

— De-i fi prinț ori ba, totuna-i, dar dau mărturie că ești flăcău viteaz, și să știi că ai și prieteni! Iată că îți stau alături drept dovadă, și – ia aminte la spusele mele! – n-ai putea avea prieten mai bun decât Miles Hendon, și încă fără să-ți ostenești picioarele alergând după el. Odihnește-ți gura, copile; vorbesc graiul acestor josnici trepăduși, întocmai ca unul de seama lor.

Cel care vorbea așa era un fel de Don Cesar de Bazan[13] după îmbrăcăminte, înfățișare și port. Era înalt, bine legat și musculos. Atât haina, cât și pantalonii săi largi erau croiți dintr-o țesătură bogată, dar decolorată de vreme și roasă, iar aurul fireturilor i se înnegrise jalnic; pieptarul de dantelă era mototolit și cam rupt; pana pălăriei aplecate într-o parte se îndoise și spânzura ca vai de lume. La șold purta o spadă lungă, într-o teacă de oțel ruginită; mersul său trufaș îți arăta numaidecât că dusese viață de oștean și că-i place grozav harța. Vorbele acestui nemaivăzut personaj fură primite cu o explozie de glume și de râsete. Care mai de care striga: „Iacătă, alt prinț în straie schimbate!”, „Ține-ți gura, prietene, vezi-l cât îi de fioros!”, „Că bine zici, așa arată – ia priviți ce mai căutătură are!”, „Luați pe sus băiatul! La adăpătoare cu cățelandrul!”

Sub imboldul acestei idei fericite, o mână îl și înșfăcase pe prinț, dar, cu iuțeala fulgerului, străinul trase din teacă spada cea lungă și, lovindu-l zdravăn cu latul ei, îl buși la pământ pe îndrăzneț. În clipa următoare se înălță o larmă de glasuri: „Ucideți câinele! Ucideți-l! Ucideți-l!”, și mulțimea îl încolți pe oștean, care se rezemă de un zid și începu să-și rotească spada în jur ca un smintit. Victimele sale cădeau la pământ cu duiumul, în dreapta și-n stânga, totuși șuvoiul de oameni se revărsa peste trupurile ce zăceau pe jos și se tălăzuia iarăși împotriva viteazului apărător al prințului, cu furie neostoită. Clipele îi păreau numărate, și pieirea neîndoielnică, când deodată sună un glas de trâmbițe și o voce strigă:

— Faceți loc pentru crainicul regelui!

Și un pâlc de călăreți sosi în galop, împrăștiindu-i pe năvălitori, care o rupseră la fugă cât îi țineau picioarele ca să nu fie zdrobiți. Cutezătorul străin îl luă în brațe pe prinț și curând se aflau departe de primejdie.

Să ne întoarcem, însă, la Guildhall. Fără veste, plutind deasupra larmei vesele și-a vuietului petrecerii, izbucni o chemare limpede, de corn. Pe dată se așternu liniștea – o liniște adâncă, apoi o singură voce se înălță, aceea a crainicului sosit de la palat, care începu să dea citire unei proclamații, în vreme ce mulțimea

asculta în picioare.

Cuvintele de încheiere, rostite cu solemnitate, fură:

— Regele a murit!

Toți cei din măreața adunare își plecară capetele în piept, ca la un semn. Rămaseră așa câteva clipe, cufundați în tăcere deplină, apoi toți căzură în genunchi, își întinseră brațele spre Tom, și izbucni un strigăt puternic, care părea că vrea să cutremure din temelii clădirea:

— Trăiască regele!

Sărmanul Tom privea cu ochii rătăciți acest uluitor spectacol, și, în cele din urmă, privirea i se opri o clipă, visătoare, asupra prințeselor îngenuncheate lângă el și-apoi asupra contelui Hertford. O hotărâre neașteptată se citi pe fața lui și, aplecându-se, îi șopti la ureche lordului Hertford:

— Răspunde-mi drept, pe credința și cinstea Domniei Tale! De voi rosti aici o poruncă, din cele care nimănui, în afară doar de rege îi sunt date a rosti, va fi oare asemenea poruncă ascultată și nu se va ridica nimeni spre a-i sta împotrivă?

— Nimeni, Luminăția Voastră, în țara aceasta întreagă. În ființa voastră s-a întrupat Maiestatea Engliterei. Sunteți regele – cuvântul Domniei Voastre e lege!

Atunci Tom spuse, cu glas tare și hotărât și cu o mare însuflețire:

— Din ziua de astăzi, legea crăiască va fi îndurătoare și nicicând nu va mai fi sângeroasă! Ridică-te și grăbește! Alergați la Turn și dați de știre: regele hotărăște ca ducele de Norfolk să nu piară![14]

Vorbele sale fură prinse din zbor și, purtate din gură-n gură, făcură înconjurul sălii, iar pe când Hertford se îndepărta grabnic, izbucni un nou strigăt asurzitor:

— Domnia sângelui este curmată! Trăiască Eduard, regele Engliterei!

10 Vechiul ghetou al Londrei (n.tr.)

11 Statui uriașe din Guildhall, reprezentând cele două personaje biblice considerate de secole ocrotitorii Londrei (n.red.)

12 Veche măsură de lungime, egală cu 32 centimetri (n.tr.)

13 Personaj din drama *Ruy Blas* de Victor Hugo (n.tr.)

14 *Cum a scăpat ca prin urechile acului ducele de Norfolk* (Hume, *Istoria Angliei*, vol.III, p. 307): „...Dacă Henric al VIII-lea ar mai fi trăit câteva ceasuri, porunca sa cu privire la executarea ducelui de Norfolk ar fi fost îndeplinită. Dar, aducându-se la Turnul Londrei știrea că regele își dăduse sufletul în acea noapte, comandantul închisorii mai zăbovi cu executarea actului de condamnare, iar Sfatul chibzui că nu era cuminte să se înceapă o nouă domnie cu uciderea celui mai înalt gentilom al regatului, condamnat printr-o sentință atât de nedreaptă și despotică.” (n.a.)

CAPITOLUL XII

PRINȚUL ȘL ELIBERATORUL SĂU

De-ndată ce Miles Hendon și micul prinț scăpară de gloată, coborâră în goană pe niște ulițe și ulicioare dosnice, către fluviu. Drumul fu liber până ce se apropiară de Podul Londrei, apoi străbătură iarăşi mulțimea, și Hendon îl ținu strâns de încheietura mâinii pe prinț, adică – mai bine zis – pe rege. Noutatea cea grozavă se și răspândise, și băiatul o desluși din miile de strigăte ce se înălțau pretutindeni: „Regele a murit!”. Aflând vestea aceasta, bietul copil părăsit simți un fior de gheață în inimă, și un tremur îi scutură tot trupul. Își dădea seama cât de mare era pierderea ce-o suferise și era covârșit de-o durere amară, fiindcă tiranul mohorât care fusese groaza tuturor cu el se arătase totdeauna blând. Îl podidiră lacrimile, ochii i se încețoșară. O clipă se simți făptura cea mai însingurată, cea mai dezmoștenită și mai uitată de Dumnezeu. Apoi, când un alt strigăt cutremură adâncul nopții cu tunetul său, ce-și purta până departe ecourile: „Trăiască regele Eduard al șaselea!”, ochii i se aprinseră și se înfioră de mândrie din cap până în picioare. „Ah! gândi el, ce lucru măreț și fără de seamăn – sunt regele!”

Prietenii noștri își croiau încet drum prin puzderia de oameni îngrămădiți pe Podul Londrei. Construcția aceasta, care a stat în picioare vreme de șase sute de ani și a fost tot timpul o cale de trecere, zgomotoasă și plină de forfotă, înfățișa o privelişte curioasă, căci un șir de prăvălii și magazii vârâte una-ntr-alta, având la etaj locuințele familiilor, se întindea de amândouă părțile podului, de la un mal al fluviului la celălalt. Podul era un fel de „oraș în oraș”. Avea hanul său, berăriile sale, brutăriile, dughenele de mărunțișuri, prăvăliile sale de alimente, manufacturile sale, până și biserica sa proprie.

Se uita la cei doi vecini ai săi, pe care îi lega unul de altul – Londra și Southwark – ca și cum ar fi arătat de ajuns de onorabil pentru niște mahalale, dar fără să aibă vreo însemnătate deosebită în alte privințe. Ca să spunem așa, Podul Londrei constituia o breaslă închisă; alcătuia un târgușor mărunt, cu o singură uliță, lungă cam de o treime de kilometru. Populația sa nu era mai mare decât aceea a unui sat, și fiecare locuitor își cunoștea îndeaproape toți concetățenii – și-i

cunoscuse mai-nainte pe tații și pe mamele lor –, ba, pe deasupra, le mai știa pe dinafară și toate daravelele familiale. Nici vorbă, târgușorul îșî avea și aristocrația sa – trufașele lui familii de vechi măcelari, și brutari, și mai știu eu ce, care se statorniciseră în acest loc de peste cinci sau șase veacuri, care cunoșteau pe de rost măreața istorie a podului, de la un capăt la celălalt, cu toate legendele sale ciudate, care vorbeau totdeauna în jargonul podului și gândeau după tipicul podului și care turnau numai minciuni lungi, simple, cum se obișnuia pe pod. Erau leit speța de oameni sortiți să fie înguști la minte, neștiutori și plini de ei. Copiii se nășteau pe pod, erau crescuți acolo, îmbătrâneau și în cele din urmă mureau fără să fi pus vreodată piciorul în vreun alt colț de lume decât numai și numai pe Podul Londrei. Nimic mai firesc pentru asemenea soi de oameni decât să-și închipuie că falnicul și nesfârșitul alai care se perinda zi și noapte pe ulița lor, cu vuietul său nedeslușit – în care se îmbinau nenumărate țipete și strigăte cu nechezături, și mugete, și behăieli, și o înăbușită forfotă și tropăială –, era singurul lucru de seamă ce se afla pe lume, și că ei îl aveau oarecum în stăpânire. Așa și era, într-un fel, căci din ferestrele lor puteai să îmbrățișezi cu vederea panorama podului – și ei le închiriau curioșilor în schimbul unui mic dar, ori de câte ori întoarcerea din război a vreunui rege sau a vreunui erou dăruia podului o splendoare sărbătorească, fiindcă nu se afla pe lume loc mai bun de unde să vezi mai nestânjenit necurmata priveliște a coloanelor ce mărșăluiau.

Oamenilor născuți și crescuți pe pod li se părea că viața e nesuferit de plicticoasă și deșartă în oricare alt colț de lume. Istoria povestește despre unul din aceștî băștinași care a părăsit podul la vârsta de șaptezeci și unu de ani și s-a dus să-și sfârșească în tihnă zilele la țară. Dar acolo n-a fost în stare decât să se zvârcolească și să se sucească de pe-o parte pe alta în pat, nu-și putea găsi somnul – atât de apăsătoare, de dureroasă, de cumplită era pentru el liniștea aceea adâncă. În cele din urmă, când a ajuns la capătul puterilor, a fugit îndărăt la vechiul său cămin, cu chipul tras și înfățișarea rătăcită a unei stafii, și s-a cufundat într-un somn pașnic și în vise plăcute, legănat de muzica undelor ce băteau în maluri, de bubuitul, trosnetul și tunetul de pe Podul Londrei.

În vremurile despre care scriem, podul oferea copiilor și lecții vii de istorie a Angliei – anume, capetele livide și în descompunere ale unor oameni de frunte, înfipte în țepușele de fier înșirate deasupra arcadelor sale. Dar ne abatem de la subiect.

Hendon locuia în micul han de pe pod. Când se apropie de ușă împreună cu noul său prieten, un glas aspru zise:

— Așa, uite că mi-ai picat în mână, până la urmă! Nu-mi mai scapi, pe legea mea, și de-ți va sluji cumva de învățătură când te-oi face chisăliță, poate al’ dată n-o să ne mai silești să te așteptăm.

Și John Canty întinse mâna să-l apuce pe băiat.

Miles Hendon i se puse în cale și zise:

— Prea te pripești, prietene. Cred că nu-ți folosește să te arăți aspru. Ce neam ți-e flăcăul ăsta?

— De-i treaba ta să te amesteci în socotelile altora, află că-i fiul meu.

— Minciună! strigă cu aprindere micul rege.

— Ești îndrăzneț și-ți dau crezare, fie că ți-e tigva întreagă ori dogită, băiete! Dar totuna mi-e de-ți este tată sau ba acest zurbagiu; dacă tu vrei să rămâi cu mine, nu va mai pune mâna pe tine ca să te bată și să te chinuie, după cum te amenință.

— Vreau, nu-l cunosc pe omul ăsta, îl disprețuiesc și mai degrabă mor decât să merg cu dânsul!

— Atunci așa rămâne, ce să mai lungim vorba?

— O să vedem noi! exclamă John Canty, trecând de Hendon ca să ajungă la băiat. Îl voi sili eu să...

— De te atingi doar de un fir de păr din capul lui, tu, gunoi cu chip de om, te spintec ca pe-un gâscan! zise Hendon, tăindu-i drumul și punând mâna pe mânerul spadei.

Canty se dădu îndărăt.

— Acuma, ia aminte, urmă Hendon, l-am luat pe băiatul acesta sub ocrotirea mea când o gloată de netrebnici de soiul tău l-ar fi năucit sub loviturile lor, poate chiar l-ar fi ucis; îți închipui oare că-l voi părăsi acum în voia unei soarte și mai rele? Căci, fie că ești au ba tatăl lui – și, vorbind fățiș, socot că asta-i o minciună sfruntată –, o moarte cinstită și grabnică ar fi mai bună pentru un astfel de băiat decât să încapă pe mâinile unui neom ca tine. Așa că vezi-ți de drum și ia-ți tălpășița iute, fiindcă mie nu-mi place vorba multă, nefiind prea răbdător din fire!

John Canty se îndepărtă, mormăind amenințări și blesteme, și pieri din ochii lor, înghițit de mulțime. Hendon urcă cele trei șiruri de trepte ce duceau spre locuința sa, cu povara lui prețioasă, după ce ceru să i se trimită de mâncare în odaie. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu un pat prăpădit și alte câteva ciurucuri vechi drept mobilier; două lumânări fără vlagă aruncau o lumină tulbure. Micul rege se târî până la pat și se trânti pe el, aproape sfârșit de foame și de oboseală. Umblase o bună parte din zi și din noapte – căci acum erau cam ceasurile două sau trei dimineața – fără să mănânce în tot timpul acesta. Murmură somnoros:

— Te rog, vestește-mă când e întinsă masa, și se cufundă pe dată într-un somn adânc.

În ochii lui Hendon licări un zâmbet și ostașul își spuse: „Pe legea mea, micul cerșetor îi ia omului locuința și patul cu o ușurință atât de firească, de parcă ar fi stăpân pe ele, fără niciun fel de «cu voia domniei tale», ori «de nu vă e cu supărare», sau alte vorbe de soiul ăsta. În aiurelile sale bolnave și-a zis prințul de Wales, și mai departe și-a apărat vitejește rangul acesta. Sărman nefericit fără de

prieteni, nici vorbă că mintea i s-a clătinat de câte-a pătimit. Prea bine, eu îi voi fi prieten; l-am scăpat, și inima îmi dă puternic imbold către el; mi-a și căzut cu tronc micul vagabond cu limbă cutezătoare. Cu câtă bărbăție soldățească a înfruntat pleava aceea și cum le arunca în față mândra lui sfidare! Și ce chip plin de farmec, drăgălaș și blând are acum, când somnul i-a alungat necazurile și suferințele. O să-i dau învățătură, o să-i vindec boala; da, o să-i fiu ca un frate mai mare, o să-i port de grijă și îl voi veghea statornic; iar cei ce-l vor rușina ori îi vor cășuna vreun rău, pot să-și ia de pe acum giulgiu, căci, să știu bine că voi fi ars pe rug pentru aceasta, tot îi voi ucide până la unul!”

Se aplecă deasupra băiatului adormit și-l privi îndelung, cu un interes pătruns de bunătate și de compătimire, mângâindu-i cu duioșie obrajii tineri, netezindu-i cârlionții încâlciți cu mâna lui mare, arsă de soare. Trupul băiatului fu străbătut de un fior ușor. Hendon murmură:

— Ia te uită, de ai suflet, cum îl poți lăsa să doarmă neînvelit și să-i fie trupul năpădit de junghiuri rele? Acum ce să fac? De l-aș da jos din pat, l-aș trezi, și amarnic are nevoie de somn.

Căută prin odaie să mai dea de vreo cuvertură, dar, negăsind niciuna, își scoase tunica și-l acoperi pe băiat cu ea, spunând: „Eu sunt deprins să dorm sub cerul liber și cu puțin dichis, nici nu voi lua în seamă frigul”, apoi începu să se plimbe în lung și-n lat prin odaie, ca să-și pună sângele în mișcare, vorbind de unul singur, ca și mai-nainte.

„Mintea lui vătămată îl îndeamnă a crede că-i prinț de Wales. De mirare ar fi să se mai afle un prinț de Wales printre noi, acum că cel care era până ieri prințul nu mai e prinț, ci rege. Căci în mintea sa, sărmana, s-a pironit această închipuire, și-o ține morțiș, fără să judece că s-ar cuveni să lepede numele de prinț și să-și zică rege... De s-ar mai afla încă în viață tatăl meu, după acești șapte ani cât n-am primit nicio veste de-acasă în temnița străină unde-am zăcut, l-ar primi cu brațele deschise pe bietul băiat și i-ar da adăpost din toată inima, de dragul meu. Deopotrivă ar face și bunul meu frate mai mare, Arthur. Celălalt frate al meu, Hugh – hei, dar am să-i sfărâm scăfârlia de cumva își vâră coada, ca o dihanie nărăvită în rele și cu suflet de vulpe! Da, într-acolo vom purcede – și cât mai degrabă!”

Un slujitor intră cu o farfurie din care ieșeau aburi, o puse pe-o măsuță de lemn, așeză scaunele și ieși, lăsându-i pe chiriașii aceia calici să se servească singuri. În urma lui ușa fu trântită, și zgomotul îl trezi pe băiat, care se ridică brusc în capul oaselor și aruncă o privire bucuroasă în jur. Apoi pe chipul său se așternu iar mâhnirea, și prințul murmură mai mult pentru el, cu un suspin adânc:

— Doar vis a fost, nefericitul de mine!

După aceea observă tunica, se uită la Hendon, înțelese sacrificiul ce fusese făcut pentru el și spuse cu blândețe:

— Eşti bun cu mine, da, eşti nespus de bun. Ia-o şi îmbracă-te; nu voi mai avea nevoie de ea.

Apoi se ridică, se duse la ligheanul din colţ şi rămase acolo, aşteptând. Hendon spuse cu glas voios:

— Acum o să îmbucăm şi o să dăm pe gât ceva care-o să ne meargă la inimă! Totul este cât se poate de gustos şi fierbinte. Mâncarea şi somnul te vor face iar un voinicel în puteri, n-avea grijă!

Băiatul nu răspunse nimic, ci doar aţinti asupra înaltului şi spătosului cavaler al spadei o privire încărcată de o mirare gravă, în care desluşeai şi o umbră de nerăbdare. Hendon, încurcat, întrebă:

— Ce-ţi lipseşte?

— Bunul meu cavaler, voiesc a mă spăla.

— A, numai atât! Nu cere îngăduinţa lui Miles Hendon pentru orice ţi-ai pofti. Simte-te ca la tine acasă aici, fii binevenit şi fă ce vrei cu orice lucru ce alcătuieşte avuţia mea.

Totuşi băiatul rămase locului, nemişcat; ba încă bătu de vreo două ori în duşumea cu piciorul său mic, a nerăbdare. Hendon era cu totul buimăcit. Zise:

— Dumnezeu să ne binecuvânteze, ce s-a întâmplat?

— Rogu-te, toarnă apa şi nu mai risipi atâtea vorbe!

Hendon, înăbuşindu-şi cu greu un hohot de râs şi spunându-şi: „Pe toţi sfinţii, dar ăsta e lucru vrednic de mirare!”, păşi zorit lângă rege şi împlini cererea micului neobrăzat; apoi rămase alături, cam uluit, până ce îl trezi brusc porunca:

— Haide, ştergarul!

Hendon luă un ştergar de sub nasul băiatului şi i-l înmână, fără o vorbă. După aceea se-apucă să-şi învioreze şi el faţa spălându-se zdravăn şi, în vreme ce se îndeletnicea cu asta, copilul pe care-l adoptase se aşeză singur la masă şi se pregătea să înceapă a mânca. Hendon îşi sfârşi degrabă toaleta, apoi trase celălalt scaun, şi era gata să se aşeze la masă, când băiatul strigă, plin de indignare:

— Ia seama! Oare voieşti să stai jos de faţă cu regele?

Lovitura aceasta îl dărâmă de-a binelea pe Hendon. El mormăi pentru sine: „Vai mie, nebunia bietei făpturi merge în pas cu vremea! A luat alt chip, odată cu marea schimbare ce s-a petrecut în regat, şi acum îşi închipuie că-i regele! Doamne sfinte, trebuie să-i intru şi-n această voie – nu am altă cale –, altminteri mă va trimite şi în Turn!”

Şi, încântat de gluma sa, îşi depărtă scaunul de masă, trecu în spatele regelui, în picioare, şi începu să-l servească în chipul cel mai curtenitor de care era în stare.

Tot mâncând, regele îşi mai înmuie puţin demnitatea bătoasă, şi, odată cu mulţumirea crescândă, i se trezi şi cheful de vorbă. Zise aşadar:

— Îmi pare că ţi-ai rostit numele. Te numeşti Miles Hendon, de nu m-a-

nșelat auzul?

— Da, Luminăția Ta, răspunse Miles, care-și zise în sinea lui: „Dacă trebuie să joc după cum cântă nebunia bietului copil, trebuie s-o țin strună cu Luminăția Ta, Înălțimea Ta. Nu trebuie să mă opresc la jumătatea drumului, să nu mă dau în lături de la nimic ce ține de dansul pe care-l joc, altfel voi juca prost și nu voi duce la capăt această faptă bună și milostivă”.

Regele își mai încălzi inima cu un pahar de vin și glăsui:

— Voiesc să aflu despre viața ta, spune-ți povestea! Ai un port vitejesc și nobil – ești nobil din născare?

— Suntem la coada rândurilor nobilimii, Înălțimea Ta. Tatăl meu este baronet15, unul din cei mai mici lorzi înaintați în acest rang pentru faptele lor cavalerești – sir Richard Hendon, de la Hendon Hall, aproape de Movila Călugărului, în Kent.

— Numele nu mi-l amintesc. Urmează-ți vorba – spune-mi povestea ta!

— Nu-i mare lucru, Înălțimea Ta, poate doar să ucidă plictisul o scurtă jumătate de ceas, în lipsă de ceva mai bun. Tatăl meu, sir Richard, e foarte avut și nespus de darnic din fire. Maică-mea s-a stins din viață pe când eram abia copil. Am doi frați: Arthur, cel mai mare, e înzestrat cu un suflet asemenea celui al tatălui său; pe câtă vreme Hugh, mezinul, are o fire josnică, hrăpăreață, pizmașă, perfidă, prefăcută – un șarpe. Așa a fost încă din leagăn; așa a rămas pân-acum zece ani, când l-am văzut pentru cea din urmă oară – un nemernic copt, la nouăsprezece ani, eu fiind atunci de douăzeci, iar Arthur de douăzeci și doi. Nu mai e nimeni din neamul nostru, afară de lady Edith – vară-mea, care avea șaisprezece ani pe-atunci, frumoasă, blândă, bună, fiica unui conte, ultima din neamul ei, moștenitoare a unei mari averi și-a unui titlu care se pierdea. Tatăl meu era epitropul ei. O iubeam, iar ea îmi împărtășea dragostea, dar din leagăn i-a fost făgăduită logodnică lui Arthur, și sir Richard n-ar fi îngăduit să fie călcat cuvântul dat. Arthur iubea pe-o altă fată și ne dădu sfat să fim inimoși și să ne păstrăm neclintită nădejdea că vremea și norocul împreună aveau să aducă într-o bună zi izbândă dorințelor noastre, ale tuturora. Hugh iubea averea lui lady Edith, deși pe față spunea că pe dânsa o iubește – dar așa a fost veșnic felul lui, să spună un lucru, gândind pe-ascuns altul. Însă vicleniile sale au rămas fără de putere asupra fetei; putea să-l înșele pe tatăl meu, dar pe nimeni altul. Tatăl nostru ținea la el mai mult decât la noi toți, și-i dăruia toată încrederea lui, fiindcă era mezinul și ceilalți îl urau – aceste însușiri fiind de ajuns în toate vremurile pentru a dobândi cea mai caldă dragoste a unui părinte. Și avea Hugh grai dulce și ademenitor și un minunat dar de a minți – acestea fiind însușirile ce dau puternic reazem unui simțământ orb pentru a cădea pradă amăgirii. Eu eram zvăpăiat – la drept vorbind, pot spune chiar că eram foarte zvăpăiat –, măcar că era o zvăpăială nevinovată, de vreme ce doar mie-mi aducea vătămare, iar rușine sau pagubă, nimănui, și n-avea nici urmă de nelegiuire, ori

josnicie, sau altceva nepotrivit cu cinstea rangului meu.

Totuși, fratele meu Hugh a sucit și învârtit aceste vini cum i-a venit lui la socoteală, văzând cum sănătatea fratelui nostru Arthur e șubredă și nădăjduind că o nenorocire ar fi spre folosul lui, de-aș fi eu dat la o parte din calea sa. Dar ar fi poveste lungă de înșirat, bunul meu stăpân, și prea puțin vrednică de-a fi rostită. În câteva cuvinte, deci, acest frate cu iscusință mi-a înzecit greșelile și le-a prefăcut în mari nelegiuiri. Drept încheiere la uneltirea-i ticăloasă, găsind în încăperile mele o scară de mătase, adusă acolo de el însuși – cu aceasta a dobândit crezarea tatălui nostru –, a cumpărat și mărturia slujitorilor și-a altor șarlatani mincinoși, precum că eu îmi pusesem în gând s-o răpesc pe Edith, aleasa mea, și să mi-o fac mireasă, înfruntând cu cutezanță voința tatălui meu.

Dânsul a judecat că trei ani de surghiun, departe de cămin și de Englitera, ar putea face din mine un ostaș și un om întreg, și totodată să-mi dăruie un dram de înțelepciune. Am îndurat îndelunga mea încercare luptând în războaiele de pe continent, gustând din plin grele lovituri și lipsuri, trecând prin aventuri, dar în ultima mea bătălie am căzut prins și, în cei șapte ani ce-au venit și-au pierit de-atunci, o temniță străină mi-a fost adăpostul. Prin istețime și curaj mi-am cucerit în cele din urmă libertatea și-am zburat drept încoace; dar abia am pus piciorul pe pământul patriei, sărac lipit la pungă și veșminte – și mai sărac încă în vești despre cele ce s-au putut întâmpla în acești șapte ani întunecați cu Hendon Hall, cu locuitorii și bunurile sale. Astfel, nu-ți fie cu supărare, Înălțimea Ta, se încheie umila mea poveste.

— Ai fost înșelat în chip josnic! declară micul rege, cu ochii scânteind de indignare. Dar îți voi face dreptate – jur că-ți voi face! Ți-o spune regele.

Apoi, aprins de povestirea nedreptăților îndurate de Miles, își dezlegă limba și se porni să toarne în urechile ascultătorului său uimit istorisirea propriilor nenorociri, atât de recente. Când sfârși, Miles își spuse:

„Doamne, cu ce bogată închipuire e dăruit! Într-adevăr, aceasta nu-i o minte de rând; altminteri, smintită ori întreagă, nu ar fi putut țese o poveste atât de curgătoare cum e aceasta doar din nimic, din vânt culeasă, ticluind un atât de năstrușnic roman cavaleresc. Sărman căpșor zdruncinat! Nu va duce lipsă de prieten ori de adăpost, câtă vreme eu mă voi afla în rândul celor vii.

Nu se va depărta nicicând din preajmă-mi; va fi răsfățatul meu, micul meu tovarăș. Și va fi tămăduit – pe legea mea –, va ajunge întreg și teafăr, iar după aceea își va făuri un nume de fală, și cât de mândru voi fi să spun: «Da, e al meu – l-am cules când era un mic zdrențăros fără de cămin, dar eu am deslușit ce era în el și am spus că într-o bună zi numelui său i se va duce vestea – priviți-l, cercetați-l, m-am înșelat cumva?»”

Regele vorbi, cu glas chibzuit, măsurat:

— M-ai cruțat de jignire și rușine, se prea poate ca însăși viața să mi-o fi

salvat, și în acest chip coroana. O astfel de slujire cere bogată răsplată; rostește-ți dorința, și orice va sta în puterea mea regească se va înfăptui.

Acest îndemn fantastic îl făcu pe Hendon să tresară din visarea în care se cufundase. Era gata să-i mulțumească regelui și să treacă peste propunerea lui, spunând că n-a făcut decât să-și împlinească datoria și nu dorește nicio răsplată, când îi veni în minte un gând mai înțelept. Rugă să i se dea un răgaz de câteva minute, ca să cântărească în liniște mărinimoasa promisiune – dorință pe care regele o încuviință cu gravitate, subliniind că era mai bine să nu se pripească prea mult cu un lucru atât de însemnat.

Miles cugetă câteva clipe, apoi își spuse: „Da, așa trebuie să fac – pe orice altă cale n-ar fi cu putință să pun capăt aiurării lui și, neîndoielnic, tot ce am îndurat cu el până acum m-a învățat cât ar fi de istovitor și cât m-ar stânjeni dacă aș fi nevoit s-o duc tot așa. Da, asta îi voi cere; fericită întâmplare că nu m-am repezit cu vorba!” Apoi puse un genunchi la pământ și zise:

— Nu-i defel de seamă ajutorarea ce am adus-o Alteței Tale, căci nu trece hotarul obișnuitei îndatoriri a unui supus, și pentru dânsa nu sunt îndreptățit la nimic, dar întrucât Înălțimea Ta binevoiește a socoti fapta-mi vrednică de-o răsplătire, îndrăznesc, față de marea milostivire ce-mi arăți, să-ți fac o rugăminte. Cu aproape patru sute de ani în urmă, precum prea bine știe Luminăția Ta, iscându-se ceartă și neînțelegere între Ioan, regele Engliterei, și regele Franței, s-a hotărât precum ca doi viteji să lupte în arenă și astfel să statornicească soarta neînțelegerii prin judecata zisă a lui Dumnezeu. Acești doi regi fiind adunați laolaltă cu cel spaniol, spre a sta martori și judecători ai luptei, viteazul francez se înfățișă, dar atât de înspăimântător era, încât cavalerii noștri englezi se codiră a-și măsura armele cu dânsul. Astfel, pricina, care se arăta a fi grea, era pe cale de-a se încheia împotriva craiului englez, neavând luptător care să-i apere dreptatea. În timpul acesta, în Turn zăcea încărcat de lanțuri lordul De Courcy, cel mai puternic braț al Engliterei, despuiat de onorurile și stăpânirile sale și stingându-se de prea îndelungată întemnițare. Se duseră la dânsul cu rugăminți; el încuviință și sosi în arenă înveșmântat de bătălie; dar, de-ndată ce franțuzul zări uriașa lui făptură și auzi rostit vestitu-i nume, se și așternu pe fugă, iar pricina regelui Franței fu pierdută. Regele Ioan îi dădu îndărăt lui De Courcy rangurile și stăpânirile sale și-i zise: „Rostește-ți dorința și ți-o voi împlini, de-ar fi să mă coste și jumătate din regatul meu!”, drept care De Courcy, îngenunchind, așa cum fac eu acum, dădu răspuns: „Atunci, pentru aceasta rog și cer, Luminăția Ta, ca eu și urmașii mei să putem avea și păstra statornicit dreptul de a nu ne descoperi de față cu regii Engliterei, câtă vreme dăinui-va tronul”. Dreptul i-a fost chezășuit, precum știe Înălțimea Ta, și nu s-a întâmplat, în șirul celor patru sute de ani trecuți de atunci, ca această spiță să nu aibă moștenitori, și astfel chiar până în ziua de azi căpetenia acestui străvechi neam își poartă încă pe cap pălăria sau coiful în fața Înălțimii Sale

regele, fără a cere voie și fără a fi oprit, și aceasta nu-i e îngăduită nimănui altuia[16]. Chemând în sprijinul rugăminții mele pilda lui, cer din adâncul sufletului regelui să-mi dăruiască doar această singură milostenie și acest drept – care va fi sufletului meu răsplată mai mult decât îndestulătoare –, nimic altceva – anume, ca eu și urmașii mei, în veci de veci, să putem ședea de față cu Înălțimea Sa, regele Engliterei!

— Ridică-te, sir Miles Hendon, cavalere, zise cu gravitate regele, dându-i oșteanului acolada[17] chiar cu spada sa, ridică-te și așază-te! Rugămintea ți-e împlinită. Câtă vreme va dăinui Englitera și coroana își va păstra puterea, privilegiul acesta va sta neștirbit.

Înălțimea Sa se depărtă de masă, cufundat în gânduri, iar Hendon se trânti pe un scaun, la masă, zicându-și: „A fost un gând înțelept și mi-a adus nespusă ușurare; picioarele-mi atârnă ca plumbul de osteneală. De nu mi-ar fi dat prin cap, aș fi fost nevoit să stau în picioare săptămâni de-a rândul, până ce se va fi tămăduit mintea bietului meu băiat”. După câteva clipe își urmă gândul: „Și astfel, iată-mă înălțat cavaler al Regatului Viselor și Umbrelor! Ce să spun, grozav de ciudată și năstrușnică stare pentru cineva cu picioarele atât de zdravăn înfipte în pământ ca mine. Nu voi râde, nu, să mă păzească Dumnezeu, de vreme ce lucrul acesta – care pentru mine-i atât de lipsit de orice temei – pentru el e adevăr curat. Și pentru mine aşijderea, într-un fel, nu-i un neadevăr, căci oglindește pe deplin sufletul bun și mărinimos cu care-i dăruit.” După o pauză, își urmă iar gândul: „Vai, ce mă fac de-i trece prin minte să-mi dea de față cu lumea frumosul meu titlu! Va fi o nepotrivire hazlie între slava mea și veșmintele ce le port! Dar nu are a face; să-mi spună cum va voi, dacă pe el îl bucură, voi fi mulțumit.”

15 Titlu ereditar al membrilor unui ordin cavaleresc englez, creat de Iacob I (baroni minori, de mică importanță, spre deosebire de baronii parlamentari) (n.tr.)

16 Lorzii de Kingsale, urmașii lui De Courcy, se bucură și astăzi de acest ciudat privilegiu (nota redactorului american)

17 Ceremonial medieval de învestire a unui cavaler, de consfințire a unor drepturi date de suveran (n.tr.)

CAPITOLUL XIII
DISPARIȚIA PRINȚULUI

O picoteală apăsătoare îi năpădi pe cei doi tovarăși. Regele spuse:

— Scoate-mi zdrenţele acestea! arătând spre îmbrăcămintea sa.

Hendon îl dezbrăcă pe băiat fără nicio împotrivire, fără un cuvânt, îl culcă și-l înveli bine, apoi își aruncă privirea prin încăpere, spunându-și compătimitor: „Iar mi-a luat patul, ca și mai-nainte. Doamne, dar eu ce mă fac?” Micul rege băgă de seamă încurcătura în care se afla oșteanul și i-o risipi cu un cuvânt, zicând somnoros:

— Îți vei face somnul de-a curmezișul pragului, străjuindu-l.

În clipa următoare scăpase de necazuri, cufundându-se într-un somn adânc.

„Dragul de el, s-ar cuveni să se fi născut pe tron!” murmură Hendon, plin de admirație. „De minune joacă pe regele.” Apoi se-ntinse pe duşumea, lângă uşă, spunându-și cu mulțumire: „Am stat și mai rău decât așa șapte ani de-a rândul; aș vădi inimă nerecunoscătoare către Cel de Sus de-aș găsi prilej de cârtire în aceasta”.

Adormi când pe cer se iveau zorile. Către amiază se trezi, își dezveli încetișor oaspetele, care habar n-avea de nimic, și-i luă măsura cu o sfoară. Regele se trezi tocmai când gazda își sfârșise treaba, se plânse că-i e frig și-l întrebă ce face cu sfoara aceea.

— Sunt gata acum, Înălțimea Ta, zise Hendon, am puțină treabă pe-afară, dar mă voi întoarce degrabă, dormi iar, ai nevoie de somn. Așa, lasă-mă să-ți acopăr și capul, ai să te încălzești mai repede.

Regele se întorsese în țara viselor încă înainte de-a fi sfârșit acest schimb de cuvinte. Miles se strecură tiptil pe uşă afară și apoi iarăși tiptil înăuntru – peste vreo treizeci-patruzeci de minute – cu toată îmbrăcămintea și încălțămintea necesare unui băiat, cumpărate de la haine vechi. Hainele erau croite dintr-un postav ieftin și arătau cam uzate, însă erau curățele și potrivite cu anotimpul. Se așeză pe un scaun și începu să-și cerceteze cumpărăturile, mormăind:

— O pungă mai plină ar fi dobândit lucruri mai bune, dar, când nu ai

pungă grea, trebuie să te mulțumești și cu ce poate dobândi una mai ușoară.

Era o femeie pe la noi,
În oraș se-afla…

S-a mișcat, îmi pare, trebuie să cânt cu glas mai puțin tunător. Nu-i bine să-i stric somnul, când îl așteaptă asemenea călătorie și când e atât de istovit, sărmanul copil... Veșmântul ăsta-i de ajuns de bun – o împunsătură ici, una colo îl vor face ca nou. Ăstălalt e mai întreg, măcar că o împunsătură ori două îi vor prinde bine și lui... Iar astea-s foarte bune și trainice și-i vor feri picioarele plăpânde de frig și de umezeală – lucru de mirare și nou pentru el, socot, căci neîndoielnic umbla desculț, iarnă și vară deopotrivă... Nu dă Dumnezeu odată ca să fie ața pâine! – știu, fiindcă, pentru o nimica toată, fiecare cumpără ață berechet, să-i ajungă pe un an, iar un ac straşnic și mare se capătă fără parale, numai pe ochi frumoși... Ah, acum voi avea de furcă cu toți dracii ca să vâr ața-n ac!

Și chiar așa se-ntâmplă. Henson făcea ceea ce-au făcut totdeauna bărbații și de bună seamă că vor face veșnic, până la sfârșitul veacurilor: ținea acul nemișcat și încerca să vâre ața prin ureche, tocmai pe dos de cum fac femeile. De nenumărate ori ața nu-și nimeri ținta, trecând când de o parte, când de cealaltă a urechii, uneori îndoindu-se când atingea marginea. Însă Miles era răbdător, fiindcă mai trecuse prin de-alde de-astea în viața sa de oștean. În cele din urmă, izbuti și, luând în poală veșmântul pe care-l pusese deoparte, se apucă de lucru.

„Hanul e plătit – cu prânzul ce va să vină cu tot –, și încă au rămas bani de ajuns spre a cumpăra o pereche de catâri și a face față micilor noastre nevoi în cele două-trei zile care ne mai despart de belșugul ce ne-așteaptă la Hendon Hall.

Ea soțul și-l iu..

Doamne păzește! Mi-am vârât acul sub unghie!... Nu face nimic – nu-i prima dată că pățesc asta, dar nici n-aș putea spune că mă bucură... Vom fi voioși acolo, micuțule, nu te-ndoi o clipă de asta! Necazurile-ți vor pieri laolaltă cu vătămarea care-ți pricinuiește mâhnirea...

Ea soțul și-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un...

Nobile și mari cusături am făcut!...”

Oșteanul ridică veșmântul și-l privi cu admirație: „Au o măreție ce face cârpelile cele mărunte ale croitorului să pară grozav de becisnice și de rând...

Ea soțul și-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un alt bărbat...

Slavă ție, Doamne, iacă o treabă gospodărește făcută, ba chiar dusă la capăt cu hărnicie! Acum îl voi trezi, îl voi îmbrăca de drum, îi voi turna apă, îl voi hrăni și-apoi ne vom lua zborul către târg, trecând prin hanul Tabard din Southwark și...”

— Binevoiește a te trezi, Înălțimea Ta! Nu răspunde. Înălțimea Ta! Pe legea mea, sunt nevoit a pângări sfânta-i făptură cu o atingere, de vreme ce somnu-i e surd la orice vorbire. Dar ce-mi văd ochii!

Henson azvârli la o parte cuverturile – băiatul dispăruse! O clipă privi în juru-i, cuprins de o uimire care-i luase graiul; observă abia atunci că și straiele flenduroase ale protejatului său lipseau, apoi începu să tune și să fulgere și să țipe după hangiu. În clipa aceea intră în odaie un slujitor, aducând prânzul.

— Lămurește-mă, unealtă a Satanei, ori ți-a sosit ceasul din urmă! urlă oșteanul și făcu un salt atât de sălbatic spre slujitor, încât acesta nici nu fu în stare să-i răspundă, de teamă și surprindere. Unde-i băiatul?

Cu glas tremurător și întretăiat omul dădu lămuririle cerute.

— Abia ați părăsit locul acesta, Înălțimea Voastră, când un flăcăiandru a sosit în goană și a zis că era vrerea Înălțimii Voastre ca băiatul să vină pe dată spre a vă întâlni la capătul dinspre Southwark al podului. L-am adus aici, iar când el l-a trezit pe băiat și i-a dat vestea aceasta, băiatul doar ce a mormăit puțin, fiindcă fusese tulburat „atât de devreme” – precum zicea –, însă cât ai clipi și-a tras pe el zdrențele și dus a fost cu flăcăiandrul, zicând numai că Înălțimea Voastră ar fi arătat mai multă cuviință de-ar fi venit el însuși și nu să trimită un străin, și astfel...

— Și astfel ești un nerod! Un nerod lesne de amăgit – spânzurată fie-ți întreaga seminție! Totuși, poate nu s-a săvârșit nimic rău... Poate că nu au niciun gând rău împotriva băiatului. Mă voi duce să-l aduc. Pune masa. Stai! Cuverturile patului se aflau rânduite de parcă ar fi dormit cineva sub ele – au numai întâmplarea să le fi potrivit așa?

— Nu știu, bunul meu stăpân. L-am văzut pe flăcăiandru făcându-și de lucru cu ele – cel care a venit după băiat.

— Lovi-l-ar o mie de morți, a făcut aceasta pentru a mă înșela, ca să câștige vreme, e limpede. Ia aminte! Flăcăiandrul era singur sau ba?

— Singur-singurel, Înălțimea Voastră.

— Ești încredințat că-i așa?

— Încredințat, Înălțimea Voastră.

— Adună-ți mințile împrăștiate, chibzuiește bine – lasă-ți răgaz, omule...

După o clipă de gândire, slujitorul zise:

— Când a sosit, nu-l însoțea nimeni, dar acum îmi vine în minte că, ce-i drept, când cei doi au pășit în mijlocul gloatei de pe pod, un om cu înfățișare de tâlhar a țâșnit din vreun ascunziș de prin preajmă și, tocmai când a ajuns lângă dânșii...

— Ce s-a petrecut atunci? Dă-i drumul pe dată! tună Hendon nerăbdător, întrerupând povestirea slujitorului.

— Tocmai atunci i-a înghițit mulțimea, și rândurile ei s-au închis în urma lor, de n-am mai văzut nimic. Fiind chemat de către stăpânul meu, care era mâniat foc pentru că fusese dată uitării o friptură ce-o poruncise notarul, măcar că iau mărturie pe toți sfinții că de stai să arunci asupra mea vina aceasta e deopotrivă cum ai trage pruncul nenăscut la judecată pentru păcatele ce va să...

— Piei din ochii mei, zevzecule! Trăncăneala ta mă scoate din minți! Stai, rămâi! Încotro fugi? Nu poți sta locului măcar o clipă? S-au îndreptat înspre Southwark?

— Chiar așa, Înălțimea Voastră, căci, precum am spus mai-nainte cu privire la friptura aceea netrebnică, pruncul nenăscut nu-i mai vrednic de mustrare decât...

— Tot aici ești? Tot îți merge morișca? Topește-te ca fumul, până nu te sugrum!

Servitorul pieri. Hendon îl urmă, i-o luă înainte și coborî treptele valvârtej, două câte două, mormăind: „Îi nemernicul cela mârșav care zicea că i-ar fi tată. Te-am pierdut, sărmanul, micul meu stăpân nebun – ce gând amar! –, și ajunsese să-mi fie atât de drag! Nu! Nu se poate să-l fi pierdut! Nu l-am pierdut, căci voi cutreiera țara de la un capăt la altul până ce-i voi da iar de urmă. Sărman copil, mâncarea te așteaptă colo sus – și-a mea deopotrivă, dar acum mi-a pierit foamea. Las’ să se înfrupte din ea guzganii – zor, zor, ăsta-i cuvântul!” Și, în vreme ce-și croia zorit drum prin mulțimea zgomotoasă de pe pod, își zise de mai multe ori, agățându-se de gândul acela ca și cum i-ar fi fost deosebit de plăcut: „A mârâit, dar s-a dus; s-a dus, da, fiindcă Miles Hendon i-a cerut aceasta, dragul de el – pentru altul n-ar fi făcut-o nicicând, o știu prea bine”.

CAPITOLUL XIV

„LE ROI EST MORT, VIVE LE ROI!”[18]

În zorii aceleiași dimineți, Tom Canty se trezi dintr-un somn adânc și deschise ochii în întuneric. Rămase tăcut câteva clipe, încercând să-și limpezească gândurile și impresiile învălmășite și să scoată vreun înțeles din ele, apoi deodată strigă, cu glas pătruns de încântare, dar înăbușit:

— Pricep, pricep totul! Acum, slavă Domnului, în sfârșit, sunt treaz de-a binelea! Vino, bucurie! Piei, mâhnire! Hei, Nan, Bet! Azvârliți-vă cât colo paiele și veniți lângă mine, până voi turna în urechile voastre neîncrezătoare cel mai năstrușnic și nebunesc vis pe care duhurile nopții l-au urzit vreodată pentru a umple de uimire sufletul unui om! Hei, Nan, Bet, ascultați!...

O siluetă nelămurită se ivi la căpătâiul său și un glas rosti:

— Binevoiți a rosti poruncile Înălțimii Voastre.

— Porunci? O – cumplită năpastă! – îți cunosc glasul. Vorbește – cine sunt?

— Cine sunteți? Spun adevărul, ieri-seară erați prințul de Wales, și astăzi sunteți preamilostivul meu stăpân, Eduard, regele Engliterei.

Tom își înfundă capul în perne, murmurând cu glas plângător:

— Vai mie, n-a fost vis! Du-te de te odihnește, bunule domn, și lasă-mă cu necazurile mele.

Tom adormi iar și după un răstimp avu acest vis plăcut. Se făcea că era vară și că se juca, singur-singurel, pe frumoasa pajiște numită Poiana Viteazului, când un pitic abia de-o șchioapă, cocoșat și cu favoriți lungi, roșii, răsări deodată în fața lui și-i spuse:

— Sapă lângă buturuga aceea!

El îl ascultă și găsi doisprezece gologani strălucitori, nou-nouți, o avuție neașteptată! Și încă nu era totul, fiindcă piticul zise:

— Te cunosc. Ești un băiat bun la inimă și vrednic de răsplată; necazurile tale vor lua sfârșit, căci ziua răsplății tale e aproape. Sapă aici, la șapte zile o dată, și vei găsi mereu aceeași comoară, doisprezece gologani nou-nouți, strălucitori. Nu

sufla o vorbă nimănui – păstrează taina.

Apoi piticul pieri și Tom alergă în zbor la Curtea Gunoaielor cu răsplata sa, spunându-și: „În fiecare noapte voi da tatălui meu câte un gologan; el va socoti că l-am cerșit, inima i se va bucura și nu voi mai fi bătut. Un gologan pe săptămână va avea bunul preot care mă învață carte, iar mama, Nan și Bet îi vor căpăta pe ceilalți patru. Acum vom scăpa de foame și zdrențe, vom scăpa de spaime, chin și bătăi crunte”.

În visul său ajunse la căminul lui ticălos, cu răsuflarea tăiată, însă în ochi cu sclipiri jucăușe de recunoștință fierbinte; aruncă patru gologani în poala maicăsii și strigă:

— Sunt pentru tine, mamă! Toți, până la cel din urmă! Pentru tine, și Nan, și Bet, și dobândiți pe căi cinstite, nu cerșiți, nici furați!

Fericită și buimăcită, mama îl strânse la pieptul ei și exclamă:

— Ceasurile sunt înaintate, dorește cumva Înălțimea Sa să se scoale?

Ah, nu acesta era răspunsul pe care-l aștepta! Visul se risipi în văzduh – era treaz.

Deschise ochii – în veșmintele-i bogate. Primul gentilom al odăii de culcare îngenunchea lângă patul lui. Bucuria visului amăgitor se destrăma cu totul. Bietul băiat își dădu seama că era mai departe prizonier și rege. Încăperea era înțesată de nobili îmbrăcați în mantii de purpură – culoare de doliu – și de slujitorii nobili ai monarhului. Tom se ridică în capul oaselor și privi printre grelele perdele de mătase la această aleasă adunare.

Începu complicata ceremonie a îmbrăcatului. Curtenii îngenuncheau unul după altul și-i prezentau pe rând micului rege omagiile lor, precum și condoleanțele pentru greaua pierdere ce-o suferise, în vreme ce urmau cu îmbrăcatul. Mai întâi, o cămașă fu luată de către primul scutier de serviciu, care o trecu primului lord al ogarilor, care o trecu celui de-al doilea gentilom al odăii de dormit, care-o înmână capului străjerilor din Pădurea Windsor, care-o trecu celui de-al treilea gentilom al odăii de dormit, care-o trecu cancelarului regal al Ducatului de Lancaster, care-o trecu maestrului garderobei, care-o trecu crainicului Colegiului de Arme al Coroanei, care-o trecu conetabilului Turnului[19], care-o trecu primului maestru de Ceremonii al Casei Regale, care-o trecu marelui gentilom ereditar al rufăriei, care-o trecu lordului mare amiral al Engliterei, care-o trecu arhiepiscopului de Canterbury, care-o trecu primului gentilom al odăii de dormit, care i-o puse lui Tom. Bietului de el, stând acolo așa mic și năuc, toată panorama aceea îi amintea cum își trec oamenii gălețile cu apă din mână-n mână când sting un foc.

Fiecare bucățică de veșmânt trebui să urmeze, la rândul ei, drumul acesta lent și solemn. Firește că Tom se sătură până peste cap de asemenea ceremonie. Era atât de sătul, încât aproape simți că-l podidește recunoștința când, în cele din

urmă, văzu cum lungii săi ciorapi de mătase şi-au început călătoria, la capătul şirului, şi ştiu că treaba aceea plicticoasă se apropie de sfârşit. Dar se bucurase prea devreme. Primul gentilom al odăii de dormit primi ciorapii şi era cât pe ce să-i tragă pe picior lui Tom, când o roşeaţă bruscă îi năpădi obrajii şi se zori să vâre obiectul îndărăt în mâinile arhiepiscopului de Canterbury, privindu-l uimit şi şoptind: „Priviţi, milord”, şi arătă spre ciorap. Arhiepiscopul păli, apoi roşi şi trecu ciorapii lordului mare amiral, şoptind: „Priviţi, milord”. Amiralul trecu ciorapii marelui gentilom ereditar al rufăriei şi abia avu putere să exclame în şoaptă: „Priviţi, milord!” Ciorapii făcură calea întoarsă de-a lungul întregului şir de nobili, însoţiţi mereu de aceeaşi exclamaţie de uimire şi spaimă: „Priviţi! Priviţi!”, până când ajunseră în sfârşit în mâinile primului scutier de serviciu, care se holbă o clipă, cu faţa albă ca varul, la pricina acelei tulburări, apoi şopti gâtuit:

— Doamne păzeşte, a fugit un ochi! La Turn cu primul îngrijitor al ciorăpăriei regale!

După care se rezemă de umărul primului gentilom al ogarilor ca să-şi mai vină în fire, în vreme ce altă pereche de ciorapi – fără niciun fir atins – fu adusă pe dată.

Dar toate treburile pământene trebuie să aibă un sfârşit odată şi-odată, astfel că, până la urmă, şi Tom Canty fu în stare să se dea jos din pat. Curteanul însărcinat cu aceasta îi turnă apă, gentilomul cuvenit organiză spălatul, gentilomul cu prosopul stătea alături, şi încetul cu încetul Tom trecu teafăr prin purgatoriul curăţeniei şi fu pregătit să intre pe mâna coaforului regal. Când ieşi în sfârşit şi din mâinile acestui maestru, era graţios şi drăgălaş ca o fetiţă în mantia şi pantalonii săi bufanţi de atlaz purpuriu, cu toca la care flutura o pană purpurie. Apoi o porni, cu tot alaiul, către sufragerie, prin mijlocul adunării de curteni, care se dădeau îndărăt ca să-i facă loc şi căzeau în genunchi la trecerea lui.

După prânz, fu petrecut cu ceremonia regală potrivită, însoţit de marii săi sfetnici şi de garda sa de luptă, alcătuită din cincizeci de gentilomi simbriaşi, purtând securi aurite, către sala tronului, unde purcese a rezolva treburile statului. „Unchiul” său, lordul Hertford, îşi luă în primire postul din preajma tronului, ca să ajute mintea regelui cu înţeleptele-i sfaturi.

Consiliul iluştrilor nobili numiţi de către răposatul rege executori testamentari se înfăţişă ca să ceară încuviinţarea lui Tom pentru anumite acte. Era mai curând o pură formalitate, şi totuşi nu era chiar aşa, deoarece încă nu fusese hotărât niciun regent. Arhiepiscopul de Canterbury raportă asupra hotărârii luate de Sfatul Executorilor cu privire la înmormântarea răposatei Sale Maiestăţi preavestite şi încheie cu citirea semnăturilor executorilor, precum urmează: arhiepiscopul de Canterbury, lordul cancelar al Angliei, William, lord St. John, John, lord Russel, Eduard, conte de Hertford, John, viconte de Lisle, Cuthbert, episcop de Durham....

Tom nici nu asculta – era preocupat de una dintre primele clauze ale documentului. Se-ntoarse spre lordul Hertford și-i șopti:

— Care zi a spus că a fost statornicită pentru îngropăciune?

— Ziua a șaisprezecea a lunii ce vine, Înălțimea Ta.

— Nesăbuită nerozie! Va ține trupul până atunci?

Bietul băiețaș era cam neinițiat în obiceiurile curții regale și deprins să vadă cum nenorociții care mureau în Curtea Gunoaielor erau expediați în mare grabă pe lumea cealaltă, cu un dichis cu totul diferit. Însă lordul Hertford îl liniști cu câteva cuvinte.

Un ministru prezentă un ordin al Sfatului, care hotăra pentru a doua zi la unsprezece dimineața primirea ambasadorilor străini și solicita aprobarea regelui.

Tom îndreptă o privire cercetătoare spre lordul Hertord, care-i șopti:

— Înălțimea Voastră își va da încuviințarea. Ei vin spre a aduce mărturia durerii ce-o împărtășesc stăpânii lor regali în fața grelei nenorociri ce s-a abătut asupra Luminăției Voastre și a regatului Engliterei.

Tom făcu precum i se ceruse. Un alt ministru începu să citească un document cu privire la cheltuielile Casei Regale a răposatului rege, care se ridicaseră la 28000 de lire în ultimele șase luni – o sumă atât de uriașă, încât îl făcu pe Tom Canty să se-nece la auzul ei. Fu cu atât mai încremenit când ieși la iveală că 20000 de lire din suma aceasta erau neplătite20 și încă o dată când se dezvălui că tezaurul regelui era aproape secătuit, iar cei o mie două sute de slujitori ai săi erau foarte strâmtorați din pricină că nu li se plătiseră lefurile cuvenite. Tom își rosti părerea, cu o vie neliniște:

— Vădit că mergem de râpă. Se cuvine și e nevoie să luăm o casă mai mică și să ne lipsim de o parte din slujitori, de vreme ce nu mi-s de niciun folos, ci doar pricină de zăbavă, și te hărțuiesc cu ajutorări ce sâcâie mintea și rușinează sufletul, căci n-ar sta bine decât unei păpuși fără de minte și fără de mâini să aștepte ajutorul lor. Îmi vine în gând o căsuță ce se află alături de târgul de pește, lângă Poarta Precupeților...

Tom simți pe braț o apăsare care opri șirul acesta de vorbe fără noimă și-l făcu să roșească; însă niciun curtean nu trădă prin vreun semn că ciudatele sale vorbe fuseseră observate sau luate în seamă.

Un sfetnic raportă că, întrucât răposatul rege prevăzuse în testamentul său să se acorde contelui de Hertford titlul de duce și fratele său, sir Thomas Seymour, să fie înălțat la rangul de pair, iar fiul lui, Hertford, la cel de conte, laolaltă cu măriri asemănătoare pentru ceilalți mari slujitori ai coroanei, Sfatul a hotărât a se întruni la 16 februarie spre a împărți și a întări aceste onoruri. Însă, între timp, deoarece răposatul rege nu a dăruit în scris moșii potrivite cu cinstea acestor demnități, Sfatul – cunoscând dorințele ce le nutrea el în această privință – a socotit nimerit să-i dăruiască lui Seymour „pământuri prețuind 500 de lire”, iar

fiului lui Hertford „pământuri prețuind 800 de funzi și încă 300 de funzi din moșiile scaunului de episcop ce va rămâne vacant, Înălțimea Sa regele, de față, dându-și învoirea”.21

Lui Tom era cât pe ce să-i scape părerea că ar fi fost mai cuviincios să se plătească mai întâi datoriile răposatului rege înainte de a i se risipi banii; însă un semn cu cotul făcut la vreme de grijuliul Hertford îl salvă de această gafă. Așa că își dădu încuviințarea, fără a sufla o vorbă, însă luându-și o nouă povară pe suflet. Cum stătea și cugeta cu câtă ușurință săvârșea minunile acelea nemaipomenite și strălucite, un gând fericit îi străbătu mintea: de ce să n-o facă pe maică-sa ducesă de Curtea Gunoaielor și să-i dăruiască o moșie? Însă alt gând, dureros, îl alungă pe dată pe cel dintâi: era rege numai cu numele; veteranii aceia cu înfățișare gravă și mari nobili erau în fapt stăpânii lui; pentru ei, mama sa era doar născocirea unei minți bolnave. I-ar fi ascultat planul fără să-și creadă urechilor și apoi ar fi trimis pur și simplu după doctor.

Treaba aceea plicticoasă își urmă cursul. Fură citite jalbe și proclamații, acordări de titluri, fel de fel de hârțoage obositoare, pline de vorbărie și de repetiții; în cele din urmă, Tom oftă adânc și-și zise în sinea lui: „Cu ce-am păcătuit oare pentru ca soarta să mă ia de pe pajiști, de sub cerul liber, din lumina vie a soarelui, și să mă închidă aici, să mă facă rege și astfel să pogoare în sufletul meu jalea?” Apoi bietul său cap, prostit de-atâtea hârțoage, se clătină puțin, curând îi lunecă pe umăr, și treburile statului ajunseră la un punct mort din lipsa augustului factor – puterea care să le ratifice. În jurul copilului care dormita se așternu tăcerea, și înțelepții regatului își încetară dezbaterile.

Înainte de amiază, Tom avu și el parte de-un ceas plăcut – îngăduit de paznicii săi, lordul Hertford și St. John – în tovărășia prințesei Elisabeth și a micii lady Jane Gray, deși prințesele erau cam abătute de cumplita lovitură ce căzuse asupra casei regale. La sfârșitul acestei vizite, sora sa mai mare – cunoscută mai târziu în istorie sub numele de „Maria cea sângeroasă” – îl îngheță cu o solemnă întrevedere, care avu, în ochii lui, singurul merit de-a fi scurtă. Rămase singur cu ea doar câteva clipe, după aceea în încăpere fu lăsat să intre un băiat subțirel, de vreo doisprezece ani, a cărui îmbrăcăminte – afară de gulerul alb ca neaua și de spuma dantelelor de la manșete – era neagră din cap până-n picioare. Nu purta nicio eșarfă de doliu, ci doar un nod de panglică purpurie pe umăr. Făcu câțiva pași, șovăind, cu capul descoperit și plecat și puse un genunchi la pământ înaintea lui Tom. În tăcere, acesta-l cercetă o clipă cu privirea, foarte liniștit, apoi zise:

— Ridică-te, băiete! Cine ești? Ce dorești de la mine?

Băiatul se ridică și rămase în picioare, într-o atitudine plină de grație, însă pe față i se citea îngrijorarea. Spuse:

— Desigur că-ți amintești de mine, Înălțimea Ta. Sunt băiatul care primește bătăile în locul Domniei Tale.

— Băiatul care primește bătăile în locul meu?

— El însuși, Luminăția Ta. Sunt Humphrey, Humphrey Marlow.

Tom își dădu seama că stătea de vorbă cu cineva despre care paznicii săi s-ar fi cuvenit să-l înștiințeze. Situația era delicată. Ce se cuvenea să facă? Să se prefacă a-l cunoaște pe băiat, și apoi să trădeze la fiecare vorbă că habar n-avusese de el până-n clipa aceea? Nu, așa ceva nu mergea. Îi veni în ajutor o idee: accidente de felul acesta se puteau întâmpla destul de des, acum că treburi urgente îi îndepărtau mereu pe Hertford și pe St. John, din preajma lui, deoarece erau membri ai Sfatului Executorilor. De aceea era poate mai bine să înjghebeze singur un plan pentru a se descurca în asemenea împrejurări. Da, ar fi o cale înțeleaptă; n-avea decât să încerce o experiență cu băiatul acesta, ca să vadă dacă va izbuti să iasă cu fața curată. Așa că o clipă-două își trecu mâna peste frunte, ca un om aflat în încurcătură, iar după aceea spuse:

— Acum îmi pare că-mi amintesc de tine oarecum, dar mintea mi-e împiedicată și întunecată de suferință...

— Vai, bietul meu stăpân! exclamă cu simțire băiatul care primea bătăile, adăugând în sinea lui: „Cele auzite se adeveresc – i s-a rătăcit mintea, vai, biet suflet! Ei, să mă bată Dumnezeu, cât sunt de uituc! Mi-au dat de știre că pe chipul nimănui nu trebuie să se poată citi că mintea-i este vătămată”.

— Socot că mă amăgește ținerea de minte zilele acestea, zise Tom. Dar nu lua în seamă. Mă îndrept văzând cu ochii; un lucru de nimic adesea îmi slujește spre a-mi aduce aminte de faptele și numele ce le-am uitat. („Și zău că nu numai de ele, ba încă și de cele de care n-am auzit de când mă știu, după cum va vedea băiatul ăsta.”) Dă glas dorinței tale!

— E treabă de prea mică însemnătate, dar eu tot o voi pomeni, să-mi fie cu iertare, Înălțimea Voastră. Cu două zile în urmă, când Înălțimea Voastră a greșit de trei ori la elinească – la lecțiile de dimineață – vă aduceți aminte?

— Mda-a... Îmi pare că îmi aduc aminte. („Nu-i prea mare minciună, căci, de-aș fi avut vreodată de-a face cu învățătura acestui grai elinesc, nu de trei, ci de patruzeci de ori aș fi greșit.”) Da, îmi amintesc prea bine acum, urmează-ți vorba!

— Învățătorul, mâniat fiind pentru ceea ce socotea el treabă de mântuială și fără temei făcută, a făgăduit că mă va biciui în lege pentru aceasta...

— Pe tine să te biciuiască!? strigă Tom, atât de uimit, încât își pierdu stăpânirea. De ce să te biciuiască pe tine pentru greșelile mele?

— Ah, Luminăția Ta iarăși a uitat. Totdeauna pe mine mă pedepsește când greșiți la lecții.

— Adevărat, adevărat, uitasem. Tu mă înveți lecția, apoi, dacă mă arăt cumva nevolnic la învățături, el socotește că ți-ai făcut prost slujba și...

— Vai, Înălțimea Voastră, ce fel de cuvinte sunt acestea? Eu, cel mai umil dintre slujitorii voștri, să-mi închipui că v-aș putea învăța ceva?

— Atunci, care ți-e vina? Ce soi de ghicitoare mai e și asta? Cu-adevărat mi-am pierdut eu mințile sau tu ești smintit? Lămurește-mă, vorbește!

— Dar, preabunul meu stăpân, nu-i nimic anevoie de priceput. Nimănui nu-i e îngăduit a pângări cu lovituri sfințita făptură a prințului de Wales; astfel, când săvârșeați greșeli, eu primeam loviturile în locul vostru, și așa-i drept și cuvenit, de vreme ce aceasta îmi e îndatorirea și de pe urma ei îmi agonisesc traiul22.

Tom îl privi lung pe băiatul care povestea liniștit toate acestea, gândind în sinea lui: „I-auzi ce lucru de mirare, nemaiauzită și năstrușnică meserie! Mă minunez că nu au tocmit un băiat care să fie pieptănat și îmbrăcat în locul meu – măcar de le-ar fi dat prin gând! Și, de-ar face una ca asta, eu aș primi bucuros biciuirea cuvenită, aducând încă și mulțumire cerului pentru schimbul făcut”. Apoi zise cu glas tare:

— Și ai fost bătut, după făgăduială, sărmane prieten?

— Nu, preabunul meu stăpân, pedeapsa mea fusese statornicită pentru ziua de astăzi și se prea poate să fie ridicată, fiind nepotrivită cu doliul ce s-a abătut asupră-ne; nu știu bine, astfel că am cutezat a veni încoace și a-i aminti Luminăției Voastre de milostiva făgăduință de a pune un cuvânt bun pentru mine...

— Pe lângă învățător? Ca să te scap de biciuire?

— Aha, vă aduceți aminte!

— Ținerea de minte mi s-a îndreptat, vezi! Liniștește-te, spinarea nu-ți va mai fi jupuită, mă voi îngriji de aceasta.

— Oh, vă mulțumesc din inimă, bunul meu stăpân! strigă băiatul, căzând iar în genunchi. Poate că am ajuns prea departe cu îndrăzneala, măcar că…

Văzând că domnișorul Humphrey șovăie, Tom îl încurajă să meargă până la capăt, spunându-i că „se află aplecat spre împlinirea dorințelor”.

— Atunci voi grăi pe față cele ce prea mult îmi stau pe inimă. De vreme ce nu mai sunteți prinț de Wales, ci rege, vă stă în putință a porunci să fie statornicite toate după vrerea voastră, fără ca nimeni să vă stea împotrivă; cum e fără de noimă să vă mai chinuiți cu învățătură plicticoasă, veți arde cărțile și vă veți îndrepta mintea spre lucruri mai puțin stânjenitoare. Atunci eu voi fi sărac lipit, iar surorile mele orfane deopotrivă cu mine!

— Sărac lipit? De ce, mă rog?

— Spinarea mi-e pâinea, o, îndurătorul meu stăpân! De nu va mai fi pusă la tărbacă, voi flămânzi. De vreme ce Înălțimea Voastră o să-și curme învățătura, slujba mea s-a dus – nu mai aveți nevoie de băiat care să fie bătut în locul Domniei Voastre. Nu mă alungați pe drumuri!

Tom fu mișcat de această sfâșietoare deznădejde. Spuse, cu un avânt de dărnicie cu-adevărat regesc:

— Nu te mai frământa, băiete, slujba ta va rămâne veșnică, pentru tine și

toată spița ta. Apoi atinse ușor umărul băiatului cu latul spadei sale, rostind: Ridică-te, Humphrey Marlow, Mare Primitor de Bătăi Ereditar al Casei Regale a Engliterei! Izgonește-ți îngrijorarea – mă voi apleca iar asupra cărților, și voi învăța atât de prost, încât pe drept vor fi nevoiți a-ți întrei plata, într-atât vor spori îndatoririle tale.

Humphrey răspunse cu glas gâtuit de recunoștință:

— Mulțumesc, o, preanobile stăpân; această regească mărinimie întrece cu mult cele mai necugetate vise de mărire ale mele. Acum voi fi fericit până la sfârșitul vieții, și eu, și tot neamul Marlowilor în urma mea.

Tom era destul de deștept ca să-și dea seama că băiatul acesta îi putea fi de folos. Îl îndemnă pe Humphrey să vorbească, și băiatul nu se lăsă mult rugat. Era încântat, crezând că ajută la vindecarea lui Tom, fiindcă, de-ndată ce sfârșea de reamintit minții vătămate a lui Tom felurite amănunte din întâmplările și aventurile sale, ce avuseseră loc în odaia regală de învățătură și prin alte locuri ale palatului, observa că Tom era în stare să-și „amintească” foarte limpede împrejurările. După vreun ceas, Tom se trezi încărcat cu un stoc de informații foarte prețioase despre personajele și treburile de la Curte, așa că se hotărî să se instruiască zilnic din această sursă. De aceea porunci ca Humphrey să fie primit în iatacul regal oricând vine, dacă Alteța Sa Regele Engliterei este singur.

Abia plecase Humphrey, că sosi lordul Hertford, aducându-i lui Tom alte necazuri pe cap.

Spuse că lorzii Sfatului, temându-se ca vreo veste prea mult înflorită despre sănătatea vătămată a regelui să nu se fi strecurat afară din palat, socoteau înțelept și cel mai potrivit ca Alteța Sa să înceapă a cina în public peste o zi sau două. Neîndoios că înfățișarea sa sănătoasă și pasul zdravăn, ajutate de o purtare firească asupra căreia aveau să vegheze cu grijă și de grația portului, vor potoli mai repede neliniștea obștească – în caz că într-adevăr ar fi umblat zvonuri răuvoitoare – decât oricare alt plan ce putea fi pus la cale.

Curând, contele purcese a-l inița pe Tom, cu mult tact, în tipicul cuvenit pentru acel impunător prilej, sub masca destul de străvezie de a-i „aminti” lucruri pe care le cunoștea de mai-nainte. Însă, spre nețărmurita-i bucurie, ieși la iveală că Tom avea nevoie de foarte puțin ajutor în această privință. Se folosise de Humphrey, care-i pomenise că aveau să-l pună iar să cineze în public cu suita. Humphrey prinsese vestea din zvonurile de la Curte, care zburau cu repeziciune din gură-n gură. Dar Tom păstrase taina.

Văzând că memoria regelui se îmbunătățește atât de mult, contele riscă s-o mai pună la câteva încercări – într-un fel aparent întâmplător –, ca să-și dea seama cât de departe mersese spre vindecare. Rezultatele fură fericite pe ici pe colo – pe unde rămăseseră întipărite spusele lui Humphrey –, și, în ansamblu, lordul fu foarte mulțumit și prinse curaj. Se simți atât de încurajat, încât își luă inima-n dinți și

zise, cu glas plin de nădejde:

— Acum sunt încredințat că, dacă Alteța Voastră își va pune mintea încă puțin la încercare, va limpezi taina Marelui Sigiliu – o pierdere care era de mare însemnătate ieri, cu toate că astăzi nimic nu mai înseamnă, de vreme ce puterea a luat sfârșit odată cu viața răposatului nostru stăpân. Binevoiește Luminăția Ta a face încercarea?

Tom parcă ar fi picat din lună – habar n-avea încă de Marele Sigiliu. După o clipă de șovăire, se uită cu nevinovăție la paznicul său și-l întrebă:

— Cum arăta Marele Sigiliu, milord?

Contele tresări, aproape neobservat, murmurând: „Vai, iar i-au zburat minţile! Nesocotit am fost să-l îndemn să și le încordeze astfel!”. Apoi, cu iscusință, îndreptă conversația spre alte subiecte, cu gândul de a șterge nenorocitul sigiliu din gândurile lui Tom – scop pe care-l atinse cu ușurință.

18 „Regele a murit, trăiască regele!” în limba franceză în original (n.tr.)

19 Rang echivalent cu comisul de la curțile voievozilor români (n.tr.)

20 Fapt autentic, relatat de istoricul Hume (nota redactorului american)

21 După istoricul Hume (nota redactorului american)

22 *Băiatul care primește bătăile*. Iacob I și Carol al II-lea au avut, când erau mici, colegi care primeau pedepsele în locul lor când nu știau lecțiile; astfel încât am închipuit și eu, pentru scopurile mele, un astfel de băiat care primește pedepsele în locul micului meu prinț. (n.a.)

CAPITOLUL XV

TOM REGE

A doua zi veniră la Curte ambasadorii străini, cu suitele lor de-o strălucire ce-ți lua ochii, și Tom îi primi așezat pe tron, înveșmântat cu o pompă impunătoare.

Mai întâi splendorile acestei scene îi încântară ochiul și-i aprinseră închipuirea, dar audiența fu lungă și plicticoasă, la fel cu cele mai multe din cuvântările ce se țineau, astfel că ceea ce începuse ca o plăcere se prefăcu treptat în toropeală și dor de casă.

Din când în când, Tom rostea vorbele pe care i le punea în gură Hertford și se străduia din răsputeri să-și împlinească mulțumitor rolul, însă pentru el asemenea treburi erau prea noi și se simțea prea stânjenit ca să le ducă la capăt în chip strălucit. Aducea de ajuns de bine a rege, dar îi venea tare greu să se simtă rege din creștet până-n tălpi. Răsuflă așadar ușurat când ceremonia luă sfârșit.

Cea mai mare parte a zilei și-o „pierdea” – după cum socotea în mintea lui – cu îndeletniciri cerute de îndatoririle sale regale. Chiar și cele două ceasuri hărăzite anumitor petreceri și recreații princiare erau mai curând o povară pentru el, într-atât era legat de mâini și de picioare de opreliști și tipicuri de ceremonial. Totuși petrecea cu băiatul care primea bătăile un ceas, pe care-l socotea un câștig, deoarece, stând de vorbă între patru ochi cu Humphrey, se distra și totodată dobândea informații folositoare.

A treia zi a domniei lui Tom Canty sosi și se duse la fel ca și celelalte, însă cerul se mai însenină oarecum. Se simțea mai în largul lui decât la început și se obișnuise nițel cu împrejurările și oamenii din jurul lui; lanțurile îl mai apăsau încă, dar nu tot timpul. Descoperea că prezența și omagiile mărimilor de la Curte îl mâhneau și-l supărau tot mai puțin, cu fiecare ceas care se scurgea.

Ar fi putut întâmpina fără prea mare neplăcere apropierea celei de a patra zile dacă nu l-ar fi chinuit o singură teamă: din ziua aceea avea să înceapă a cina în public. Erau și alte puncte mai importante trecute în program: din ziua aceea avea să prezideze o întrunire a Consiliului, care trebuia să asculte părerile și poruncile

sale cu privire la politica ce urma s-o ducă Anglia față de felurite popoare din cele patru zări; în aceeași zi, Hertford avea să fie numit, cu tot dichisul cuvenit, în înalta funcție de lord regent. Și alte lucruri de seamă erau rânduite să înceapă din a patra zi a domniei sale, însă pentru Tom erau toate niște fleacuri pe lângă încercarea de a cina singur-singurel, sub privirile nenumăraților ochi iscoditori ațintiți asupră-i și în șoaptele nenumăratelor guri care aveau să comenteze felul cum își juca rolul – și greșelile lui, dacă avea ghinionul să facă vreuna.

Totuși, nimic nu putea opri în loc cea de-a patra zi, așa că sosi și ea. Îl găsi pe bietul Tom abătut și cu gândurile aiurea, fără putința de a alunga starea aceasta de spirit. Ceasurile dimineții se târâră încet unul după altul, sâcâindu-l cu îndatoririle obișnuite. Simți încă o dată cât de greu îl apasă prizonieratul său.

Către sfârșitul dimineții, se afla într-o spațioasă sală de audiențe, conversând cu contele de Hertford și așteptând plictisit să bată ceasul hotărât pentru a primi o vizită de ceremonie din partea unui mare număr de înalți demnitari și curteni.

După scurt timp, Tom își îndreptă agale pașii către o fereastră și prinse interes față de viața și mișcarea șoselei ce se-ntindea dincolo de porțile palatului. Și nu se interesa într-o doară, ca un om care trândăvește, ci simțea o dorință pornită din inimă de a lua parte și dânsul la forfota și mișcarea slobodă de pe șosea. Deodată auzi larmă, huiduieli și zări o gloată de bărbați, femei și copii – de speța cea mai umilă, cea mai de jos – apropiindu-se dinspre șosea, urlând, huiduind și mergând de-a valma.

— Tare aș voi să știu care-i pricina acestei zarve! exclamă el, cu neînfrânata curiozitate a băieților în asemenea împrejurări.

— Sunteți regele, răspunse solemn contele, cu o plecăciune, am învoirea Luminăției Voastre spre a da porunci?

— O, da, sunt prea fericit să ți-o dau, bucuros, da! exclamă Tom aţâţat, adăugând pentru sine însuși cu o vie mulțumire: „Într-adevăr, nu-i numai plictis să fii rege – ești și răsplătit, alteori ai și folos”.

Contele chemă un paj și-l trimise la căpitanul gărzii, cu ordinul:

— Gloata să fie oprită și să se facă cercetare cu privire la pricina vânzolirii sale. Din porunca regelui!

Peste câteva secunde, un lung șir de străjeri regali, turnați în oțel scânteietor, se revărsau pe porți și alcătuiau o barieră de-a curmezișul șoselei, în fața mulțimii. Un sol se întoarse raportând că mulțimea se ținea după un bărbat, o femeie și-o fetiță care urmau să fie executați ca pedeapsă pentru fărădelegi săvârșite împotriva liniștii și bunei rânduieli a regatului.

„Moarte, și încă o moarte năprasnică, îi așteaptă pe acei sărmani nenorociți.” Gândul acesta frânse inima lui Tom. Îl cuprinse compătimirea, mai presus de orice; nu se gândi nicio clipă la legile încălcate sau la suferința ori

pagubele pe care cei trei criminali le pricinuiseră victimelor lor; nu era în stare să se gândească decât la eșafod și la soarta înfiorătoare care atârna deasupra capetelor condamnaților. Mila pentru ei îl făcu să uite o clipă că era doar umbra amăgitoare a unui rege, și nicidecum un rege în toată puterea cuvântului, și, până să-și dea seama ce face, din gura lui țâșni porunca:

— Aduceți-i aici!

Apoi se făcu stacojiu de rușine și era gata să se scuze, însă observând că ordinul său nu trezise defel mirarea contelui sau a pajului, își opri cuvintele pe buze. Ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit, pajul făcu o plecăciune adâncă și ieși de-a-ndăratelea din sala de audiențe, ca să ducă mai departe porunca.

Tom fu străbătut de un fior de mândrie și simți încă o dată mai puternic foloasele ce compensează neajunsurile îndeletnicirii de rege. Își spuse în sinea lui: „Într-adevăr, e așa cum mă simțeam când citeam poveștile bătrânului preot și-mi închipuiam că-s eu însumi prinț, împărțind dreptate și porunci tuturora, zicând fă aceasta, fă astălaltă, fără ca nimeni să cuteze a zăbovi sau a-mi stânjeni vrerea”.

Ușile fură apoi larg deschise; fură anunțate titluri, unul mai răsunător decât altul, și curând sala fu aproape înțesată de oameni aleși și de rang. Însă Tom abia dacă luă în seamă prezența acestor oameni, atât de mult îl muncea și-l preocupa chestiunea cealaltă, cu mult mai interesantă. Se așeză, dus pe gânduri, în jilțul său măreț, își întoarse privirile spre ușă, dând semne de așteptare nerăbdătoare. Văzând aceasta, cei din jur nu mai îndrăzniră să-l tulbure și se porniră care să discute treburi obștești, care să șoptească cleveteli de curte.

Nu trecu mult și se auziră apropiindu-se pașii ritmați ai unei cete de oșteni, iar vinovații intrară în sală sub paza unui slujbaș și escortați de o mână de străjeri din garda regală. Slujbașul îngenunche dinaintea lui Tom, apoi se dădu deoparte; cele trei ființe hărăzite morții îngenunchează și ele și rămaseră așa; garda făcu drepți îndărătul jilțului regal. Tom îi iscodi curios pe prizonieri. Ceva din îmbrăcămintea sau înfățișarea bărbatului trezi în el o amintire nelămurită. „Socot a-l mai fi văzut cândva pe omul acesta... dar nu-mi vine-n minte când și unde”, gândi Tom. Tocmai atunci omul aruncă o privire grăbită către el și-și plecă iar capul în jos, repede, nefiind în stare să înfrunte măreția cumplită a suveranității, însă lui Tom îi fu de ajuns că-l privise o dată bine, drept în față. Își spuse: „Acum lucrurile sunt limpezi; acesta-i străinul care l-a cules pe Giles Witt din Tamisa și i-a scăpat viața în ziua aceea vântoasă, cu ger mușcător, a Anului Nou – faptă bună și vitează. Păcat că a săvârșit și altele mârșave, care l-au adus în această jalnică stare... Nu mi-au ieșit din minte nici ziua, nici ceasul acela, deoarece, la o oră după această împrejurare, când orologiile băteau unsprezece, am căpătat de la mam’ mare Canty o chelfăneală atât de zdravănă și de amarnică, încât toate cele primite până atunci sau după aceea au fost pe lângă ea doar giugiuleli și dezmierdări”.

Tom ordonă întâi ca femeia și fetița să fie îndepărtate pentru câteva clipe,

apoi se adresă ajutorului de ispravnic:

— Bunul meu domn, care-i vina acestui om?

Slujbașul îngenunche și răspunse:

— De nu-i cu supărare Înălțimii Voastre, a luat viața unui supus, dându-i otravă.

Compătimirea lui Tom față de prizonier și admirația sa față de îndrăznețul salvator al băiatului care fusese pe cale să se înece primiră o serioasă lovitură.

— Fapta a fost dovedită? întrebă el.

— Cât se poate de limpede, Luminăția Voastră.

Tom suspină și zise:

— Luați-l de aici – și-a meritat moartea cu prisosință. Păcat, căci avea inimă vitează – a-adică se arată viteaz după înfățișare.

Într-o izbucnire neașteptată, prizonierul își împreună mâinile și le frânse cu deznădejde, implorându-l pe „rege” cu un șir de vorbe întretăiate și îngrozite:

— O, stăpânul meu, de poți simți îndurare pentru cei pierduți, ai milă de mine! Sunt nevinovat, și fapta pentru care mă aflu învinuit a fost adeverită doar cu dovezi prea șubrede, dar de aceasta nu mai vorbesc; judecata a hotărât împotrivă-mi și nu mai poate fi schimbată, totuși în năpasta mea cerșesc un singur hatâr, căci mi-e peste puteri să îndur pedeapsa ce mi s-a dat. Milostivire, milostivire, stăpâne! Din bunătatea regească a Înălțimii Tale, împlinește-mi ruga – dă poruncă să fiu spânzurat!

Tom rămase uimit. Nu se așteptase la un asemenea sfârșit.

— Pe legea mea, nemaiauzit hatâr! Nu aceasta era soarta ce te aștepta?

— O, Luminăția Ta preamilostivă, nu-i asta! S-a hotărât să fiu fiert de viu! [23]

Surpriza pricinuită de aceste cuvinte groaznice aproape că-l făcu pe Tom să sară de pe jilțul său. De-ndată ce-și putu veni în fire, strigă cât îl ținu gura:

— Fie-ți împlinită dorința, sărman suflet! De-ai fi otrăvit o sută de oameni, tot nu vei suferi o moarte atât de înfiorătoare.

Osânditul își plecă fața până la pământ și îl copleși cu mulțumiri de înduioșătoare recunoștință, încheind astfel:

— De vei cunoaște vreodată nenorocirea – de care Dumnezeu în veci de veci să te păzească! – fie ca bunătatea ce-ai arătat-o astăzi către mine, Înălțimea Ta, să-ți fie luată în seamă și răsplătită!

Tom se-ntoarse către contele Hertford și întrebă:

— Milord, e oare de crezut că legea încuviințează o soartă atât de amarnică precum cea hărăzită omului acestuia?

— Așa stă scris în lege, Luminăția Voastră, pentru otrăvitori. În Germania, capulzanii[24] sunt fierți în ulei până ce mor și nu-s azvârliți în cazan dintr-odată, ci sunt atârnați la capătul unei frânghii și vârâți în ulei mădular cu mădular; și încă

încet, mai întâi picioarele, apoi...

— O, te rog, milord, oprește-te, nu pot îndura să aud asemenea fapte! strigă Tom, acoperindu-și ochii cu palmele ca să alunge imaginile acelea înfiorătoare. Cu stăruință îți cer, bunul meu lord, să se dea poruncă a schimba legea aceasta – ah, nicio sărmană făptură să nu mai treacă prin chinurile statornicite de asemenea legiuire!

Pe chipul contelui se citi o recunoștință adâncă, fiindcă era un om însuflețit de porniri îndurătoare și generoase, lucru rar întâlnit la oamenii din casta sa, în epoca aceea necruțătoare. Zise:

— Aceste nobile cuvinte ale Luminăției Voastre au pecetluit soarta legii. Istoria își va aminti de ele, spre cinstea casei Voastre regale.

Slujbașul se pregătea să-l scoată din sală pe prizonierul său, când Tom îi făcu semn să aștepte, apoi spuse:

— Bunul meu domn, aș dori să cercetez mai mult această judecată. Omul a spus că fapta sa a fost dovedită doar pe temeiuri șubrede. Spune-mi ce știi despre aceasta.

— Dacă astfel dorește Luminăția Voastră... S-a învederat la judecată că omul acesta, aici de față, a intrat într-o casă din cătunul Islington, unde zăcea în pat cineva – trei martori zic să fi fost pe la zece ceasuri ale dimineții, în vreme ce alți doi spun c-ar fi fost ceva mai târziu –, bolnavul aflându-se singur și adormit în acele clipe. Curând, omul a ieșit din casă și și-a văzut de drum. Bolnavul și-a dat duhul în același ceas, chinuit de mare sfâșiere a măruntaielor și vărsături.

— A văzut careva otrava dată? S-a găsit otrava?

— Pe cinstea mea, nu, Înălțimea Voastră.

— Atunci cum de se știe c-ar fi fost otravă la mijloc?

— Să-mi fie cu iertare, Înălțimea Voastră, doctorii au dat mărturie că nimeni nu moare cu-asemenea semne fără să fie înveninat la trup.

Era o mărturie care cântărea greu, în epoca aceea de neștiință. Tom recunoscu tăria ei copleșitoare și zise:

— Doctorii își cunosc meșteșugul, pesemne că au avut dreptate. Treaba se înfățișează rău pentru sărmanul om.

— Și aceasta nu-i totul, Luminăția Voastră; mai sunt și altele, mai rele. Mulți au dat mărturie că o vrăjitoare – plecată de atunci din sat, nimeni nu știe încotro – a prorocit deslușit și le-a rostit tainic în urechi că bolnavului i se va trage pieirea din otravă, ba și că i-o va da un străin; un străin oacheș, îmbrăcat în straie de rând, roase de purtare. Neîndoios că osânditul se potrivește întocmai cu zisele acestea. Binevoiască Înălțimea Voastră să dea împrejurării greutatea întreagă ce i se cuvine, văzând că a fost prevestită cu vreme-nainte.

În zilele acelea stăpânite de bezna superstiției, era un argument de-o putere cutremurătoare. Tom își dădu seama că chestiunea era rezolvată; dacă se punea

preț pe orice fel de dovadă, atunci vinovăția bietului om era dovedită. Totuși mai oferi condamnatului o șansă, spunând:

— De poți spune ceva întru apărarea ta, grăiește.

— Nimic din ce-ar putea fi luat în seamă, stăpâne. Sunt fără de vină, măcar că nu pot face să-mi iasă la lumină nevinovăția. Nu am prieteni, altminteri mi-ar fi cu putință a arăta că nu m-am aflat în Islington în ziua aceea. Deopotrivă, aș putea arăta că la ceasul de ei pomenit eram la mai bine de-o poștă departe, ținând seama că mă aflam la Wapping Old Stairs; ba mai mult, stăpânul meu, aș putea arăta cum, în vreme ce ei spun că luam viața unei făpturi, eu mântuiam viața unui băiat care se înneca.

— De ajuns! Omule, numește ziua în care a fost săvârșită fapta!

— La ceasurile zece ale dimineții ori câteva minute mai târziu, în ziua de Anul Nou, preavestite...

— Lăsați-l pe osândit să meargă slobod – e voia regelui! După această izbucnire nu prea regală, Tom roși iarăși și își acoperi încălcarea etichetei pe cât putu mai bine, adăugând: M-am mâniat că un om poate fi spânzurat pe temeiul unor asemenea dovezi șubrede și fără un dram de minte!

Un zumzet înăbușit de admirație străbătu adunarea. Nu era admirație pentru hotărârea dată de Tom, căci iertarea unui otrăvitor osândit era o măsură pe care puțini din cei de față ar fi socotit-o atât de nimerită și de folositoare încât să se simtă îndrituiți a o admite sau admira. Nu, se arăta admirație pentru inteligența și pătrunderea pe care le dovedise Tom. Câteva din comentariile făcute-n șoaptă sunau cam așa:

— Acesta nu-i un rege zălud, are mintea întreagă.

— Cu câtă cumințenie a pus întrebările, cât de mult se potrivește cu firea sa de dinainte această grabnică îndreptare a judecății!

— Slavă Domnului, boala i-a trecut! Nu se-arată a fi un slăbănog, ci un rege adevărat. S-a purtat pe potriva tatălui său.

Încăperea răsună de aprobări, așa că larma ajunse, vrând-nevrând, până la urechea lui Tom. Urmarea fu că se simți mult mai în largul lui și pătruns de o plăcută voioșie.

Totuși, curiozitatea sa copilărească se vădi curând mai puternică decât aceste plăcute gânduri și sentimente; era dornic să afle ce fel de fărădelege ucigașă putuseră să pună la cale femeia și fetița, astfel că, la porunca lui, cele două făpturi, suspinând înspăimântate, fură aduse înaintea sa.

— Ce-au făptuit acestea? ceru el lămuriri slujbașului.

— Să fie cu iertare, Maiestatea Voastră, sunt învinuite de o neagră nelegiuire dovedită cu limpezime; pentru aceasta judecătorii au hotărât, după lege, să fie spânzurate. Și-au vândut sufletele diavolului – aceasta-i nelegiuirea lor.

Lui Tom i se-ncrâncenă carnea pe el. Fusese învățat să-i fie silă cumplită

de oamenii care înfăptuiesc asemenea ticăloşii. Cu toate acestea, n-avea de gând să se lipsească de plăcerea de a-şi hrăni curiozitatea, aşa că întrebă:

— Unde s-a făptuit aceasta, şi când?

— În miez de noapte, în decembrie, într-o biserică dărăpănată, Înălţimea Voastră.

Tom se înfioră iarăşi.

— Cine a fost de faţă?

— Nimeni, în afară de cele două şi cel al cărui nume nu se rosteşte.

— Au mărturisit?

— Nu, defel, Înălţimea Voastră, ci statornic au tăgăduit.

— Atunci, te rog, cum de s-a adeverit vina?

— Anume martori le-au văzut pornind într-acolo, Înălţimea Voastră; aceasta a născut bănuiala, şi faptele cumplite ce-au urmat au întărit-o şi îndreptăţit-o. Îndeosebi e vădit că, prin ticăloasa putere astfel dobândită, ele au chemat şi-au adus o vijelie care a pustiit ţinutul întreg din jur. Mai bine de patruzeci de martori au depus mărturii despre această năpastă, şi lesne ar fi fost să aduni şi o mie, căci toţi au pătimit de pe urma ei. Neîndoielnic că acesta-i temei de seamă.

Un răstimp Tom răsuci pe toate feţele, în mintea sa, această întunecată şi nemernică urzeală, apoi întrebă:

— A pătimit şi femeia, deopotrivă, de pe urma vijeliei?

Câteva capete mai pleşuve din adunare se clătinară, în semn că preţuiesc înţelepciunea întrebării. Însă slujbaşul nu văzu nimic de seamă pentru anchetă, aşa că răspunse, fără a pregeta, cu o sinceritate naivă:

— Într-adevăr a pătimit şi ea, Înălţimea Voastră, şi pe cât se poate de drept, ca şi toţi ceilalţi din juru-i. Casa i-a fost luată pe sus, iar ea însăşi şi copila au rămas fără de adăpost!

— Socot că puterea de a-şi mijloci ei înseşi un astfel de rău a fost scump cumpărată. Ar fi fost înşelată de-ar fi plătit măcar şi-un gologan pentru ea; dar de-a plătit-o cu sufletul ei şi al copilei, vădeşte că nu se află în minţile sale; de-i nebună, nu ştie ce face, şi astfel n-a săvârşit păcat.

Bătrânii clătinară iar din cap, recunoscând înţelepciunea lui Tom, şi unul dintre ei murmură: „De-ar fi smintit regele, după spusele unora, atuncea-i un soi de nebunie care-ar spori cumînţenia multora ce-i ştiu eu, de le-ar sta în putinţă să-i priceapă judecata”.

— Câţi ani are fetiţa? întrebă Tom.

— Nouă ani, cu voia Înălţimii Voastre.

— După legile Angliei, poate oare un copil să încheie învoială şi să se vândă pe el singur, milord? întrebă Tom, întorcându-se către un judecător învăţat.

— Legea nu îngăduie unui copil să încheie vreo socoteală de seamă sau să se amestece într-însa, Înălţimea Voastră, căci mintea-i crudă e nepotrivită a se

măsura cu mintea mai coaptă și urzelile rele ale celor vârstnici. Diavolul poate cumpăra un copil, de-și pune-n gând și copilul încuviințează, dar un supus englez nu-l poate cumpăra, căci învoiala ar fi fără de putere și temei.

— Îmi pare aspră și necreștinească rânduiala și rău chibzuită, ca legea engleză să tăgăduiască unui supus englez drepturi pe care le dă cu ușurință diavolului! exclamă Tom cu o sinceră înflăcărare.

Acest nou punct de vedere asupra problemei stârni multe zâmbete și se întipări în multe minți, pentru a fi repetat printre curteni, drept dovadă a originalității lui Tom și a temeinicei sale îndreptări către însănătoșire. Acuzata mai vârstnică își curmase plânsul și pândea acum fiecare cuvânt al lui Tom, cu interes aprins și cu nădejde crescândă. Tom observă acest lucru, ce-l îndemnă să țină și mai mult cu ea, în situația primejdioasă în care se afla – dușmănită de toți. După scurt timp, întrebă:

— Și-n ce chip au izbutit să aducă vijelia?

— Scoțându-și ciorapii, Înălțimea Voastră.

Amănuntul acesta îl ului pe Tom și-i ațâță la culme curiozitatea. Zise, cuprins de nerăbdare:

— Lucru de minune! Totdeauna are fapta aceasta asemenea înfricoșătoare înrâurire?

— De fiecare dată, Înălțimea Ta, adică, de câte ori dorește femeia și rostește cuvintele trebuincioase, fie în minte, fie cu viu grai.

Tom se întoarse către femeie și vorbi cu însuflețire:

— Arată-ți puterea! Voiesc să văd o vijelie!

Multe fețe păliră deodată în acea adunare superstițioasă și toți fură cuprinși de dorința nerostită de a o tuli din locul acela. Dar în zadar, căci Tom nici nu băgă de seamă freamătul stârnit, fiindcă nu mai avea ochi și urechi decât pentru catastrofa poruncită. Citind pe chipul femeii încurcătură și uimire, adăugă cu aprindere:

— Nu-ți fie teamă, nu vei purta nicio vină. Ba mai mult: vei pleca slobodă, nimeni nu-ți va atinge niciun fir de păr. Arată-ți puterea!

— O, stăpânul meu, nu am putere de niciun fel, am fost pe nedrept învinuită.

— Alungă-ți spaima! Fii pe pace, nu vei suferi nicio vătămare. Stârnește o furtună – cât de mică –, nu-i nevoie să fie cumplită sau vătămătoare, ba chiar aș pofti să fie dimpotrivă; fă aceasta, și viața-ți va fi cruțată. Vei pleca de-aici slobodă, împreună cu copila ta, ducând cu tine iertarea regelui și fiind păzită de răutate ori viclenie din partea oricărei ființe din acest regat.

Femeia se plecă până la pământ și se văită, cu lacrimi în ochi, că nu are puterea de-a săvârși această minune, altminteri bucuroasă ar dobândi numai viața copilei sale, fiind mulțumită să și-o piardă pe-a ei, dacă supunerea față de porunca

regelui ar putea aduce asemenea neprețuită îndurare.

Tom stăruia, totuși femeia o ținea morțiș cu tăgada. În cele din urmă, băiatul rosti:

— Gândesc că femeia a rostit adevărul. De-ar fi mama mea în locu-i și înzestrată cu diavolești însușiri, nu ar fi zăbovit nicio clipă să cheme furtuni și să nu lase nici piatră peste piatră în întreaga țară dacă ar căpăta drept răsplată mântuirea vieții mele. E vădit că și celelalte mame-s turnate după același tipar. Ești slobodă, bună femeie, împreună cu copila ta, căci te socot cu adevărat nevinovată. Acum nu ai a te teme de nimic, fiind iertată. Scoate-ți ciorapii! Iar de-mi poți isca o furtună, vei fi bogată!

Biata ființă, adusă iar la viață, nu mai știa cum să-și arate recunoștința și se-apucă să-i dea ascultare, în vreme ce Tom privea nerăbdător, cu încordare – cam sâcâit de neliniște –, iar curtenii se foiau, simțindu-se cât se poate de prost și de stânjeniți. Femeia rămase desculță ca și fetița ei, și era limpede că se străduia din răsputeri pentru a răsplăti generozitatea regelui chiar cu un cutremur, dar nu izbuti defel și pricinui numai dezamăgire. Tom suspină și zise:

— Haide, suflet bun, nu te mai chinui! Ți-a pierit puterea. Purcede netulburată în cale-ți, iar de ți se va întoarce cândva darul, nu mă uita, adu-mi o furtună.

23 Sub Henric al VIII-lea, otrăvitorii erau condamnați la fierbere de vii (n.a.)

24 Falsificatorii de bani (n.tr.)

CAPITOLUL XVI

OSPĂȚUL DE GALĂ

Ceasul cinei se apropia, totuși, oricât de ciudat ar părea, gândul acesta nu-l mai supăra pe Tom decât prea puțin și nu-i mai trezea aproape niciun fel de spaimă. Întâmplările din dimineața aceea îi întăriseră de minune încrederea. După o obișnuință de numai patru zile, bietul pisoi vagabond se deprinsese cu ciudatul lui culcuș mai bine decât ar fi izbutit un om în toată firea într-o lună întreagă. Niciodată nu a fost dovedită în chip mai grăitor ușurința unui copil de a se adapta la împrejurări.

Să-i lăsăm pe aleșii care vor lua parte la masă să se zorească și să aruncăm o privire în marea sală de ospețe, în vreme ce Tom e pregătit pentru asemenea impunător eveniment. Sala e încăpătoare, cu stâlpi și pilaștri poleiți cu aur, cu tavane și pereți împodobiți cu picturi. La ușă stau străjeri înalți, țepeni ca niște statui, îmbrăcați în veșminte bogate și pitorești și ținând în mâini halebarde. Într-o galerie înaltă, care face ocolul sălii, se află muzicanții și o droaie de dregători ai cetății, în straie strălucitoare. În centrul sălii, pe o estradă, se găsește masa lui Tom. Acum să lăsăm să vorbească străvechea cronică:

Un gentilom pășește în sală, purtând în mână un baston, iar cu el alături pășește altul, purtând o față de masă pe care, după ce au îngenunchiat amândoi de trei ori, cu cea mai desăvârșită evlavie, o așternut pe masă, și, după ce îngenunchează încă o dată, se depărtează amândoi. Apoi alți doi vin, unul tot cu bastonul, celălalt cu o solniță, o farfurie și pâine; după ce au îngenunchiat la fel cu cei dinainte și-au pus pe masă cele aduse, ei așijderi se îndepărtează, împlinind același tipic ca și cei dintâi. În urma lor vin doi nobili, bogat înveșmântați – unul ducând un cuțit pentru gustat –, care, după ce s-au închinat de trei ori în chipul cel mai curtenitor, se apropie și ating masa cu pâine și sare, arătând cinstire deopotrivă de mare, ca și când regele ar fi de față.

Astfel se încheie solemnele pregătiri. Acum, de departe, din fundul

coridoarelor care răsună de ecouri, auzim un glas de trâmbiță și prindem cu urechea un strigăt stins: „Faceți loc regelui! Loc pentru preaînaltul nostru stăpân, Maiestatea Sa regele!” Sunetele acestea se repetă din clipă în clipă și cresc, venind tot mai aproape. Nu trece mult, și mai că ne răsună în urechi trâmbițe marțiale și izbucnește cu tărie strigătul: „Faceți loc regelui!” În clipa aceea, scânteietorul alai răsare și se scurge pe ușă, cu pas măsurat. Să dăm iarăși cuvântul cronicarului:

Mai întâi vin gentilomi, baroni, conți, cavaleri ai Ordinului Jartierei, toți bogat înveșmântați și cu capul descoperit, apoi urmează cancelarul, între doi curteni, dintre care unul poartă sceptrul regal, iar celălalt Spada de Ceremonie, cu vârful îndreptat în sus, vârâtă într-o teacă roșie, cu apărătoarea bătută în ținte de aur, închipuind flori de crin. În urmă-le vine regele însuși, pe care, din clipa când se înfățișează privirilor, douăsprezece trâmbițe și nenumărate tobe îl întâmpină cu o mare izbucnire de bun-venit, în vreme ce toți cei de prin galerii se ridică de pe locurile lor, strigând: „Dumnezeu să-l apere pe rege!” După dânsul vin nobilii din suita sa, iar la dreapta și la stânga lui mărșăluiește garda de onoare, cei cincizeci de gentilomi simbriași ai săi, cu securi de bătălie aurite.

Toate acestea erau frumoase și plăcute. Lui Tom îi bătea inima tare și un licăr de bucurie îi strălucea în ochi. Avea un port cât se poate de grațios și de firesc, cu atât mai mult cu cât nu se mai gândea cum avea să se descurce cu ceremonialul, căci mintea-i era fermecată și stăpânită de priveliștile și sunetele voioase din jur. Și apoi, nimeni nu poate arăta prea lipsit de grație când poartă veșminte frumoase care-i vin ca turnate, mai cu seamă dacă s-a mai obișnuit cu ele și nu se gândește la asta. Tom își aminti de îndrumările primite și răspunse la saluturi cu o ușoară aplecare a capului său împănoșat și cu un curtenitor: „Vă mulțumesc, bunii mei supuși”.

Se așeză la masă fără să-și scoată toca, nesimțindu-se câtuși de puțin stânjenit, căci a sta la masă cu pălăria pe cap era singura tradiție regală cu care regii și familia Canty erau la fel de deprinși de foarte multă vreme. Suita se risipi și se orândui în grupuri pitorești, și toți rămaseră cu capetele descoperite.

Acum, în sunetele unei muzici vesele, intrară călărașii din gardă – „cei mai înalți și cei mai puternici bărbați din Anglia, cu grijă aleși pentru aceasta”. Dar să-l lăsăm pe cronicar să ne povestească și de astă dată:

Călărașii din gardă intrară cu capul descoperit, înveșmântați în roșu-aprins, cu trandafiri de aur pe spate; intrară și ieșiră, aducând pe rând fel de fel de bucate, servite în vase de preț. Aceste bucate erau primite de către un gentilom, în aceeași rânduială în care se aduceau, și apoi erau puse pe masă, în vreme ce gustătorul lua fiecărui curtean câte-o îmbucătură din felul de mâncare adus, de teama vreunei otrăviri.

Tom prânzi bine, deși își dădea seama că sute de ochi îi urmăreau fiecare îmbucătură și-l pândeau cum mănâncă, cu un interes care n-ar fi putut fi mai încordat nici de-ar fi băgat în gură un exploziv ucigător în stare să-l arunce în aer și să-l împrăștie în mii de fărâme prin sală. Era grijuliu să nu se zorească și la fel de grijuliu să nu facă nici cel mai mic lucru singur, ci să aștepte până ce gentilomul însărcinat cu slujba aceea îngenunchea și-l slujea. O scoase la capăt fără nicio scrânteală – izbândă nepătată și prețioasă.

Când, în cele din urmă, masa se sfârși și Tom plecă, în mijlocul scânteietorului său alai, cu urechile vuind de larma voioasă a trâmbițelor care sunau, a tobelor care răpăiau și a aclamațiilor tunătoare, gândi că, dacă asta era toată greutatea de a cina în public, atunci era o încercare pe care ar fi înfruntat-o bucuros chiar de mai multe ori pe zi, ca în felul acesta să obțină să fie scutit de unele îndatoriri mai copleșitoare ale slujbei sale de rege.

CAPITOLUL XVII

FU-FU ÎNTÂI, „REGELE ZĂNATICILOR”

Miles Hendon zorea către capătul dinspre Southwark al podului, cu privirea mereu la pândă după cei pe care îi căuta, sperând şi aşteptându-se să dea peste ei dintr-o clipă într-alta. Însă fu dezamăgit. Tot întrebând întruna, izbuti să le descopere trecerea prin Southwark până la un punct; apoi pierdu orice urmă şi nu mai ştiu încotro s-o apuce. Totuşi, se străduí din răsputeri în tot restul zilei. La căderea nopţii era frânt de oboseală, aproape mort de foame şi la fel de depărtat de ţinta sa ca şi la plecare, aşa că cină la hanul Tabvard şi se duse la culcare, hotărât să o pornească iar, odată cu zorile, şi să cerceteze tot oraşul de la un capăt la altul. Cum stătea aşa culcat, chibzuind şi plănuind, începu curând să raţioneze astfel: dacă-i va sta în putinţă, băiatul o să scape de nemernicul care se dă drept tatăl său. Se va duce oare la Londra să-şi caute vechiul sălaş? Nu, nu va face aceasta, ci se va feri să le cadă iarăşi în mână. Atunci ce va face? Cum n-avusese pe lume niciun prieten sau ocrotitor până nu-l întâlnise pe Miles Hendon, fireşte că va căuta să-şi găsească iarăşi prietenul, dacă împrejurarea nu-l va sili s-o pornească iar spre Londra şi primejdiile ei. Se va îndrepta către castelul Hendon, asta va face, fiindcă ştie că Hendon e în drum spre casă şi s-ar putea aştepta să-l găsească acolo. Da, situaţia era limpede pentru oştean – nu trebuia să mai piardă nicio clipă în Southwark, ci să pornească pe dată prin Kent, spre Movila Călugărului, cutreierând pădurile şi întrebând prin toate părţile, de-a lungul drumului. Şi-acum, să ne întoarcem la micul rege dispărut.

Tâlharul pe care slujitorul de la hanul de pe pod spusese că îl văzuse „tocmai când ajunsese” lângă flăcăul străin şi lângă rege nu li se alăturase, ci trecuse în spatele lor şi-i urmărise de-aproape. Nu suflase nicio vorbă. Braţul stâng îi atârna într-o eşarfă, iar peste ochiul stâng purta un plasture mare, verde; şchiopăta puţintel şi se sprijinea într-o bâtă de stejar. Flăcăul îl duse pe rege pe un drum întortocheat, de-a curmezişul Southwarkului, şi încet-încet ieşi la drumul mare, din spatele oraşului. Regele era supărat acum şi spuse că nu merge mai departe. Se cădea ca Hendon să vină la el, şi nu el să se ducă la Hendon. N-avea să

îndure asemenea necuviință, ci va rămâne locului. Flăcăul zise:

— Ai să rămâi aci, în vreme ce prietenul tău zace rănit în pădurea de colo? Fie și-așa.

Purtarea regelui se schimbă pe dată. El strigă:

— Rănit? Și cine-a cutezat a-l vătăma? Dar lasă aceasta deoparte! Arată-mi drumul, arată-mi drumul! Mai repede, omule, ești împovărat cu plumb? Rănit? De-ar fi făptuitorul și fecior de duce, se va căi!

Pădurea era destul de îndepărtată, însă ajunseră degrabă. Flăcăul se uită în jur, descoperi o creangă de copac înfiptă-n pământ, de care era legată o zdreanță, apoi își urmă calea în adâncul codrului, căutând din ochi alte crengi asemănătoare și găsindu-le din loc în loc. Era vădit că se călăuzea după semnele acelea către ținta sa. Tot mergând agale, ajunseră într-un luminiș, unde se zărea schelăria unei ferme mistuite de flăcări și alături un grajd părăginit, care stătea într-o rână. Nimic nu arăta că împrejur ar viețui cineva; domnea o tăcere desăvârșită. Flăcăul intră în grajd, iar regele se ținu după el nerăbdător. Înăuntru nu era nimeni! Regele aruncă o privire mirată și bănuitoare spre tânăr și-l întrebă:

— Unde-i?

Drept răspuns primi doar un râs batjocoritor. Într-o clipită, regele se mânie foc, apucă un butuc și tocmai voia să se năpustească la flăcăul care-l amăgise, când alt râs batjocoritor îi răsună în urechi. Era ticălosul cel șchiop care se ținuse după ei la oarecare depărtare. Regele se-ntoarse și spuse furios:

— Cine ești tu? Ce treabă ai pe-aici?

— Lasă-ți deoparte sminteala, spuse străinul, și domolește-te! Nu m-am prefăcut atât de bine ca să nu-ți recunoști tatăl.

— Nu ești tatăl meu. Nu te cunosc defel. Eu sunt regele. De mi-ai ascuns slujitorul, găsește-mi-l, de nu, te vei căi amar pentru cele făptuite.

John Canty răspunse cu glas aspru și măsurat:

— Îi limpede că ești nebun și mi-e silă să te pedepsesc, dar, de mă înfrunți, voi fi nevoit. Flecăreala ta nu face rău nimănui unde nu-s urechi care să-ți ia în seamă smintelile, dar e bine să te deprinzi cu o vorbire obișnuită, care să nu ne-aducă niciun rău când ne vom schimba lăcașul. Am săvârșit un omor și nu pot locui acasă; și tu așijderea, căci am nevoie de tine. Numele meu e schimbat, pe temeiuri înțelepte; îmi zice Hobbs – John Hobbs; iar ție Jack – întipărește-ți în minte numele. Acum, haide, vorbește: unde-i maică-ta? Unde-ți sunt surorile? N-au venit la locul stabilit, știi oare încotro au luat-o?

Regele răspunse întunecat:

— Nu-mi tulbura mintea cu ghicitorile tale. Mama mea a murit; surorile mele se află la palat.

Flăcăul de lângă el izbucni într-un râs batjocoritor, și regele ar fi tăbărât pe el, însă Canty, sau Hobbs, cum își zicea acum, îl opri și zise:

— Lasă-l, Hugo, nu-l hărțui, mintea-i e rătăcită și purtările tale îl necăjesc. Stai jos, Jack, și domolește-ți firea; pe dată vei căpăta ceva de îmbucat.

Hobbs și Hugo începură să vorbească în șoaptă, iar regele se depărtă cât putu de tovărășia lor neplăcută. Se retrase în penumbra colțului celui mai depărtat al grajdului, unde găsi podeaua de pământ căptușită cu un strat de paie gros de doi coți. Se-ntinse acolo, trase peste el o mână de paie în chip de cuvertură și curând se cufundă în gânduri. Avea multe necazuri pe cap, însă cele mărunte aproape că erau azvârlite în uitare de durerea cea mai crâncenă: pierderea tatălui său. Pentru toată lumea, numele lui Henric al VIII-lea trezea un fior și înfățișa imaginea unui balaur care sufla pârjol și pară pe nări, un tiran a cărui mână împărțea pedepse cumplite și moarte; însă acestui băiat, același nume îi trezea numai sentimente plăcute, chipul pe care-l chema în amintire exprima numai blândețe și dragoste. Îi veni în gând un lung șir de scene pline de duioșie între el și tatăl său și stărui cu drag asupra lor, iar lacrimile sale nepotolite dovediră cât de adâncă și de sinceră era mâhnirea care-i stăpânea inima. În vreme ce după-amiaza se stingea încet, flăcăul, frământat de necazurile sale, se afundă treptat într-un somn liniștit și tămăduitor.

După un răstimp destul de lung, n-ar fi putut spune cât anume, simțurile sale se luptară să-și scuture amorțeala și, cum stătea așa culcat, cu ochii închiși, întrebându-se în neștire unde se află și ce se petrecuse cu el, prinse cu urechea bătaia posomorâtă a ploii în acoperiș. Îl învălui o senzație plăcută de bunăstare la gândul că se află la adăpost, dar aceasta fu curmată cu brutalitate în clipa următoare de un cor de chicoteli pițigăiate și de râsete grosolane. Larma aceea îl făcu să tresară în chip neplăcut, și își scoase capul de sub paie, ca să vadă de unde venea. O priveliște mohorâtă și respingătoare i se înfățișă ochilor. În mijlocul podelei, la celălalt capăt al grajdului, ardea un foc zdravăn, iar în juru-i, prinși într-o lumină sinistră de para cea roșie, stăteau trântiți și tolăniți o ceată pestriță de lepădături, golani și borfași de ambele sexe, cum nu mai întâlnise nici în cărți, nici în visele sale vreodată. Erau acolo bărbați uriași, vânjoși, cu pielea tăbăcită de vânturi și ploi, cu plete lungi și purtând niște zdrențe fantastice; flăcăi potriviți la stat, la fel de zdrențăroși, la fel de crunți la înfățișare; se aflau cerșetori orbi, cu ochi bandajați sau acoperiți de plasturi, schilozi, cu picioare de lemn și cârje, bolnavi cu răni purulente ce se întrezăreau din bandaje făcute ca vai de lume; se afla și un telal[25] cu mutră de ticălos, cu bocceaua sa; de asemenea, un tocilar, un căldărar și un bărbier felcer, cu uneltele meseriei lor. Câteva dintre femeile acelea erau codane abia răsărite; unele erau în floarea tinereții, altele erau cotoroanțe bătrâne și brăzdate de zbârcituri, dar cu toatele erau teleleice[26] neobrăzate și rele de gură, și deopotrivă de murdare, neprimenite și nețesălate. Erau până și trei prunci cu chipuri bolnave, și o pereche de potăi moarte de foame, cu sfori la gât, a căror îndatorire era să-i conducă pe orbi.

Se lăsase noaptea. Banda tocmai sfârșise de mâncat și se punea pe orgii;

cana cu rachiu trecea din mână-n mână. Din toate piepturile țâșni un singur strigăt:

— Un cântec! Să ne cânte Liliacul și Dick, și Talpă-Lată!

Unul din orbi se ridică și se pregăti, azvârlind cât colo plasturii care-i adăposteau ochii foarte ageri și tăblița cu text sfâșietor povestind pricina nenorocirii sale. Talpă-Lată se descotorosi de piciorul de lemn și-și luă locul stând pe picioarele sale tefere și sănătoase, alături de soțul său întru nemernicie. Apoi urlară un cântec destrăbălat, sprijiniți de întreaga societate, care la sfârșitul fiecărei strofe intona refrenul, într-un cor tot mai puternic. Când sfârșiră ultimul cuplet, entuziasmul cântăreților pe jumătate beți atinsese asemenea culmi, încât fiecare se porni să zbiere cântecul de la început, făcând laolaltă atâta zarvă deșănțată, de tremurau bârnele grajdului.

Conversația își urmă cursul nu în limba hoților, în care cântaseră, fiindcă aceasta era folosită numai când puteau să tragă cu urechea niscaiva vrăjmași. Din discuție ieși la iveală că „John Hobbs” nu era câtuși de puțin un „boboc”, ci se hârșise în rele, în bandă, cu mult în urmă. I se ceru să povestească ce i se întâmplase în ultima vreme, și, când spuse că „din întâmplare” a ucis un om, cei din jur arătară mare mulțumire. Când mai adăugă că era vorba de un preot, fu aplaudat zgomotos și trebui să ciocnească un pahar cu fiecare. Cunoștințe vechi îl întâmpinau cu îmbrățișări, iar altele noi erau mândre să-i strângă mâna. Fu întrebat de ce „zăbovise” departe de dânșii atâtea luni. Canty răspunse:

— În anii din urmă, la Londra e terenul mai prielnic decât la țară și mai fără de primejdii, de când legile au fost întărite cu atâta strășnicie și sârguință. De n-aș fi avut această nenorocoasă întâmplare, aș fi rămas acolo. Hotărâsem să rămân și nicicând să nu-mi mai pun pielea la bătaie pe drumurile de țară, dar întâmplarea cu pricina a schimbat rânduiala stabilită de mine.

Se informă câte persoane cuprindea acuma banda. „Zburlitul” – căpetenia lor – îi răspunse:

— Douăzeci și cinci de gealați zdraveni: zdrahoni, coțcari, mehengii și vântură-lume, laolaltă cu țiitoarele, zdrențuroasele lor, și cu alte otrepe. Mai toți se află aici, ceilalți bat drumurile către răsărit, înspre sălașul de iarnă. Vom porni pe același drum, în zori.

— Nu-l zăresc pe Wen printre cinstitele fețe din jur. Pe unde poate să fie?

— Bietul flăcău, acum n-are altă hrană decât pucioasa, și încă-i fierbinte pentru un gâtlej plăpând. A fost ucis undeva într-o încăierare, cam prin miezul verii.

— Mă doare inima s-aud asta; Wen era bărbat priceput și viteaz.

— Așa era într-adevăr. Bess cea Neagră, drăguța lui, e încă printre ai noștri, dar a pornit către răsărit; strășnică fată, cu purtări plăcute și cuminte, nimeni n-a văzut-o umblând beată mai mult de patru zile din șapte.

— Totdeauna se înfrâna, îmi amintesc bine, de treabă fată și vrednică de

toată lauda. Mama ei era mai slobodă în purtări și mai puțin năzuroasă; hoașcă zurbagioaică și rea de muscă, dar înzestrată cu o minte mai presus de cele obișnuite.

— Din această pricină am și pierdut-o. Darul ei de a citi în palmă și alte soiuri de a prevesti viitorul i-au adus până la urmă faima de solomonăriță. Legea i-a făcut de petrecanie, prăjind-o la foc domol. Zău că m-a mișcat aproape până la lăcrimare chipul neînfricat în care și-a înfruntat soarta, blestemând și suduind toată mulțimea care căsca gura și-o privea, în vreme ce flăcările urcau șerpuind către fața ei și-i prindeau șuvițele rărite, cuprinzându-i capul bătrân și cărunt. Îi blestema, ptii! Ce-i mai blestema! O mie de ani de-ai mai vieți, n-ai să auzi asemenea blesteme măiestrite. Vai, iscusința aceasta a pierit odată cu ea! Vor mai fi rămas încercări josnice și firave de-a o maimuțări, dar nu-ți mai e dat s-auzi o adevărată luare în deșert a celor sfinte.

„Zburlitul” suspină, ascultătorii suspinară și ei, în semn că-i împărtășesc simțămintele. O întristare obștească pogorî o clipă deasupra întregii adunări, căci până și niște dezmoșteniți ai soartei ca aceștia, cu sufletele împietrite, nu sunt cu totul nesimțitori, ci sunt în stare să fie încercați și ei, în chip fugar, de un sentiment de pierdere și mâhnire. Asta la răstimpuri mari și în împrejurări deosebit de prielnice, în cazuri asemănătoare cu cel de față, de pildă, când talentul și știința vreunuia dintre ei îi părăsesc fără să lase urme. Totuși, câte-o dușcă zdravănă la fiecare dădu iarăși curaj tuturor bocitorilor.

— Mai sunt și alți prieteni de-ai noștri care-au trecut prin grele încercări? întrebă Hobbs.

— Mai sunt unii. Mai cu seamă dintre cei nou-veniți, cum sunt gospodarii cei mici, rămași fără de adăpost și rătăcind înfometați prin lumea largă, din pricină că fermele le-au fost luate spre a fi prefăcute în pășuni. Au cerșit și-au fost biciuiți, despuiați de la brâu în sus, până ce le-a șiroit sângele; apoi au fost puși în butuci, să azvârle mulțimea în ei cu ce-i cădea în mână. Dar ei au cerșit iar, și iar au fost biciuiți și li s-a retezat câte-o ureche; au cerșit și-a treia oară – ce alt’ puteau face, sărmanii netrebnici? Și-au fost însemnați pe obraz cu fierul roșu încins, apoi vânduți ca robi; au fugit, au fost hăituiți și spânzurați. E poveste scurtă și nu-ți trebuie mult ca s-o depeni. Alții dintre noi au trecut prin încercări mai puțin grele. Ridicați-vă, Yokel, Burns și Hodge! Arătați-vă podoabele!

Cei numiți se ridicară și-și scoaseră câteva din hanțe, dezgolindu-și spinările brăzdate de urme vechi de bici; unul își dădu la o parte părul și arătă locul unde fusese cândva urechea stângă; altul arătă un stigmat pe umăr – litera S – și o ureche ciuntită; al treilea zise:

— Eu sunt Yokel; mai an eram plugar pe ogorul meu, aveam gospodărie spornică, nevastă iubitoare și copii, acum toate sunt puțin cam altfel: și ca avere, și ca stare, iar nevasta și copiii-s duși pe cea lume – poate s-or fi aflând în cer, poate-

n celălalt loc –, dar slavă Cerului atotmilostiv că cel puțin nu mai trăiesc în Englitera! Buna și bătrâna mea mamă, care nu avea nicio vină și niciun păcat, se străduia să agonisească o pâine, îngrijind de bolnavi. Murind unul dintre aceștia, fără ca doftorii să se învrednicească a ști cum, maică-mea fu arsă drept vrăjitoare, sub ochii pruncilor mei care priveau și jeleau. Halal lege engleză! Sculați cu toții și ciocniți cănile! Toți într-un glas strigați! Beți pentru îndurătoarea lege engleză care a mântuit-o măcar de iadul englez! Vă aduc mulțămită, fârtaților, la toți deopotrivă. Am cerșit din casă-n casă – eu și nevasta – ducând cu noi copiii flămânzi, dar în Englitera e o fărădelege să fii înfometat; astfel că ne-au despuiat și ne-au biciuit în trei orașe la rând. Beți cu toții iarăși, pentru îndurătoarea lege engleză! Căci biciul ei a sorbit adânc din sângele lui Mary a mea și binecuvântata mântuire i-a sosit grabnic. Zace colo, culcată sub iarbă, ocrotită de orice rele. Dar copiii, firește, câtă vreme legea mă biciuia pe mine, purtându-mă din oraș în oraș, se stingeau de foame. Beți, flăcăi, numai un strop, un strop pentru bieții copii, care n-au făcut rău nici unei făpturi. Iar am cerșit – am întins mâna pentru o coajă de pâine –, și-am fost pus în butuci, și-am pierdut o ureche; iată, aici atârnă cotul ei; iar am cerșit, și iată ciotul celeilalte, spre a-mi întipări bine în minte fapta. Și totuși am cerșit încă o dată, și-am fost vândut ca sclav – iată aici pe obraz, sub pata aceasta, de-aș șterge-o, ați putea vedea litera S pe care a lăsat-o acolo fierul roșu! Sclav! Pricepeți acest cuvânt? Un sclav englez stă înaintea voastră. Am fugit de la stăpânul meu, și, când voi fi găsit – cel mai greu blestem al cerului să cadă asupra legii țării care a rânduit astfel! –, voi atârna în furcile spânzurătorii!

Un glas răsunător se-auzi din penumbră:

— Nu vei fi spânzurat! Din ziua de azi s-a sfârșit cu această lege!

Toți se întoarseră și zăriră silueta fantastică a micului rege, care se apropia zorit. Când sosi în plină lumină și fu văzut deslușit, izbucni o explozie generală de întrebări:

— Cine-i? Ce-i acolo? Cine ești tu, mogâldeață?

Bietul copil rămase netulburat, țintit de toate privirile acelea mirate și cercetătoare, și răspunse cu demnitate princiară:

— Sunt Eduard, regele Engliterei.

Un hohot sălbatic de râs urmă; parte în derâdere, parte de încântare față de o glumă atât de bună. Regele fu jignit și spuse tăios:

— Vânturători de drumuri fără de cuviință ce sunteți, aceasta vă e recunoștința pentru milosârdia regală ce v-am făgăduit?

Mai spuse și altele, cu glas mâniat și cu gesturi aprinse, însă vorbele-i fură acoperite de-un vârtej de râsete și de exclamații batjocoritoare. John Hobbs încercă de câteva ori să-și facă glasul auzit peste larma aceea și în cele din urmă izbuti, spunând:

— Fraților, îi feciorul meu, vede cai verzi pe pereți; e țicnit și nebun de

legat, nu-l luați în seamă – el socoate că-i regele cu adevărat.

— Sunt cu adevărat regele, zise Eduard, întorcându-se către el, precum te vei încredința pe pielea ta, la vremea sorocită. Ai mărturisit un omor – te vei legăna în furci pentru el.

— Tocmai tu mă vei vinde? De pun mâna pe tine...

— Sst... sst! Domol! zise zdravănul „Zburlit”, punându-se între ei la vreme ca să-l scape pe rege, și își întări intervenția doborându-l cu un pumn pe Hobbs.

— Nu te-nchini în fața regelui și nici față de căpetenie? De-ți mai îngădui vreodată de față cu mine asemenea necuviință, te spânzur cu mâna mea! Apoi, adresându-se Alteței Sale: Nu trebuie să-ți amenințI fârtații, flăcăule, și trebuie să te păzești a-i vorbi de rău. Fii rege, dacă-ți place, în sminteala ta, fără a face rău altora, însă. Nu te mai făli cu asemenea rang, căci înseamnă trădare; om fi noi oameni păcătoși în felul nostru, dar nu se află nimeni printre noi într-atât de ticăloșit încât să fie trădător față de regele său; în această privință avem inimi iubitoare și credincioase. Ia seama de spun au ba adevărul. Acum – cu toții într-un glas: Trăiască Eduard, regele Engliterei!

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Răspunsul pestriței adunări sosi cu asemenea tărie de tunet, încât șubreda baracă se cutremură din temelii. Fața micului rege se lumină o clipă de plăcere, și el își plecă ușor capul și spuse, cu gravă simplitate:

— Vă mulțumesc, bunii mei supuși.

Acest rezultat neașteptat făcu preacinstita adunare să se tăvălească de râs. Când se mai potoliră puțin, „Zburlitul” rosti cu hotărâre, însă pe un ton de ajuns de blajin:

— Lasă-te d-alde d-astea, băiete; nu-i înțelept, nici bine. Împlinește voia închipuirii tale, de n-ai încotro, dar alege-ți alt titlu.

Cu un glas care-ți sfâșia urechile, un tinichigiu veni cu o sugestie:

— Fu-Fu întâi, regele zănaticilor.

Titlul „prinse” numaidecât, toți îl adoptară, și din piepturile golanilor se-nălță un strigăt asurzitor:

— Trăiască Fu-Fu întâi, regele zănaticilor! urmat de șuierături, mieunături și răbufniri de râs.

— Aduceți-l încoace în strigăte de slavă și încoronați-l!

— Puneți-i mantia regală!

— Dați-i sceptru!

— Urcați-l pe tron!

Strigăte de acestea și vreo alte douăzeci la fel izbucniră dintr-odată. Apoi, mai-nainte ca sărmana, mica victimă, să-și poată trage sufletul, fu încoronată cu un lighean de tinichea, înfășurată într-o pătură ciuruită, urcată pe-un butoi drept tron, iar în mână îi fu pusă lingura de lipit a tinichigiului, după care se trântiră cu toții în

genunchi în juru-i și se porniră pe un cor de văicăreli ironice și rugăminți batjocoritoare, ștergându-și ochii cu mânecile și șorțurile lor pătate și zdrențuite.

— Fii îndurător cu noi, o, preablândule rege!

— Nu călca în picioare pe viermii care te roagă fierbinte, o, Înălțimea Ta preaiubită!

— Fie-ți milă de sclavii tăi și mângâie-le inima cu o regească lovitură de picior!

— Veselește-ne și încălzește-ne cu razele tale îndurătoare, o, soare înfocat al măreției domnești!

— Sfințește pământul cu atingerea piciorului tău, ca să putem mânca noroiul și astfel să ne înnobilăm!

— Binevoiește a scuipa asupră-ne, o, Înălțimea Ta, pentru ca odraslele noastre să poată povesti despre princiara ta bunătate și să fie de-a pururi mândre și fericite!

Dar tinichigiul cel poznaș deveni „eroul” serii și avu parte de toate onorurile. Îngenunchind, se prefăcu că sărută piciorul regelui și fu împins deoparte cu scârbă. Atunci cerși pe la fiecare o cârpă să și-o lipească peste bucățica de obraz care-i fusese atinsă cu piciorul, zicând că trebuie s-o ferească de atingerea aerului „de rând” și că va face avere umblând pe drumul mare și arătând ca la panoramă locul atins, la prețul de o sută de șilingi o ochire. Îi făcu să se prăpădească de râs în așa hal, încât stârni invidia și admirația întregii adunături râioase.

În ochii micului monarh se iviră lacrimi de rușine și indignare, și în mintea sa gândea: „De le-aș fi cășunat vreun rău mare, tot nu s-ar fi putut arăta mai cruzi, și eu, doar, dimpotrivă, n-am rostit decât făgăduiala de-a fi bun cu ei, și pentru aceasta iată cum mă umilesc!”

25 Negustor ambulant de haine vechi (n.tr.)

26 Femeie ușuratică, stricată (n.tr.)

CAPITOLUL XVIII

PRINȚUL ÎN MIJLOCUL VAGABONZILOR

Ceata vagabonzilor își părăsi culcușul odată cu revărsatul zorilor și porni la drum. Deasupra lor cerul era acoperit de nori, pământul le era alunecos sub picioare, iar aerul înghețat. Veselia le pierise cu totul; unii mergeau tăcuți și morocănoși, alții erau arțăgoși și căutau ceartă; niciunul nu avea chef de vorbă și pe toți îi sâcâia setea.

„Zburlitul” îl lăsă pe „Jack” pe seama lui Hugo, dându-i câteva îndrumări scurte, și-i porunci lui John Canty să se îndepărteze de el și să-l mai slăbească… Îi mai atrase luarea-aminte lui Hugo să nu fie prea aspru cu băiatul.

După un răstimp, vremea se mai îmblânzi, și norii se împrăștiară puțin. Ceata nu mai dârdâia, și vagabonzilor le crescu curajul. Deveniră tot mai voioși și până la urmă se porniră să se încaiere și să-i ocărască pe drumeții pe care-i întâlneau în cale. Asta arăta că își veniseră în fire și prețuiau iar bucuriile vieții. Teama pe care-o stârneau indivizii de teapa lor se vădea în faptul că toată lumea se dădea la o parte dinaintea lor și primea cu răbdare obrăzniciile lor deșănțate, fără a cuteza să spună nici pâs.

Șterpeleau rufe atârnate la uscat pe garduri, uneori chiar în văzul stăpânilor, care nu suflau o vorbă, ci păreau mai degrabă recunoscători că nu li s-au luat și ostrețele.

Nu trecu mult și tăbărâră într-o mică gospodărie țărănească, unde se instalară ca la ei acasă, în vreme ce țăranul și ai casei, tremurând ca varga, își goleau cămara ca să le poată da un prânz. Le ciupeau de bărbie pe stăpâna casei și pe fiicele ei, chiar când veneau cu mâncare, și făceau pe seama lor glume deocheate, luându-le în tărbacă și râzând mânzește. Azvârleau cu oase și cu zarzavaturi în gospodar și-n fiii lui, silindu-i să se ferească tot timpul și aplaudând zgomotos de câte ori o lovitură nimerea în plin. Ca să pună vârf la toate, o mânjiră cu unt pe cap pe una din fete, care se supărase din pricina acestor grosolănii. Drept rămas-bun, îi amenințară că se întorc și dau foc la casă, cu familie cu tot, dacă ajunge la urechile stăpânirii vreo plângere despre isprăvile lor.

Pe la amiază, după un marş lung şi obositor, banda poposi îndărătul unui gard viu, la marginea unui sat arătos. Hotărâră să se odihnească un ceas, apoi ceata se risipi care-ncotro, ca să intre fiecare prin altă parte în sat şi să-şi arate hărnicia în meşteşugul lui. „Jack” fu trimis împreună cu Hugo. O bucată de vreme hoinăriră pe ici pe colo. Hugo pândea un prilej de a face vreo afacere mănoasă, dar, negăsind nici unul, în cele din urmă zise:

— Nu zăresc nimic de furat, îi sălaş de calici. Aşa că o să cerşim.

— Într-adevăr! Păstrează-ţi meşteşugul – ţi se potriveşte. Eu, unul, n-am să cerşesc.

— N-ai să cerşeşti?! exclamă Hugo, holbându-se mirat la rege. Şi de când, mă rog, ţi-ai îndreptat păcatul?

— Ce înţeles au vorbele tale?

— Ce înţeles? Oare nu ai cerşit de la naştere pe ulişele Londrei?

— Eu? Ţi-ai pierdut minţile?

— Nu risipi vorbele alese, ca să-ţi rămână şi pentru al’dată! Taică-tău zice că ai întins mâna. Se prea poate să fi mințit. Nu cumva eşti atât de îndrăzneţ şi spui că a mințit? îl batjocori Hugo.

— Cel căruia voi îi spuneţi tatăl meu? Da, a mințit.

— Haide, fârtate, nu împinge prea departe jocul tău caraghios de-a nebunul! Înţeleg că faci pe nebunul de şagă, numai ia seama să n-o păţeşti. De i-aş spune aceste vorbe, ţi-ar tăbăci pielea în lege.

— Cruţă-ţi osteneala! Eu însumi i le voi spune.

— Curajul tău îmi place, zău aşa, dar nu-ţi laud judecata. Ciomăgeli şi bătăi zdravene găseşte omul cu duiumul în viaţa asta, fără să şi le mai caute cu lumânarea. Dar să lăsăm asta, mi se pare că vine taică-tău. Nu mă îndoiesc că ştie să mintă, nu şovăi o clipă să zic că minte de are prilejul, căci cei mai sfinţi dintre noi săvârşesc asemenea păcat, dar aici n-avea de ce să mintă. Un om cu minte nu-şi iroseşte degeaba asemenea bun vicleşug, dar, de vreme ce n-ai chef să ne îndeletnicim cu cerşitul, cu ce să ne trecem vremea? Să şterpelim de prin bucătării?

Regele-l repezi nerăbdător:

— Pune capăt neroziei acesteia – mă sâcâi.

Hugo răspunse cam supărat:

— Ia ascultă, fârtate, de cerşit nu vrei, de furat nici atât, fie şi-aşa. Atunci ţi-oi spune eu ce vei face neapărat. Vei sluji de momeală cât voi cerşi eu. Înceacă numai să spui că nu vrei!

Regele se pregătea să-l repeadă cu dispreţ, când Hugo îl opri:

— Destulă vorbă! Iată că se-apropie cineva milostiv după chip. Eu am să mă zvârcolesc pe jos. Când străinul se va repezi spre mine, începe a te căina şi a geme şi, îngenunchind, prefă-te că plângi; apoi zbiară de parcă toţi diavolii foamei şi sărăciei şi-ar fi făcut cuib în pântecele tău şi spune: „Luminate domn, sărmanul

meu frate e foarte bolnav și fără niciun prieten și sprijin suntem. În numele Domnului, aruncă o privire îndurătoare asupra unui biet bolnav uitat de lume și nespus de nenorocit; miluiește cu un gologan din avuțiile Domniei Tale o făptură lovită de soartă și aflată în pragul pieirii” – și ia seama, să o ții strună cu vaietele și să nu te potolești până nu-l ușurăm de-un gologan, altminteri te vei căi.

Îndată, Hugo începu să geamă și să horcăie, să-și dea ochii peste cap, să se clatine buimac și să tremure ca apucat, iar, când drumețul ajunse chiar lângă ei, se trânti la pământ cât era de lung, înaintea lui, cu un țipăt sfâșietor, și începu să se răsucească și să se tăvălească-n noroi, de ziceai că i-a sosit ceasul din urmă.

— Vai de lume! strigă inimosul drumeț. Vai, sărmane suflet, cum mai pătimești! Haide, să-ți dau ajutor!

— O, nobile și luminate domn, mă lasă, ca pe un prinț de sânge să te îndrăgească pronia, dar crudă suferință mă încearcă, de-s atins când mă pălește astfel boala. Frate-meu de colo va spune Înălțimii Voastre ce crâncenă durere mă sfâșie când se abat asupră-mi aceste tulburări. Un gologan, bunule domn, un gologan, să luăm o brumă de merinde, apoi lăsați-mă pradă necazurilor mele.

— Un gologan! Ba trei vei căpăta, făptură fără de noroc! Și omul, scotocindu-se în mare grabă prin buzunare, scoase banii. Iată-i, sărman flăcău, ia-i, ți-i dau cu dragă inimă. Acum vino-ncoa, băiete, și ajută-mă să-l duc pe fratele tău pân-la casa de colo, unde...

— Nu sunt fratele lui, zise regele, curmându-i vorba.

— Cum, nu ești fratele lui?

— Vai mie, auziți-l! gemu Hugo, scrâșnind din dinți pe-ascuns. Se leapădă de mine, care i-s frate bun, când mă vede c-un picior în groapă!

— Fiule, cu-adevărat împietrită ți-e inima, de ți-e frate drept. Rușine! Când el, sărmanul, abia-și mai mișcă mădularele. De nu ți-i frate, cine-i atunci?

— Un cerșetor și un tâlhar! A luat pomana Domniei Tale, iar buzunarul așijderea ți l-a golit. Și de voiești a-l tămădui-n chip minunat, croiește-i umerii cu bățul și încrede-te în pronia cerească.

Dar Hugo nu zăbovi ca să se întâmple minunea. Într-o clipă fu în picioare și-o tuli ca vântul, cu drumețul după el, stârnind huiduieli și mare zarvă pe unde treceau și ridicând satul pe urmele lor. Regele, mulțumind din inimă cerului pentru scăparea sa, fugi în direcție opusă și nu-și încetini pasul până ce nu se încredință că e în afara primejdiei. Apucă pe cea dintâi cărare care-i ieși înainte și curând lăsă satul în urma lui. Grăbi pasul cât putu, câteva ceasuri în șir, aruncând mereu priviri neliniștite îndărăt, să vadă dacă nu e urmărit; dar, în cele din urmă, teama îl părăsi, și-n locul ei îl cuprinse o senzație îmbucurătoare de siguranță. Își dădu seama acum că era flămând și foarte obosit, așa că se opri la o fermă, dar, când dori să deschidă gura, fu repezit și alungat cu asprime. Flendurile cu care era îmbrăcat vorbeau împotriva lui.

Rătăci mai departe, jignit și mânios, hotărât să nu mai îndure asemenea tratament. Dar foamea învinge până și mândria, astfel că pe-nserate se opri la altă fermă. Însă aici avu parte de o primire și mai rea, căci i se aruncară tot felul de ocări și fu amenințat că va fi arestat ca vagabond dacă nu-și ia tălpășița numaidecât.

Noaptea pogorî rece și cu cerul acoperit de nori; și monarhul tot se mai ostenea, mergând întruna, deși-l dureau picioarele. Era silit să nu se oprească, fiindcă, de câte ori se așeza să se odihnească, gerul îl pătrundea până la oase. Toate senzațiile și întâmplările erau noi și ciudate pentru el, cum pășea așa prin întunecimea solemnă și nețărmurita pustietate a nopții. Când și când auzea glasuri care se-apropiau, treceau pe lângă el și se pierdeau în tăcerea din jur, și, deoarece nu zărea decât un fel de umbre unduitoare și nelămurite din care izvorau acele glasuri, trecerea lor aducea a ceva nepământean, de nălucă, care-l făcea să se-nfioare.

La răstimpuri zărea licărul vreunei luminițe și i se părea că se află la mare depărtare, aproape pe alt tărâm. Clinchetul zurgălăilor unei mioare îi ajungea la urechi ca un murmur abia simțit, depărtat, nedesluşit; mugetul vătuit al cirezilor plutea către el, pe aripa adierii noptatice, în cadențe ce piereau pe dată, ca un cântec trist. Uneori prindea cu urechea lătratul tânguitor al vreunui dulău, înălțându-se peste întinsul nevăzut al câmpiei și al pădurii. Toate sunetele și zgomotele erau parcă pierdute în noapte, făcându-l pe micul rege să simtă că orice fărâmă de viață și de mișcare era departe de el și că se afla stingher, fără nicio tovărășie, în inima unei singurătăți nemăsurate.

Își urmă calea împleticindu-se, cu închipuirea înspăimântată la fiecare nouă încercare, tresărind câteodată la foșnetul ușor al frunzelor uscate de deasupra capului său – într-atât de mult aducea a șoaptă omenească. Nu trecu mult, și deodată dădu peste lumina chioară a unui felinar de tinichea, atârnat la doi pași de el. Se dădu îndărăt, în umbră, și aşteptă. Felinarul atârna lângă uşa deschisă a unui grajd. Regele aşteptă puțin – nu se auzea niciun sunet, nu mişca nicio vietate. Gerul îl mușca atât de nemilos cum stătea el acolo neclintit, iar primitorul grajd părea atât de ispititor, încât în cele din urmă se hotărî să rişte orice și să intre. O porni grăbit, cu pași hoțești, și, tocmai când trecu pragul, auzi în urma lui glasuri. Sări în spatele unui butoi care se afla înăuntru și se piti. Doi argați intrară în hambar, aducând cu ei felinarul, și se-apucară de lucru, stând între timp de vorbă. Pe când se-nvârteau cu felinarul, regele se folosi bine de vederea sa ageră și ochi un fel de despărțitură destul de mare, la capătul cel mai îndepărtat al grajdului, plănuind să se strecoare într-acolo când va rămâne singur. Își întipări de asemenea în minte locul unde se afla o grămadă de pături de cai, cam pe la mijlocul grajdului – cu gândul să împrumute din ele pentru noapte, spre folosința coroanei Angliei.

Până la urmă, oamenii sfârşiră treaba și plecară, zăvorând uşa îndărătul lor

și luând cu ei felinarul. Dârdâind, monarhul se repezi spre pături, înaintând cât putu de iute, în bezna aceea, le luă de pe jos și-apoi, pe dibuite, ajunse teafăr în despărțitură. Din două pături își așternu pat, iar cu celelalte două se înveli. Acum era fericit ca un rege, deși păturile erau vechi, subțiri și nu prea călduroase, iar pe deasupra, mai răbufnea din ele o duhoare înțepătoare de cal, atât de tare, încât aproape te înăbușea.

Deși regele era înfometat și țeapăn de frig, era totodată atât de obosit și de somnoros, încât oboseala precumpăni, și curând el se cufundă într-un soi de amorțeală. Apoi, tocmai când era pe cale să fie învăluit cu totul de somn, simți deslușit cum îl atinge ceva. Într-o clipită se trezi de-a binelea și rămase cu răsuflarea tăiată. Fiorii de spaimă stârniți de atingerea aceea înghețată, în beznă, aproape că-i opriră bătaia inimii. Zăcea culcat, fără să se miște, și asculta, abia îndrăznind să răsufle. Dar nimic nu se clintea, și nu se auzea niciun zgomot. Ascultă mai departe și aşteptă un răstimp destul de îndelungat, după cât i se părea lui, însă de mișcat tot nu se mișcă nimic și nici nu se auzi nimic. Așa că, de bine, de rău, începu să aţipească iar, și deodată simți din nou atingerea misterioasă! Atingerea aceea ușoară, trădând o prezență nevăzută și mută, îți încrețea pielea de groază; băiatul simți că leșină de spaimă. Ce trebuia să facă? Asta era întrebarea, însă el nu știa ce răspuns să-i dea. Să părăsească adăpostul acela de ajuns de plăcut și să fugă de misterul acela îngrozitor, de nepătruns? Dar încotro să fugă? Nu putea ieși din grajd, iar gândul de a se târî orbește de colo până colo, prizonier între cei patru pereți cu stafia aceea lunecând pe urmele lui, simțindu-i mereu atingerea molatică și sinistră pe obraz ori pe păr, era de nesuferit. Era mai bine, însă, să rămână locului și să îndure toată noaptea moartea aceea însuflețită? Nu. Atunci, ce-i rămânea de făcut? Vai, nu era decât o singură cale, știa prea bine, trebuia să întindă mâna și să descopere ce-l atingea!

Era ușor de zis, dar trebuia să-ți încordezi puterile ca să încerci asemenea lucru. De trei ori întinse nițeluș mâna în întuneric, cu fereală, și o trase brusc îndărăt cu înfiorare, nu fiindcă ar fi întâlnit ceva ci fiindcă fusese sigur că era cât pe ce să dea de ceva. Dar a patra oară bâjbâi un pic mai departe și mâna-i atinse ușurel ceva moale și cald. Asta aproape că-l împietri de spaimă. Mintea-i era într-un hal făr’ de hal, încât nu-și putu închipui altceva decât că obiectul acela era cadavrul – cald încă – al unei ființe care abia își dăduse duhul. Gândi că mai degrabă ar muri decât să-l mai atingă încă o dată. Însă se-nșela, fiindcă nu cunoștea puterea de neînfrânt a curiozității omenești. Nu trecu mult și mâna sa bâjbâia prin beznă, tremurând, și, deși judecata și mintea i se împotriveau, totuși bâjbâi mai departe. Întâlni un smoc de păr lung; se cutremură, totuși dibui de-a lungul părului și dădu de ceva ce părea a fi o frânghie caldă. Dibui și de-a lungul frânghiei și descoperi un viţeluș nevinovat, căci frânghia nu era defel frânghie, ci coada viţelușului.

Regele se ruşină că trecuse prin toate spaimele şi chinurile acelea dintr-o pricină atât de neînsemnată: un viţeluş adormit. Dar n-ar fi trebuit să se simtă ruşinat, fiindcă nu mica vietate îl speriase, ci acel ceva neplăcut şi înfiorător drept care o luase, şi oricare alt băiat – în acele timpuri vechi şi superstiţioase – s-ar fi purtat şi-ar fi suferit întocmai ca el.

Regele fu încântat nu numai de descoperirea că făptura aceea era doar un viţeluş, ci şi de tovărăşia lui, căci se simţea atât de singur şi lipsit de prieteni, încât chiar apropierea şi tovărăşia acelui animal atât de umil era bine-venită. Şi fusese bruftuit cu atâta asprime de semenii săi, încât simţea o adevărată mângâiere să se afle, în sfârşit, în tovărăşia unei făpturi care avea cel puţin o inimă blajină şi blândă, chiar dacă era lipsită de alte însuşiri mai impunătoare. Aşa că se hotărî să treacă peste deosebirea de rang şi să lege prietenie cu viţelușul.

În timp ce-i mângâia spinarea caldă şi catifelată – care se afla aproape de tot, la îndemână –, îi trecu prin cap că viţelușul ar mai putea aduce şi alte foloase. Drept care îşi schimbă din nou patul, aşternându-l lângă prietenul necuvântător, apoi se cuibări lipit de spinarea lui, trase păturile peste el şi peste prietenul său şi în câteva minute îi era la fel de cald şi de bine cum îi fusese în cele mai bune timpuri, în culcuşurile de puf din palatul regal din Westminster.

Pe dată îl năpădiră gânduri plăcute – viaţa luă o înfăţişare mai voioasă. Scăpase din cătuşele robiei şi-ale nelegiuirii, scăpase de tovărăşia acelor decăzuţi şi brutali dezmoşteniţi ai soartei, îi era cald, avea un adăpost – într-un cuvânt, era fericit. Afară, în noapte, se stârnise viforul şi sufla în trâmbe aprige, care scuturau din temelii grajdul şi-l făceau să zbârnâie, apoi puterile i se mai domoleau la răstimpuri, şi cutreiera gemând şi jelindu-se prin colţuri. Însă pentru rege şuierul vântului era curată muzică, acum că se simţea fericit şi în largul său.

Las’ să vâjâie şi să urle cu turbare, lasă-l să ciocăne şi să trântească uşa, să geamă şi să se jelească oricât o pofti! Nu-i păsa de el, ci, dimpotrivă, se bucura să-l audă. Se ghemui şi mai aproape de prietenul său, pătruns de-o caldă mulţumire, şi lunecă fericit într-un somn adânc şi fără vise, plin de seninătate şi de pace. Dulăii hămăiau în depărtare, juncanele melancolice se tânguiau, iar vântul sufla cu turbare mai departe, în vreme ce pânze de ploaie cădeau cu furie pe acoperiş; însă Maiestatea Sa regele Angliei dormea înainte liniştit, şi viţelușul de asemenea, fiind o făptură simplă şi nu prea uşor tulburată de furtuni ori stingherită să doarmă în acelaşi culcuş cu un rege.

CAPITOLUL XIX

PRINȚUL ÎN MIJLOCUL ȚĂRANILOR

Când regele se trezi, în faptul zilei, descoperi că un guzgan ud, dar chibzuit, se strecurase în grajd în timpul nopții și-și găsise un loc comod de dormit chiar la sânul lui. Fiind tulburat acum, o luă la fugă lipăind. Băiatul zâmbi și zise: „Sărman nerod, de ce te-arăți oare atât de temător? Sunt la fel de nenorocit ca și tine. Ar fi lucru de rușine să lovesc o făptură lipsită de-ajutor, când eu însumi sunt atât de neajutorat. Mai mult încă, îți datorez mulțumire pentru semnul bun ce-mi dai, căci, atunci când un rege a căzut așa de jos, încât până și guzganii au ajuns să-și facă culcuș pe trupul lui, neîndoios înseamnă că soarta-i stă să se schimbe, de vreme ce-i limpede că mai jos nu poate ajunge”.

Se ridică și ieși din adăpostul lui, și chiar atunci auzi zvon de glasuri copilărești. Ușa grajdului se deschise și înăuntru intrară două fetițe. Cum îl zăriră, își curmară vorba și râsul, se opriră locului și rămaseră nemișcate, privindu-l cu o curiozitate nestăpânită. Apoi începură să șușotească între ele, după aceea se apropiară mai mult de el și iar se opriră să-l privească și să șușotească. Încetul cu încetul le mai veni inima la loc și începură să vorbească despre el cu glas tare. Una din ele spuse:

— E cilibiu[27] la chip.

Cealaltă adăugă:

— Și are păr frumos.

— Dar poartă haine proaste.

— Și pare mort de foame.

Se apropiară și mai mult, rotindu-se cu sfială în jurul lui, cercetându-l cu amănunțime din cap până-n picioare, ca și cum ar fi fost vreun soi de animal nou și ciudat, însă cu grijă și băgare de seamă totodată, de parcă s-ar fi temut puțin că ar putea fi un soi de animal care mai și mușcă uneori. În cele din urmă, se opriră în fața lui, ținându-se de mână drept ocrotire, și cu ochii lor nevinovați se uitară lung la el. Apoi una din ele își luă inima în dinți și, în chip fățiș și cinstit, ceru lămuriri:

— Cine ești tu, băiatule?

— Sunt regele, fu răspunsul grav ce-l primiră.

Copilele tresăriră puțin, holbară ochii și rămaseră fără grai cam un minut. După aceea, curiozitatea le-mpinse să rupă tăcerea:

— Regele? Care rege?

— Regele Engliterei.

Fetițele se priviră, apoi se uitară la el și se priviră iar, mirate, uluite; în cele din urmă, una din ele zise:

— L-ai auzit, Margery? Zice că e regele. Poate să fie adevărat?

— Cum poate să nu fie adevărat, Prissy? Crezi c-ar putea spune o minciună? Fiindcă, vezi tu, Prissy, de n-ar fi adevărat, înseamnă c-ar fi minciună curată. Fără doar și poate ar fi minciună. Acu' gândește-te și tu dacă nu-i așa. De vreme ce tot ce nu-i adevărat e minciună, oricum o-ntorci, la fel iese.

Era un argument solid, bine înnodat și invulnerabil, care spulberă toate îndoielile lui Prissy. Chibzui și ea o clipă, apoi îi arătă regelui că se bizuie pe onoarea lui, spunându-i doar atât:

— De ești cu-adevărat regele, atunci îți dau crezare.

— Sunt cu-adevărat regele.

Această declarație rezolvă problema. Regalitatea Maiestății Sale fu admisă fără alte întrebări sau discuții, și cele două fetițe începură imediat să-l iscodească cum de-ajunsese acolo și cum ajunsese să poarte veșminte așa de nepotrivite cu rangul lui, și încotro se îndreaptă – mă rog, tot ce privea treburile sale. Fu o mare ușurare pentru el să-și verse focul față de niște ființe care nu-l luau în bătaie de joc și nu-i puneau la îndoială necazurile, astfel că își spuse povestea cu multă simțire, uitând până și de foame, iar drăgălașele copile îl ascultară cu cea mai adâncă și duioasă înțelegere. Însă, când ajunse la ultimele sale pătimiri, și ele aflară de câtă vreme nu pusese nimic în gură, lăsară povestea baltă și-l duseră degrabă în casă, să-i găsească ceva de mâncare.

Regele era acum voios și fericit, și-și spuse în sinea lui: „Când voi dobândi iar stăpânirea, îi voi ține totdeauna la mare cinste pe copii, aducându-mi aminte cum aceștia mi-au dat crezare la ceas de grea cumpănă; câtă vreme cei mai vârstnici și care se socot mai înțelepți au râs de mine și m-au luat drept mincinos!"

Mama copiilor îl primi pe rege cu bunătate și se-arătă plină de milă, căci halul său jalnic și mintea sa aparent tulburată mișcă inima ei de femeie. Era văduvă și mai degrabă săracă; prin urmare, trecuse prin destule necazuri ca să simtă compătimire pentru cei nenorociți. Își închipui că băiatul acela nebun se pierduse de prietenii sau ocrotitorii lui, așa că încercă să afle de unde venise, ca să-l poată duce îndărăt. Însă zadarnic pomeni toate orașele și satele din împrejurimi, zadarnic făcu tot felul de cercetări; după chipul, ca și după răspunsurile băiatului, își dădea seama că locurile acelea îi erau necunoscute. Vorbea cu seriozitate și simplitate despre viața de la Curte, și de mai multe ori tristețea-i înecă glasul când vorbi

despre răposatul rege, „tatăl meu”; însă, de câte ori conversația se îndrepta spre subiecte mai de rând, își pierdea orice interes și tăcea.

Femeia era grozav de încurcată, totuși nu se dădu bătută. În timp ce pregătea bucatele, își puse în gând să folosească anume șiretenii pentru a-l trage de limbă pe băiat și a-l face să-și trădeze taina. Vorbi despre vite, dar lui nici că-i păsa; apoi despre oi – același rezultat; așadar, părerea ei că ar fi fost niscaiva păstor era greșită. Vorbi despre mori, despre țesători, tinichigii, fierari, despre fel de fel de îndeletniciri și de meșteșuguri; despre ospiciul Bedlam și despre temnițe și aziluri de binefacere; dar, oricâte încercări făcu, fu nevoită să se dea bătută pe toată linia. Nu în totalitate totuși, căci chibzui că, înlăturând pe rând toate celelalte presupuneri, nu mai rămăsese decât aceea că avea de-a face cu un slujitor. Da, era sigură că acum se afla pe calea cea bună – băiatul trebuie să fi fost slugă în vreo casă. Așa că îndreptă vorba într-acolo. Dar rezultatul făcu să-i piară curajul. Măturatul era un subiect care părea că-l plictisește; aprinsul focului nu izbuti să-l miște defel; frecatul dușumelelor și scuturatul nu-i treziră niciun entuziasm. Atunci gospodina, pierzându-și aproape orice nădejde și mai mult ca să aibă conștiința împăcată, trecu și la bucătărit. Spre mirarea sa și nespusa-i încântare, chipul regelui se lumină numaidecât. „Aha”, își închipui ea, în sfârșit, l-am încolțit!”. Și simțea o mândrie îndreptățită pentru ocolurile iscusite și tactul cu care izbutise asemenea ispravă.

Acum putu s-o lase mai moale cu limbuția, fiindcă regele, îmboldit de foamea care-l chinuia și de mirosurile îmbietoare ce se-nălțau din tigăile și tingirile care bolboroseau pe foc, își lăsă gura slobodă și ținu o cuvântare atât de amănunțită și de pricepută despre anumite feluri de mâncare rafinate, încât în două minute femeia-și spuse: „Într-adevăr, bine am judecat, a fost ajutor într-o bucătărie!” Apoi monarhul se întinse la vorbă asupra listei de bucate și vorbi despre ele cu asemenea prețuire și însuflețire, că gospodina își spuse: „Doamne sfinte! Cum de cunoaște atâtea feluri de bucate și în special așa de alese? Căci acestea își au locul doar pe mesele celor bogați și ale mai-marilor. A, acum pricep! Hoinar zdrențuit cum e, pesemne c-a slujit la palat înainte să i se rătăcească mințile; da, neîndoios că a ajutat chiar în bucătăria regelui! Am să-l pun la încercare”.

Plină de nerăbdare să-și dovedească agerimea, îi spuse regelui să vadă puțin de mâncare, dându-i a-nțelege că poate pregăti și adăuga un fel, două, dacă are poftă, apoi ieși din odaie, făcându-le semn fetițelor s-o urmeze. Regele murmură:

— A mai fost un rege englez ce-a primit o însărcinare asemănătoare, în vremurile de demult[28]. Nu-i cu nimic împotriva demnității mele să primesc o îndeletnicire până la care a binevoit a se înjosi însuși marele Alfred. Dar voi încerca să slujesc mai bine decât el încrederea ce mi se arată, căci el a lăsat să se ardă cozonacii.

Intenția era bună, însă realizarea nu fu la înălțime, fiindcă regele acesta, ca și celălalt, curând se cufundă adânc în gânduri ce priveau treburile sale însemnate, și se petrecu aceeași catastrofă – mâncarea se arse. Femeia se întoarse la vreme ca să salveze prânzul de la deplină distrugere, și-l scutură imediat pe rege din visarea lui cu o mustruluială zdravănă, dar binevoitoare. Apoi, văzându-l cât de tulburat era fiindcă trădase încrederea ce i se acordase, se înmuie numaidecât și fu plină de bunătate și blândețe față de el.

Băiatul avu parte de un prânz îmbelșugat și mulțumitor, care-l întremă și-l înveseli. Fu o masă deosebită prin neobișnuitul fapt că de ambele părți se trecuse peste rang; totuși, niciunul din comeseni nu-și dădea seama ce favoare i se făcuse. Gospodina avusese de gând să-l hrănească pe flăcăiandrul vagabond cu resturi de mâncare, într-un colț, ca pe oricare alt vagabond sau ca pe-un câine; însă o rodea atât de rău căința pentru praftura care i-o trăsese, încât se strădui cât putu să-i mai îndulcească amarul, îngăduindu-i să stea la masa familiei și să mănânce laolaltă cu cei mai ceva decât el, în condiții de deplină egalitate. Iar regele, la rândul său, se căia așa de tare că trădase încrederea familiei, după ce fuseseră toți atât de buni cu el, încât se silea să-și răscumpere greșeala smerindu-se și coborându-se până la ei, în loc de a le cere – femeii și copilelor sale – să stea în picioare și să-l slujească, în vreme ce el ar fi stat la masa lor singur, după cum se cuvenea obârșiei și rangului său. Oricui îi prinde bine câteodată să se plece. Buna femeie fu fericită toată ziua datorită laudelor ce și le aduse singură pentru bunăvoința și mărinimia ei față de-un vagabond, iar regele fu la fel de încântat de umilința milostivă ce-o arătase față de-o țărancă de rând.

După ce mâncară, gospodina îi spuse regelui să spele vasele. Porunca aceea îl izbi, pentru o clipă, ca o lovitură de măciucă, și regele fu cât pe ce să se răzvrătească, dar după aceea își spuse: „Alfred cel Mare a vegheat cozonacii, neîndoielnic că ar fi spălat și vasele, de aceea voi încerca și eu”.

Se descurcă destul de prost în treaba asta, spre mirarea lui, fiindcă i se păruse ușor lucru să curețe niște linguri și funduri de lemn. Era o treabă plicticoasă și sâcâitoare, dar până la urmă o scoase la capăt. Îl cuprindea acum nerăbdarea de a-și urma călătoria; totuși, nu-i era dat să scape așa de ușor de societatea acelei socotite doamne. Ea îl însărcină cu câteva treburi mărunte, pe care el le îndeplini în chip onorabil și dobândind oarecare cinste. Apoi îi dădu să curețe, împreună cu fetițele, niște mere puse la păstrare pentru iarnă; dar el era atât de stângaci la treaba asta, încât se lăsă păgubaș și-l puse s-ascută un cuțit de măcelărie. După aceea îl ținu la dărăcit lână, până ce regele începu a se gândi că îl lăsase cu mult în urmă pe bunul rege Alfred în privința eroismului dovedit în treburi de rând și că pregătea material foarte pitoresc pentru cărțile de istorie și istorioare – așa că fu mai-mai să demisioneze. Și, când gospodina îi dădu un coș cu pisoi să-i înece, demisionă de-a binelea. Adică, avea de gând s-o facă, căci simțea că trebuie să pună punct odată

și-odată, și înecarea unor pisoi îi părea prilejul cel mai nimerit, dar tocmai atunci se petrecu ceva care-i schimbă gândul. Anume, se ivi John Canty, cu un sac de telal în spinare, însoțit de Hugo.

Înainte ca ei să fi putut să-l vadă, regele îi descoperi pe cei doi nemernici apropiindu-se de poarta din față, așa că nu mai spuse nimic, ci luă coșul cu pisoii și ieși liniștit pe ușa din dos, fără să scoată o vorbă. Lăsă făpturile acelea plăpânde într-un șopron și-o luă la picior pe o potecă îngustă dindărătul casei.

27 Fin, grațios, frumos (n.tr.)

28 Se spune că regele Alfred cel Mare (cca 849–899), adăpostit incognito în locuința unor țărani, a fost rugat de stăpâna casei să vegheze niște cozonaci. Cu gândul la necazurile sale, regele i-a lăsat să se ardă și a fost mustrat de gospodină (n.red.)

CAPITOLUL XX

PRINȚUL ȘI PUSTNICUL

Un gard viu înalt îl ascundea acum vederii celor din casă, astfel încât, îmboldit de o spaimă de moarte, alergă din răsputeri către pădurea ce se vedea în depărtare. Nu se uită în urmă până ce nu ajunse aproape în adăpostul codrului; abia atunci se întoarse și desluși în zare două siluete. Atât îi fu de ajuns; nu stătu să le cerceteze mai amănunțit, ci se grăbi mai departe și nu încetini pasul până nu se afundă bine în adâncurile umbroase ale pădurii. Apoi se opri, încredințat că acum se afla, de bine, de rău, în siguranță. Ascultă cu încordare, dar tăcerea era profundă și solemnă, chiar înfricoșătoare, și-ți apăsa sufletul. La răstimpuri mari, pândind cu urechea, deslușea zgomote, însă erau atât de îndepărtate, stinse și tainice, încât păreau a fi gemetele și tânguirile unor suflete rătăcitoare. Așa că sunetele erau încă și mai lugubre decât tăcerea pe care o curmau.

La început plănui să rămână toată ziua acolo unde se afla, dar curând frigul îi năpădi trupul asudat, și în cele din urmă fu nevoit să-și urnească iar picioarele, ca să se mai încălzească. Tăie de-a dreptul prin desiș, sperând să dea curând de vreun drum, însă se înșelă. Merse și tot merse, la nesfârșit, dar cu cât înainta, pădurea părea că se-ndesește. Treptat, bezna din jur începu să se îngroașe de s-o tai cu cuțitul, și regele își dădu seama că se lăsa noaptea. Îl trecură fiorii la gândul de a o petrece într-un loc atât de neprietenos, așa că încercă să zorească mai tare. Însă în felul acesta nu izbutea decât să-și încetinească mersul, fiindcă acum nu mai putea să vadă de ajuns de bine ca să știe unde pășește: se poticnea mereu de cioturile rădăcinilor și se împleticea în joarde și tufișuri țepoase.

Mare îi fu bucuria când, în cele din urmă, întrezări licărirea unei lumini. Se apropie de ea cu băgare de seamă, oprindu-se adesea ca să se uite-n jur și să tragă cu urechea. Luminița se ițea prin deschizătura ferestruicii fără geam a unui mic bordei ca vai de lume. Deodată auzi un glas; simți pornirea să fugă și să se ascundă, dar se răzgândi pe dată, fiindcă era vădit că glasul murmura o rugăciune. Se strecură la unica fereastră a colibei, se înălță în vârful picioarelor și aruncă, pe furiș, o privire înăuntru. Odaia era mică, podeaua, din pământ bătătorit de

îndelungă folosință; într-un colț se aflau un culcuș de rogojină și-o pătură, două, numai zdrențe. În preajma lui se zăreau o găleată, o cană, un lighean și vreo două-trei oale și tingiri. Mai erau acolo o laviță scurtă și-un scăunaș cu trei picioare; în vatră mocnea jarul rămas de pe urma unui foc de vreascuri. În fața unui biet altar luminat de o singură candelă sta îngenuncheat un bătrân, iar pe o ladă veche de lemn, alături de el, se aflau un ceaslov deschis și o țeastă de om. Bătrânul era ciolănos și bine legat, șuvițele părului și barba îi erau foarte lungi și albe ca neaua; purta o mantie din piei de oaie, care-i atârna de la gât până la călcâie.

„Un sfânt pustnic! își spuse regele. Acum într-adevăr norocul mi l-a scos în cale!”

Pustnicul se ridică, regele ciocăni în ușă. Un glas adânc îi răspunse:

— Intră, dar lasă păcatul în urmă-ți, căci locul unde vei călca e sfințit!

Regele intră și se opri în prag. Pustnicul întoarse spre el niște ochi sclipitori, neastâmpărați, și zise:

— Cine ești?

— Sunt regele, fu răspunsul dat cu o senină simplitate.

— Fii bine venit, rege! strigă pustnicul cu înflăcărare. Apoi, foindu-se de colo până colo, într-un zor înfrigurat, și repetând întruna „bine venit, bine venit”, deretică lavița, îi făcu loc regelui să stea pe ea lângă vatră, mai aruncă niște vreascuri pe foc și în cele din urmă începu să măsoare podeaua în lung și-n lat, cu pași nervoși.

— Fii bine venit! Mulți au căutat aici azil, dar nu erau vrednici și-au fost alungați. Însă un rege carele-și leapădă coroana și nici că dă prețuire deșartelor măriri ale rangului său și trupul în zdrențe și-l învește, spre a-și închina viața sfințeniei și pedepsirii cărnii, acela-i vrednic, acela-i bine venit, și își va petrece aici zilele până ce moartea îi va curma firul vieții.

Regele se grăbi să-l întrerupă și să-l lămurească, însă pustnicul nici nu-l lua în seamă, de parcă nici nu-l auzea, și își urma netulburat vorba, cu glas ridicat și cu energie crescândă.

— Și te vei afla cu inima împăcată aici. Nimeni nu va da de urma ascunzișului tău, să te tulbure cu rugăminți, spre a te întoarce la acea searbădă și prostească viață pe care Domnul te-a îndemnat s-o părăsești. Aici te vei ruga, vei pătrunde învățătura Sfintei Scripturi, vei cugeta asupra rătăcirilor și amăgirilor acestei lumi și asupra nețărmuritelor bucurii ale lumii viitoare. Te vei hrăni cu coji de pâine și buruieni și-ți vei pedepsi zilnic trupul, biciuindu-l, spre curățarea sufletului. Vei purta pe piele o cămașă din păr de fiară, vei bea numai apă și vei fi cu inima împăcată; da, pe deplin împăcată, căci oricine va veni spre a te căuta își va vedea iar de drum amăgit; nu-ți vor da de urmă, nu te vor hărțui.

Tot străbătând în lung și-n lat odăița, bătrânul încetă de-a mai vorbi cu glas tare și se porni să mormăie. Regele se folosi de acest prilej ca să-i înfățișeze

situația sa, cu o elocință inspirată de stinghereala și neliniștea ce-l cuprinseseră. Însă pustnicul își văzu de mormăiala lui și habar n-avu de băiat. Tot mormăind, se apropie de rege și-i spuse apăsat:

— Sst! Îți voi dezvălui o taină!

Se aplecă să i-o împărtășească, dar se stăpâni și trase cu urechea. După vreo câteva clipe se duse tiptil până la deschizătura ferestrei, scoase capul afară și străpunse cu privirea umbrele înserării, apoi se întoarse tot tiptil, își plecă fața până aproape de-a regelui și șopti:

— Sunt un arhanghel!

Regele avu o tresărire puternică, și-și spuse: „Mai bine m-aș afla iar cu nelegiuiții aceia, căci, vai mie, acum sunt prizonierul unui nebun!” Temerile sale crescură și i se puteau citi limpede pe chip. Cu glas scăzut și ațâțat, pustnicul urmă:

— Văd că simți ce duh plutește în juru-mi! Pe chipul tău s-a zugrăvit teamă cucernică! Nimănui nu-i e dat a păși în preajma mea fără a suferi înrâurirea, căci aici plutește însuși duhul cerului. Eu zbor într-acolo și mă întorc cât clipeala ochiului. Am fost înălțat arhanghel chiar aici, cu cinci ani în urmă, de către îngerii trimiși din ceruri să-mi dăruiască această înfricoșătoare cinste. Venirea lor a umplut locul acesta cu o strălucire de neîndurat pentru ochii pământeni. Și-au îngenuncheat înaintea mea, rege! Da, au îngenuncheat dinainte-mi! Căci eram mai presus de ei. Am călcat prin înaltele curți ale cerurilor și-am vorbit cu patriarhii. Atinge mâna mea – nu-ți fie teamă! – atinge-mi mâna! Așa, acum ai atins o mână care-a fost strânsă de către Avraam, și Isaac, și Iacob! Căci am călcat prin curțile de aur și am stat față-n față cu Dumnezeirea!

Se opri, ca să dea mai multă greutate vorbelor sale, apoi chipul i se schimbă brusc, și pustnicul sări iar în picioare, spunând cu mânioasă însuflețire:

— Da, sunt un arhanghel; nu-s decât un biet arhanghel, eu, căruia i-ar fi stat în putință să ajungă papă! Acesta-i adevărul curat. Mi-a fost împărtășit din ceruri într-un vis, cu douăzeci de ani în urmă; vai, da, eram menit a fi papă! Și papă aș fi fost neîndoielnic, pentru că cerul hotărâse astfel, însă regele mi-a nimicit tagma bisericească, și eu, sărman călugăr necunoscut și lipsit de prieteni, am fost azvârlit fără cămin în lumea largă, jefuit de împlinirea soartei mele mărețe!

Începu să mormăie iar și să-și izbească fruntea cu pumnul, cuprins de-o turbare neputincioasă, când și când bâiguind un blestem veninos sau exclamând cu patos:

— Pentru aceasta nimic altceva nu sunt decât un arhanghel, când mi s-ar fi cuvenit să fiu papă!

O ținu așa mai bine de-un ceas, în vreme ce micul rege stătea și suferea în tăcere, bietul de el. Apoi, deodată, agitația bătrânului se potoli de tot, și el deveni blândețea întruchipată. Glasul i se îndulci; coborâse din nori și acum se porni să tăifăsuiască cu atâta simplitate și omenie, încât curând cuceri cu totul inima

regelui. Bătrânul sihastru îl împinse pe băiat mai aproape de foc și căută să-l facă a se simți ca la el acasă; îi doftorici micile vânătăi și julituri cu o mână iscusită și ușoară și apoi se-apucă să pregătească cina. Flecărea în chip plăcut tot timpul, dezmierdând când și când obrazul băiatului sau mângâindu-l lin pe creștet cu atâta blândă duioșie, încât nu trecu mult, și toată spaima și sila trezite de arhanghel se preschimbară în respect și dragoste față de acest om.

Această fericită stare de lucruri ținu și în timpul mesei. Apoi, după ce făcu o rugăciune în fața altarului, pustnicul îl culcă pe băiat într-o odăiță alăturată, învelindu-l grijuliu și iubitor ca o mamă; și astfel, cu o dezmierdare de noapte bună, îl lăsă singur și se așeză lângă foc, începând să răscolească tăciunii din vatră așa, aiurea, cu gândurile duse. După un răstimp se opri; apoi își ciocăni de câteva ori fruntea cu degetele, ca și cum s-ar fi străduit să-și amintească vreun gând care-i scăpase din minte. Părea că nu izbutește. Dar deodată se ridică zorit, intră în odăița oaspetelui său și spuse:

— Tu ești regele?

— Da! fu răspunsul rostit de-un glas somnoros.

— Care anume?

— Al Engliterei.

— Al Engliterei? Atunci Henric a pierit!

— Vai, așa e! Sunt feciorul lui.

O mohorâtă încruntare se așternu pe chipul pustnicului, și el își încleștă mâinile osoase cu o furie răzbunătoare. Rămase astfel câteva clipe, răsuflând greu și înghițind în gol, apoi rosti cu glas șuierător:

— Știi tu oare că el a fost cel care ne-a alungat în lume, fără de cămin și adăpost?

Nu se-auzi niciun răspuns. Bătrânul se aplecă și cercetă amănunțit chipul pașnic al băiatului, îi ascultă răsuflarea liniștită. „Doarme, doarme adânc!” Și încruntarea se șterse de pe fața pustnicului, înlocuită de o expresie de mulțumire răutăcioasă. Pe buzele băiatului adormit flutură un zâmbet. Sihastrul murmură: „Așa, îi e inima împăcată”. Și se îndepărtă. Umblă de colo până colo prin odaie, pe furiș, scormonind prin toate ungherele după ceva, oprindu-se câteodată să asculte; răsucea uneori brusc capul, aruncând câte-o privire grabnică spre pat și mormăind întruna, de unul singur. În cele din urmă, găsi ceva ce se părea că-i trebuie – un cuțit de măcelar, vechi și ruginit, și o piatră de ascuțit. Apoi se strecură înapoi la locul său de lângă foc, se așeză și începu să ascută încet cuțitul pe piatră, tot mormăind, bombănind și exclamând. Vântul suspina în jurul singuraticei colibe; din depărtări veneau plutind glasurile tainice ale nopții. Ochii lucitori ai șoriceilor și guzganilor mai cutezători se iveau din crăpături și borte, privindu-l pe bătrân, însă el își vedea mai departe de treabă, ca dus pe cea lume, absorbit, și nu băga de seamă nimic din toate astea.

La răstimpuri lungi, își trecea degetul mare peste tăișul cuțitului și clătina din cap mulțumit: „Se-ascute”, mormăia el, „da, se-ascute”.

Nu lua în seamă cum zbura vremea, ci lucra înainte liniștit, pierdut în gândurile sale, care uneori țâșneau la suprafață, și atunci bătrânul izbucnea în gura mare:

— Tatăl său ne-a urzit răul, el ne-a nimicit și s-a dus în flăcările cele veșnice! Da, în străfundul iadului, în flăcările cele veșnice! A scăpat de răzbunarea noastră, dar a fost vrerea Domnului, da, vrerea lui a fost, nu ni se cade a cârti. Însă n-a scăpat de flăcările iadului! Nu, n-a scăpat de flăcări, de focul nimicitor, crunt, necruțător și care dăinuie în vecii vecilor!”

Și astfel tot ascuțea și ascuțea întruna, mormăind, scoțând câte-un chiot înăbușit și hârâit, alteori prinzând să îndruge iar:

— Tatăl său a pus totul la cale. Sunt doar un arhanghel. De nu mi-ar fi stat el în cale, papă aș fi fost!

Regele se-nvârti prin somn. Pustnicul se repezi, fără zgomot, la căpătâiul patului și îngenunche, aplecându-se asupra celui adormit, cu cuțitul ridicat. Băiatul se răsuci iarăși: ochii săi se deschiseră o clipă, însă nu era în ei niciun strop de cunoștință, așa că nu vedeau nimic; în clipa următoare, răsuflarea lui regulată arăta că doarme la fel de adânc.

Pustnicul pândi și ascultă câtăva vreme, în aceeași poziție și-abia răsuflând; apoi coborî încet brațul, dar numaidecât se depărtă, zicându-și:

— A trecut cu mult de miezul nopții, nu-i potrivit să scoată vreun strigăt ce din întâmplare s-ar putea s-ajungă la auzul vreunui drumeț.

Lunecând ca o umbră prin bordei, se roti și culese ici o zdreanță, colo alta; apoi se întoarse și, încetișor și cu grijă, izbuti să lege gleznele regelui fără a-l trezi. După aceea voi să-i lege încheieturile mâinilor; încercă de câteva ori să i le încrucișeze, însă băiatul trăgea mereu ba o mână, ba alta, tocmai când era gata să-i treacă legătura peste ele. În cele din urmă, însă, când arhanghelul era aproape să-și piardă nădejdea, băiatul își încrucișă singur mâinile, și în clipa următoare erau legate. Apoi o legătură fu trecută pe sub bărbia băiatului, trasă peste cap și înnodată zdravăn, și așa de ușor, așa de treptat și de iscusit fuseseră îmbinate nodurile, încât pe tot parcursul acestei operații băiatul dormi în tihnă, fără să se clintească.

CAPITOLUL XXI

HENDON ALEARGĂ ÎN AJUTOR

Bătrânul se depărtă tiptil, aplecându-se pe brânci, furișându-se ca o pisică, și trase lavița lângă pat. Se așeză pe ea cu trupul pe jumătate luminat de candela pâlpâitoare și tulbure, jumătate ascuns în umbră; și astfel, cu ochii săi arzători ațintiți asupra băiatului adormit, veghe cu răbdare, fără să ia în seamă scurgerea timpului, ascuțindu-și încet cuțitul, mormăind și chicotind. După înfățișare și atitudine, semăna grozav cu un păianjen cenușiu, monstruos, care-ar fi pândit lacom o gâză nefericită ce zăcea neputincioasă, înfășurată în pânza lui.

Trecuse vreme îndelungată, când bătrânul, care tot mai privea, fără să vadă însă, cu mintea pironită de vise cețoase, observă deodată că băiatul se trezise, făcuse ochii mari și se uita la el. Se uita, înghețat de oroare, la cuțit. Pe chipul bătrânului lunecă un zâmbet de diavol bucuros și, fără să-și schimbe atitudinea sau îndeletnicirea, zise:

— Fecior al lui Henric al VIII-lea, ți-ai rostit rugăciunea?

Băiatul se zbătu deznădăjduit în legăturile sale și totodată se sili să scoată printre fălcile strânse un sunet înăbușit, pe care pustnicul găsi cu cale să-l tălmăcească drept un răspuns afirmativ la întrebarea sa.

— Atunci roagă-te iar! Înalță spre cer rugăciunea din urmă.

Trupul băiatului fu străbătut de un fior și fața i se făcu albă ca varul. Apoi se luptă iar să se elibereze, învârtindu-se și răsucindu-se încolo și încoace, trăgând ca scos din minți, cu sălbăticie, cu deznădejde, ca să rupă sforile ce-l legau, însă în zadar. Și tot timpul, bătrânul căpcăun zâmbea aplecat asupră-i, clătina din cap și-și ascuțea liniștit cuțitul, mormăind din când în când:

— Clipele sunt prețioase, puține și prețioase, înalță spre cer rugăciunea din urmă!

Băiatul scoase un geamăt deznădăjduit și, gâfâind, încetă să mai lupte. Apoi îi veniră lacrimile; îi picurau în josul obrajilor, una câte una, însă acest tablou sfâșietor nu-l înmuie câtuși de puțin pe cumplitul bătrân.

Când băgă de seamă că mijeau zorile, el rosti răspicat, cu o urmă de

îngrijorare nervoasă în glas:

— Nu-mi mai e îngăduit să lungesc această desfătare! Noaptea s-a și dus. Îmi pare c-a ținut doar o clipă, numai o clipă; de-ar fi ținut un an! Vlăstar al jefuitorului bisericii, închide-ți ochii sortiți pieirii, de ți-e teamă să privești la...

Ce mai avea de spus bătrânul se pierdu în mormăieli nedeslușite. Căzu în genunchi, strângând cuțitul în mână și se aplecă peste băiat, care gemea.

Dar ce se auzea? Zvon de glasuri lângă colibă. Cuțitul căzu din mâna pustnicului; el aruncă o blană de oaie peste băiat și se ridică, tremurând. Larma crescu, și glasurile răsunară curând, aspre și mâniate; apoi se auziră lovituri și strigăte de ajutor, după care se porni un tropăit de paşi ce se-ndepărtară repede. Imediat se auziră bătăi tunătoare în ușa colibei, urmate de:

— Heeei! Deschide! Și zorește-te, în numele tuturor diavolilor din iad!

Ah, strigătul acela sună mai frumos decât cea mai minunată muzică în urechile regelui, căci era glasul lui Miles Hendon!

Scrâșnind din dinți în turbarea sa neputincioasă, pustnicul se îndepărtă repede de pat, închizând ușa îndărătul lui, și regele auzi numaidecât următoarea convorbire purtată în „capelă”.

— Închinare și bun găsit, cucernice! Unde se află băiatul, băiatul meu?

— Care băiat, prietene?

— Care băiat! Nu-mi îndruga minciuni, preacuvioase, nu te juca cu gândul să mă amăgești! N-am poftă de-așa ceva. Aproape de locul acesta i-am prins pe nemernicii care socoteam că mi l-au furat și i-am silit a face mărturisire; au spus că a scăpat iar și că s-au ținut după urmele lui până la ușa ta. Mi-au arătat chiar urmele paşilor săi. Acum nu mai zăbovi, căci, ia seama, preasfinte, de nu mi-l aduci... Unde-i băiatul?

— A, preabunule cavaler, pesemne pomenești de vagabondul zdrențuit care a rămas aici peste noapte. Dacă unul de seama ta îi poartă de grijă, află atunci că l-am trimis spre a-mi îndeplini o treabă. Se va înapoia pe dată.

— Cât de curând? Cât de curând? Haide, nu pierde vremea, oare nu-l pot ajunge? Cât de curând se va întoarce?

— Nu-i nevoie să te frământi, o va face degrabă.

— Așa să fie, deci. Voi încerca să aștept. Dar ia stai! L-ai trimis spre împlinirea unei treburi? Tu? Neîndoielnic, asta-i minciună – nu s-ar fi dus. Te-ar fi tras de barba-ți bătrână, de i-ai fi adus asemenea neobrăzată jignire. Ai mințit, prietene, fără vorbă că ai mințit! Nu s-ar duce pentru tine, cum nu s-ar duce pentru niciun alt om.

— Pentru niciun alt om – nu, se prea poate că nu. Dar vezi că eu nu sunt om.

— Cum! În numele Domnului, ce ești tu atunci?

— E o taină – ia seama să n-o dai în vileag. Sunt arhanghel!

Miles Hendon scoase o exclamație cumplită – de ajuns de profană –, zicând apoi:

— Într-adevăr, aceasta lămurește pe deplin bunăvoința lui! Am știut că n-ar mișca un deget măcar pentru treburile de rând ale vreunui muritor, dar până și un rege e nevoit să se supună când un arhanghel îi dă poruncă! Ia, ssst! Ce zgomot se aude?

În tot acest timp, micul rege zăcuse alături, când scuturat de spaimă, când tremurând de nădejde; și tot timpul gemuse din răsputeri, așteptându-se întruna ca vaietele sale să ajungă la urechea lui Hendon, însă dându-și seama de fiecare dată, cu amărăciune, că nu izbutea sau, cel puțin, nu avea impresia că sunt auzite. Astfel că ultimele spuse ale slujitorului său îl înviorară, ca pe-un muribund mireasma câmpiilor împrospătate de primăvară. Se smuci încă o dată și cu toată furia, tocmai când pustnicul spunea:

— Zgomot? Aud numai vântul.

— Poate că vântul a fost. Da, neîndoielnic că vântul a fost, mereu l-am auzit ca un vaiet înăbușit. Ia auzi-l iar! Nu, nu-i vântul! Ce sunet neobișnuit! Haide să ne dumirim de unde vine!

Acum bucuria regelui era aproape de neîndurat. Plămânii săi obosiți făcură tot ce le stătea în putință – întărit de nădejde –, însă fălcile pecetluite și blana de oaie care-l înăbușea îi paralizau în chip jalnic strădania. Atunci bietului copil i se frânse inima, auzindu-l pe pustnic cum spune:

— A, de-afară a venit, socot că din crângul de colo. Haide, îți voi arăta eu drumul.

Regele îi auzi pe cei doi ieșind, în timp ce discutau. Auzi cum pașii lor se pierd iute în depărtare, după aceea rămase singur într-o tăcere prevestitoare de rău, mohorâtă, înfiorătoare.

Îi păru că trecuse un veac până ce auzi pașii și glasurile apropiindu-se iar. De data aceasta li se mai adăugase un zgomot – părea tropăit de copite. Apoi îl auzi pe Hendon grăind:

— Nu mai aștept. Nu mai pot cu niciun chip să aștept. S-a rătăcit în pădurea asta deasă. Încotro a luat-o? Hai, arată-mi iute!

— A luat-o... dar așteaptă, merg și eu cu tine.

— Bine, bine! Pe legea mea, ești mai bun decât te-arată înfățișarea. Socot chiar că nu se mai află pe lume arhanghel cu inimă dreaptă ca a ta. Voiești să călărești? Vrei să iei măgărușul pregătit pentru băiatul meu sau să încaleci cu sfintele-ți picioare pe spinarea acestui catâr rău nărăvit și păcătos ce mi l-am hărăzit mie însumi? Și încă am fost înșelat, căci nu face nici două parale.

— Nu, călărește-ți catârul și du-ți de căpăstru măgarul; sunt mai stăpân pe picioarele mele și voi umbla pe jos.

— Atunci, te rog, îngrijește de animalul cel pitic, în vreme ce eu îmi iau

inima în dinți și mă zbat cum pot să-l încalec pe cel mare.

Urmă o harababură de lovituri, palme, tropăieli și smuceli, însoțite de tunetele unui potop de blesteme, și, în cele din urmă, o scurtă cuvântare mai amară adresată catârului, care se vede că-i zdrobi încăpățânarea, fiindcă din clipa aceea ostilitățile părură a lua sfârșit.

Copleșit de-o jale nespusă, micul rege legat fedeleș auzi cum glasurile și pașii se pierd în depărtare și se sting. Mai întâi îl părăsi orice nădejde, și-o disperare neagră îi cuprinse inima. „Singurul meu prieten e amăgit și îndepărtat”, își zise el, „pustnicul se va întoarce și...” I se puse un nod în gât, și pe dată se porni iar să lupte cu legăturile sale, cu o furie atât de aprigă, încât azvârli de pe el blana de oaie.

Și în clipa aceea auzi cum se deschide ușa. Zgomotul acela îl îngheță până-n măduva oaselor, îi părea că-și simte cuțitul la gât. De groază închise ochii și tot de groază îi deschise iarăși. În fața lui stăteau John Canty și Hugo!

Ar fi exclamat un „slavă Domnului!”, dacă fălcile nu i-ar fi fost înțepenite. Peste câteva clipe, mâinile și picioarele-i erau libere, iar răpitorii săi, înșfăcându-l fiecare strâns de câte-un braț, îl trăgeau după ei, zorindu-se prin codru cât îi țineau picioarele.

CAPITOLUL XXII
VICTIMA PERFIDIEI

Regele Fu-Fu întâi cutreieră din nou drumurile, laolaltă cu vagabonzii şi dezmoşteniţii soartei, fiind calul de bătaie al glumelor lor grosolane şi al batjocurilor lor neroade şi câteodată victima micilor sâcâieli puse la cale de Canty şi de Hugo – asta numai când „Zburlitul” era cu spatele la ei. De fapt, numai Canty şi Hugo îi purtau într-adevăr pică. Dintre ceilalţi, câţiva îl simpatizau şi toţi îl admirau pentru că era inimos şi curajos. Vreo două-trei zile, Hugo – în a cărui pază şi sarcină era regele – făcu pe furiş tot ce se putea ca să-i fie băiatului viaţa nesuferită. Noaptea, în timpul orgiilor obişnuite, distra societatea înjosindu-l cu câte un fleac – totdeauna, chipurile, din întâmplare. De două ori îl călcă pe degete întâmplător, şi regele, cum se cuvenea rangului său, cu dispreţuitoare nepăsare, nici nu băgă în seamă acest fapt. Însă a treia oară când Hugo îşi pregăti asemenea distracţie, regele îl doborî la pământ cu o lovitură de bâtă, spre nespusa încântare a întregii liote. Arzând de mânie şi de ruşine, Hugo sări în picioare, apucă o bâtă şi se năpusti spumegând asupra micului său adversar. Numaidecât în jurul gladiatorilor se alcătui o arenă şi se porniră rămăşaguri şi strigăte de încurajare. Însă bietul Hugo n-avea niciun fel de şansă. Obişnuit să lupte doar ca ucenicii, pocnindu-se ca sălbaticii şi învârtind bâta cu stângăcie, îşi găsise naşul, când fu să se măsoare cu un braţ antrenat de cei dintâi maeştri din Europa în lupta cu bastonul şi ţepuşa şi iniţiat în toate tainele şi şiretlicurile scrimei. Micul rege, sprinten, dar şi cu graţie, para şi îndepărta grindina de lovituri cu o uşurinţă şi cu o precizie care lăsă cu gura căscată de admiraţie ceata pestriţă a privitorilor. Iar de câte ori ochiul său exersat descoperea cum adversarul şi-a deschis garda şi, drept urmare, o lovitură fulgerătoare cădea pe capul lui Hugo, era o minune s-auzi ce furtună de aplauze şi de râsete făcea să hăulească locul bătăliei. După vreo cincisprezece minute, Hugo, plin de cucuie şi vânătăi şi ţinta unui nemilos bombardament de ocări şi huiduieli, o şterse din arenă, iar eroul luptei, neatins, fu luat şi dus pe umerii voioasei adunături la locul de onoare, alături de „Zburlitul”.

Acolo, cu multă pompă, fu încoronat Rege al Cocoşilor de Lupte, iar titlul

său mai umil fu totodată în mod solemn șters și anulat, și se luă hotărârea de a surghiuni din bandă pe oricine avea să-l mai rostească vreodată.

Toate încercările de a-l face pe rege să fie de folos bandei rămăseseră fără rezultat. Refuzase cu îndărătnicie să facă fie și cel mai mic lucru; mai mult decât atât, căuta mereu să fugă. În prima zi a întoarcerii sale fusese vârât într-o bucătărie nepăzită. Nu numai că ieșise de acolo cu mâna goală, dar încercase să dea de veste celor din casă. Fiind trimis cu un căldărar să-l ajute la lucru, nu voise să lucreze, ba încă îl amenințase pe căldărar chiar cu lingura lui de lipit și, până la urmă, Hugo și căldărarul avuseseră de furcă să-l împiedice să fugă. Slobozea trăsnetele sale regești asupra capetelor tuturor celor care-i stinghereau libertatea sau căutau să-l silească a fi de folos cu ceva. Fusese trimis să ceară de pomană în paza lui Hugo, împreună cu o femeie soioasă și-un prunc bolnav, dar rezultatul nu fusese încurajator; refuzase să se roage pentru cerșetori sau să le sprijine în vreun fel cauza.

Astfel trecură câteva zile, și neajunsurile vieții sale de vagabond, oboseala, vulgaritatea și mizeria acelui trai sordid deveneau din ce în ce mai nesuferite captivului, așa că în cele din urmă ajunse să simtă că scăparea de cuțitul pustnicului fusese cel mult un răgaz trecător îngăduit de moarte.

Însă noaptea, în vis, lucrurile acestea erau uitate, și el se afla pe tron, stăpân iar. Firește, asta-i sporea suferințele la trezire, astfel că umilințele înghițite în fiecare dimineață, din puținele dimineți care trecuseră de la întoarcerea sa în sclavie și până la lupta cu Hugo, deveniră tot mai amare și tot mai greu de îndurat.

În dimineața de după luptă, Hugo se sculă aprins de dorul de răzbunare împotriva regelui. Avea două planuri. Unul era să-i aducă băiatului o umilire deosebită pentru închipuitu-i rang de rege și firea sa mândră, iar, de dădea greș, celălalt plan al său era de a pune vreo nelegiuire oarecare pe socoteala regelui și a-l preda apoi în ghearele nemiloase ale legii.

Urmându-și primul plan, chibzui să pună o „poștă” pe piciorul regelui, judecând – pe bună dreptate – că asta îl va jigni la culme. Iar, de îndată ce „poșta” avea să-și facă efectul, voia să ceară ajutorul lui Canty și să-l silească pe rege să-și expună piciorul la drumul mare ca să ceară de pomană. „Poșta” însemna, în jargonul vagabonzilor, o rană pricinuită cu bună știință. Pentru a obține așa ceva, vagabonzii amestecau var nestins, săpun și rugină de fier vechi, întindeau pasta obținută pe o bucată de piele, care era apoi legată strâns de picior. Această cataplasmă jupuia curând pielea și lăsa carnea crudă și iritată; apoi se freca locul dorit cu sânge, care, după ce se usca bine, căpăta o culoare închisă și respingătoare. Apoi se punea pe deasupra, cu iscusită neglijență, o fașă, care lăsa să se vadă ulcerația aceea hâdă, trezind compătimirea trecătorilor.[29]

Hugo ceru ajutorul căldărarului, pe care regele îl amenințase cu lingura de lipit. Îl luară pe băiat cu ei să dea o raită în căutare de lucru și, de-ndată ce nu mai

putură fi văzuți din tabăra vagabonzilor, îl trântiră la pământ și căldărarul îl ținu, în timp ce Hugo îi lega iute și strâns de picior cataplasma.

Regele tuna și fulgera, făgăduind să-i spânzure pe amândoi în clipa când va avea iar sceptrul în mână, dar ei îl țineau zdravăn, se bucurau de zbaterea lui neputincioasă și rânjeau la amenințările sale. Stătură așa până când cataplasma începu să prindă, și nu mai trebuia mult ca ticăloșia să ajungă la capăt, dacă n-ar fi fost întreruptă. Dar, tocmai atunci, „sclavul" care dezvăluise cruzimea legilor Angliei se ivi la fața locului și puse capăt mârșavei lor fapte, smulgând cataplasma și fașa.

Regele voi să împrumute bâta eliberatorului său și să-i scuture bine pe cei doi nemernici, chiar pe loc. Însă omul se împotrivi, ca să nu stârnească zarvă, sfătuindu-l să aibă răbdare până seara, când toată banda avea să se întrunească și-atunci nimeni din afară n-ar mai fi cutezat să se amestece ori să-i tulbure. Îi duse îndărăt pe toți trei și-i povesti „Zburlitului" tărășenia. Acesta ascultă cu luare-aminte, chibzui și-apoi hotărî ca regele să nu mai fie repartizat la cerșit, deoarece se vădise că era vrednic de ceva mai înalt și mai bun. De aceea îl înălță pe loc în rang și-l trecu în rândul hoților.

Hugo nu-și mai încăpea în piele de bucurie. Urmărise acest lucru și mai-nainte, fără a izbuti; acum însă nu mai putea să apară vreo stavilă, fiindcă desigur că regele nici n-ar fi visat să sfideze un ordin precis, decretat direct de statul-major. Așa că plănui chiar pentru după-amiaza aceea o expediție, punând la cale ca, în cursul ei, să-l arunce pe rege în ghearele legii. Ba încă născoci un plan atât de ingenios, încât să pară ceva întâmplător și fără voie, pentru că Regele Cocoșilor de Luptă era acum îndrăgit, și banda nu s-ar fi arătat prea blândă față de un membru nesuferit care-i juca un renghi atât de serios, acela de a-l da pe mâna dușmanului comun: legea.

Prea bine. La ceasul potrivit, Hugo o porni cu victima sa spre un sat învecinat. Colindară agale toate ulițele la rând, unul pândind cu ochi ager o șansă sigură de a-și îndeplini scopul ticălos, celălalt pândind cu aceeași încordare o șansă de a o tuli și de a scăpa pentru totdeauna din înjositoarea sa captivitate.

Amândoi renunțară la câteva prilejuri care păreau destul de atrăgătoare, fiindcă și unul, și altul – în adâncul inimii – erau hotărâți ca de astă dată să meargă cu totul la sigur, și niciunul din ei n-avea de gând să îngăduie dorințelor sale înfrigurate să-l ispitească, aruncându-l în vreo aventură riscantă.

Mai întâi se ivi șansa lui Hugo. Căci, în cele din urmă, se apropie o femeie care căra într-un fel de coș un pachet pântecos. În ochii lui Hugo scânteie o plăcere ticăloasă, și golanul își spuse: „Pe viața mea, de-aș putea să arunc asta pe seama lui, rămas-bun și Domnul să te aibă în pază, Rege al Cocoșilor de Luptă!" Așteptă și pândi, liniștit în aparență, însă de fapt cu sufletul mistuit de atâta aţâţare, până ce femeia trecu pe lângă ei. Atunci socoti că a sunat ceasul și zise, în șoaptă:

— Aşteaptă aici până mă întorc.

Şi-o ţâşni tiptil după pradă.

Regelui i se umplu inima de bucurie. Acum putea să evadeze, însă numai dacă Hugo, tot iscodind, se îndepărta de ajuns.

Dar nu-i era hărăzit asemenea noroc. Hugo se strecură în spatele femeii, îi smulse pachetul şi se-ntoarse în goană, purtându-l înfăşurat într-o bucată de pătură veche pe care o ducea pe braţ. Într-o clipită, femeia, care-şi dădu seama de pagubă după uşurarea poverii, deşi nu văzuse cine săvârşise furtişagul, stârni o goană şi o hăituială turbată după el. Fără a se opri, Hugo aruncă bocceaua în braţele regelui, spunând:

— Acum goneşte după mine cu ceilalţi laolaltă şi strigă „Prindeţi hoţul!”, dar ia seama, fă-i să-mi piardă urma!

În clipa următoare, Hugo coti după un colţ şi se pierdu într-o ulicioară întortocheată, iar peste alte câteva clipe ieşi iarăşi la iveală, mergând alene, făcând pe mironosiţa şi pe nepăsătorul, şi se ascunse îndărătul unui stâlp, ca să vadă rezultatele.

Jignit, regele aruncă bocceaua pe jos şi pătura se desfăcu tocmai când femeia ajunse în dreptul lui, urmată de o droaie de oameni, care sporea neîncetat. Cu o mână îl apucă pe rege, cu cealaltă apucă zorită bocceaua şi începu să reverse un torent de insulte asupra băiatului, care se zbătea fără folos să scape din strânsoare.

Hugo văzuse de ajuns – duşmanul era prins şi legea avea să pună mâna pe el acum –, aşa că o şterse, chicotind şi sărind într-un picior, luând-o spre sălaş. Şi, cum mergea aşa, ticluia în minte o versiune lesne de crezut a întâmplării, pe care s-o servească suitei „Zburlitului”.

Regele se zbătu mai departe în încleştarea puternică a femeii, strigând furios din când în când:

— Ia mâna de pe mine, făptură neroadă; nu eu sunt acela care ţi-a răpit bunul tău de nimic!

Mulţimea se strânse buluc în jurul lor, ameninţându-l pe rege şi aruncându-i tot felul de ocări. Un fierar spătos, cu şorţ de piele şi mâneci suflecate până la coate, întinse mâna după el, spunând că-l va tăbăci bine, ca să-l înveţe minte. Însă tocmai atunci o sabie lungă scânteie prin văzduh şi se abătu cu latul – cu o forţă convingătoare – peste braţul omului, în timp ce uimitorul ei stăpân remarcă glumeţ:

— Luaţi aminte, oameni buni, să purcedem cu duhul blândeţii, nu cu sânge rău şi cuvinte necreştineşti. Treaba aceasta se cuvine a fi judecată de lege, nu supusă chibzuielii oricărui om nepriceput. Dă-i drumul băiatului, bună gospodină!

Fierarul îl măsură cu o privire pe vânjosul oştean, apoi se depărtă mormăind şi frecându-şi braţul; mai de voie, mai de nevoie, femeia dădu drumul

băiatului, mulțimea-l privi pe străin cu ciudă, însă își ținu gura, din prudență. Regele sări alături de eliberatorul său, cu obrajii aprinși și ochii scânteietori, exclamând:

— Amarnic ai zăbovit, dar ai sosit la vreme; acum, sir Miles, taie-mi în bucăți adunătura aceasta!

29 Din *Vagabondul englez*, Londra, 1665 (nota redactorului american)

CAPITOLUL XXIII
PRINȚUL ÎNTEMNIȚAT

Hendon se sili iar să zâmbească, se aplecă și-i șopti regelui la ureche:

— Ușurel, ușurel, prințul meu, învârte-ți limba în gură cu băgare de seamă, ci chiar rabdă a n-o mai învârti defel! Ai încredere în mine – totul se va sfârși cu bine, până la urmă.

Apoi adăugă în sinea lui: „Sir Miles! Doamne sfinte, uitasem cu totul că sunt cavaler! Dumnezeule, ce lucru de minunare-i stăpânirea statornică pe care mintea lui o are asupra năstrușnicelor și smintitelor sale închipuiri!... Deșert și nerod titlu mai am, și totuși e lucru de preț, fiindcă l-am dobândit pe merit; e mai multă cinste să fii socotit vrednic de rangul de cavaler-stafie în Regatul Viselor și al Umbrelor decât să fii socotit de ajuns de josnic pentru a fi conte în vreunul din regatele adevărate ale acestei lumi”.

Mulțimea se dădu în lături, ca să facă loc unui strajnic. Acesta se apropie, și era gata să pună mâna pe umărul regelui, când Hendon zise:

— Încetișor, bunul meu prieten, ține-ți mâna; va merge de bunăvoie, răspund eu de asta. Arată-ne calea, noi te vom urma.

Omul stăpânirii o luă înainte, împreună cu femeia cu bocceaua; Miles și regele în urmă, cu mulțimea ținându-se buluc după ei. Regele se simțea îndemnat să se răzvrătească, însă Hendon îi șopti:

— Cugetați bine, Alteța Voastră, legile voastre sunt temelia puterii voastre regale! Oare li se va împotrivi însăși rădăcina, când ramurilor le cere să se supună? Pare-se că una din aceste legi a fost încălcată. Când regele va fi pe tron iar, oare îl va mâhni vreodată a-și aminti că, pe vremea când trecea drept un supus de rând, cu loialitate s-a aplecat el însuși înaintea legii?

— Înțelept grăiești. Nu mai rosti niciun cuvânt! Vei vedea cum – câtă vreme trece drept supus – regele Engliterei va arăta el însuși legii aceeași cinstire pe care o cere de la oricare supus al său.

Când femeia fu chemată să depună mărturie în fața judecătorului de pace, jură că micul acuzat din boxă săvârșise furtul. Nu se află nimeni în stare să arate

contrariul, așa că vinovăția regelui fu dovedită. Bocceaua fu apoi desfăcută, iar când conținutul ei se arătă a fi un dolofan purceluș fript, judecătorul păru tulburat, în vreme ce Hendon păli și trupul îi fu scuturat de un fior de deznădejde, de parc-ar fi fost fulgerat. Numai regele rămase netulburat. Îl ocrotea faptul că habar n-avea de lege. Judecătorul chibzui o bucată de vreme, ceea ce dădea de gândit, apoi se întoarse către femeie, cu întrebarea:

— Cât socoți că prețuiește bunul acesta?

Femeia făcu o temenea și răspunse:

— Trei șilingi și opt penny, Înălțimea Voastră; n-aș putea scădea un ban, de-i fac cinstit prețul.

Judecătorul își roti privirea asupra mulțimii din jur, stingherit; apoi făcu un semn din cap către strajnic și zise:

— Golește tribunalul și închide ușile!

Treaba fu făcută. În sală nu rămase nimeni în afară de cei doi slujbași, regele, reclamantul și Miles Hendon. Acesta era țeapăn de emoție, îi pierise tot sângele din obraji, iar pe frunte i se adunaseră stropi mari de sudoare rece, care-i picurau pe față. Judecătorul se întoarse iar spre femeie și spuse cu glas mișcat de compătimire:

— E un biet băiețandru neștiutor și se prea poate să fi fost îmboldit cumplit de foame, căci grele vremuri sunt pentru nenorociți; ia seama, nu i se citește răutate pe față, dar, când foamea dă ghes... Bună femeie, știi oare că, de fură cineva un lucru ce prețuiește mai mult de treisprezece gologani și jumătate, legea spune că pentru aceasta va fi spânzurat?

Micul rege tresări, holbând ochii de consternare, însă se stăpâni și rămase liniștit, cu femeia însă nu se întâmplă la fel. Sări în picioare, scuturată de spaimă, și strigă:

— Vai, ce-am făcut! Pentru nimic în lume n-aș voi să fie spânzurat, bietul de el! Ah, scăpați-mă din strâmtoarea aceasta, Înălțimea Voastră; ce să fac, ce pot să fac?

Judecătorul își păstră atitudinea de om al legii și zise cu simplitate:

— Negreșit, e îngăduit a îndrepta prețuirea, de vreme ce încă nu s-a trecut în scris.

— Atunci, pentru numele Domnului, ziceți că purcelul făcea opt gologani, și cerul să binecuvânteze ziua care mi-a mântuit sufletul de această treabă înfricoșătoare!

În încântarea sa, Miles Hendon uită cu totul de etichetă și-l uimi pe rege și-i răni demnitatea aruncându-și brațele după gâtul lui și strângându-l la piept. Femeia își luă ziua bună, recunoscătoare, și plecă iute cu purcelul ei, iar strajnicul, care îi deschise ușa, se luă după ea, în tinda cea îngustă. Judecătorul începu să scrie în registru. Hendon, totdeauna la pândă, gândi că ar fi bine să afle de ce slujbașul o

urmase pe femeie afară, așa că se strecură tiptil în tinda întunecoasă și ascultă. Auzi următoarea conversație:

— Este un porc dolofan și făgăduiește o masă îmbelșugată. Ți-l voi cumpăra; iată cei opt gologani ce ți se cuvin.

— Opt gologani, zău așa! N-ai să capeți asemenea pleașcă. Mă costă pe mine însămi trei șilingi și opt penny, bani buni și cinstiți ai domniei din urmă, de care bătrânul Harry, răposat de curând, nicicând nu s-a atins, nici nu le-a schimbat greutatea. Du-te învârtindu-te cu cei opt gologani ai tăi!

— Așa o întorci? Ai fost sub jurământ, dar te-ai legat cu jurământ fățarnic când ai zis că prețuiește doar opt gologani. Vino numaidecât îndărăt cu mine în fața Înălțimii Sale și dă socoteală pentru nelegiuire! Apoi băiatul va fi spânzurat!

— Haide, haide, fără pripeală, inimă bună, nu mai spune nimic, sunt mulțumită. Dă-mi opt gologani și pecetluiește-ți gura!

Femeia plecă plângând. Hendon se strecură înapoi în sala de judecată, și strajnicul îl urmă numaidecât, după ce-și ascunse prada într-un loc potrivit. Judecătorul mai scrise ce mai scrise, apoi îi citi regelui o înțeleaptă și binevoitoare predică, condamnându-l la o scurtă ședere în temnița borfașilor de rând, urmată de o biciuire în public. Uluit, regele deschise gura și probabil că voia să ordone ca bunului judecător să i se taie capul pe loc, însă prinse cu privirea un semn al lui Hendon, care-l punea în gardă, și izbuti să-și închidă la loc gura înainte de-a fi scăpat vreo vorbă. Hendon îl luă atunci de mână, făcu o plecăciune înaintea judecătorului și-apoi o porniră către temniță sub paza strajnicului. În clipa când ajunseră în stradă, înfierbântatul monarh se opri, se smulse din mâna oșteanului și exclamă:

— Nătângule, îți închipui că voi intra viu într-o temniță de rând?

Hendon se aplecă și-i spuse cam răspicat:

— Vrei să-mi dai crezare au ba? Liniște! Și ferește-te a ne înrăutăți mai mult starea cu vorbe de primejdie. Se va întâmpla cum vrea ursita; nu poți nici să grăbești, nici să schimbi nimic; pentru aceasta așteaptă și ai răbdare – va fi vreme de ajuns să te căinezi sau să-ți veselești inima când ceea ce-i menit a se întâmpla se va fi întâmplat.

CAPITOLUL XXIV
EVADAREA

Scurta zi de iarnă era aproape încheiată. Uliţele erau pustii, doar câţiva trecători întâmplători, rari, se grăbeau şi ei, cu chipurile încordate ale unor oameni nerăbdători, să-şi sfârşească treburile cât mai iute şi-apoi să se pună frumuşel la adăpost de viforul care se stârnea şi de bezna care se făcea tot mai deasă. Nu se uitau nici în dreapta, nici în stânga, nici nu-i luau în seamă pe eroii noştri, păreau chiar că nici nu-i zăresc. Eduard al VI-lea se întreba dacă vederea unui rege dus spre temniţă mai fusese vreodată întâmpinată cu asemenea nepăsare uimitoare. Încet-încet, strajnicul ajunse la o piaţă pustie şi începu s-o străbată. Când fură la mijlocul pieţei, Hendon puse mâna pe braţul lui şi-i spuse încet:

— Rogu-te, o clipă de popas, bunul meu domn; nu-i nimeni prin preajmă să tragă cu urechea, şi am să-ţi spun o vorbă.

— Datoria mea nu-mi dă voie, Domnia Ta. Te rog, nu mă ţine, se lasă noaptea.

— Stai totuşi, căci treaba aceasta te priveşte îndeaproape. Întoarce spatele o clipă şi fă-te a nu vedea: lasă-l pe acest sărman băiat să fugă!

— Îmi spui astfel de vorbe?! Te întemniţez, în numele...

— Nu, nu, nu fi prea pripit! Ia seama să nu săvârşeşti vreo greşeală prostească... Apoi, cu voce scăzută, şopti în urechea omului: Purcelul pe care l-ai cumpărat cu opt gologani te poate costa capul, omule!

Bietul strajnic, luat prin surprindere, rămase mai întâi fără grai, apoi mai căpătă glas şi se porni să bombăne şi să ameninţe; însă Hendon era liniştit şi aşteptă cu răbdare până ce omului i se tăie răsuflarea, după care zise:

— Îmi eşti oarecum pe plac, prietene, şi n-aş fi bucuros să văd cum ţi se întâmplă vreun rău. Ia aminte, am auzit totul, fiecare vorbuliţă. Îţi voi dovedi. Şi repetă conversaţia pe care slujbaşul o avusese cu femeia, în tindă, cuvânt cu cuvânt, sfârşind astfel:

— Aşa, am înşirat fără greş totul? Nu mă socoţi în stare a înşira fără greş vorbele tale şi înaintea judecătorului, de cumva împrejurarea ar cere-o?

O clipă omul rămase mut de groază și disperare. După aceea îi mai veni inima la loc și spuse cu o veselie forțată:

— Ar fi temei pentru grea judecată, cu adevărat, de n-ar fi lucru făcut în glumă, căci n-am amăgit-o pe femeie decât ca să râd de ea.

— Ai păstrat și purcelul femeii tot în râs?

Omul îl repezi:

— Fără îndoială, bunule domn, ți-am zis o dată că doar am glumit.

— Încep a-ți da crezare, spuse Hendon, făcând pe încurcatul, cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate convins, dar zăbovește aici o clipă până ce alerg și-i pun o întrebare Înălțimii Sale, fiind om învățat în legi, în glume, în...

Vorbind întruna, se și îndepărtă. Strajnicul șovăi, se foi, scuipă vreo două-trei înjurături, apoi strigă:

— Oprește-te, oprește-te, bunule domn, te rog, așteaptă puțin, cum, judecătorul? Păi bine, omule, ăla nu înțelege de glumă nici cât ar înțelege un mort! Vino să ne urmăm vorba! Năstrușnică întâmplare! Pare-mi-se că mă aflu în strâmtoare – totul numai și numai pentru o petrecere nevinovată și nechibzuită. Sunt om împovărat, cu familie, iar nevastă-mea și copilașii... Fii om cu minte, Înălțimea Ta: ce dorești de la mine?

— Atâta doar: să fii orb, și mut, și olog cât ar număra cineva până la o sută de mii – numărând încet –, spuse Hendon cu înfățișarea unui om care cere doar un hatâr nevinovat și încă foarte mic.

— Înseamnă pierzania mea! spuse strajnicul, deznădăjduit. Ah, arată-ți înțelegerea, bunule domn; cercetează cele întâmplate, în toate privințele, și vezi că totul a fost doar în șagă. Asta-i vădit și limpede! Și, chiar de-ar fi să spună cineva că nu-i de glumă, este o vină într-atât de mică, încât chiar și cea mai aspră pedeapsă ce-ar putea aduce după sine ar fi ca judecătorul să mă dojenească și să-mi spună să iau aminte.

Hendon răspunse, cu un aer solemn, care ar fi înghețat și apele:

— Gluma aceasta a ta are un nume în lege; știi oare care-i numele ei?...

— Nu avem cunoștință! Se prea poate că am fost nesăbuit. Nici prin vis nu mi-a trecut că are vreun nume, vai, ceruri milostive, am gândit că eu am născocit-o cel dintâi.

— Da, are un nume. În lege această crimă poartă numele *Non compos mentis lex talionis sic transit gloria mundi*.30

— Doamne Dumnezeule!

— Și pedeapsa statornicită pentru ea e moartea!

— Atotputernicul fie îndurător cu mine, păcătosul!

— Îngrozind pe cineva aflat în greșeală, în amarnică primejdie și la voia ta, ai dobândit bunuri ce prețuiesc mai bine de treisprezece gologani și un pitac, plătindu-le o nimica toată; și aceasta, în ochii legii, înseamnă jaf și tăinuire de

bunuri, rea-credință în împlinirea îndatoririi – *ad hominem expurgatis in statu quo* –, ce se pedepsește cu moartea prin spânzurare, fără răscumpărare sau preschimbarea cu iertare dată de cler.

— Ține-mă, ține-mă, bunule domn, picioarele mi se taie! Fii îndurător, cruță-mi această soartă, și voi întoarce spatele și nici că voi vedea ceva.

— Prea bine! Acuma ești înțelept și cuminte. Și vei da înapoi purcelul?

— Îl voi da, așa voi face, îl voi da, nici că mă voi atinge de vreun altul, chiar de l-ar trimite cerul și un arhanghel mi l-ar aduce. Pleacă – de dragul dumitale sunt orb, nu văd nimic. Voi spune că te-ai năpustit asupră-mi și mi-ai smuls osânditul din mâini cu sila. Temnița are doar o ușă veche și putredă și o voi scoate din țâțâni eu însumi, între miezul nopții și dimineața de mâine.

— Fă astfel, suflet creștinesc, niciun rău nu-ți va cășuna fapta aceasta. Judecătorul a arătat milă iubitoare față de acest sărman băiat și nu va vărsa lacrimi, nici nu va frânge oasele vreunui temnicer din pricina fugii lui.

30 Cuvinte latinești care n-au nicio legătură între ele (n.tr.)

CAPITOLUL XXV
HENDON HALL

De-ndată ce Hendon şi regele pieriră din ochii strajnicului, Alteţa Sa fu îndrumată să se grăbească spre un anumit loc din afara oraşului şi să aştepte acolo, în vreme ce Hendon avea să se ducă la han şi să lichideze socotelile. Peste o jumătate de ceas, cei doi prieteni se hurducau voioşi către răsărit, pe spinările jalnicilor bidivii ai lui Hendon. Regelui îi era cald şi bine acum, fiindcă lepădase zdrenţele şi se îmbrăcase cu straiele cumpărate de Hendon de la haine vechi, pe Podul Londrei.

Hendon nu voia să-l obosească prea mult pe băiat. Socotea că prânzurile neregulate, călătoriile istovitoare şi zgârcenia la somn vor înrăutăţi starea minţii sale bolnave, pe când odihna, viaţa rostuită şi mişcarea făcută cu măsură cu siguranţă îi vor grăbi vindecarea. Ţinea mult să-i vadă mintea însănătoşită şi închipuirile izgonite din căpşorul chinuit. De aceea, se hotărî să se îndrepte cu popasuri dese către căminul de care fusese lipsit atâta vreme, în loc de a urma îndemnul nerăbdării şi de a se zori zi şi noapte, fără răgaz.

După ce străbătură vreo zece mile, ajunseră într-un sat arătos şi rămaseră acolo peste noapte, la un han bun. Fură reluate relaţiile dinainte: Hendon stătea îndărătul scaunului regelui, când acesta mânca, şi-l servea, îl dezbrăca seara, când era gata de culcare, apoi se-ntindea pe duşumea, care-i slujea drept pat, şi dormea de-a curmezişul pragului, înfăşurat într-o pătură.

A doua zi şi-n ziua următoare se drumeţiră alene, sporovăind despre aventurile prin care trecuseră din clipa despărţirii şi bucurându-se grozav fiecare de povestirea celuilalt. Hendon înşiră cu de-amănuntul ce meleaguri întinse cutreierase în căutarea regelui şi-i descrise cum arhanghelul îl rătăcise aiurea prin toate colţurile pădurii şi în cele din urmă îl adusese îndărăt la colibă, când văzuse că nu se poate descotorosi de el. Apoi – zise el – bătrânul intrase în odăiţa de dormit şi se-ntorsese clătinându-se, zdrobit şi spunând că se aşteptase să-l găsească pe băiat întors şi întins pe pat să se odihnească, dar nu era aşa. Hendon aşteptase la colibă toată ziulica, apoi i se stinsese orice speranţă de a-l mai vedea pe rege

întorcându-se şi pornise iar în cercetare.

— Iar bătrânul Sanctum Sanctorum era cu-adevărat mâhnit că Înălţimea Ta nu s-a întors, zise Hendon. I-am citit jalea pe faţă.

— Pe legea mea, nicicând nu voi sta la îndoială în privinţa mâhnirii sale! strigă regele şi după aceea îşi spuse povestea lui, la sfârşitul căreia lui Hendon îi păru rău că nu-l făcuse mii de fărâme pe arhanghel.

În ultima zi a călătoriei, Hendon parcă era în al şaptelea cer. Îşi dăduse drumul la gură şi nu se mai oprea. Vorbea despre bătrânul său tată şi despre fratele său Arthur, povestind multe fapte care le oglindeau firile nobile şi mărinimoase; se pierdu în aiurări drăgăstoase despre Edith a lui, şi inima-i era însufleţită de atâta bucurie, încât fu în stare să spună câteva vorbe bune şi frăţeşti până şi despre Hugh. Îşi clădi o mulţime de vise de tot felul pe seama primirii ce-avea să li se facă la Hendon Hall. Ce surpriză avea să fie sosirea lor pentru toată lumea şi ce izbucniri de încântare şi de mulţumiri aduse cerului avea să stârnească!

Ţinutul era îmbietor, semănat cu căsuţe atrăgătoare şi livezi, şi drumul trecea prin mijlocul unor imaşuri întinse, ale căror hotare se pierdeau în depărtare, în uşoare unduiri care te duceau cu gândul la neîncetatul du-te-vino al valurilor mării. După-amiază, fiul risipitor care se întorcea acasă se abătu de nenumărate ori din drum ca să vadă dacă nu cumva poate – urcând pe vreo movilă – să străpungă depărtarea cu ochii şi să întrezărească măcar un colţ din căminul său. În cele din urmă, izbuti şi strigă, stăpânit de aţâţare:

— Iată colo satul, prinţul meu, şi castelul în preajmă-i! De aici se pot zări turnurile, iar pădurea de colo e parcul tatălui meu. Ah, acum afla-vei cu ochii ce înseamnă fala şi măreţia! O casă cu şaptezeci de odăi, închipuie-ţi numai! Şi douăzeci şi şapte de slujitori! Straşnică locuinţă pentru oameni ca noi, nu-i aşa? Haide, să ne zorim – nerăbdarea mea nu va mai îndura altă zăbovire.

O porniră la drum cu cea mai mare grabă; cu toate acestea, abia pe la trei ajunseră în sat. Trecură val-vârtej prin el, în timp ce lui Hendon îi mergea gura întruna, ca o morişcă.

— Iată biserica, de aceeaşi iederă acoperită – totu-i aidoma ca înainte. Mai la vale se află hanul, bătrânul Leu Roşu, dincolo-i piaţa târgului. Aici se ţine serbarea de mai, şi dincolo e cişmeaua – nimic nu s-a schimbat, în afară de oameni, orişicât. Zece ani mai aduc schimbări asupra oamenilor, unii dintre ei îmi pare că-i cunosc, dar pe mine nimeni nu mă mai ştie.

Aşa îşi urma el întruna sporovăiala. Ajunseră curând la capătul satului. Călătorii apucară pe o potecă întortocheată şi îngustă, străjuită de garduri vii, înalte, şi-o ţinură cu pas întins vreo trei sferturi de kilometru, apoi trecură – pe sub arcadele unei porţi impunătoare, ai cărei uriaşi stâlpi de piatră erau împodobiţi cu steme şi blazoane sculptate – într-o largă grădină înflorită. În faţa lor se înălţa un castel mândru la înfăţişare.

— Fii bine venit la Hendon Hall, regele meu! exclamă Miles. Ah, azi e o zi mare! Tatăl meu, și fratele meu, și lady Edith vor fi atât de înnebuniți de bucurie, încât nu vor avea ochi și grai decât pentru mine, în încântarea dintâi a întâlnirii, astfel că ți se va părea că ești primit cu răceală, dar să nu iei în seamă acestea, căci curând va părea altfel. Când le voi spune că te afli sub ocrotirea mea și le voi mărturisi cât de mare-i dragostea ce-ți port, vei vedea cum te vor strânge la piept, de dragul lui Miles Hendon, și de azi înainte, până-n veci de veci, te vor adăposti în casa și în inima lor!

În clipa următoare, Hendon sări la pământ în fața ușii celei mari, îl ajută pe rege să descalece, apoi îl luă de mână și se repeziră în casă. Din câțiva pași ajunseră într-o încăpere spațioasă. Miles intră și îi dădu regelui un jilț – mai mult grăbit decât ceremonios –, apoi alergă spre un tânăr care stătea la o masă de scris, în fața unui foc de bușteni hrănit din belșug.

— Îmbrățișează-mă, Hugh, strigă el, și spune că ești bucuros de întoarcerea mea, și dă-i de veste tatălui nostru, căci căminul nu-i cămin până ce nu voi atinge mâna lui, și nu-i voi vedea chipul, și nu-i voi auzi iar glasul!

Dar Hugh doar se dădu îndărăt, după ce vădi o surprindere de-o clipă, și aținti o privire gravă asupra intrusului. O privire care mai întâi trădă oarecum demnitatea jignită, înlocuită apoi – drept urmare a vreunui gând sau a vreunei hotărâri lăuntrice – de-o curiozitate plină de mirare, amestecată cu o compătimire sinceră sau prefăcută. După aceea, cuvântă cu glas blând:

— Mintea-ți pare vătămată, sărmane străin, neîndoielnic ai pătimit grele lipsuri și aspre lovituri ți-a dat soarta; înfățișarea și veșmintele tale vădesc aceasta prea bine. Drept cine mă iei oare?

— Drept cine te iau? Drept cine altcineva să te socot, decât cel care ești cu-adevărat? Socot că ești Hugh Hendon, răspunse Miles răspicat.

Celălalt continuă, pe același ton dulceag:

— Și cine-ți închipui că ești tu însuți?

— Închipuirea nu are nimic de-a face cu aceasta. Sau te prefaci că nu mă recunoști drept fratele tău, Miles Hendon?

O undă de surprindere voioasă flutură peste chipul lui Hugh, care exclamă:

— Cum?! Nu glumești? Morții pot oare căpăta încă o dată viață? Domnul fie lăudat, de-i așa! Sărmanul nostru băiat pierdut, întors iar la sânul nostru, după toți anii aceștia cruzi. Ah, pare prea frumos pentru a fi aievea; e într-adevăr prea frumos pentru a fi aievea! Ia aminte, ai milă, nu-ți bate joc de mine! Vino iute la lumină, lasă-mă să te cercetez!

Îl apucă de braț pe Miles, îl trase la fereastră și începu să-l soarbă din ochi, din cap până-n picioare, sucindu-l și învârtindu-l încolo și încoace și rotindu-se repede în jurul lui, ca să-l poată măsura din toate părțile, în vreme ce fiul risipitor întors, scânteind de bucurie, zâmbea, râdea și dădea mereu din cap, spunând:

— Haide, frate, cercetează-mă pe-ndelete şi nu-ţi fie teamă, nu vei găsi nicio trăsătură şi niciun mădular care să nu treacă încercarea. Iscodeşte-mă şi cercetează-mă cât îţi poftește inima, bunul meu Hugh – sunt cu adevărat Miles al tău de odinioară, acelaşi Miles, fratele tău pierdut, nu-i aşa? Ah, e o zi mare, am spus eu că-i o zi mare! Dă-mi mâna, întinde-mi obrazul tău! Doamne, mai-mai că-mi dau sufletul de bucurie!

Era cât pe ce să se arunce de gâtul fratelui său, însă Hugh îl opri cu mâna, apoi lăsă capul în piept cu o înfăţişare jalnică, spunând mişcat:

— Ah, Dumnezeule atotîndurător, dă-mi puterea să duc pe umerii mei această amarnică dezamăgire!

Uluit, Miles rămase o clipă fără glas, dar după aceea i se dezlegă limba şi strigă:

— Care dezamăgire? Nu sunt oare fratele tău?

Hugh clătină din cap cu mâhnire şi spuse:

— Mă rog de Cel de Sus să ne poată dovedi aceasta, şi ca alţi ochi să poată găsi asemănări ce mie-mi sunt ascunse. Vai, mă tem că scrisoarea prea adevărat grăia!

— Care scrisoare?

— Una care a sosit de peste mare, cu vreo şase-şapte ani în urmă. Spunea că fratele meu a murit în bătălie.

— Era o minciună! Cheamă-ţi tatăl, el mă va cunoaşte.

— Nimănui nu-i stă în putinţă a chema morţii.

— Morţii? Glasul lui Miles era stins şi buzele-i tremurau. Tatăl meu, mort! Oh, ce veste cumplită! Jumătate din bucuria mea s-a ofilit. Te rog, lasă-mă să-l văd pe fratele meu Arthur; el va adeveri cine sunt, mă va cunoaşte şi-mi va da mângâiere.

— Şi el e mort.

— Dumnezeule, fii milostiv cu mine, un biet om doborât la pământ! Duşi, amândoi duşi pe cea lume; celor vrednici li s-a curmat firul vieţii, iar cei nevrednici ca mine sunt cruţaţi! Ah, mă rog stăruitor să-mi dărui mila ta! Nu-mi spune că lady Edith...

— E moartă? Nu, ea trăieşte.

— Atunci, Domnul fie lăudat, bucuria mi-e iarăşi întreagă! Zoreşte-te, frate, spune-i să vină la mine! Iar de va spune ea că nu sunt eu însumi... dar ea nu va face aceasta, nu, nu, ea mă va cunoaşte cine sunt, nătâng aş fi de m-aş îndoi de aceasta. Adu-o aici, adu-i pe vechii slujitori, ei deopotrivă mă vor recunoaşte.

— Toţi s-au dus, în afară de cinci – Peter, Halsey, David, Bernard şi Margaret.

Zicând acestea, Hugh ieşi din încăpere. Miles rămase puţin pe gânduri, apoi începu să străbată odaia-n lung şi-n lat, murmurând: „Cei cinci meşteri în

ticăloșii au rămas în viață, când au pierit cei douăzeci și doi de slujitori credincioși și cinstiți. Acesta-i lucru de mirare”.

Se învârti mai departe, ca un leu în cușcă, tot mormăind de unul singur – uitase cu desăvârșire de rege. Nu trecu mult, și Alteța Sa spuse cu gravitate și cu o nuanță de sinceră compătimire, deși cuvintele puteau fi luate drept o ironie:

— Nu lua aminte la nenorocul tău, bunul meu cavaler, se mai află și alții pe lumea aceasta cărora li se tăgăduiește a fi ei înșiși și ale căror plângeri sunt luate în râs. Ai tovărășie.

— Ah, regele meu, strigă Hendon, roșind puțin, nu mă osândi și tu, așteaptă și vei vedea! Nu sunt un înșelător, ea îmi va întări spusele; vei auzi mărturia rostită de cele mai dulci buze din Englitera. Eu, înșelător? De unde dar cunosc acest bătrân castel, portretele acestea ale strămoșilor mei și toate câte se află în juru-ne, cum își cunoaște un prunc leagănul? Aici m-am născut și am crescut, stăpâne; spun adevărul, nu te-am amăgit și, chiar de nu-mi va da crezare nimeni altcineva, te rog, tu nu te îndoi de mine – nu aș putea îndura aceasta.

— Nu mă îndoiesc de Domnia Ta, spuse regele, cu o simplitate și o încredere copilărească.

— Îți mulțumesc din inimă! exclamă Hendon, cu o aprindere care arăta că este mișcat.

Regele adăugă cu aceeași simplitate:

— Dar tu de mine te îndoiești?

Hendon fu încurcat și se simți oarecum vinovat, așa că fu mulțumit când Hugh deschise ușa, scutindu-l de a mai răspunde.

O doamnă frumoasă, purtând un veșmânt bogat, îl urma pe Hugh, iar după ea se înșirau câțiva slujitori în livrele. Doamna mergea încet, cu capul plecat și ochii ațintiți în podea. Fața îi era nespus de tristă. Miles Hendon sări înspre ea, strigând:

— Oh, Edith a mea, scumpa mea...

Dar Hugh îi făcu semn cu gravitate să se dea-ndărăt și-i spuse doamnei:

— Privește-l! Îl cunoști?

La auzul glasului lui Miles, femeia tresări ușor și obrajii i se aprinseseră: acum tremura. Rămase nemișcată, păstrând câteva clipe o tăcere impresionantă, apoi își ridică încet capul și se uită drept în ochii lui Hendon, cu o privire împietrită și înspăimântată. Sângele-i pieri din față, picătură cu picătură, până ce i se așternu pe chip numai paloarea cenușie a morții. După aceea spuse, cu glas mort ca și chipul său:

— Nu-l cunosc!

Se întoarse cu un geamăt și un suspin înăbușit și ieși din odaie, împleticindu-se.

Miles Hendon se prăbuși într-un jilț și-și îngropă fața în palme. După o

pauză, fratele său le spuse slujitorilor:

— L-ați văzut bine. Îl cunoașteți?

Oamenii clătinară din cap. Apoi stăpânul îi spuse:

— Slujitorii nu te cunosc, domnule. Mi-e teamă că-i la mijloc vreo greșeală. Ai văzut că soția mea nu te-a cunoscut.

— Soția ta!

Într-o clipită, Hugh fu țintuit la perete, cu grumazul prins într-o încleștare de fier.

— Ah, tu, rob cu suflet de vulpe, pricep totul! Tu însuți ai ticluit scrisoarea, iar mireasa mea răpită și averea furată sunt roadele mârșăviei tale. Haide, acum piei din ochii mei, ca să nu-mi fac de rușine cinstea de ostaș măcelărind o stârpitură atât de becisnică!

Hugh, stacojiu la față și aproape înăbușindu-se, se duse împleticindu-se către jilțul cel mai apropiat și porunci slujitorilor să pună mâna pe tâlharul acela străin și să-l lege. Ei șovăiră, iar unul dintre ei zise:

— E înarmat, sir Hugh, iar noi n-avem arme.

— Înarmat! Ce-i cu asta, când sunteți atâția? Pe el, vă spun!

Însă Miles le atrase luarea-aminte să-și dea seama ce fac și adăugă:

— Mă știți cu toții de pe vremuri – nu m-am schimbat defel, apropiați-vă, dacă vă dă mâna!

Această aducere-aminte nu-i încurajă prea mult pe slujitori; ei încă se codeau.

— Atunci, ieșiți, lași josnici, înarmați-vă și păziți ușile, în vreme ce eu trimit pe cineva s-aducă strajă, zise Hugh. În prag se întoarse și-i spuse lui Miles: Vei găsi că-i spre folosul tău a nu ne întărâta cu zadarnice încercări de fugă.

— Fugă? Cruță-ți grija, de ți-i doar acesta necazul! Căci Miles Hendon e stăpânul castelului Hendon și-al tuturor celor ce atârnă de castel. Va rămâne aici – să n-ai nicio îndoială!

CAPITOLUL XXVI
RENEGAT

Regele stătu pe gânduri câteva clipe, apoi îşi înălţă privirea şi zise:

— E cu totul de neînţeles. Nu-mi pot lămuri aceasta.

— Nu, nu-i defel de neînţeles, Înălţimea Ta. Îl cunosc bine, şi purtarea lui e firească. Era ticălos din născare.

— A, nu de el vorbesc, sir Miles.

— Nu de el? Atunci de ce anume? Ce anume este ciudat?

— Că nimeni nu simte lipsa regelui.

— Cum? Care? Tare mă tem că nu pricep.

— Într-adevăr? Nu te miră şi nu-ţi pare nemaivăzut că ţara nu-i plină de crainici călări şi de proclamaţii înfăţişând făptura mea şi căutându-mi urma? Nu-i pricină de cutremurare şi deznădejde că s-a dus capul ţării? Că am pierit şi pierdut sunt?

— Cât se poate de adevărat, regele meu, uitasem. Apoi Hendon suspină şi-şi murmură: „Sărmană minte pustiită, tot stăpânită-i de visul ei mişcător!”

— Dar am un plan care ne va îndrepta starea la amândoi. Voi scrie un hrisov în trei limbi – latineşte, elineşte şi englezeşte –, iar Domnia Ta te vei zori cu el către Londra, dis-de-dimineaţă. Să nu-l încredinţezi nimănui altcuiva, doar unchiului meu, lordul Hertford; când îl va vedea, va şti ce e şi va spune că eu l-am scris. Atunci va trimite după mine.

— N-ar fi mai bine, prinţul meu, să aşteptăm aici până dovedesc cine sunt şi-mi întăresc drepturile asupra moşiilor mele? Atunci voi fi cu atât mai în stare de a...

Regele îl întrerupse cu glas poruncitor:

— Tăcere! Ce sunt moşiile tale de nimic, tocmelile tale mărunte, faţă de treburile care privesc bunăstarea unui popor şi păstrarea unui tron? Apoi adăugă cu glas blând, ca şi cum s-ar fi căit de asprimea sa: Supune-te şi nu avea teamă; îţi voi face dreptate, îţi voi da stăpânirea întreagă – da, mai mult decât întreagă. Voi ţine minte şi te voi răsplăti. Zicând acestea, luă pana şi se-apucă de lucru. Hendon îl

privi lung, cu drag, un răstimp, după care își spuse: „De-ar fi beznă aici, aș socoti că de bună seamă un rege a rostit aceste vorbe. Nu-i chip a tăgădui, când i se pornește boala, tună și fulgeră deopotrivă cu regele nostru cel adevărat – dar de unde a prins meșteșugul acesta? Ia te uită cum mai mâzgălește și zgârie hârtia mulțumit, cu codițe și cârlige fără vreo noimă, închipuindu-și că sunt cuvinte latinești și elinești... Și, de nu-mi va sluji mintea vreun șiretlic norocos pentru a-l depărta de la țelul său, voi fi nevoit a mă preface mâine-dimineață că gonesc călare spre împlinirea nesăbuitei însărcinări ce-a născocit-o pentru mine”.

În clipa următoare, gândurile lui sir Miles se întoarseră la episodul abia petrecut. Era așa de absorbit în meditație, încât, atunci când regele îi înmână hârtia pe care-o scrisese, o luă și-o băgă în buzunar fără să aibă habar ce face. „Cât de uimitor de ciudat s-a purtat ea!” murmură oșteanul. „Mi se pare că m-a cunoscut, și-mi pare că nu m-a cunoscut. Aceste păreri se izbesc cap în cap, văd limpede; nu le pot împăca, și nici să aduc temeiuri puternice, ca să înlătur vreuna din ele, sau măcar să mă întăresc în părerea că una cântărește mai mult decât cealaltă nu pot. Lucrurile stau fără doar și poate așa: trebuie să mă fi recunoscut după chip, înfățișare și glas, căci cum ar fi putut fi altfel? Totuși a spus că nu mă cunoaște și aceasta-i dovadă desăvârșită, căci ea nu-i în stare de minciună. Ci stai – gândesc că încep să văd limpede. Se prea poate ca el s-o fi înrâurit, să-i fi poruncit, s-o fi silit a minți. Aceasta-i cheia! Taina-i dezlegată. Părea moartă de spaimă, da, se afla sub amenințarea lui. O voi căuta, o voi găsi; acum, că el este plecat, își va spune pe față gândul adevărat. Își va aminti de vremurile de-altădată, când eram tovarăși de joacă, și asta îi va îmblânzi inima și nu mă va mai trăda, ci-mi va mărturisi totul. Nu are sânge de nelegiuit în vine – nu, totdeauna a fost cinstită și cu credință. I-am fost drag odinioară – aceasta-i chezășia mea, căci nu poți vinde pe cineva care ți-a fost drag.”

Păși grăbit spre ușă, care în clipa aceea se deschise; în încăpere intră lady Edith. Era foarte palidă, însă mergea cu pasul hotărât, și portul ei era plin de grație și de-o blândă demnitate. Fața-i era la fel de mâhnită ca și mai-nainte.

Împins de-o fericită încredere, Miles sări s-o întâmpine, dar ea-l opri cu un gest abia simțit, și oșteanul rămase locului. Castelana se așeză și-l pofti și pe el să șadă. Astfel, acest simplu gest îi răpi sentimentul de veche camaraderie, prefăcându-l într-un oaspete străin. Era atât de surprins, atât de buimăcit, încât faptul acela neașteptat îl făcu o clipă să înceapă a se întreba dacă, la urma urmei, mai e tot Miles Hendon, cum susținea. Lady Edith zise:

— Cavalere, am venit să-ți dau un sfat. Poate că nu stă în puterea cuiva ca nebunii să fie treziți din nălucirile lor; dar neîndoielnic că pot fi îndemnați a se feri de primejdii. Socot că acest vis al Domniei Tale poartă fața adevărului cinstit pentru Domnia Ta, și pentru aceea nu-i nelegiuit; dar nu zăbovi aici cu el, căci aici visul acesta este aducător de primejdii. Se uită drept în ochii lui Miles o clipă, apoi

adăugă în chip mișcător: E cu atât mai primejdios cu cât te asemuiești mult cu cel ar fi fost băiatul pe care l-am pierdut noi, de-ar fi ajuns să atingă vârsta aceasta.

— Sfinte Dumnezeule, doamnă, dar eu sunt acela!

— Te cred că așa socoți, cavalere. Nu-ți pun la îndoială cinstea în această privință; îți spun doar să iei seama, atâta tot. Soțul meu e stăpân în acest ținut; puterea sa mai că n-are hotare; oamenii duc viață înfloritoare ori mor de foame după vrerea lui. De n-ai semăna cu omul care ții sus și tare că ești, soțul meu te-ar lăsa poate să te desfeți în voie cu visul dumitale. Ci dă-mi crezare, îl cunosc prea bine, știu ce va face: va spune la toată lumea că ești un șarlatan nebun, și pe dată toți îi vor ține isonul. Aținti asupra lui Miles încă o dată aceeași privire neclintită și adăugă: De-ai fi chiar Miles Hendon și el ar ști aceasta, și tot ținutul ar ști – ia aminte ce spun, cântărește bine! –, te-ai afla în aceeași primejdie, pedeapsa la fel de sigură ți-ar fi; s-ar lepăda de Domnia Ta și te-ar târî în fața judecății, și nimeni n-ar fi de ajuns de cutezător ca să-ți ia partea.

— Îți dau crezare cât se poate de deplină, zise Miles, cu amărăciune. Puterea care poate porunci cuiva să-l trădeze pe un prieten de-o viață întreagă și să se lepede de el prea bine poate să se bizuie a fi ascultată de către cei a căror pâine și viață atârnă de dânsa, mai ales când nu-i la mijloc defel păienjenișul legăturilor de loialitate și onoare.

O ușoară roșeață se ivi o clipă pe obrajii castelanei, și ea lăsă ochii în podea; însă glasul nu-i trădă nicio emoție când urmă:

— Ți-am dat de știre și trebuie încă să-ți mai spun să pleci de aici. Altminteri omul acesta te va nimici. E un tiran care nu cunoaște mila. Eu, care sunt roaba lui înlănțuită, știu aceasta. Sărmanul Miles și Arthur, și scumpul meu epitrop, sir Richard, au scăpat de el și au liniște acum – mai bine ți-ar fi a te afla alături de ei decât să rămâi aici, în ghearele acestui nemernic. Dezvăluirile Domniei Tale sunt o amenințare împotriva titlului și a stăpânirilor sale; te-ai năpustit asupra-i chiar în casa lui – ești pierdut de mai rămâi. Pleacă, nu mai șovăi! De duci cumva lipsă de bani, ia punga aceasta, te rog, și cumpără slujitorii ca să te lase să treci. Ah, ține seama de spusele mele, sărmane suflet, și fugi cât mai ai vreme!

Cu un gest hotărât, Miles refuză punga, se ridică și stătu drept în fața ei.

— Un singur hatâr fă-mi, zise el. Ațintește-ți ochii asupră-mi, ca să văd dacă-ți rămâne neclintită privirea. Așa, acum răspunde-mi. Sunt eu Miles Hendon?

— Nu. Nu te cunosc.

— Jură!

Răspunsul sosi șoptit, dar lămurit:

— Jur.

— Vai, aceasta întrece orice închipuire!

— Fugi! De ce oare te-ncăpățânezi a risipi în zadar timpul acesta prețios?

Fugi și mântuiește-ți viața!

În clipa aceea, straja năvăli în odaie și o luptă crâncenă începu; dar Hendon fu curând copleșit și târât afară. Regele fu luat și el, și amândoi fură legați cobză și duși la închisoare.

CAPITOLUL XXVII
ÎN ÎNCHISOARE

Celulele erau toate înțesate, așa că cei doi prieteni fură azvârliți în lanțuri într-o sală unde erau ținuți de obicei cei învinuiți de încălcări neînsemnate ale legii. Aveau tovărășie berechet, căci se aflau acolo vreo douăzeci de osândiți de ambele sexe și de toate vârstele, încătușați și puși în obezi – o bandă dezmățată și zurbagie. Regele era amarnic de mânios din pricina uluitoarei înjosiri aduse astfel Maiestății Lui, însă Hendon stătea posomorât și tăcut. Era aiurit de-a binelea. Venise acasă în chip de voios fiu risipitor, așteptându-se ca toată lumea să fie cuprinsă de-o bucurie nebună la întoarcerea sa, și-n loc de asta avusese parte de-un duș rece și de temniță drept adăpost. Între închipuire și realitate era o deosebire ca de la cer la pământ, încât efectul era buimăcitor; nici nu putea hotărî dacă era mai mult tragic sau mai mult grotesc. Se simțea ca un om care a dănțuit de bucurie că vede curcubeul și a fost lovit de trăsnet.

Dar treptat, gândurile sale răvășite și chinuitoare se așezară într-un fel de rânduială și-apoi se adunară numai în jurul lui Edith. Sucea și răsucea gândul la purtarea ei și-l cerceta pe toate fețele, însă nu putea ajunge la niciun rezultat mulțumitor. Îl recunoscuse sau nu? Era o enigmă care-l punea în mare încurcătură și-l preocupă multă vreme, dar până la urmă ajunse la convingerea că-l recunoscuse, într-adevăr, și se lepădase de el din motive interesate. Acum voia să arunce asupra numelui ei tot felul de blesteme, dar numele acela fusese atâta vreme sfințit pentru dânsul, încât se trezi că limba lui nu cutează să-l ponegrească.

Înveliți în pături de închisoare, soioase și ciuruite, Hendon și regele petrecură o noapte agitată. Pentru un bacșiș, temnicerul procurase băutură câtorva deținuți, și urmările firești ale acestei înlesniri fură: cântece deșănțate, păruieli, țipete și beție. În cele din urmă, nu mult după miezul nopții, un bărbat tăbărî asupra unei femei și aproape că o ucise, lovind-o în cap cu cătușele, înainte ca temnicerul să o poată scoate din mâinile lui. Temnicerul statornici iar pacea, zvântându-l în bătăi pe deținutul acela, croindu-l cu ciomagul peste cap și peste umeri. Atunci cheful se sparse, și după aceea toți cei pe care nu-i supărau gemetele și vaietele

răniților putură în sfârșit să adoarmă.

În cursul săptămânii care urmă, zilele și nopțile semănară între ele ca picăturile de apă, fiind de o monotonie ucigătoare. Ziua, oameni ale căror chipuri Hendon și le amintea mai mult sau mai puțin lămurit veneau să-l privească pe șarlatan, să-i tăgăduiască identitatea și să-l insulte, iar noaptea, chefurile și încăierările se țineau lanț, cu o regularitate matematică. Totuși, în cele din urmă, se petrecu un incident care mai aduse o schimbare. Temnicerul aduse înăuntru un moșneag și-i spuse:

— Nemernicul se află în această încăpere. Aruncă asupră-i privirile ochilor tăi bătrâni și vezi de poți spune cine e.

Hendon își înălță privirea și avu prima senzație plăcută de când se afla în temniță. Își zise: „Acesta-i Blake Andrews, ce-a slujit viața toată în familia tatălui meu – suflet bun și cinstit, cu inimă dreaptă în piept. Adică, astfel îl știam. Acum, însă, nimeni nu se arată credincios adevărului, toți sunt mincinoși. Omul acesta mă va recunoaște și se va lepăda și el de mine, așa cum au făcut ceilalți?”

Moșneagul își roti ochii prin încăpere, se uită pe rând la fiecare și, în cele din urmă, zise:

— Nu văd pe nimeni aici, în afară de borfași de rând, pleava ulițelor. Care dintr-înșii e cel despre care ziceai?

Temnicerul râse.

— Aici, spuse el, cercetează pe-ndelete pe vita asta mătăhăloasă și împărtășește-mi părerea ta.

Moșneagul se apropie și se uită la Hendon îndelung și stăruitor, apoi clătină din cap și zise:

— Doamne păzește, dânsul nu-i din neamul Hendonilor, nici că a fost vreodată!

— Așa e! Ochii tăi bătrâni sunt încă ageri. Și, de-aș fi eu sir Hugh, l-aș lua pe prăpăditul acesta și... temnicerul își sfârși fraza înălțându-se în vârful picioarelor, ca tras de-un ștreang imaginar și scoțând totodată un gâlgâit care sugera strangularea.

Moșneagul spuse, încrâncenat:

— Să-l binecuvânteze pe Dumnezeu de nu i se întâmplă și mai rău; de mi-ar cădea mie pe mână, nemernicul, nu sunt eu om întreg dacă nu s-ar prăji pe rug!

Temnicerul scoase un râs ca de hienă și zise:

— Ia spune-i ce gândești, moșnege! Toți fac așa. O să-ți găsești bună desfătare în asta.

Apoi o porni țopăind spre odăița sa și dispăru. Moșneagul se lăsă în genunchi și șopti:

— Slavă Domnului că ai venit iar, stăpânul meu! Te-am crezut mort, în ăștia șapte ani din urmă, și iată că te afli în viață. Te-am cunoscut de cum te-am

zărit, și greu și împovărător lucru mi-a fost să-mi păstrez chipul împietrit și să mă prefac a nu vedea aici decât netrebnici de doi bani și lepădături de pe ulițe. Sunt bătrân și sărac, sir Miles, dar rostește un cuvânt, și voi merge și voi vesti adevărul, chiar de-ar fi să fiu sugrumat pentru asta.

— Nu, spuse Hendon, nu vei face aceasta. Ți-ar aduce pierzania și mi-ar fi de puțin ajutor. Dar îți aduc mulțumiri, căci tu mi-ai dat îndărăt o parte din credința ce mi-o pierdusem în semenii mei.

Bătrânul slujitor se dovedi foarte prețios pentru Hendon și rege, fiindcă trecea de câteva ori pe zi ca să-l ocărască pe oștean, și totdeauna le strecura câteva bunătăți care mai îmbogățeau tainul închisorii; totodată le aducea și noutăți. Hendon păstra trufandalele pentru rege. Fără ele, Alteța Sa poate că n-ar fi scăpat cu viață, fiindcă nu era în stare să mănânce hrana nenorocită și ticăloasă ce le-o dădea temnicerul. Andrews era silit să se mărginească la vizite scurte, ca să înlăture bănuielile, însă izbutea de fiecare dată să le dea destule vești – vești șoptite, pentru urechea lui Hendon, vești împănate cu epitete insultătoare, rostite cu glas tare, pentru auzul celorlalți ascultători.

Astfel ieși la iveală, încetul cu-ncetul, povestea familiei. Arthur murise de șase ani. Pierderea aceasta, laolaltă cu lipsa veștilor de la Hendon, înrăutățise starea sănătății tatălui. Socotind că va muri curând, dorise să-i vadă pe Hugh și pe Edith uniți pe viață, înainte de-a închide el ochii. Dar Edith implorase amânarea, sperând că Miles se va întoarce. Atunci sosise scrisoarea care aducea vestea morții lui Miles. Lovitura aceasta îl doborâse pe sir Richard. Crezând că sfârșitul îi e aproape, stăruiseră și el, și Hugh pentru căsătorie. Edith, îndurerată, ceruse și căpătase un răgaz de-o lună; apoi încă unul și, în cele din urmă, pe-al treilea; apoi căsătoria se oficiase la căpătâiul patului pe care își dădea sufletul sir Richard. Nu se dovedise a fi o căsătorie fericită. Umblase zvonul prin ținut că, la puțin timp după nuntă, mireasa găsise printre hârtiile soțului ei câteva ciorne mâzgălite și neterminate ale scrisorii fatale, și-l învinuise că grăbise totodată căsătoria și moartea lui sir Richard printr-un fals nelegiuit. Pretutindeni umblau povești despre cruzimea cu care erau tratați lady Edith și slujitorii, iar de la moartea tatălui său, sir Hugh lepădase orice mască de blândețe și devenise un tiran nemilos față de toți cei al căror trai depindea de el în vreo măsură.

O parte din povestirea lui Andrews fu ascultată de către rege cu un viu interes.

— S-a împrăștiat prin țară o scorneală cum că regele-i nebun. Dar, fiți milostivi, nu cumva să spuneți că eu am pomenit de aceasta, căci, zice-se, moartea te paște de vorbești astfel.

Alteța Sa îi aruncă moșneagului o privire mânioasă și zise:

— Regele nu-i defel nebun, bătrâne, și va fi spre folosul tău să-ți vezi de treburi ce te privesc mai îndeaproape decât să te ții de asemenea palavre ce poartă

sămânța răzvrătirii.

— Ce voiește a spune flăcăiașul? zise Andrews, surprins de acest brusc atac pornit dintr-un loc atât de neașteptat.

Hendon îi făcu semn și slujitorul nu mai întrebă nimic, ci își urmă pomelnicul de noutăți.

— Răposatul rege va fi îngropat la Windsor, peste o zi ori două, la șaisprezece ale lunii, iar noul rege va fi încoronat la Westminster în ziua de douăzeci.

— Pare-mi-se că mai întâi e neapărat nevoie a-l găsi, mormăi Alteța Sa, apoi adăugă, încrezător, dar se vor îngriji de aceasta, și eu așijderea.

— În numele...

Însă moșneagul nu-și sfârși vorba; Hendon îi făcu un semn să-și țină gura. Își urmă povestirea.

— Sir Hugh se duce la încoronare, și cu mărețe nădejdi. E plin de încredere că se va întoarce pair, căci e ținut la mare cinste de lordul regent.

— Care lord regent? întrebă regele.

— Înălțimea Sa ducele de Somerset.

— Care duce de Somerset?

— Doamne, doar e unul singur – Seymour, conte de Hertford.

Regele întrebă tăios:

— De când e el duce și lord regent?

— Din ziua cea din urmă a lui ghenar.

— Și cine oare l-a înălțat astfel?

— El însuși și Marele Sfat, cu ajutorul regelui.

Alteța Sa tresări puternic.

— Regele, strigă el, care rege, bunul meu domn?

— Care rege, într-adevăr! (Dumnezeule atotîndurător, ce l-a apucat pe băiat?) De vreme ce avem doar unul, nu-i anevoie de răspuns, preasfinţita sa Luminăție, regele Eduard al VI-lea – Dumnezeu să-i păzească zilele! Da, și încă ce mai ștrengar scump și drăgălaș e! O fi smintit sau ba, și zice-se că zilnic i se îndreaptă sănătatea, de pe toate buzele nu se înalță decât laude pentru el și toți îl binecuvântează deopotrivă și se roagă ca să fie dăruit cu viață și domnie îndelungată asupra Engliterei. Căci și-a început cârmuirea cu multă omenie, cruțând viața bătrânului duce de Norfolk, și acum e pornit a stârpi cele mai crude din legile care obijduiesc și împilează poporul.

Aceste noutăți îl lăsară pe rege mut de uimire și-l cufundară într-o visare atât de adâncă și de sumbră, încât nu mai auzi nimic din flecăreala bătrânului. Se întrebă dacă „micul ștrengar” era cumva cerșetorul pe care-l lăsase îmbrăcat în veșmintele sale, în palat. Nu i se părea cu putință așa ceva, fiindcă neîndoielnic că purtările și graiul lui l-ar fi trădat dacă s-ar fi dat drept prințul de Wales – și-atunci

ar fi fost izgonit și s-ar fi pornit în căutarea adevăratului prinț. Nu cumva curtenii vor fi pus vreun vlăstar nobil în locul lui? Nu, fiindcă nu le-ar fi îngăduit unchiul lui – era atotputernic și firește că ar fi zdrobit asemenea încercare. Meditațiile nu-l duseră la niciun rezultat; cu cât se străduia mai mult să dezlege misterul, cu atât mai tare se zăpăcea, cu atât îl durea capul mai rău și dormea mai prost. Nerăbdarea lui de-a ajunge la Londra creștea din ceas în ceas și captivitatea îi devenea o povară aproape de neîndurat.

Toată priceperea lui Hendon de a-l consola pe rege dădu greș; însă două femei care zăceau în lanțuri lângă ei avură mai mult succes. La îndemnurile lor blânde, își găsi alinare și se învăță să fie ceva mai răbdător. Li se arătă foarte recunoscător și ajunse să țină nespus la ele și să fie încântat de mângâietoarea și duioasa lor tovărășie. Le întrebă de ce se aflau în închisoare, și, când îi răspunseră că erau baptiste, băiatul zâmbi și se interesă:

— Aceasta-i o crimă pentru care să fie cineva ținut la închisoare? Mă doare inima că vă voi pierde – nu vă vor ține mult aici pentru o faptă atât de neînsemnată!

Femeile nu-i răspunseră, însă pe fețele lor citi ceva care-l făcu să se simtă stingherit. Zise cu aprindere:

— Nu rostiți nicio vorbă, fiți bune cu mine și spuneți-mi: nu va urma și altă pedeapsă? Vă rog, spuneți-mi de aveți cumva vreo teamă în această privință!

Ele încercară să schimbe subiectul, dar regelui i se treziseră temerile și stărui:

— Vă vor biciui oare? Nu, nu, nu vor fi atât de cruzi! Spuneți că nu! Haideți, nu-i așa că nu?

Femeile trădară încurcătură și deznădejde, însă nu putură ocoli răspunsul, astfel că una din ele zise, cu glas sugrumat de emoție:

— Ai, ne zdrobești inima, suflet bun! Domnul ne va ajuta să răbdăm...

— E o spovedanie! exclamă regele. Așadar, vă vor biciui, nelegiuiții cu inimă de piatră! Dar vai, nu trebuie să plângeți, nu pot îndura asta! Păstrați-vă curajul, voi ajunge în drepturile mele la vreme ca să vă cruț de această amară soartă, și o voi face neapărat!

Dimineața, când regele se trezi, femeile dispăruseră.

— Mântuite sunt! spuse el, cu voioșie. Apoi adăugă abătut: Dar vai mie, căci ele erau mângâierea mea...

Fiecare din ele îi lăsase, în semn de amintire, o fâșie de panglică prinsă cu un ac de straiele lui. Băiatul făgădui că va păstra veșnic nimicurile acelea și că-n curând va porni în căutarea bunelor și scumpelor sale prietene și le va lua sub ocrotirea lui.

Tocmai atunci intră temnicerul, cu câteva ajutoare, poruncind ca deținuții să fie duși în curtea temniței. Regele nu mai putea de bucurie – aștepta ca pe-o

adevărată binecuvântare să vadă iar cerul albastru și să tragă în piept aer curat. Se foia și era necăjit de încetineala gardienilor, dar până la urmă îi veni și lui rândul, i se dădu drumul din belciugul său și i se porunci să-i urmeze pe ceilalți deținuți, laolaltă cu Hendon.

Curtea era dreptunghiulară, pietruită și neacoperită. Deținuții intrară în ea pe sub o boltă grea de zidărie și fură înșiruiți în picioare, cu spatele la zid. În fața lor fu întinsă o frânghie, în vreme ce gardienii îi păzeau și ei. Era o dimineață rece, posomorâtă, iar puțina zăpadă ce căzuse în timpul nopții înălbea întinderea aceea mare și pustie, sporindu-i și mai mult înfățișarea tristă. Când și când, câte-o pală de vânt răbufnea prin curte, învârtejind omătul prin toate ungherele.

În mijlocul curții se aflau două femei înlănțuite de niște stâlpi. O privire îi arătă regelui că erau chiar bunele sale prietene. Fu scuturat de un fior și-și zise: „Vai, n-au fost slobozite, așa cum m-am gândit. Ființe ca ele să cunoască biciul – în Englitera! Rușinea aceasta nu cade asupra păgânătății, ci asupra Bisericii anglicane creștine! Vor fi biciuite, și eu, căruia ele i-au dat atâta mângâiere și i-au arătat atâta bunătate, sunt nevoit a privi cum se săvârșește această mare nedreptate! E de necrezut, cu totul de necrezut, ca eu, însuși izvorul puterii în acest întins regat, să fiu neputincios a le ocroti! Dar să-și păzească bine pielea spurcăciunile acestea, căci va veni o zi când le voi cere socoteală pentru fapta aceasta. Pentru fiecare lovitură ce-o dau acum, vor simți atunci o sută”.

O poartă mare se deschise larg, și un noian de cetățeni se revărsară înăuntru. Se strânseră ciotcă în jurul celor două femei, și regele nu mai putu să le vadă. Un preot intră și-și croi drum prin mulțime, care-l ascunse și pe el vederii. Regele auzi apoi o discuție – ca și cum s-ar fi pus întrebări și s-ar fi dat răspunsuri –, însă nu izbutea să deslușească ce se spune. După aceea urmă o forfotă și o pregătire însuflețită. Trecură încolo și-ncoace puzderie de paznici, prin acea parte a mulțimii care se afla mai departe de cele două femei. Și în timpul acesta se așternu deasupra tuturora o liniște adâncă.

Ca la o poruncă, mulțimea se despică în două, se dădu la o parte, și regele văzu o privelițe care-i îngheță măduva în oase. În jurul celor două femei fuseseră îngrămădite maldăre de vreascuri și un om îngenunchease să le aprindă!

Femeile-și plecară capetele și-și acoperiră fețele cu palmele. Flăcările galbene începură să se înalțe, însoțite de trosnetul și pârâielile vreascurilor, și spirale de fum albastru porniră să se împrăștie în vânt; preotul își ridică brațele și începu o rugăciune; tocmai atunci două fete tinere intrară alergând prin poarta cea mare, scoțând țipete sfâșietoare, și se aruncară la pieptul femeilor de pe rug. În aceeași clipă fură târâte la o parte de gardieni, și una din ele fu ținută ca-n clește, însă cealaltă se smulse din strânsoare, spunând că vrea să moară împreună cu mama ei. Înainte de a putea fi oprită, își aruncase iarăși brațele de gâtul mamei sale. Fu târâtă deoparte, încă o dată, cu fusta în flăcări. Câțiva oameni o ținură, îi

rupseră bucata de fustă aprinsă și o aruncară departe, în vreme ce fata se zbătea tot timpul să i se dea drumul, spunând că acum va rămâne singură pe lume și rugându-se să i se îngăduie să moară împreună cu mama ei. Amândouă fetele țipau fără încetare și se luptau să scape din încleștare. Dar deodată larma aceasta fu înecată de un potop de strigăte sfâșietoare – vaiere de moarte. Regele își îndreptă privirea de la fetele înnebunite spre rug, apoi se întoarse, își rezemă de zid fața pământie și nu se mai uită deloc. Își zise: „Cele ce-am văzut în această singură clipită în veci de veci nu-mi vor pieri din amintire, ci vor stărui acolo și le voi zări în fiecare zi, le voi visa în fiecare noapte, până-n ceasul morții. De-ar fi dat Dumnezeu să fi fost orb!”

Hendon îl pândea cu privirea pe rege. Își spuse cu satisfacție: „Neorânduiala minții sale e îndreptată; s-a schimbat și s-a făcut mai blând. De și-ar fi urmat deprinderea, ar fi tunat și fulgerat către acești nemernici, zicând că el e regele și poruncind ca femeile să fie slobozite fără a se atinge nimeni de ele. Curând sminteala îi va trece și va fi uitată, iar sărmana sa minte va fi iarăși întreagă. De s-ar apropia ziua aceea!”

În aceeași zi fură aduși să rămână peste noapte câțiva osândiți, care erau trimiși, sub pază, în diferite părți ale regatului, ca să-și ispășească pedeapsa pentru fărădelegile săvârșite. Regele stătu de vorbă cu ei. Se hotărâse, de la bun început, să se instruiască pentru slujba sa regală punând întrebări deținuților de câte ori se ivea prilejul – și povestea năpastelor lor făcu să-i sângereze inima. Printre ei se afla și o biată femeie pe jumătate tâmpă, care furase un cot sau doi de postav de la un țesător și urma să fie spânzurată pentru asta. Altul era un bărbat care fusese învinuit de furtul unui cal. Mărturia se dovedise lipsită de temei, și el spunea că se socotise scăpat de știreang; dar nici gând, căci abia fusese eliberat, când se trezi iar închis fiindcă ar fi ucis un cerb pe domeniul regal. De astă dată i se dovedise vinovăția și acum era în drum spre spânzurătoare. Mai era și un ucenic de meșteșugar al cărui caz îl întristă în chip deosebit pe rege. Flăcăul povestea că într-o seară găsise un șoim care zburase de la stăpânul lui și-l dusese acasă, închipuindu-și că e îndreptățit să-l ia; însă tribunalul îl condamnase pentru hoție și-l osândise la moarte.

Regele era furios din pricina acestor neomenii și voia ca Hendon să spargă porțile temniței și să fugă cu el la Westminster, ca să se poată urca pe tronul părintesc și să întindă sceptrul său milostiv asupra acelor nefericiți, salvându-le viețile. „Sărman copil – suspină Hendon – aceste jalnice povești i-au adus îndărăt boala; vai, fără de această nenorocoasă întâmplare, s-ar fi înzdrăvenit curând!”

Printre deținuți se afla și un bătrân avocat – un om cu înfățișare energică și care părea neînfricat. Cu trei ani în urmă scrisese un pamflet împotriva lordului cancelar, acuzându-l de nedreptate. Pentru cutezanța lui fusese pedepsit să-și piardă urechile la stâlpul infamiei și să fie alungat din barou, iar pe lângă aceasta

fusese amendat cu 3000 de lire și condamnat la închisoare pe viață. Mai târziu își repetase jignirea și, drept urmare, era acum sortit să-și piardă „ceea ce-i mai rămăsese din urechi”, să plătească o amendă de 5000 de lire, să fie înfierat pe amândoi obrajii și să rămână întemnițat pe viață.

— Sunt semne vrednice de cinstire acestea, grăi el și, dându-și la o parte pletele cărunte, arătă cioturile ciopârțite care-i fuseseră cândva urechi.

Ochii regelui scânteiară de patimă. El zise:

— Nimeni nu-mi dă crezare, nici tu nu-mi vei da. Dar nu are însemnătate, doar o lună va trece, și vei fi slobod. Mai mult încă, legile care ți-au pătat cinstea și au făcut de ruşine numele de englez vor fi şterse din cărţile de pravile. Lumea-i rău alcătuită, s-ar cuveni ca regii să meargă când și când la școala legilor de ei întocmite și astfel să învețe ce-i îndurarea.

CAPITOLUL XXVIII
JERTFA

Între timp, Miles se săturase până-n gât să stea închis şi cu mâinile-n sân. Dar, spre marea sa uşurare, sosi şi ziua procesului, şi el gândi că va întâmpina cu mulţumire orice sentinţă, numai să nu-i prelungească prizonieratul. Însă se înşelase în această privinţă. Se făcu foc când se trezi descris drept un „vlăjgan pribeag, fără căpătâi” şi condamnat să stea două ceasuri la stâlpul infamiei din această pricină şi pentru că-l atacase pe stăpânul castelului Hendon. Pretenţiile sale de a fi frate cu pârâtorul său şi moştenitor legal al titlului şi moşiilor familiei Hendon fură trecute cu vederea în chip dispreţuitor, ca şi cum n-ar fi meritat nici măcar să fie cercetate.

Spumegă şi ameninţă în timp ce era dus spre locul pedepsei, dar fără niciun folos; fu târât cu brutalitate de către gardieni şi primi câţiva ghionţi în plus pentru purtarea lui nerespectuoasă.

Regele nu putu să răzbată prin adunătura care roia în spatele oşteanului, aşa că fu nevoit să-l urmeze la coada convoiului, departe de bunul său prieten şi slujitor. Regele fusese cât pe ce să fie şi el condamnat la stâlpul infamiei, fiindcă se aflase în asemenea proastă tovărăşie, dar îi dăduseră drumul după o predică şi un avertisment, ţinând seama de vârsta lui fragedă. În cele din urmă, când mulţimea se opri, băiatul alergă cu înfrigurare de colo până colo, în jurul ultimelor şiruri de gură-cască, căutând un loc prin care să se strecoare-n faţă. Abia după multă osteneală şi zăbavă izbuti. Şi iată-l pe bietul său aghiotant cum stătea acolo, la stâlpul înjositor, râsul şi ţinta unei gloate murdare – el, garda personală a regelui Engliterei! Eduard auzise pronunţarea sentinţei, însă nu-şi dăduse seama nici pe departe ce înseamnă. Mânia începu să i se aprindă, pe măsură ce pricepea mai bine înţelesul acestei noi atingeri a demnităţii sale. Ajunse să fiarbă şi să se-ncingă ca-n arşiţa lui august, în clipa următoare, când văzu cum un ou zboară prin aer şi se sparge de obrazul lui Hendon şi auzi mulţimea urlând de încântare la această întâmplare. Sări în cercul rămas liber înaintea condamnatului şi-l înfruntă pe gardianul care păzea acolo, strigându-i:

— Ruşine să vă fie! Acesta-i slujitorul meu, eliberaţi-l! Sunt...

— Ah, liniștește-te! exclamă Hendon, cuprins de spaimă, îți vei cășuna pierzania. Nu-l lua în seamă, gardianule, e smintit.

— Nu te frământa la gândul că-l voi lua în seamă, omule, nici n-am de gând s-o fac, dar sunt îndemnat să-l învăț câte ceva. Se întoarse către un subaltern și zise: Dă-i micului nebun două-trei bice, de gust, ca să-i îndrepte puterile.

— O duzină i-ar sluji mai bine, sugeră sir Hugh, care venise și el pe-acolo, călare, ceva mai-nainte, ca s-arunce în treacăt o privire la executarea sentinței.

Regele fu luat pe sus. Nici măcar nu se zbătu, atât de mult îl paraliza până și gândul monstruoasei jigniri pe care plănuiau s-o aducă făpturii sale sfințite. E drept că istoria mai era profanată de amintirea biciuirii unui rege englez31, era însă un gând de nesuferit faptul că el trebuia să ofere o copie a acelei pagini rușinoase. Era pus la cazne, nu se afla scăpare pentru el: trebuia ori să primească pedeapsa, ori să se roage de iertare. Grea situație, n-avea încotro, se vedea nevoit să primească biciuirea – un rege putea face așa ceva, însă niciun rege nu putea cere iertare.

Între timp însă, Miles Hendon rezolva problema.

— Dați-i drumul copilului, spuse el, tu, câine fără de inimă, nu vezi cât e de tânăr și plăpând? Dați-i drumul, voi primi eu bicele.

— Pe legea mea, un gând bun, și-ți aduc mulțumire pentru el, zise sir Hugh, cu fața luminată de o bucurie diavolească. Dați-i drumul micului cerșetor și trageți-i acestui becisnic o duzină de bice în locul lui, o duzină sănătoasă, bine măsurată și zdravănă.

Regele voia să protesteze cu furie, însă sir Hugh îl amuți cu o observație grăitoare:

— Da, vorbește, haide, slobozește-ți gândul, numai, ia seama, pentru fiecare cuvânt ce-l vei rosti, va mai primi câte șase lovituri.

Hendon fu scos din butuci și spinarea îi fu dezgolită. În timp ce era biciuit, sărmanul rege își întoarse fața și lăsă să-i curgă pe obraji, nestăpânite, lacrimi de simplu muritor. „Ah, inimă mare și vitează”, își spuse el, „fapta aceasta de credincios nu-mi va pieri nicicând din amintire. N-o voi uita – și nici ei!” adăugă el cu înfocare. Cu cât cugeta mai mult, purtarea generoasă a lui Hendon căpăta dimensiuni din ce în ce mai mari în mintea sa, iar prețuirea și recunoștința lui sporeau cu aceeași măsură.

Curând își spuse: „Cel care-și mântuie regele de răni și din primejdie de moarte – și el a săvârșit aceasta pentru mine – împlinește înaltă îndatorire, dar e prea puțin, căci nimic, o, da, chiar mai puțin decât nimic este aceasta, de cântărești asemenea ispravă față de fapta celui care-i cruță regelui său rușinea!”

Hendon nu scoase niciun vaiet cât fu biciuit, ci îndură grelele lovituri cu o bărbăție ostășească. Această dârzenie, laolaltă cu graba sa de a-l salva pe băiat, primind în locul lui biciuirea, îi cuceriră până și respectul gloatei decăzute și fără

de căpătâi care se afla adunată acolo. Batjocurile și șuierăturile privitorilor încetară cu totul, și nu se mai auzi nimic altceva decât zgomotul loviturilor care cădeau. Liniștea care cuprinse locul, când Hendon se trezi din nou la stâlpul infamiei, contrasta puternic cu larma insultătoare care domnise în jur abia cu câteva minute mai înainte. Regele se apropie tiptil de Hendon și-i șopti la ureche:

— Regii nu te pot înnobila, suflet bun și mare, căci Cel mai presus decât regii s-a îngrijit de aceasta; însă un rege poate întări noblețea ta față de oameni. Luă de pe jos biciul, atinse ușor cu el umerii picurând de sânge ai lui Hendon și șopti: Eduard al Engliterei te învestește cu rangul de conte!

Hendon fu mișcat. Ochii i se umplură de lacrimi – totuși, pe de altă parte, umorul sinistru al împrejurărilor îi zdruncină așa de mult gravitatea, încât cu greu izbuti să se stăpânească și să nu-și dea în vileag, prin vreun semn, veselia lăuntrică. Să fie ridicat deodată – despuiat și sângerând – de la stâlpul infamiei la înălțimea alpină și la splendoarea stării de conte i se păru o culme desăvârșită a grotescului. Își spuse: „Acum sunt strașnic poleit, într-adevăr! Cavalerul-stafie al Regatului Viselor și al Umbrelor a ajuns un conte-stafie! Amețitor zbor pentru aripi firave! De va merge așa înainte, curând voi fi împopoțonat ca o prăjină de mai cu zorzoane neînchipuite și măriri amăgitoare. Dar le voi prețui, orișicât sunt ele fără de preț, pentru dragostea căreia-i stau mărturie. Mai bune-s aceste biete ranguri de batjocură ale mele, care vin necerute, date de-o mână curată și-un suflet drept, decât cele adevărate, cumpărate prin slugărnicie de la o putere hrăpăreață și cu suflet mic.”

Temutul sir Hugh își întoarse calul și, în timp ce-l îmboldea cu pintenii ca să se depărteze, zidul acela viu se desfăcu în tăcere spre a-i lăsa loc să treacă și tot atât de tăcut se închise la loc. Și rămase astfel. Nimeni nu merse atât de departe încât să cuteze a rosti vreo vorbă în favoarea osânditului sau să-i aducă vreo laudă; cu toate acestea, însăși absența ocărilor însemna un omagiu destul de grăitor. Un întârziat, care nu era la curent cu cele petrecute și care-i rânji în nas „șarlatanului” și voia să arunce în el cu o pisică moartă, fu pe dată doborât la pământ și izgonit fără o vorbă, iar apoi tăcerea cea adâncă stăpâni mai departe.

31 Pe 7 iulie 1174, Henric al II-lea (1154–1189) a fost biciuit de călugării din Canterbury pentru implicarea sa în moartea lui Thomas Beckett (n.red.)

CAPITOLUL XXIX
SPRE LONDRA

Când Hendon îşi sfârşi stagiul la stâlpul infamiei, i se dădu drumul, poruncindu-i-se să părăsească ţinutul şi să nu se mai arate niciodată prin părţile acelea. I se înapoie sabia, laolaltă cu măgăruşul şi catârul. Încălecă şi-o porni, urmat de rege, în vreme ce mulţimea se dădea la o parte, cu respect tăcut – ca să le facă loc –, şi apoi se risipi când îi pierdu din vedere.

Hendon se cufundă curând în gânduri. Urma să dea răspuns unor întrebări de mare însemnătate. Ce-i rămânea de făcut? Încotro trebuia să se îndrepte? Trebuia să găsească undeva un sprijin puternic, căci altfel era nevoit să-şi părăsească moştenirea şi pe deasupra să rămână sub învinuirea de-a fi un şarlatan. Unde putea trage nădejde de a găsi un sprijin? Unde, într-adevăr? Era o problemă spinoasă. Tot chibzuind, îi veni un gând care ar fi dus la o posibilitate – cea mai firavă dintre firavele posibilităţi, firește, dar care totuşi merita să fie luată în consideraţie, odată ce lipseau cu desăvârşire altele care să făgăduiască măcar cea mai mică şansă. Îşi aminti ce spusese bătrânul Andrews despre bunătatea tânărului rege şi despre generozitatea cu care lua apărarea celor nedreptăţiţi şi nefericiţi. De ce n-ar încerca să-i vorbească, rugându-l să-i facă dreptate? Bine, dar un cerşetor ca el ar putea oare să fie primit de către un august monarh? Nu-i nimic, lasă, o să se descurce el la faţa locului; e ca o punte pe care nu trebuie s-o treacă decât când va ajunge la ea. Doar nu degeaba era el un veteran călit în lupte şi deprins să născocească şiretlicuri şi căi ocolite în campanii; fără îndoială, până la urmă, va fi el în stare să găsească o cale de a-şi duce planul la capăt. Da, se va îndrepta spre capitală. Poate că-l va ajuta vechiul prieten al tatălui său, sir Humphrey Marlow – „bunul şi bătrânul sir Humphrey, şef locotenent al bucătăriilor sau grajdurilor răposatului rege ori aşa ceva” – Miles nu-şi putea aminti ce anume învârtea el pe la palat. Acum, că avea o ţintă asupra căreia să-şi concentreze energia, un plan foarte precis de îndeplinit, negura de umilinţă şi descurajare care pogorâse asupra cugetului său se ridică şi se risipi în vânt, şi oşteanul înălţă capul să privească în juru-i. Fu surprins constatând cât de departe ajunsese: satul rămăsese mult

îndărătul lui. Regele se hurduca agale în urma sa, cu capul plecat, fiindcă și el era adâncit în planuri și chibzuieli. O îngrijorare dureroasă întunecă voioșia abia născută a lui Hendon: oare băiatul avea să se-arate dornic a se întoarce într-un oraș în care, în tot cursul scurtei sale vieți, nu avusese parte de altceva decât de maltratări și de sărăcie lucie? Dar întrebarea nu putea fi ocolită, trebuia neapărat să fie pusă, așa că Hendon opri măgărușul și strigă:

— Am uitat să întreb care ne e ținta. Porunca voastră, Înălțimea Ta!

— Spre Londra!

Hendon o porni mai departe, grozav de încântat de răspuns, dar și uimit, totodată.

Întreaga călătorie se desfășură fără nicio peripeție vrednică de pomenit. În schimb, se încheie cu o nouă aventură. Pe la ceasurile zece ale serii de 19 februarie păşiră pe Podul Londrei, intrând într-un vălmăşag de oameni care se zvârcoleau, se zbăteau, răcneau şi strigau „Ura!”, cu chipurile lor voioase, de băutori de bere, puternic luminate de văpaia a nenumărate torțe. Tocmai în clipa aceea, capul putrezind al vreunui fost duce sau al vreunui alt mai-mare se rostogoli în mijlocul lor, lovindu-l în cot pe Hendon şi-apoi săltând prin mişunarea aceea de picioare grăbite. Într-atât de pieritoare şi nestatornice sunt înfăptuirile oamenilor pe această lume! Bunul rege e mort abia de trei săptămâni şi se află în mormântul lui doar de trei zile; iar „podoabele” pe care le-a ales cu atâta trudă de la oamenii de vază, pentru nobilul său pod, au şi început să cadă. Un cetățean se poticni de capul acela şi nimeri cu propria căpățână în spinarea cuiva din fața lui. Cel izbit se întoarse, pocni pe prima persoană care-i veni la îndemână şi fu întins lat la iuțeală de prietenul acelei persoane. Era tocmai momentul cel mai prielnic pentru o încăierare zdravănă, căci începuseră de-acum festivitățile pentru a doua zi – Ziua Încoronării – şi toată lumea era burduf de bere şi de patriotism. În cinci minute încăierarea se întinsese pe-o bucată mare de loc; peste vreo zece-douăsprezece minute acoperea vreun pogon şi devenise o bătălie în lege. De data aceasta Hendon şi regele fură despărțiți, fără nădejde de-a se regăsi şi se pierdură în năvala şi clocotul talazurilor de oameni care urlau. Așa că să-i lăsăm acolo şi să ne îndepărtăm.

CAPITOLUL XXX

URCUȘUL LUI TOM

În timp timp ce adevăratul rege cutreiera țara îmbrăcat și hrănit ca vai de lume, când bătut și batjocorit de vagabonzi, când aruncat într-o temniță, laolaltă cu tâlharii și ucigașii, socotit de toți, fără deosebire, drept un descreierat și un șarlatan, falsul rege Tom Canty avea parte de o experiență cu totul deosebită.

Când l-am văzut ultima dată, regalitatea tocmai începea să aibă și o latură luminoasă pentru el. Aceasta îl încuraja tot mai mult, cu fiecare zi; în foarte scurtă vreme viața lui devenise aproape numai raze de soare și desfătare. Băiatul își alungase spaimele; îngrijorările sale păliseră și pieriseră; stânjenirea îi dispăruse, fiind înlocuită de o purtare degajată și încrezătoare. Exploata mina de informații – băiatul care primea bătăile – cu profit din ce în ce mai mare.

Ordona să fie primite lady Elisabeth și lady Jane Gray când avea chef de joacă ori să stea de vorbă și se scutea de prezența lor când nu mai avea chef de discutat, cu gesturile firești ale unui om deprins de mult cu asemenea isprăvi. Acum nu-l mai încurca defel faptul că aceste ilustre personaje îi sărutau mâna la despărțire.

Ajunse să-i placă alaiul falnic care-l însoțea la culcare și ceremonia solemnă și complicată a îmbrăcării, dimineața. Deveni pentru el o plăcere mândră să pășească, spre sala de mâncare, în mijlocul unei sclipitoare suite de falnici nobili slujitori și de gentilomi din gardă. Ba chiar îi plăcea atât de mult, încât îndoi numărul gentilomilor din gardă, ridicându-l la o sută. Îi gâdila auzul când trâmbițele răsunau de-a lungul nesfârșitelor coridoare și glasuri depărtate le răspundeau: „Faceți loc să treacă regele!”

Învăță să se bucure până și când stătea pe tron cu mare pompă, la ședințele Consiliului, și să pară ceva mai mult decât purtătorul de cuvânt al lordului regent. Îl încânta să-i primească pe ambasadorii cei măreți și suitele lor ce-ți luau ochii și să asculte mesajele pline de dragoste pe care i le aduceau din partea unor iluștri monarhi ce-i spuneau „frate”. O, preafericitule Tom Canty, care nu de mult îți duceai veacul în Curtea Gunoaielor!

Se bucura de veşmintele sale splendide şi îşi mai comandă şi altele; chibzui că cei patru sute de slujitori nu erau de ajuns pentru măreţia ce se cuvenea să-l înconjoare şi le întrei numărul. Linguşirile curtenilor care-i făceau temenele se prefăcură într-o muzică dezmierdătoare pentru urechile sale. Rămânea bun şi blând, apărător vajnic şi hotărât al tuturor împilaţilor, purtând neobosit război legilor nedrepte; totuşi, în unele prilejuri, când era jignit, ştia să se-ntoarcă spre un conte sau chiar spre un duce şi să-i arunce o căutătură care-l făcea să tremure. Odată, când regala sa „soră", mohorâta lady Mary, îşi puse-n gând să-l mustre, arătându-i că nu este înţelept să ierte atâţia oameni care altminteri ar fi fost întemniţaţi, spânzuraţi sau arşi, şi amintindu-i că închisorile răposatului şi augustului lor tată adăpostiseră uneori până la şaizeci de mii de deţinuţi şi că în timpul admirabilei sale domnii dăduse pe mâna călăului, spre a fi ucişi, şaptezeci de mii de hoţi şi tâlhari32, băiatul fu cuprins de o generoasă indignare şi-i porunci să se ducă în iatacul ei, să se roage Domnului ca să-i ia piatra ce-o are în piept şi să-i dea în loc o inimă omenească.

Oare Tom Canty nu era niciodată tulburat gândindu-se la soarta bietului prinţ adevărat, care arătase atâta bunătate şi zburase cu un zel atât de aprig ca să-l răzbune împotriva obrăznicie santinelei de la poarta palatului?

Ba da; primele zile şi nopţi ale domniei sale erau adesea tulburate de gânduri dureroase asupra soartei prinţului rătăcit şi de sincere dorinţe de a-l vedea întors şi reîntronat în chip fericit, în drepturile şi splendorile la care-l îndrituia obârşia sa. Dar, pe măsură ce săptămânile se scurgeau şi prinţul tot nu se ivea, mintea lui Tom începu să fie tot mai stăpânită de noile şi încântătoarele întâmplări prin care trecea, şi, încetul cu încetul, monarhul dispărut îi pieri aproape cu totul din gând. Până la urmă, când totuşi se mai strecura la răstimpuri în gândurile sale, devenise o stafie nepoftită, fiindcă-l făcea pe Tom să se simtă vinovat şi ruşinat.

Biata mamă şi sărmanele surori ale micului cerşetor îi ieşiseră din minte în acelaşi fel. La început le ducea dorul, suferea din pricina lor şi le simţea lipsa. Însă mai apoi, gândul că ar putea pica pe nepusă masă, în zdrenţele şi murdăria lor, să-l dea de gol cu sărutările lor, să-l dea jos de pe locul său înalt şi să-l tragă îndărăt, pradă lipsurilor şi degradării şi mahalalelor mizere, îi încreţea carnea pe el. În cele din urmă, ele încetară aproape cu totul de a-i mai tulbura gândurile, ceea ce îl făcu să se simtă mulţumit, ba chiar bucuros, căci acum, ori de câte ori chipurile lor întristate şi acuzatoare se mai ridicau înaintea lui, îl făceau să se simtă mai vrednic de dispreţ decât viermii care se târăsc în pulbere.

La miezul nopţii de 19 februarie, Tom Canty se cufunda în somn, în patul său bogat împodobit din palat, străjuit de vasalii credincioşi şi înconjurat de tot fastul regalităţii, fiind un băiat fericit, căci ziua următoare era sorocită încoronării sale solemne ca rege al Engliterei. La acelaşi ceas, Eduard, adevăratul rege, flămând şi însetat, soios şi năduşit, istovit de drum şi acoperit de zdrenţe şi cârpe –

partea sa de foloase de pe urma încăierării –, era strivit în mijlocul unei mulțimi nesfârșite de oameni care priveau cu deosebit interes anumite cete de muncitori ce mișunau necontenit, tot intrând și ieșind din abația Westminster, cu hărnicie de furnici: făceau ultimele pregătiri pentru încoronarea regelui.

32 După *Istoria Angliei* de Hume (nota redactorului american)

CAPITOLUL XXXI

PROCESIUNEA RECUNOAȘTERII

În dimineața următoare, când Tom Canty se trezi, văzduhul era stăpânit de-un vuiet tunător, care umplea toată împrejurimea. Pentru băiat, zgomotul acela era o muzică divină, fiindcă însemna că tot poporul englez ieşise pe străzi, cu mic, cu mare, ca să întâmpine ca supuși credincioși măreața zi.

Curând, Tom se pomeni personajul cel mai însemnat al unui minunat alai care plutea pe Tamisa, fiindcă – după străvechea tradiție – procesiunea recunoaşterii trebuia să străbată Londra, pornind de la Turn şi urmând să se întoarcă în acelaşi loc.

Când ajunse acolo, toate zidurile venerabilei fortărețe părură că se desfac pe neașteptate într-o mie de bucăți, şi prin fiecare crenel al meterezelor țâșni o limbă roşie de văpaie şi-un şuvoi alb de fum. Urmă o explozie asurzitoare, care acoperi cu totul țipetele mulțimii şi făcu să tremure pământul. Țâșnirile de flăcări, fumul şi exploziile se repetară iar şi iar, cu o uimitoare repeziciune, încât – în câteva clipe – bătrânul Turn dispăru în negura deasă a propriului fum, de nu se mai zări decât creasta impunătorului edificiu numit Turnul Alb. Acesta, cu stindardele sale, se înălța semeț deasupra valului des al aburilor, aşa cum un pisc de munte se ridică deasupra trâmbelor de nori.

Tom Canty, splendid înveşmântat, călărea un armăsar de paradă focos, ale cărui bogate valtrapuri aproape că ajungeau până la pământ; „unchiul” său, lordul regent Somerset, încălecat pe un armăsar la fel cu-al lui, venea în spatele său. Oștenii din garda regelui se înşirară pe-un singur rând, de-amândouă părțile, parcă turnați în armurile lor lustruite. După regent urma o procesiune, ce părea nesfârşită, de nobili în port strălucitor, însoțiți de vasalii lor. După aceştia veneau primarul şi sfatul pârgarilor, în mantii de catifea roşie şi cu colane de aur pe piept, iar după ei capii şi membrii tuturor breslelor din Londra, în straie bogate şi purtând stindardele arătoase ale feluritelor corporații. La procesiune lua parte, alcătuind o gardă specială de onoare, de-a curmezişul oraşului, şi străvechea şi preacinstita Companie de Artilerie – o organizație care, la vremea aceea, împlinise trei sute de

ani și era singurul corp militar din Anglia ce deținea privilegiul (pe care-l mai păstrează și-n zilele noastre) de a se socoti independentă de poruncile Parlamentului. Oferea o privelişte scânteietoare şi fu salutată cu aclamații pe tot parcursul, pe când îşi croia cu măreție drum prin mulțimea cetățenilor înțesați pe margini. Cronicarul spune:

Regele, cum intră în oraș, fu întâmpinat de către popor cu rugăciuni, urări de bun-venit, strigăte și cuvinte dezmierdătoare, fel de fel de dovezi ce mărturisesc cinstita iubire a supușilor față de domnitorul lor; iar regele, înfățișându-se bucuros la chip celor care se aflau departe de el și grăind cu nespus drag celor care stăteau în preajma Luminăției Sale, s-a arătat nu mai puțin mulțumit de a primi bunavoia poporului pe cât de inimos se grăbeau supușii să i-o dovedească. Tuturor celor ce-i făceau urări de bine, le aducea mulțumiri. Celor care glăsuiau „Domnul să apere pe Luminăția Sa!", li se întorcea cu vorbe ca acestea: „Domnul să vă apere pe toți!", și făcea adaos că din toată inima le aduce mulțumiri. Nețărmurită era încântarea poporului față de iubitoarele răspunsuri și semne ale regelui lor.

Pe strada Fenchurch, „un copil frumos la chip, în găteală costisitoare" stătea pe o scenă, ca să dea Maiestății Sale salutul de bun-venit în oraș. Ultimul catren al urării sale suna astfel:

Fii bine venit, rege! Urăm acum fierbinte –
Bine venit fii iară, cât poate rosti graiul –
Voioase guri urează, inimi păstrând credință;
În veci te-apere Domnul, ferice-ți țină traiul!

Poporul izbucni în strigăte de bucurie, repetând într-un glas ceea ce spusese copilul. Tom Canty cercetă cu privirea până departe marea aceea ce-și înalța talazul de chipuri dornice să-l vadă, și inima-i crescu de orgoliu, simțind că singurul lucru pentru care merită să trăiești pe lumea asta e să fii rege – idolul unei națiuni. Deodată văzu, la o distanță bună de el, doi din tovarășii lui zdrențăroși din Curtea Gunoaielor – unul fusese lordul mare amiral în fosta lui maimuțăreală de curte, celălalt, primul gentilom al odăii de dormit, în aceeași cutezătoare închipuire, și mândria-i spori mai mult ca oricând. Ah, dacă s-ar fi putut să-l recunoască acum, măcar o clipă! Ce triumf de nespus ar fi dacă ar putea să-l recunoască și să-și dea seama că falsul rege batjocorit al mahalalelor și fundăturilor devenise un rege adevărat, având duci și prinți iluștri drept mărunți slujitori și întreaga lume engleză la picioarele sale. Dar trebui să-și refuze această plăcere, înfrânându-și dorința, fiindcă s-ar fi putut ca asemenea revelație să-l coste mai mult decât făcea. Așa că întoarse capul și-i lăsă pe cei doi băieți soioși s-o țină

strună cu uralele și exclamațiile prin care-l proslăveau bucuroși, fără a bănui cui le adresau. Din când în când țâșnea un strigăt: „Dar! Dar!” și Tom răspundea azvârlind un pumn de monede nou-nouțe, sclipitoare, ca să aibă mulțimea pentru ce să se bușească.

Cronicarul spune:

La capătul de sus al uliței Gracechurch, în fața semnului Vulturului, cetatea înălțase o boltă ce-ți lua ochii, sub care se afla un podium care se întindea de la o margine la alta a uliței. Era un tablou viu, istoric, înfățișând strămoșii apropiați ai regelui. Stătea acolo Elisabeta de York, în inima unui uriaș trandafir alb, ale cărui petale alcătuiau migălite horbote în juru-i; alături de ea stătea Henric al VII-lea, ieșind dintr-un mare trandafir roșu, în același chip orânduit; mâinile perechii domnești se împleteau și inelul de cununie era pus la vedere. Din trandafirul roșu și din cel alb pornea o tulpină ce urca la al doilea cat al podiumului, pe care se afla Henric al Vlll-lea, ieșind dintr-un trandafir roș-alb, cu chipul mamei noului rege, Jane Seymour, alături de el înfățișată. Din această pereche se înălța o ramură ce urca cel de-al treilea cat, unde se afla efigia lui Eduard al VI-lea, înscăunat pe tron în deplină măreție domnească, iar întregul tablou era înrămat cu cununi de trandafiri roșii și albi.[33]

Acest ciudat și fastuos spectacol însufleți atât de mult poporul care se veselea, încât aclamațiile sale acoperiră cu totul glăsciorul copilului însărcinat să explice toată povestea în versuri ditirambice. Însă lui Tom Canty nu-i păru rău, fiindcă această larmă a supușilor credincioși alcătuia pentru el o muzică mai dulce decât orice poezie, oricât de măiestrit ar fi fost scrisă. Oriunde întorcea Tom tânărul său chip fericit, poporul recunoștea desăvârșita asemănare a efigiei cu el însuși – replica în carne și oase –, și izbucneau noi vijelii de aplauze.

Marele alai înainta tot mai departe, trecând rând pe rând pe sub alte arcuri de triumf și pe lângă o uluitoare și simbolică înșiruire de tablouri vii, spectaculoase și simbolice, fiecare din ele întruchipând și slăvind vreo virtute, vreun talent sau vreo însușire de-a micului rege.

Cât ținea Cheapside, la oricare ferestruică, pe acoperișuri, la oricare fereastră, atârnau stindarde și flamuri, iar cele mai bogate scoarțe, țesături și brocarturi aurite erau așternute pe ulițe, oglindind marea bogăție cuprinsă în prăvăliile din jur; strălucirea aceasta era deopotrivă de mare pe celelalte ulițe, ba în unele chiar întrecută.[34]

— Și toate aceste minunății și lucruri fără seamăn sunt menite a mă întâmpina pe mine – pe mine! murmura Tom Canty.

Obrajii falsului rege se împurpuraseră, ochii-i scânteiau, înota cu totul într-

o mare de încântare. În clipa aceea, tocmai când ridica brațul ca să azvârle altă regească pomană, zări în treacăt, în rândul al doilea al mulțimii, un chip palid și uluit, care se întindea încordat, cu privirea arzătoare pironită asupra lui. Fu cuprins de-o mâhnire pustietoare – își recunoscuse mama! Mâna îi zbură scut înaintea ochilor, cu palma în afară – gestul acela vechi, involuntar, născut dintr-o întâmplare uitată și statornicit de obișnuință. În clipa următoare, femeia se smulse din înghesuială și, croindu-și drum prin mulțime, trecu de străjeri și se află alături de el. Îi îmbrățișă piciorul, îl acoperi cu sărutări și strigă: „O, copilul meu, odorul meu!”, ridicându-și spre el chipul transfigurat de bucurie și dragoste. În aceeași clipă, un ofițer din garda regelui o apucă, blestemând-o, și cu brațul său puternic o azvârli îndărăt în mulțime, cu un brânci zdravăn ce o făcu să se clatine. Când se petrecu acest jalnic fapt, de pe buzele lui Tom Canty ieșiră cuvintele: „Nu te cunosc, femeie”, deși i se frânse inima s-o vadă tratată astfel. Iar când maică-sa se întoarse să-l mai privească pentru cea din urmă oară, în vreme ce mulțimea o înghițea și-o ascundea ochilor lui, părea atât de rănită, cu inima atât de zdrobită, încât îl copleși o rușine care-i prefăcu în cenușă mândria și ofili strălucirea rangului său domnesc pe care-l furase. Măreția sa nu mai avea niciun preț acum, părea că-i cade de pe el ca o zdreanță putredă.

Procesiunea înainta fără oprire, străbătând splendori care sporeau neîncetat, întâmpinată cu urale tot mai furtunoase, însă pentru Tom Canty toate acestea parcă nici nu mai existau. Mergea fără să vadă ori s-audă ceva. Regalitatea își pierduse farmecul și dulceața – fastul ei devenise o mustrare. Remușcarea îi rodea inima. Își spunea întruna: „De-ar da Domnul să fiu scăpat din robia mea!”

Fără să-și dea seama, folosea iarăși frazele pe care le rostise în primele zile ale măririi sale nedorite.

Strălucitorul alai tot înainta, răsucindu-se ca un scânteietor și nesfârșit șarpe prin întortocheatele ulițe ale ciudatului oraș vechi, prin vâltoarea noianului de oameni care strigau urale; dar regele călărea mai departe, cu capul plecat și ochii ațintiți în gol, nevăzând decât chipul mamei sale și jignirea ce se citea pe el.

„Dar! Dar!” Strigătul răsuna în urechile care nu-l luau în seamă.

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Parcă se scutura pământul de-o explozie, dar regele nu dădea niciun semn de răspuns. Auzea uralele doar cum aude cineva tunetul talazului de la mare depărtare, fiindcă ele erau înăbușite de alt glas care se afla mai aproape, în propriul piept, în conștiința lui acuzatoare, un glas care repeta necontenit cuvintele acelea rușinoase: „Nu te cunosc, femeie!”

Cuvintele cădeau pe sufletul regelui, zdrobindu-l, așa cum dangătul unui clopot de-nmormântare zdrobește sufletul unui prieten rămas în viață când îi amintește de tainicele trădări suferite de pe urma lui de către cel care s-a dus.

La fiecare cotitură i se dezvăluiau noi priveliști închinate proslăvirii sale,

noi încântări, noi minuni ieșeau la iveală. Larma stăpânită a bateriilor în așteptare fu slobozită; noi mărturii de entuziasm se revărsară din piepturile mulțimii delirante. Totuși, regele nu dădu niciun semn, și glasul acuzator, care gemea în adâncul pieptului său lipsit de mângâiere, era singurul sunet pe care-l auzea.

Treptat, bucuria de pe chipurile pâlcurilor de oameni se schimbă puțin, fiind amestecată cu un fel de îngrijorare sau neliniște; se observa și o rărire a aplauzelor. Lordul regent remarcă imediat aceste lucruri și la fel de iute descoperi și cauza. Își îmboldi cu pintenii calul până ajunse alături de rege, se aplecă în șa cât putu de jos, se descoperi și vorbi astfel:

— Luminăția Voastră, vremea nu-i defel potrivită pentru visare. Poporul ia aminte la capul plecat al Maiestății Voastre, la înfățișarea-i înnegurată, și-o socoate drept semn prevestitor de rele. Fiți chibzuit: luați vălul de pe soarele regalității și faceți-l să lumineze deasupra acestei pâcle purtătoare de nenoroc, până ce-o va risipi. Ridicați-vă capul și zâmbiți supușilor voștri.

Zicând acestea, ducele azvârli câte-un pumn de monede în dreapta și-n stânga și se-napoie la locul său. Falsul rege făcu în mod silit ceea ce i se ceruse. Zâmbea fără nicio tragere de inimă, însă puțini ochi erau de ajuns de aproape de el sau de ajuns de pătrunzători ca să deosebească acest amănunt. Când înclina ușor capul împănoșat, salutându-și supușii, era plin de grație și bunăvoință; darurile pe care le-mpărțea cu mâna lui erau de-o mărinimie regească, așa că neliniștea poporului se topi și aclamațiile izbucniră iarăși la fel de puternice ca și mai înainte.

Totuși, încă o dată, când mai era puțin până la sfârșitul procesiunii, ducele fu silit să călărească până la rege și să-l mustre, șoptindu-i:

— O, temute suveran! Alungați aceste înnegurări ce-aduc pierzanie. Ochii lumii sunt ațintiți asupră-vă. Apoi adăugă, cu mult necaz: Afurisită fie cerșetoarea aceea smintită! Ea a tulburat pe Înălțimea Voastră!

Fastuosul personaj îndreptă asupra ducelui ochii săi stinși și spuse, cu glas pierdut:

— Era mama mea!

— Doamne sfinte! gemu regentul, în timp ce-și strunea calul îndărăt la locul lui. Semnul acela era încărcat de prevestiri rele. Iar i s-au rătăcit mințile!...

33 După *Istoria Angliei* de Hume (nota redactorului american)

34 După *Istoria Angliei* de Hume (nota redactorului american)

CAPITOLUL XXXII

ZIUA ÎNCORONĂRII

Să ne întoarcem câteva ceasuri în urmă şi să ne aşezăm în abaţia Westminster, la ora patru, în dimineaţa acestei memorabile zile a încoronării. Nu ducem lipsă de tovărăşie, căci, deşi e încă noapte, descoperim că galeriile luminate de torţe se umplu de pe-acum cu oameni care sunt foarte mulţumiţi să stea nemişcaţi şi să aştepte şapte-opt ore, până ce le va sosi şi lor ceasul de-a vedea ceea ce nu pot spera să vadă nici măcar de două ori în viaţa lor: încoronarea unui rege. Da, Londra şi Westminster s-au trezit încă de când au bubuit tunurile vestitoare, la ora trei în noapte, şi cete-cete de bogătaşi fără titluri nobiliare, care şi-au cumpărat privilegiul de-a încerca să-şi găsească un loc în galerii, se şi îndeasă la intrările rezervate celor de seama lor.

Ceasurile se târăsc de ajuns de plicticoase. O bucată de vreme orice forfotă încetează, căci toate galeriile sunt de mult pline vârf. Acum putem sta jos, putem să ne uităm şi să chibzuim în voie. Ici, şi colo, şi dincolo, întrezărim, prin tulburea lumină a zorilor din catedrală, porţiuni din multe galerii şi balcoane pline cu ciorchini de oameni, căci celelalte porţiuni ale acestor galerii şi balustrade ne sunt ascunse în întregime de coloane şi de părţile de zidărie care se interpun. Vedem marele transept[35] din partea de nord, pustiu, şi aşteptându-i pe privilegiaţii Angliei, de asemenea larga estradă sau platformă, aşternută cu covoare bogate, pe care e aşezat tronul. Tronul ocupă centrul platformei şi e înălţat pe patru trepte. În jilţul tronului se află o lespede turtită, netezită – stânca din Scone –, pe care au stat multe generaţii de regi scoţieni, cu prilejul încoronării. Astfel, cu vremea, a devenit destul de sfântă ca să corespundă aceluiaşi scop şi pentru monarhii englezi. Tronul, ca şi scăunaşul de la picioarele lui, sunt acoperite cu brocart aurit.

Domneşte o tăcere deplină, torţele clipesc, abia pâlpâind. Vremea se târăşte greoi. Dar, în cele din urmă, zorii vestesc sosirea apropiată; se sting torţele şi o lumină dulce se răspândeşte în marile spaţii. Toate liniile măreţului edificiu se reliefează acum, însă în linii estompate şi ca în vis, fiindcă soarele este puţin învăluit de nori.

La ceasurile şapte se întâmplă prima schimbare în monotonia aceea toropitoare, căci la cea dintâi bătaie a acestei ore, o soţie de pair intră în transept, înveşmântată cu o splendoare demnă de regele Solomon. Este condusă la locul statornicit pentru ea, de către un demnitar tot în mătăsuri şi catifele, în vreme ce altul, aidoma lui, culege lunga trenă a doamnei, urmând-o, şi, când s-a aşezat, îi potriveşte trena în poală. Apoi îi trage un scăunaş la picioare, unde poftește dânsa, după care-i pune coroniţa într-un loc unde să-i fie la îndemână când va sosi clipa în care nobilii îşi vor pune toţi odată coroniţele pe cap.

E ceasul când pairesele se scurg înăuntru într-un şuvoi sclipitor, iar demnitarii în atlazuri zboară şi scânteiază pretutindeni, dându-le locuri şi străduindu-se să le facă să se simtă în largul lor. Acum scena e de ajuns de însufleţită. Pretutindeni vezi forfotă şi mişcare şi culori felurite. După un răstimp, domneşte din nou liniştea, fiindcă toate pairesele au sosit şi se află la locurile lor, alcătuind un adevărat pogon – sau cam aşa ceva – de flori umane, strălucind în felurite culori şi bătute cu diamante ca o Cale a Laptelui. Găseşti acolo înalte doamne de toate vârstele: văduve, băbătii tăbăcite, zbârcite, cu părul alb, care sunt în stare să plutească înapoi şi tot înapoi, pe cursul vremii, şi să-şi amintească de încoronarea lui Richard al III-lea şi de zilele frământate ale acelei vechi epoci uitate; falnice doamne între două vârste, fermecătoare şi graţioase matroane în floarea vârstei şi frumoase şi sfielnice fete tinere, cu ochi strălucitori şi obraz fraged, care s-ar putea să-şi pună cu stângăcie coroniţele împodobite cu giuvaiere când va veni clipa cea mare – fiindcă va fi un lucru nou pentru ele şi emoţia le va încurca amarnic. Totuşi aşa ceva nu se poate întâmpla, căci coafura acestor domniţe a fost aranjată tocmai în vederea unei rapide şi reuşite plasări a coroniţei la locul ei, când se va da semnalul cuvenit.

Am văzut că impresionantele şiruri de pairese sunt asemănate cu şiraguri alese de diamante şi-am mai văzut de asemenea că acest lucru alcătuieşte un spectacol minunat, însă acum suntem pe cale de-a fi cu totul uluiţi. Pe la nouă, norii se sparg deodată şi sulițele soarelui străpung atmosfera încărcată şi lunecă încet de-a lungul şirurilor de înalte doamne; şi fiecare rând pe care-l ating se învăpăiază într-o orbitoare splendoare de focuri multicolore, iar frumuseţea acestui spectacol şi surpriza pricinuită ne-nfioară până-n vârful degetelor, ca un şoc electric! Peste puţin timp, un trimis special, din vreun îndepărtat colţ al Orientului, păşind odată cu întregul alai al ambasadorilor străini, străbate acest lingou de raze de soare şi ne ţinem răsuflarea, atât de copleşitoare este slava care se revarsă, scânteiază şi freamătă în jurul lui – căci este încrustat din creştet până-n tălpi cu nestemate, şi cea mai mică mişcare a lui scaldă în jocuri feerice tot ce-i în jurul său.

Să schimbăm acum timpul povestirii, pentru uşurinţă. Vremea se scurgea – un ceas, două ceasuri, două şi jumătate, apoi detunăturile înfundate ale artileriei

vestiră că regele și mărețul său alai sosiseră în sfârșit, așa că mulțimea care aștepta se bucură. Toți știau că va mai urma un răgaz, fiindcă regele trebuia să fie pregătit și înveșmântat în mantie pentru solemna ceremonie; însă acest răgaz avea să treacă în chip plăcut, privind la adunarea pairilor regatului, în falnicele lor mantii. Pairii fură conduși cu pompă la locurile lor și coroniţele li se puseră la îndemână; între timp, interesul mulțimii din galerii creștea, căci cei mai mulți dintre privitori vedeau pentru prima dată cu ochii lor duci, conți și baroni, ale căror nume intraseră în istorie de cinci sute de ani. Când fură în sfârșit așezați cu toții, spectacolul – văzut din galerii și din toate locurile prielnice – era desăvârșit; un spectacol fastuos și menit să ți-l amintești multă vreme.

Acum, mai-marii Bisericii, în mantii și cu mitre pe cap, împreună cu suitele lor, se înșirară pe platformă și-și luară locurile statornicite. Ei fură urmați de lordul regent și de alți mari demnitari, în urma cărora venea un detașament din gardă, îmbrăcat în armură de oțel.

Urmă o pauză de așteptare; după aceea, la un nou semnal, țâșni un șuvoi de muzică triumfătoare, și Tom Canty, purtând o lungă mantie de brocart aurit, apăru pe o ușă și urcă pe platformă. Toată mulțimea se ridică-n picioare, și ceremonia recunoașterii continuă.

Un imn maiestuos cutremură clădirea cu bogatele sale valuri de sunete și, astfel vestit și întâmpinat, Tom Canty fu condus către tron. Străvechile ceremonii se desfășurau cu o solemnitate impresionantă, în vreme ce asistența privea. Și, pe măsură ce se apropiau de încheiere, Tom Canty pălea tot mai mult, și peste sufletul său și peste inima sa roasă de căință se așterneau adâncă jale și mâhnire.

În cele din urmă, se ajunse la ultimul episod. Arhiepiscopul de Canterbury înalță coroana Angliei de pe perna ei și-o ținu deasupra capului tremurând al falsului rege. În aceeași clipă, o sclipire de curcubeu fulgeră de-a lungul spațiosului transept, căci, dintr-o singură mișcare, fiecare ins din marea adunare de nobili își ridicase coroniţa și o ținea în cumpănă deasupra capului – în așteptare.

O tăcere adâncă străbătu catedrala. În momentul acela impresionant, o arătare surprinzătoare năvăli pe scenă; o arătare neobservată de nimeni, în mulțimea aceea absorbită de ceremonie, se ivi deodată, înaintând pe cărarea dintre stranele din mijloc. Era un băiat cu capul descoperit, prost încălțat și purtând straie grosolane de plebeu, care-i cădeau în zdrențe. Ridică mâna, cu o solemnitate care nu se potrivea deloc cu înfățișarea sa murdară și jalnică, și rosti acest avertisment:

— Te opresc să pui coroana Engliterei pe capul acesta trădător. Eu sunt regele!

Într-o clipă, câțiva spectatori revoltați puseră mâna pe băiat, însă, în aceeași clipă, Tom Canty, în ținuta sa regală, făcu repede un pas înainte și strigă cu glas răsunător:

— Lăsați-l și luați seama! El e regele!

O uimire înspăimântată trecu prin adunare, și o parte din privitori se ridicară în picioare și se holbară uluiți unii la alții și la principalii eroi ai acestei scene, ca niște oameni care se întreabă dacă sunt treji și cu mintea întreagă sau dorm și visează. Lordul regent era la fel de uluit ca și ceilalți, însă își veni în fire repede și exclamă, cu glas poruncitor:

— Nu luați în seamă pe Maiestatea Sa, boala l-a prins iar. Puneți mâna pe nemernicul golan!

I s-ar fi dat ascultare, dacă falsul rege n-ar fi bătut din picior, țipând:

— Sunteți în primejdie! Nu-l atingeți, el e regele!

Mâinile se retraseră; asistența fu paralizată, nimeni nu se mișca, nimeni nu scotea un cuvânt; la drept vorbind, nimeni nu știa ce atitudine să ia sau ce să spună într-o împrejurare atât de stranie și de surprinzătoare. În timp ce toate mințile se străduiau să se adapteze situației, băiatul înaintă mai departe, cu pas sigur, cu ținută trufașă și privire încrezătoare; nu se oprise defel, de la începutul scenei. Și, pe când mințile încă aiurite bâjbâiau zadarnic, el urcă pe platformă, iar falsul rege alergă bucuros să-l întâmpine și căzu în genunchi dinainte-i, spunând:

— O, slăvite stăpâne, dă-i voie sărmanului Tom Canty să fie cel dintâi care-ți jură credință și să spună: „Pune-ți pe creștet coroana și intră iar în stăpânirea drepturilor ce ți se cuvin!”

Privirea lordului regent măsură cu asprime chipul nou-venitului, însă asprimea-i pieri pe dată, fiind înlocuită de-o mirare întrebătoare. Acest lucru se petrecu și cu ceilalți mari dregători. Se uitară unul la altul și făcură un pas îndărăt, împinși parcă de un îndemn general și inconștient. În mintea fiecăruia răsărise același gând: „Ce asemănare de neînchipuit!”

Lordul regent cugetă câteva clipe uluit, apoi spuse, pătruns de un respect grav:

— Cu îngăduința Domniei Voastre, doresc să vă pun anumite întrebări care...

— Îți voi da răspuns la ele, milord.

Ducele îi puse multe întrebări despre Curte, despre răposatul rege, despre prinț și prințese. Băiatul îi dădu răspunsuri corecte, fără a șovăi. Descrise sălile de recepție din palat, apartamentele răposatului rege și cele ale prințului de Wales.

Era ciudat, era minunat; da, era inexplicabil – așa spuneau toți cei care auzeau răspunsurile. Curentul începuse să-și schimbe direcția, și speranțele lui Tom Canty creșteau, când lordul regent clătină din cap și zise:

— E adevărat și nespus de minunat, dar nu-i mai mult decât poate face deopotrivă stăpânul nostru, regele.

Această remarcă și pomenirea lui tot drept rege îl întristară pe Tom Canty, și băiatul simți cum i se fărâmițează nădejdile.

— Acestea nu sunt dovezi, adăugă regentul.

Acum curentul se schimbă repede, foarte repede, într-adevăr, dar în direcție greșită, lăsându-l pe bietul Tom Canty eșuat pe tron și azvârlindu-l pe celălalt în largul mării. Lordul regent stătu puțin să cumpănească și clătină din cap – un singur gând i se impunea cu tărie: „E de primejdie pentru țară și pentru noi toți să lăsăm să dăinuie o taină atât de fatală; ar putea dezbina națiunea și săpa temeliile tronului”. De aceea, se întoarse și zise:

— Sir Thomas, întemnițează-l pe acest... Nu, stai! Chipul i se lumină și el îl înfundă pe zdrențărosul pretendent cu următoarea întrebare: Unde se află Marele Sigiliu? Dă-mi răspuns adevărat la aceasta, și ghicitoarea-i dezlegată, căci numai cel care e prințul de Wales poate răspunde cu adevărat! De un lucru fără de seamă cum e acesta atârnă un tron și o dinastie!

Era un gând norocos, un gând fericit. Marii dregători arătară că-l consideră astfel prin privirile luminate a încuviințare ce schimbau între dânșii. Da, nimeni altul decât adevăratul prinț nu putea să limpezească îndărătnicul mister ce stăruia încă asupra Marelui Sigiliu dispărut. Micul șarlatan becisnic fusese bine dăscălit, însă aici lecțiile primite aveau să dea greș, fiindcă nici profesorul lui n-ar fi fost în stare să răspundă la întrebarea aceea – a, prea bine, prea bine, într-adevăr; acum vor fi scăpați la iuțeală de această treabă primejdioasă și menită a naște vrajbă! Așa că ei clătinară din cap și zâmbiră în sinea lor de mulțumire și se așteptară să-l vadă pe aiuritul acela de băiat simțindu-se vinovat și stingherit. Cât de surprinși fură văzând că nu se întâmplă nimic de felul acesta, cum se mai minunară auzindu-l că răspunde prompt, cu glas încrezător și netulburat, spunând:

— Nu-i nimic anevoios de dezlegat în ghicitoarea aceasta. Apoi, fără să se sinchisească măcar pentru a cere îngăduința cuiva, se întoarse și dădu această poruncă – cu degajarea cuiva obișnuit să facă asemenea lucruri: Milord St. John, du-te în iatacul meu din palat, întrucât nimeni altul nu cunoaște locul acela mai bine ca Domnia Ta, și jos, aproape de pardoseală, în colțul din stânga, cel mai îndepărtat de ușa care se deschide din anticameră, vei găsi în perete floarea unui piron de aramă. Apasă pe ea, și ți se va deschide un mic sipet de nestemate de care nici Domnia ta nu ai știință – nu, nici vreun alt suflet în lumea întreagă decât eu și meșteșugarul vrednic de încredere care mi l-a făurit. Cel dintâi lucru ce-ți va cădea sub ochi va fi Marele Sigiliu – adu-l aici!

Toată adunarea se minună de vorbele sale și mirarea fu cu atât mai mare văzând cum micul cerșetor îl alege tocmai pe acel pair, fără vreo șovăială sau vreo teamă că greșește, și cum îi spune pe nume, atât de sigur de el, încât te convingea că l-a cunoscut toată viața. Pairul fu atât de surprins, încât aproape că-i dădu ascultare. Făcu chiar un gest ca și cum ar fi dat să plece, dar iute își luă iar atitudinea liniștită și-și mărturisi gafa roșind. Tom Canty se-ntoarse spre el și-i spuse răspicat:

— Oare de ce șovăi? N-ai auzit porunca regelui? Du-te!

Lordul St. John făcu o plecăciune adâncă și se observă că era o plecăciune grăitor de prudentă și care nu angaja cu nimic, fiindcă nu se adresa niciunuia din cei doi regi, ci terenului neutru care se afla între amândoi – și ieși.

Acum începu o mișcare înceată, abia vizibilă, totuși stăruitoare, în acel fastuos grup de dregători, o mișcare aidoma celei dintr-un caleidoscop care e rotit încet, încât componentele unui splendid ciorchine de pietricele colorate se despart și se unesc în altă grupare – o mișcare ce, în cazul de față, destrămă treptat mulțimea sclipitoare adunată în jurul lui Tom Canty și o strânse iarăși în vecinătatea celui nou-sosit. Tom Canty rămase aproape singur. Urmă o scurtă pauză de cumplită încordare și așteptare, în cursul căreia până și puținii curteni slabi de înger care se mai aflau în preajma lui Tom Canty își luară treptat inima-n dinți și se fofilară, unul câte unul, alături de majoritate. Astfel că, în cele din urmă, Tom Canty, în veșmintele și cu giuvaierele sale regale, stătea cu desăvârșire singur și izolat de lume – un personaj bătător la ochi în mijlocul unei pustietăți grăitoare.

În sfârșit, fu văzut întorcându-se lordul St. John. Când înaintă printre stranele de mijloc, interesul era atât de aprins, încât murmurul scăzut al conversațiilor din marea adunare se stinse cu totul și fu urmat de o tăcere adâncă, o nemișcare netulburată de nicio răsuflare, în care pașii lui răsunară cu o cadență mohorâtă și depărtată. Toate privirile erau ațintite asupra lui, în timp ce se apropia. Ajunse pe platformă, se opri o clipă, după aceea se îndreptă către Tom Canty și, făcând o temenea până la pământ, spuse:

— Sire, sigiliul nu se află acolo.

Nicio gloată de trecători nu se topește ca fumul din preajma unui ciumat cu mai mare grabă decât o șterse banda de curteni, palizi și îngroziți, de lângă micul pretendent zdrențăros al Coroanei. Într-o clipă rămase singur cuc, fără vreun prieten sau partizan, o țintă asupra căreia se concentra focul unor priviri înciudate și disprețuitoare. Lordul regent strigă fioros:

— Azvârliți-l pe cerșetor în stradă și biciuiți-l prin tot orașul, doar pentru atâta mai e vrednic a fi luat în seamă acest înșelător păcătos!

Ofițerii din gardă se repeziră să-i împlinească ordinul, însă Tom Canty le făcu semn să se depărteze și spuse:

— Îndărăt! Cine se atinge de el își primejduiește viața!

Lordul regent era încurcat la culme. Îi spuse lordului St. John:

— Ai cercetat bine? Dar această întrebare e de prisos. Pare de necrezut, peste fire. Lucruri mărunte, nimicuri scapă băgării de seamă a cuiva și nu le socoți prilej de mirare, dar cum să fie oare cu putință ca un lucru ce cântărește atâta și-i mare cât sigiliul Engliterei să poată pieri fără ca vreun om să fie în stare a-i da iar de urmă – un disc de aur greu...

Tom Canty, cu ochi sclipitori, făcu un salt înainte și țipă:

— Oprește, aceasta-i de ajuns! Era rotund? Și gros? Și avea litere și semne

săpate pe el? Da? Ah, acum știu bine ce-i acest Mare Sigiliu care a stârnit atâta frământare și zarvă în juru-i. De mi-ați fi spus deslușit cum arăta, l-ați fi putut căpăta cu trei săptămâni în urmă. Știu prea bine unde se află; dar nu eu l-am pus acolo, mai întâi.

— Cine atunci, Luminăția Voastră? întrebă lordul regent.

— Cel care stă acolo – regele îndreptățit al Engliterei. Și el vă va spune unde se află; atunci veți da crezare că știe aceste lucruri din însăși viața lui dusă la palat. Chibzuiește bine, regele meu, îmboldește-ți mintea, a fost cel din urmă, cel din urmă lucru pe care l-ai făcut în ziua aceea, înainte de a fugi din palat, îmbrăcat în straiele mele, spre a-l pedepsi pe soldatul care mă lovise.

Urmă o tăcere netulburată de vreo mișcare sau vreo șoaptă. Toți ochii erau ațintiți asupra nou-venitului, care stătea cu capul plecat și fruntea încruntată, bâjbâind în memoria sa prin mulțimea de amintiri fără valoare înghesuite acolo, după un singur fapt mic, care-i scăpa. Dacă-l găsea, faptul acela avea să-l urce pe tron; dacă nu, avea să-l lase pentru totdeauna în halul în care se afla – un cerșetor și un proscris al soartei. Clipă după clipă se scurgeau; clipele se adunau în mintea lui, și băiatul încă se lupta în tăcere cu amintirile, fără să dea vreun semn că a reușit. Însă în cele din urmă scoase un oftat, clătină încet din cap și spuse, cu glas abătut și buze tremurătoare:

— Chem îndărăt în amintire întâlnirea noastră, de la un capăt la celălalt, dar sigiliul nu are niciun loc în ea. Făcu o pauză, apoi își înălță privirea și spuse cu o blândă demnitate: Lorzii mei și gentilomi, de-l veți prăda de drepturile sale pe cârmuitorul vostru cel adevărat din lipsa acestei mărturii, pe care nu-i în stare a v-o da, nu mi-ar sta în putință a mă împotrivi vouă, aflându-mă fără de putere. Dar...

— Vai, e nebunie, vai, e sminteală, regele meu! strigă Tom Canty îngrozit. Stai! Gândește-te bine! Cauza Maiestății Tale nu este pierdută! Nici că va fi vreodată! Dă ascultare la cele ce spun, ia aminte la fiecare cuvânt! Îți voi aduce iar vie în minte dimineața aceea, cu fiecare întâmplare. Am stat de vorbă, ți-am spus despre surorile mele, Nan și Bet; a, da, îți aduci aminte de aceasta, și despre bătrâna mea maică mare, și despre jocurile necioplite ale băieților din Curtea Gunoaielor. Da, îți amintești așadar de aceste lucruri; prea bine, urmează-mă cu mintea și mai departe, îți vei aminti totul. Mi-ai dat de mâncare și de băut și cu o princiară curtenie ai trimis afară din odaie slujitorii, astfel ca josnicele mele deprinderi să nu mă facă de rușine față de ei – așa, da, aceasta deopotrivă ți-o aduci aminte.

Pe măsură ce Tom dezgropa pe rând amănuntele întâlnirii, iar celălalt băiat dădea din cap în semn că le recunoaște, marea mulțime a privitorilor și demnitarii holbau ochii, cuprinși de-o buimacă minunare. Povestea suna ca o istorie adevărată, totuși, cum era cu putință să se fi ajuns la această imposibilă legătură dintre un prinț și un cerșetor? Niciodată nu se mai aflase până atunci vreo adunare

de oameni atât de încurcată, atât de pasionată și de uluită de-o povestire.

— În glumă, prințul meu, ne-am schimbat veșmintele. Apoi am stat dinaintea oglinzii, și într-atât de asemănători eram, de-am zis amândoi că părea a nu se fi făcut vreo schimbare – da, îți aduci aminte. Apoi ai băgat de seamă că ostașul mă lovise rău peste mână – privește! Iată, nici astăzi încă nu pot scrie cu ea, degetele-mi sunt țepene. Văzând aceasta, Înălțimea Ta a sărit în sus, jurând răzbunare împotriva acelui ostaș, și-ai alergat către ușă; ai trecut pe lângă o masă; lucrul acela ce-l numiți sigiliu se afla pe masa aceea; l-ai luat și grabnic ai cercetat cu privirea de jur împrejur, după o ascunzătoare; ochiul vostru s-a oprit asupra...

— Așa, de ajuns! Și cerul să fie slăvit! exclamă zdrențărosul pretendent, cu o aprindere nepotolită. Du-te, bunul meu St. John. Într-o mânecă a armurii milaneze care atârnă pe perete, vei găsi sigiliul!

— Așa e, slăvite, așa e! strigă Tom Canty. Acum cu adevărat sceptrul Engliterei este al Maiestăţii Tale, iar cel ce-ar voi să rostească ceva împotrivă, mai bine i-ar fi să se fi născut mut! Du-te, milord St. John, pune-ți aripi la picioare!

Întreaga adunare era în picioare acum și aproape scoasă din minți de nesiguranță, neliniște și atâtare mistuitoare. Pe platformă și în catedrală izbucni un zbârnâit asurzitor de conversații fără cap și fără coadă, și o bucată de vreme nimeni nu știu și nu auzi nimic, nu fu interesat de nimic altceva decât de ceea ce-i zbiera în urechi vecinul său ori ceea ce-i zbiera el în urechi vecinului. Timpul se scurse pe nesimțite și neluat în seamă. Nimeni nu știa cât trecuse, când în cele din urmă o tăcere neașteptată se așternu în întregul edificiu și, în aceeași clipă, St. John se ivi pe platformă ținând sus în mâna lui Marele Sigiliu. Atunci din toate piepturile se înălță un singur strigăt:

— Trăiască adevăratul rege!

Timp de cinci minute, văzduhul se cutremură de strigăte și de tunetul instrumentelor muzicale și se înălbi de o furtună de batiste fluturate. Și, în mijlocul acelei frământări, un băiat zdrențăros, cel mai de seamă personaj din Anglia, stătea – roșu la față, fericit și mândru – în centrul încăpătoarei platforme, având pe marii vasali ai regatului îngenuncheați în jurul său. Apoi toți se ridicară, și Tom Canty strigă:

— Acum, o, Maiestate, ia-ți îndărăt aceste veșminte regale și dă-i sărmanului Tom, slujitorul tău, zdrențele și peticele lui.

Lordul regent rosti sever:

— Despuiați-l pe micul nemernic și azvârliți-l în Turn!

Însă noul rege, adevăratul rege, zise:

— Nu vreau să se întâmple aceasta. De n-ar fi fost el, nu mi-aș fi dobândit înapoi coroana, nimeni nu va pune mâna pe el ca să-i facă vreun rău. Cât despre Domnia Ta, bunul meu unchi, lord regent, purtarea aceasta nu vădește inimă recunoscătoare față de bietul băiat, căci aflu că te-a înălțat duce – regentul roși –,

cu toate că nu era rege; drept care, ce prețuiește acuma frumosu-ți titlu? Mâine vei face rugăminte către mine prin el, să ți-l întăresc, altminteri nu duce, ci deopotrivă cu orice alt conte vei rămâne.

Sub povara acestei mustrări, Luminăția sa ducele de Somerset se trase mai la spate deocamdată. Regele se întoarse spre Tom și-i grăi cu bunătate:

— Sărmanul meu băiat, oare cum ți-ai putut aduce aminte unde am ascuns sigiliul, când mie însumi nu mi-a stat în putință a-mi aminti?

— A, Înălțimea Ta, a fost lucru ușor, de vreme ce l-am folosit în mai multe zile.

— L-ai folosit și totuși n-ai putut lămuri unde se afla?

— N-am știut că aceasta căutau. Nu mi-au spus cum arată, Alteță.

— Atunci cum de l-ai folosit?

Sângele începu să îmbujoreze obrajii lui Tom, și băiatul lăsă ochii-n jos și rămase tăcut.

— Vorbește, bunul meu băiat, și de nimic să nu te temi! spuse regele. Cum ai folosit Marele Sigiliu al Engliterei?

Tom se bâlbâi o clipă, stăpânit de-o stingherealã mișcătoare, apoi mărturisi:

— Am spart nuci cu el!

Bietul copil! Potopul de râsete care întâmpină vorbele sale aproape că-l doborî la pământ. Dar, dacă mai rămăsese în mintea cuiva vreo îndoială că Tom Canty ar fi regele Engliterei și ar fi deprins cu augustele îndeletniciri ale regalității, acest răspuns i-o risipi cu desăvârșire.

Între timp, somptuoasa mantie de gală fusese luată de pe umerii lui Tom și pusă pe cei ai regelui, ale cărui zdrențe fură ascunse cu totul sub ea. După care ceremonia încoronării își urmă cursul; adevăratul rege fu uns și îi fu pusă pe cap coroana, în vreme ce, detunând, bateriile purtau vestea aceasta orașului, și întreaga Londră părea ca zdruncinată din temelii de aplauze.

35 Galerie transversală care separă corul de nava bisericii catolice (n.tr.)

CAPITOLUL XXXIII
EDUARD PE TRON

Miles Hendon era de ajuns de caraghios la înfățișare chiar înainte de-a fi picat în mijlocul încăierării de pe Podul Londrei, dar era și mai și când ieși din ea. N-avusese decât câțiva gologani când intrase în învălmășeală, nu mai avea nici de sămânță când ieșise. Pungașii de buzunare îl curățaseră de toți până la ultimul.

Dar asta nu conta – măcar de și-ar fi găsit băiatul! Fiind oștean, nu porni la treabă așa, la întâmplare, ci mai întâi se-apucă să-și înjghebe un plan de bătaie.

Ce-avea să facă băiatul, în chip firesc? Încotro avea să se îndrepte? „Fără îndoială", chibzui Miles, „se va duce la vechiul său sălaș, căci într-acolo sunt mânați de instinct cei lipsiți de cămin și plutind în voia soartei, când sunt întregi la minte, ca și-atunci când li-e mintea bolnavă". Cam pe unde să se fi aflat vechiul lui sălaș? Zdrențele lui, laolaltă cu mârșava lepădătură care părea a-l cunoaște și care pretindea chiar a-i fi tată, arătau că trebuie să-i caute căminul în vreuna din cele mai sărace și mai prăpădite mahalale ale Londrei. Oare cercetarea avea să dureze mult sau să fie anevoioasă? Nu, mai degrabă se arăta a fi ușoară și scurtă. N-avea s-adulmece urma băiatului, ci avea să caute o gloată; cu siguranță că, mai curând sau mai târziu, avea să-l găsească pe micul și sărmanul său prieten în mijlocul unei mulțimi mai mari sau mai mici. Și, ca de obicei, netrebnicii vor petrece pe seama băiatului, sâcâindu-l, iar el se va proclama rege. Atunci Miles Hendon va betegi vreo câțiva inși din acea gloată și-l va lua de-acolo pe micul său protejat, mângâindu-l și îmbărbătându-l cu vorbe drăgăstoase, și nimeni nu-i va mai despărți vreodată.

Așa că Miles porni în cercetare. Hoinări ceas după ceas prin fundături și ulițe mizere, căutând cete și mulțimi și găsind la adunături berechet, dar fără să dea nicăieri de urma băiatului. Acest lucru îl miră mult, însă nu-l descurajă. Pentru el, planul acela de bătaie n-avea niciun cusur; singurul calcul greșit în alcătuirea lui era că, pe când el se așteptase să aibă de dus o campanie scurtă, acum aceasta se lungea.

Când mijiră în sfârșit zorile, străbătuse mulți kilometri și iscodise îndelung

cu privirea multe cete, fără alt rezultat decât că era de ajuns de obosit, îi era o foame de lup și i se lipeau ochii de somn. Simțea nevoia să îmbuce ceva, dar nu era chip să-și facă rost de-un prânz frugal. Nu-i dădea nici prin gând să cerșească, cât despre zălogirea spadei, era ca și cum s-ar fi gândit să renunțe la onoarea sa. Putea să se lipsească de o parte din straiele sale, e drept, însă mai ușor găseai un mușteriu pentru o boală decât pentru asemenea straie.

La amiază încă mai bătea drumurile – acum prin mijlocul adunăturii de gură-cască ce se țineau după procesiunea regală, fiindcă socotea că priveliștea fastului regal îl va ademeni grozav pe micul său țicnit. Urmă cortegiul pe tot traseul său întortocheat, de-a curmezișul Londrei, până la Westminster și la catedrală. Vreme îndelungată rătăci încolo și-ncoace, abia trăgându-și picioarele prin mulțimea îngrămădită în vecinătate, nedumerit și nehotărât, și în cele din urmă se depărtă, tot chibzuind și străduindu-se să născocească vreo îmbunătățire a planului său de bătaie. Pe neașteptate, când se trezi din gândurile sale, descoperi că orașul se afla departe în urma lui și că ziua se apropia de sfârșit. Se afla aproape de fluviu, în plin câmp: era un ținut cu așezări țărănești frumoase, tocmai un colț care n-ar fi primit bine pe un om îmbrăcat ca vai de lume, cum era el.

Nu era deloc frig, așa că se întinse pe pământ în dosul unui gard viu, ca să se odihnească și să se gândească.

Toropeala începu curând să-i amorțească simțurile, bubuitul stins și îndepărtat al tunului îi pluti pe la urechi și, zicându-și „Noul rege-i încoronat”, adormi pe dată. Nu dormise, nici nu se odihnise mai bine de treizeci de ceasuri în șir. Nu se mai trezi până aproape de jumătatea dimineții următoare.

Se sculă șchiop, țeapăn și aproape mort de foame; se spălă în fluviu, își domoli pântecul cu o vadră ori două de apă și o luă la picior către Westminster, mormăindu-și tot felul de mustrări fiindcă pierduse atâta vreme. Foamea îl ajută acum să-și înjghebeze alt plan. Voia să încerce să-i vorbească bătrânului sir Humphrey Marlow și să împrumute de la el câteva mărci și... dar era destul cât plănuise; îi rămânea vreme destulă să-și lărgească planul după ce va fi fost împlinită prima etapă.

Pe la ceasurile unsprezece se apropie de palat și, deși în jurul său roia o armie de oameni în straie arătoase, îndreptându-se în aceeași direcție, nu trecu deloc nebăgat în seamă – îmbrăcămintea sa avea grijă să-l facă observat. Cerceta amănunțit chipurile acelor oameni, sperând să găsească pe vreunul mai milostiv care să binevoiască să-i spună bătrânului locotenent numele său.

Cât despre încercarea de a intra singur în palat, nici vorbă nu putea fi.

În clipa aceea, cunoștința noastră – băiatul care încasa bătăile în locul regelui – trecu pe lângă el, apoi se învârti în juru-i, iscodindu-i chipul și spunându-și: „De nu-i acesta însuși vagabondul din a cărui pricină se frământă atât Maiestatea Sa, atunci eu sunt un măgar, măcar că s-ar putea să fi fost și pân-acuma.

Se potrivește cu zugrăvirea ce i s-a făcut, până la cea din urmă zdreanță. Dacă Domnul ar zămisli doi aidoma, și-ar strica prețul minunilor, risipindu-le fără noimă. Tare-aș voi să născocesc un prilej pentru a-i vorbi”.

Miles Hendon îi cruță această osteneală, fiindcă în acel moment se întoarse – cum face de obicei un om când cineva îl hipnotizează privindu-l țintă de la spate – și, observând un interes deosebit în ochii băiatului, se apropie de el și zise:

— Ai ieșit din palat sau trăiești cumva la Curte?

— Da, Înălțimea Ta.

— Îl știi cumva pe sir Humphrey Marlow?

Băiatul tresări și-și spuse: „Doamne! Bătrânul meu tată răposat!” Apoi răspunse, cu glas tare:

— Prea bine, Înălțimea Ta.

— Bine. E înăuntru?

— Da, răspunse băiatul, adăugând pentru el: „Înăuntrul mormântului”.

— Aș putea oare să-ți cer hatârul de a-i spune numele meu și că-i fac rugăminte să asculte din parte-mi două vorbe?

— Voi duce la capăt această treabă prea bucuros, viteze cavaler.

— Atunci spune-i că sir Miles Hendon, fiul lui sir Richard, se află aici afară; îți voi fi nespus de îndatorat pentru aceasta, bunul meu băiat.

Băiatul păru dezamăgit. „Regele nu i-a dat acest nume, își zise el, dar nu are însemnătate, acesta îi este poate frate geamăn, și chezășuiesc cu capul că-i poate aduce Maiestății Sale vești despre celălalt, sir Terchea-Berchea.” Astfel că-i spuse lui Miles:

— Pășește colo o clipă, Domnia Ta, și așteaptă până ce îți aduc cuvânt de la el.

Hendon se duse în colțul arătat – era o firidă în zidul palatului, cu o bancă de piatră, un adăpost de vreme rea pentru santinele. De-abia se așezase, când câțiva halebardieri comandați de un ofițer trecură pe lângă el. Ofițerul îl zări, își opri oamenii și-i porunci lui Hendon să iasă de-acolo. Oșteanul se supuse și fu arestat pe dată, învinuit că ar fi un individ dubios, care dă târcoale palatului. Treburile începeau să ia o întorsătură urâtă. Bietul Miles voia să dea lămuriri, însă ofițerul îi închise gura cu asprime și le ordonă oamenilor săi să-l dezarmeze și să-l percheziționeze. „Dumnezeu cel atotmilostiv să facă bine să găsească ceva”, își zise bietul Miles, „căci eu unul îndeajuns am cercetat fără de izbândă, măcar că nevoile-mi sunt mai mari decât ale lor.”

Nu se găsi nimic, decât un hrisov. Ofițerul desfăcu sulul, și Hendon zâmbi când recunoscu „mâzgăleala” făcută de micul său prieten pierdut în ziua aceea întunecată, la Hendon Hall. Chipul ofițerului se întunecă în timp ce citea paragraful scris în engleză, iar chipul lui Miles se înălbi ascultându-l.

— Alt pretendent la tron! strigă ofițerul. Adevăr zic, astăzi se prăsesc ca

iepurii. Puneți mâna pe nemernic, oșteni, și țineți-l bine, în vreme ce eu duc în palat acest prețios hrisov și-l trimit regelui.

Se îndepărtă în grabă, lăsându-l pe prizonier în grija halebardierilor.

— Acum nenorocul meu s-a sfârșit, în cele din urmă, mormăi Hendon, căci, neîndoielnic, mă voi legăna la capătul unei frânghii, din pricina peticului aceluia de hârtie mâzgălită. Și ce se va alege de sărmanul meu băiat? Vai, numai Dumnezeu știe!

Nu trecu mult și-l văzu pe ofițer venind iar, în mare grabă, așa că-și luă inima-n dinți, hotărât să-și înfrunte năpasta așa cum îi stă bine unui om întreg. Ofițerul ordonă oamenilor săi să dea drumul prizonierului și să-i înapoieze sabia; după aceea făcu o plecăciune respectuoasă și zise:

— Vă rog, urmați-mă, nobile domn!

Hendon îl urmă, spunându-și: „De nu aș călători către moarte și către judecata cea mare – și pentru aceea sunt nevoit să fiu zgârcit cu păcatele –, l-aș gâtui pe ticălosul acesta, pentru prefăcuta-i curtenie”.

Cei doi străbătură o curte plină de oameni și ajunseră la intrarea cea mare a palatului, unde ofițerul, făcând încă o plecăciune, îl predă pe Hendon în mâinile unui dregător somptuos îmbrăcat. Acesta-l primi cu profund respect și-l călăuzi printr-o sală mare, străjuită de-amândouă părțile de șiruri de lachei splendizi (care făceau reverențe umile la trecerea lor, însă luptau din greu ca să nu fie cutremurați de un râs ucigător, de-ndată ce falnica noastră sperietoare de ciori le întorcea spatele). Urcară apoi o scară largă, printre pâlcuri de oameni de vază, și, în cele din urmă, Hendon fu condus într-o sală spațioasă. Demnitarul îi croi drum printre curtenii adunați – floarea nobilimii Engliterei –, apoi făcu o plecăciune, îi aminti să-și scoată pălăria și-l părăsi în mijlocul sălii, ținta tuturor privirilor, prilejuind belșug de încruntări indignate și numeroase zâmbete amuzate și batjocoritoare.

Miles Hendon era năucit de-a binelea. Colea, la cinci pași de el, sub un baldachin impunător, ședea tânărul rege, cu capul aplecat într-o parte, vorbind cu o pasăre a paradisului cu chip de om – vreun duce, pesemne. Hendon cugetă că era o lovitură de ajuns de grea să fii condamnat la moarte când clocotești de viață, fără să ți se mai adauge și această umilire publică. Dorea ca regele să se grăbească – unii din curtenii înzorzonați din preajma lui deveneau cam prea jignitori. În clipa aceea, regele ridică puțin capul și Hendon îi văzu bine fața. Aproape că i se curmă răsuflarea. Ca fascinat, rămase cu privirea ațintită asupra chipului aceluia tânăr și frumos, apoi deodată exclamă:

— Ia te uită, stăpânul Regatului Viselor și al Umbrelor pe tronul său!

Bâigui câteva fraze întretăiate, tot privind și minunându-se, apoi își roti pendelete ochii de jur împrejur, stăruind asupra mulțimii aceleia de curteni în straie ce-ți luau văzul și asupra splendidei săli, murmurând: „Dar acestea sunt adevărate – pe cât se poate de adevărate! Neîndoielnic că nu este vis”.

Își ațintì iarăși îndelung privirea asupra regelui și se gândi: „Să fie oare vis?... Ori el este cu adevărat suveran al Engliterei, și nu sărmanul Tom din balamucul Bedlam, lipsit de prieteni, cum îl socoteam eu? Cine-mi va dezlega această ghicitoare?”

O idee neașteptată făcu să-i scapere ochii. Se duse la perete, luă un jilț, îl aduse îndărăt, îl înfipse în dușumea și se așeză.

Un zumzet de indignare se înălță, o mână grea i se lăsă pe umăr și un glas exclamă:

— În picioare, bădăran necioplit! Voiești oare să șezi jos de față cu regele?

Incidentul atrase atenția Maiestății Sale, care întinse mâna și strigă:

— Nu-l atingeți, e în dreptul lui! Mulțimea se dădu înapoi, uluită. Regele urmă: Aflați cu toții, doamne, lorzi și gentilomi, că acesta-i slujitorul meu de credință și mult iubit, Miles Hendon, care cu sabia vitează și-a mântuit prințul de durere trupească și poate chiar de moarte – și pentru aceasta-i înălțat cavaler, din porunca regelui. Aflați, așijderea, că pentru faptă mai presus de aceasta, cruțându-i suveranului său biciuirea și rușinea, luându-le asupră-și, e înălțat pair al Engliterei, conte de Kent, și va fi dăruit cu pământurile și bunurile cuvenite rangului său. Mai mult, privilegiul de care s-a folosit acum e al lui cu regească învoire; căci am poruncit ca toți capii spiței sale să aibă și să păstreze dreptul de a sta jos de față cu regele Engliterei, de-acum încolo, veac de veac, câtă vreme va dăinui Coroana. Nu-l hărțuiți!

Două ființe care, din pricina întârzierii, sosiseră de la țară abia în dimineața aceea și se aflau în sala tronului doar de cinci minute ascultară aceste cuvinte și se uitară la rege, apoi la sperietoarea de ciori, apoi iarăși la rege, cu o uimire mută. Erau sir Hugh și lady Edith. Însă noul conte nu-i vedea. El se tot uita la monarh, ca năuc, murmurând:

— Sărman de mine! Acesta-i cerșetorul meu! El, zănaticul meu! El e cel căruia voiam să-i arăt ce înseamnă măreția, în casa mea cu șaptezeci de încăperi și douăzeci și șapte de slujitori! El e cel care niciodată n-a cunoscut decât zdrențe drept veșmânt, lovituri drept mângâiere și gunoiul drept hrană! El, cel pe care eu l-am înfiat și am vrut să-l fac om întreg! De s-ar deschide pământul sub picioarele mele!

Apoi își aminti deodată de etichetă și căzu în genunchi, cu mâinile în mâinile regelui, jurând credință și închinându-se pentru moșiile și titlurile primite. După care se ridică și se dădu respectuos deoparte, rămânând încă ținta tuturor privirilor și a pizmuirilor deopotrivă.

Acum regele îl descoperi în mulțime pe sir Hugh și rosti, cu glas mânios și ochi scăpărători:

— Despuiați-l pe acest jefuitor de măreția-i înșelătoare și moșiile furate și puneți-l sub zăvor până ce voi avea nevoie de el!

Fostul sir Hugh fu scos din sală.

La celălalt capăt al încăperii se iscă deodată forfotă; adunarea făcu loc să treacă Tom Canty, ciudat, dar bogat înveșmântat. Băiatul trecu printre aceste ziduri vii, precedat de un majordom, și îngenunche înaintea regelui, care zise:

— Am aflat povestea acestor puține săptămâni din urmă și sunt mulțumit de tine. Ai cârmuit regatul cu blândețe și milă cu adevărat regească. Ți-ai găsit iarăși mama și surorile? Bine, li se va purta de grijă, iar tatăl tău va fi spânzurat, de dorești aceasta și dacă legea îngăduie. Să știți voi toți care-mi auziți glasul că, din ziua aceasta, cei care stau în adăpostul Lăcașului lui Christ și se împărtășesc din bunătatea regelui vor căpăta hrană pentru minți și inimi, deopotrivă cu cea pentru trup, iar acest băiat va locui acolo și cât va vieți va păstra locul de frunte în cinstitul sfat de efori. Și pentru că a fost odată rege, se cade a i se încuviința mai multă cinstire decât cea obișnuită. Drept care, luați seama la acest veșmânt de fală, căci după el va fi cunoscut, și nimeni altcineva nu-l va purta. Și, oriunde se va ivi, va aminti lumii că a fost rege la vremea lui, și nimeni nu-i va tăgădui cinstea datorată și nu va uita să i se închine. Se bucură de ocrotirea tronului, de sprijinul Coroanei, va fi cunoscut și numit cu titlul de cinste de fin al regelui.

Mândru și fericit, Tom Canty se ridică și sărută mâna regelui și fu petrecut afară din sala tronului. Nu-și pierdu defel vremea, ci alergă la maică-sa să-i povestească și ei, și lui Nan, și lui Bet, despre toate acestea și să împartă cu ele bucuria acestor vești mari.

ÎNCHEIERE

DREPTATE ŞI RĂSPLATĂ

Când toate tainele fură limpezite, ieşi la lumină – după mărturisirea lui Hugh Hendon – că soţia sa îl renegase pe Miles Hendon în ziua aceea, la Hendon Hall, din porunca lui. O poruncă sprijinită şi întărită de făgăduiala, foarte vrednică de crezare, că, dacă nu-i va tăgădui identitatea şi-i va lua partea cu hotărâre, îşi va pierde viaţa. Şi, deoarece castelana îi răspunsese să i-o curme, fiindcă tot nu mai preţuia nimic pentru ea, dar tot nu-l va renega pe Miles, soţul ei îi spusese că-i va cruţa viaţa, însă va pune să fie omorât Miles! Asta era cu totul altă socoteală, astfel că Edith îşi dăduse cuvântul şi şi-l ţinuse.

Hugh nu fu judecat pentru ameninţările sale sau pentru că furase moşiile fratelui său, deoarece soţia şi fratele nu voiau să depună mărturie împotriva lui, ba celei dintâi, chiar să fi vrut, nu i-ar fi îngăduit legea. Îşi părăsi soţia şi plecă pe continent, unde muri curând, şi, cu vremea, contele de Kent se însură cu văduva lui. A fost o mare sărbătoare şi-o petrecere de pomină în satul Hendon când perechea a făcut prima vizită la Hendon Hall.

De tatăl lui Tom Canty nu se mai auzi nimic. Regele puse să fie căutat fermierul care fusese însemnat cu fierul roşu şi vândut ca rob, îl scăpă de viaţa păcătoasă pe care-o ducea cu banda „Zburlitului” şi-l ajută cu dărnicie, ca să poată avea un trai înlesnit.

Îl scoase de asemenea din închisoare pe bătrânul avocat şi-i anulă amenda. Le înzestră cu dărnicie pe fetele celor două femei baptiste pe care le văzuse arse pe rug şi-l pedepsi straşnic pe slujitorul care-i trăsese pe spinare lui Hendon bicele acelea nemeritate.

Îl scăpă de spânzurătoare pe băiatul care prinsese şoimul rătăcit şi pe femeia care furase un petec de pânză de la un ţesător; însă ajunse prea târziu ca să-l mai poată salva pe omul condamnat pentru uciderea unui cerb pe domeniile Coroanei.

Îi arătă bunăvoinţă judecătorului care se milostivise de el când fusese învinuit de furtul unui purcel şi avu mulţumirea de a-l vedea câştigând tot mai mult

prețuirea obștească și devenind un om de seamă și onorat.

Până-n ceasul din urmă, regelui îi făcu plăcere să-și povestească aventurile din fir-a-păr, din clipa în care santinela îl azvârlise afară pe poarta palatului cu un ghiont până în cel din urmă miez de noapte când se-amestecase cu iscusință într-o ceată de muncitori zoriți și, strecurându-se astfel în catedrală, se ascunsese în mormântul lui Eduard Duhovnicul, unde dormise apoi atât de târziu în ziua următoare, încât fusese cât pe ce să piardă de-a binelea încoronarea. Spunea că, repetând adesea lecția aceea prețioasă, se întărea în hotărârea sa de-a face ca învățăturile ei să aducă foloase poporului. Și astfel, cât mai avea viață, avea să spună întruna povestea, păstrându-și proaspete în amintire dureroasele-i privelişti, și izvoarele îndurării aveau să se reverse în inima lui.

Miles Hendon și Tom Canty fură favoriții regelui în tot cursul scurtei sale domnii și-l plânseră din inimă la moartea lui. Bunul conte de Kent era prea cuminte ca să abuzeze de privilegiul său special. Totuși îl folosi de două ori, după împrejurarea pe care-am văzut-o mai sus, înainte de a trece pe cealaltă lume. O dată la urcarea pe tron a reginei Mary și o dată la urcarea pe tron a reginei Elisabeth. Un urmaș al său folosi privilegiul la urcarea pe tron a lui Iacob I. Mai-nainte ca unicul său fiu să se hotărască a folosi și el acest drept, se scursese aproape un sfert de veac și „privilegiul conților de Kent” se ștersese din mai toate amintirile. Astfel, când contele de Kent din vremea aceea se înfățișă înaintea lui Carol I și a Curții sale și stătu jos de față cu suveranul, ca să afirme și să perpetueze dreptul casei sale, se iscă un tărăboi grozav. Dar chestiunea fu explicată pe dată și dreptul căpătă întărire regală. Ultimul conte din spița aceasta căzu în războaiele civile, luptând pentru rege, și ciudatul privilegiu se stinse odată cu el.

Tom Canty trăi până la adânci bătrâneți, ajungând un moșneag alb ca neaua și chipeș, cu înfățișare gravă și binevoitoare. Cât trăi, fu cinstit și respectat de toți, deoarece îmbrăcămintea sa aparte și izbitoare pentru ochi păstra viu în amintirea tuturor faptul că fusese cândva rege. Astfel că, oriunde se ivea, mulțimea se dădea în lături ca să-i facă loc să treacă, și oamenii își șopteau: „Jos pălăria, e finul regelui!” și îl salutau astfel, fiind răsplătiți cu zâmbetul lui bun, pe care îl și prețuiau, căci povestea lui era vrednică de cinstire.

Da, regele Eduard al VI-lea n-a trăit decât câțiva ani, bietul băiat, însă i-a trăit cu demnitate. De multe ori când vreun mare demnitar, vreun vasal al Coroanei încărcat de averi cârtea împotriva îngăduinței sale și susținea că o lege pe care monarhul era pornit s-o îndrepte era de ajuns de blândă pentru menirea ei și nu cășuna vreo suferință sau împilare de care să se sinchisească prea mult cineva, tânărul rege își ațintea asupra lui ochii săi mari, compătimitori, de-o tristețe grăitoare, și-i răspundea:

— Oare de unde are habar Domnia Ta de suferință și de împilare? Eu și poporul meu știm prea bine ce înseamnă acestea, dar Domnia Ta, nu.

Domnia lui Eduard al VI-lea fu neobișnuit de îndurătoare pentru vremurile acelea aprige. Acum, când ne despărțim de el, să căutăm să ținem minte acest lucru, spre lauda lui.